

AL. LASCAROV-MOLDOVANU

SCRISORI DE RĂSBOI

DIN ANUL VITEJIEI ROMÂNEȘTI

1941

**CĂMINUL — FRONTUL DE FOC —
CEI DE-ACASĂ — CREDINȚA — RĂ-
NIȚII. SPITALELE — INTOARCEREA
— (BASARABIA ȘI BUCOVINA) —
SCRISORI ÎN VERSURI — DUPĂ
ODESA**

EDIȚIA II-a

CUGETAREA—GEORGESCU DELAFRAS

www.dacoromanica.ro

SCRISORI DE RASBOI

AL. LASCAROV-MOLDOVANU

SCRISORI DE RĂSBOI

DIN ANUL VITEJIEI ROMANEȘTI

1 9 4 1

**CAMINUL — FRONTUL DE FOC —
CEI DE-ACASĂ — CREDINȚA — RĂ-
NIȚII. SPITALELE — INTOARCEREA
— (BASARABIA ȘI BUCOVINA) —
SCRISORI ÎN VERSURI — DUPĂ
ODESA**

EDIȚIA II-a

CUGETAREA — GEORGESCU DELAFRAS

BUCUREȘTI IV — STRADA POPA NAN, 21

www.dacoromanica.ro

CUVÂNT ÎNAINTE

Cunoscând din timpul fostului război cât de mari frumuseți morale și naționale închideau multe din scrisorile ostașilor de atunci, dar pierdute pentru neamul nostru, — am purces și, vreme de șase luni de zile, am cules de pe întinsul țării și din toate straturile obștii noastre, scrisori din războiul acesta, pe care, în extras sau în întregime, le dau în cuprinsul acestei cărți, pentru ca astfel să zălogesc, spre a nu se mai pierde, atâtea fărâme scumpe din însuși sufletul neamului nostru, din vremea când el a trecut prin vijelia de fier și de foc.

Înfățișez astfel neamului, cartea care, de la el purcede „întru obștească aflare“ a virtuților și-a vredniciei lui, în vremea cea de mare clătinare și de străfundă întemeere a veacului nou care începe.

Cel ce are o minte clarvăzătoare și o inimă care nu-i împietrită de nepăsare, va simți, de sigur, că în scrisorile cuprinse aici, palpită, în unele din cele mai înalte și mai sincere forme de exprimare, toate însușirile și toate frumusețile acestui suflet românesc, luat în „totalitatea“ lui.

Se cade pentru aceasta să mulțumesc lui Dumnezeu că, ne-luând în seamă slăbiciunea mea, m'a învrednicit totuși să aduc neamului meu o carte ca aceasta :

*Carte de la neam culeasă
Și la neam din nou trimeasă...*

.

Mi-am interzis să fac o prezentare critică a acestui variat și complex material, — rămânând ca fiecare cititor sau cercetător să-și facă singur părerile sau să-l întrebuințeze cum va crede

de cuvîință. Mi-am îngăduit numai câte o observație generală la fiecare sfârșit de capitol, din care să se poată vedea mai mult îndreptările după care am cules și am aranjat acest material.

În același scop, al unei cât mai depline obiectivități, am păstrat anonimatul persoanelor care adresau și cărora li erau adresate scrisorile, păstrând numai localitatea, spre a putea fi identificate stratul social și regiunea din care proveneau.

N'am modificat absolut nimic din cuprinsul scrisorilor, ci numai am îndreptat greșelele de ortografie, mai ales în scrisorile de la țară sau de la cartierele Capitalei. Am făcut aceasta întru cât eu nu voiam să prezint atât niște documente „literare“; cât mai osebit unele „sufletești“.

Și acum, doresc din inimă ca aceste scrisori să fie pentru tot cititorul un izvor nou de întărire sufletească și un prilej potrivit întru reîmprospătarea dragostei pentru țara și neamul nostru, — ca astfel veacul nou care s'a ivit, să fie, în desfășurarea-i care va veni, unul de tărie, de ridicare și de frumuseță, întru ajungerea la țelurile pe care Dumnezeu ni le ține înainte — și spre care ne îndeamnă „să alergăm“ . . .

AL. L.-M.

București, 31 Decembrie 1941.

CAPITOLUL I

CĂMINUL

*„...Să biruiți — și să vă întoarceți
acasă, să fim iarăși laolaltă, fericiți
ca mai înainte...”*

1. CULTUL TATĂLUI

Din cercetarea tuturor scrisorilor care mi-au trecut prin mână m'am putut încredința că în căminul nostru românesc, luat în totalitatea lui, fără deosebire de straturi sociale, există un adevărat cult al tatălui. Acest lucru va reeși, cred, cu prisosință din întreg acest capitol, dar ceea ce vrem să arătăm docomdată este felul cum femeia și copiii se adresează tatălui lor aflat pe front.

Mai întâi se cuvine să însemnăm că, în cele mai multe cazuri, nevasta însăși se adresează soțului ca unui tată, alintându-l cu aceleași diminutive.

Apoi, vom observa că foarte rar am avut prilejul de a citi chemarea simplă de „tată”, ci mai totdeauna chemarea se face printr'un diminutiv.

Am cules atunci toate diminutivele cu care nevasta și copiii se adresează tatălui. Iată câte am găsit: tătuțu, tătucuțu, tătițel, ticută, tati, tătaică, tătucuțu, tatilică, tăicuțu, tătunu, titicuțu, teticu, ticulic, tătica, tătol, tătuca, tataia, tatiu, tătuțic, tătișor.

De multe ori — și mai ales femeia de la țară se adresează

Notă. — Ori de câte ori în dreptul unui ostaș nu e trecută localitatea, se subînțelege că el e pe front.

bărbatului cu dumneata și mai osebit cu matala, ades în formele diminutive mătălică, mătăluță, tălică.

Tot femeia de la țară de foarte multe ori, aproape totdeauna, nu se adresează bărbatului cu soț, ci cu soțior, iar uneori îi spune chiar soțioară. De altfel, am auzit de multe ori la țară, pe femeie spunând despre bărbatul ei că e soția ei, așa că diminutivul soțioară aflat în scrisorile acestea este firesc. Și tot femeia de la țară spune bărbatului nenică, nenicule. Alteori îi spune soțuleț sau moșuleț, cu toate că omul ei e tânăr. Am găsit și chemarea aceasta: „Drăguțul meu suflețel” tot la o femeie de țară; iar alta, de prin Ilfov, se adresează bărbatului cu cuvintele: „Indepărtatul meu soțior”.

2. „PREZENȚA” TATĂLUI ÎN CĂMIN, CU TOATE CĂ EL E PLECAT

Soldatul C. D. scrie acasă în com. Meteleu, județul Buzău :

- 1 Dragii mei copii și nevestă... Ai grijă de vite și de lucrurile de pe lângă casă. Imbracă băieții să nu umble rupti. Băieții trebuie să meargă la școală. Lui Săndel să-i repara bocancii. Lui Neșu și lui Vasilică să-i cumperi oricât ar fi. Maria ea are de încălțat dar să-i dea îmbrăcatu Ionică și Ulica. Ei să mai ste în casă cu ce s'o putea... Vă sărut cu dor și cu lacrimi în ochi. La neamuri multă sănătate, cât și la vecini. Să trăiți.

Soldatul N. N. scrie acasă în com. Gurbănești, județul Ilfov :

- 2 ... Vasile, îndemnați la treabă, nu vă lăsați lenii, vedeți de vite și să nu vindeți nici vițeii, nici fasolea, nici floarea soarelui, când viu acasă văd eu ce fac. Vasile, ară ce ai de arat și apucați-vă la porumb până e mai cald. Imbrăcați-vă să nu răciți, faceți-vă opinci, nu umblați desculți, sculați-vă de dimineață și fiți cuminți. Ascultați de măta. La Dociu, ce ați făcut? ați săpat? Vasile, scrie-mi și mie să știu ce ați mai făcut. Fasolea puneți-o în pod și nu o vindeți, dă via de la Vărăști am scris eu lui unchi-tu Ion. Să nu te mai duci la Vărăști, să-ți mai pierzi timpul pe acolo. Ionel să se ducă la școală dimineața, — și după prânz să vie lângă voi la treabă. Vedeți de mânji. Vă doresc. Al vostru tată...

Caporalul N. I. scrie nevestei sale în com. Bădeni, jud. Turda :

- 3 Mamă dragă, ce mai faci, cum îți mai duci zilele ? Ai rămas părăsită de toți, — nu te supăra, dacă așa ne-a fost soarta ? Ne-a spus tata odată și așa s'a întâmplat, Dumnezeu să-l ierte. Trăiți în bună înțelegere între Dvs., trebuie să vă ajutați unul pe altul... Cu lucrul faceți în așa fel ca să se are toate pământurile... Nu vindeți nimic fără să mă anunțați pe mine... V'ați apucat de gunoi ? Trebuie cărat, vin ploile... Boii sunt slabi ? Dați mai bine la ei de mâncare că au mult de lucru să nu slăbească... Poftesc sănătate la toți — și vă sărut din depărtare...

Fata lui F. O. din com. Jilavele, jud. Ialomița, scrie tatălui ei pe front :

- 4 Tăticule, ... să nu duci grija noastră, că noi o ducem și mai bine și mai rău, că așa a vrut Dumnezeu cu noi.. Matală să duci grija matală că ești pân străinătate fără frate soră, dar noi suntem în sat la noi și e rude mai multe. Tăticule să știi că am cărat meu și am dus roșiile la București și pepeni și am spart bostana și am făcut ogor de grâu și am făcut două căpiți de mei și vrem să vindem o căpiță. Matală ce zici, o vindem ori te așteptăm pe matală, dacă vii acasă nu o mai vindem, te așteptăm...

Soldatului I. R. către soția sa, în com. Dărmănești, jud. R.-Sărat :

- 5 Dragă soție, mi-ai scris că vrei să vinzi boii. Nici nu te gândi să-i vinzi, așa că îngrijește-i, că are să ne prindă bine la urmă...

Sergentul N. C. scrie acasă, în com. Șerboieni, Argeș :

- 6 Munciți din zori până seara, să nu fie nici o deosebire că eu nu sunt în mijlocul vostru. Sfătuiesc copilul să fie ascultător, cum și eu ascult aici unde mă găsesc. Să-mi urmați sfaturile.

3. COPIII ÎN SCRISORILE TATĂLUI AFLAT PE FRONT

In sufletul tatălui, scos din inima căminului pentru a-și face datoria pe front, una din cele mai mari și mai duioase griji este aceea pentru copiii rămași în urmă. In această privință, aproape nu există scrisoare în care să nu găsim rânduri întregi pentru copii. Uneori, după cum vom vedea, tatăl se adresează de-a-dreptul copiilor.

Soldatul P. C. scrie nevestei sale în com. Gherăești, jud. Roman :

- 7 Scumpa mea soție... Te rog foarte tare să ai grijă de copii, ochii și copiii... Sănătate la toți și spor la muncă...

Soldatul V. M. cătră ai lui din com. Negraș, județul Argeș :

- 8 Când aștept în zadar veștile de la voi, gândurile mă frământă. Mă gândesc la toți pe rând, însă mă opresc la Mișulică cel iubit — și stau mult mai mult ca la oricare, dus pe gânduri, căci pe el îl știu micuț. Și cine-l poate ști ce supărări are și nu poate să le spună...

Soldatul T. T. cătră nevasta sa în Alexandria, Teleorman :

- 9 Scumpa mea nevestă... Sunt sănătos. De mine să nu aveți nicio grijă, căci o duc f. bine cu serviciul. Voi să aveți grija de acasă și mai ales de mica mea fetiță, căci am lăsat-o cam mititică, — iar pe mine m'o fi uitat...

Soldatul G. I. cătră nevasta sa în com. Tâmburești, jud. Dolj :

- 10 Dragii mei copii și Mărio, să nu mai aveți inima rea de mine, că eu fac ce-oi putea. Mulțumesc lui Dumnezeu că sunt sănătos, dar mă usucă foarte tare focul copiilor.

Soldatul G. D. celor de acasă în Galați :

- 11 Draga mea soție... Imi pare foarte bine că l-ai dat pe Petruță la școală — și vezi, ai grijă să fie băiat cu-minte și să învețe, că, pe urmă, mă supăr pe el. Petruță, te rog să ascuți de mămica ta, auzi?...

Sergentul A. B. nevastei sale în com. Ionești, Gorj :

- 12 Scrie-mi ce face copilul și dacă e sănătos că tare mi-e dor de el, că-mi aduc aminte de el și de faptele pe care le făcea. Noroc că am fotografia și mă uit la ea și mai îmi trece de dor...

Sodatul M. T. celor de acasă :

- 13 ... Mămică, vezi de Ninicu, că este mult mic și să nu-l calce căruțele — sau alte nevoi...

Sergentul M. I. cătră nevasta sa în com. Chevereșul Mare, Banat :

- 14 Scumpa mea soție și dulcele meu Iuli. Aflați despre mine că mis viu și sănătos, dorindu-vă și voauă cea mai fericită sănătate... Veți ști că de aici mergem mai de parte... Apoi, dorita mea soție și tu dragă Iuli voi faceți cum știți și ce puteți. Iară tu, dragă Ana, să ai grijă de copil, să-l înveți să fie cuminte și să nu-l supui la lucru greu... Și tu dragă Puiule să fii cuminte și să ascuți pe mumă-ta... Vă rog scrieți-mi mai gheș...

Fruntașul M. C. nevastei sale în com. Brădeanu, jud. Buzău:

- 15 Anicuțo... Mi-ai scris că mă strigă copiii prin curte... Ce să le fac? Poate-o vrea Dumnezeu să ne întorcem la casele noastre...

Sergentul M. T. scrie acasă :

- 16 ... Caterițo, nu avea grijă de mine, ai grijă de băiat, nu-l lăsa să umble aimana, peafară, că învață multe prostii...

Soldatul M. A. din drum spre front scrie nevastei sale în com. Ciocănești, jud. Ilfov :

- 17 Scumpa mea soție... Am ajuns la Berheci — și merg mai departe, că așa a vrut Dumnezeu... Tu, Lino, fii cu-gândul la Dumnezeu, ai grijă de copii, strânge-i pe lângă tine — și fă-ți rost de iarnă. Ia-ți lemne și porumb, să nu suferi în casă, — n'ai nevoie de nimica, ești stăpână, ești cununată cu mine. Eu cu tine am făcut casă și ai

ținut în dreptate cu mine. Meluțo, vinde porcu și ia-ți ce-ți trebuie în casă, că dacă vrea Sfântul de sus vin și eu la casa noastră — și ne vedem de rostu nostru. Vă sărut dulce pe toți.

Iată acum o altă serie de scrisori în care tatăl se adresează de-a-dreptul copiilor, alintându-i și glumind cu ei, dar, în același timp strecurându-le și unele sfaturi.

Soldatul M. P. cătră ai lui din com. Lungulețu, Dâmbovița :

- 18 Mitică taticule și Toricuță îmi pare bine că mi-a scris Măta că sunteți cuminți... Mi-ați spus în scrisoare că vi e dor de mine. De, dragii mei copilași și mie mi-e destul dor de voi, dar ce să fac? N'am ce face. Eu îmi fac datoria către Țară... Să nu duceți grijă de mine... Să spui nevastei lui Ilie că el e sănătos, e cu Ion a lui Ghiată rece la un loc...

Soldatul I. L. nevastei sale din com. Mărișești, Mehedinți :

- 19 Scumpa mea familie... (*după ce spune ce are de spus, urmează :*) Culiță-Culiță să ai grijă de surioara ta Cristina că-i micuță și a și rămas fără tata... (*adică scriitorul c. p. care e pe front.*)

Soldatul A. D. scrie nevastei sale din com. Gurbănești, Ilfov :

- 20 Multă sănătate soția mea și copiii mei,... că sunt sănătos și bine. Marițo și copiii mei vă doresc zi și noapte, parcă am visat că am fost acasă. Copiii mei, să ascultați pe Mămica voastră, să nu vă bateți, să nu vă drăcuți că râde lumea de voi...

Soldatul Ionică Chirea cătră ai lui din com. Murgăș, Dolj :

- 21 Fă cum ai putea, du-te cu fetele și adună de pe câmp. Lenuța și Maria voi sunteți acuma mari, puneți mâna cu mamă-ta și munciți, că vine iarna și nu aveți ce.

Soldatul ? (indescifrabil) cătră ai lui de acasă :

- 22 Iubiți copii și soție... Să vă purtați cinstit cu oamenii și să fiți cuminte, că numai așa puteți trăi...

Plotonierul L. F. cătră d-ra Rodica, fiica sa, la Cernăuți :

- 23 Dragă Rodică... Nu știu de ce nu-mi scrii tu de loc. Lasă pe mămica — și tu care ai timp mai mult scrie-mi ce mai faci și cum o mai duci? Dacă te bate mămica sau bunica, spune-le că dacă vine tăticu tău am să-i bat pe toți acei ce te bat. Roagă pe mămica să-ți cumpere un cărucior sport mic. Iar când vei împlini anul și nu va fi tăticu acasă, să-ți pregătească de pe acum o cruciță de aur, iar pe ea să scrie *numele tău, data și anul nașterii*. Caută vreo bucată de ziar și scrie lui tăticu tău în Ucraina. Te sărută cu mult dor Tăticu tău.

Soldatul S. P. cătră copiii săi din com. Vidra-Fotăchești, Vlașca :

- 24 Dragii tatii flăcăiandri, tare mi-i dor de voi... Faceți-vă mai repede mari, ca să mă scăpați pe mine...

Soldatul G. T. cătră Neculai al lui din com. Piscu, Covurlui :

- 25 Dragă Neculai, de giaba te-a dat tata la școală și mi-ai fărâmat trei plăci, căci nu vrei să-mi scrii...

Sergentul D. R. scrie Domnului tinerel R. Păvăluc a lu Dumitru, în com. Miheșul de câmp, jud. Cluj :

- 26 Puiul ticăi Păvăluc... Inima ticului tău ciel dorit îți trimet prin aciestea puține rândur că să te afle sănătos care cred eu căci acuma de când am plecat eu despărțindu-te de a ticăi brațe cred că cu ajutorul lui Dumnezeu umbli cu picioarele tale și poate scumpul ticăi mă dorești cu gurița ta, tică, tică. Care mă aflu tare străinat de tine neputând mai scrie, de inimuța te sărut!...

Soldatul I. N. se adresează copiilor lui din com. Zâmbreasca, Teleorman :

- 27 ...dragii mei cocori, nevăzuți de mine de se apropie trei săptămâni...

Caporalul F. G. scriind nevastei sale în com. **Hotărei,** jud. **Vâlcea,** zice așa de cei doi copii ai lui :

- 28 ...prichindelea de Lecu și tâlharu de Bibică cred că stau numai de gălceavă... *Un alt soldat vorbind de copilul său îi spune : „Bitioara tatii“ — iar altul, vorbind de fetițele lui, le zice : „Păpușile mele copile...“*

Soldatul G. G. scriind nevastei sale în com. **Stanița,** Roman, spune :

- 29 Eu sunt foarte mult gânditor la copii și la soție...
30 *iar altul scrie : Ai grijă de copiii cei mari să nu bată pe Valerica, că ea e mică și nu are cine să-i țină parte de cât mata, mămico...*

Fruntașul G. Ț. scrie nevastei sale, în com. **Ștefănești,** Ilfov :

- 31 Dacă îi tai moțu băiatului, te rog să-mi scrii și mie imediat, căci aștept răspuns cu mare bucurie...

Soldatul T. D. scrie socrului său **M. S.** din com. **Băsești,** Teleorman :

- 32 Tare mi-i dor de fetițele mele și mai ales de Paulina când știu că trebuie să se ducă și ea la școală și că masa este bolnavă și nu a putut s'o îmbrace și pe ea așa după cum era gândul meu, barim de țigănașul meu Iulică nu mai zic nimic căci îmi seacă inima când mă gândesc că nu vrea să mănânce la nimeni de cât singur la mine... Dar acum la cine-o mai mânca când și masa e bolnavă ?

Soldatul N. V. scrie tatălui său din com. **Văideni,** jud. **Vâlcea :**

- 23 Mă rog, iubiți părinți, de Sona și să căutați să n'o supărați că-i greu de ea — și vă mai rog să aveți grijă de copii și să nu-i bateți...

Iată acum câteva scrisori pe care unii răniți aflați în spital le scriu acasă, și din care reiese aceeași grijă și aceeași duioșie pentru copii.

Serg. S. C. către nevasta sa în com. Dăbuleni, Romanai :

- 34 Scumpa mea soție... Am primit banii ce mi-ai trimis... Să îngrijești și voi de mine cât sunt în spital, cum am îngrijit și eu de voi... Dragă Marițo, să ai grijă de copiii mei, să nu-ș bată lumea joc de ei, căci eu i-am ținut cât am putut... Vă rog sănătate, ție și la copiii mei, care mă arde la inimă. Cu bine copii...

Soldatul D. G. scrie nevastei sale în com. Mânăstirea, Ilfov :

- 35 Scumpa mea soțioară și buna noastră mamă și dragi copilași... Ce mai face domnișoarile noastre? Floricica, mai întreabă de tata ei? Spune-i Floricicăi să se roage lui Dumnezeu pentru tătuta ei să vină sănătos acasă...

Sergentul I. B. către nevasta sa în com. Runcu, Dâmbovița :

- 36 Scumpa mea soțioară. Mai întâi viu cu Pacea Domnului, care să vă binecuvinteze pe tine și pe scumpul nostru Ioneluș... Căci multe am putut suporta, dorul cel cuprinzător și arzător ca săgeata. Nu m'am lăsat. Chiar Domnul a fost de martor. Spune-i sănătate băcțelului meu — și rugați-vă Bunului Dumnezeu să vin acasă...

Soldatul R. P. către nevasta sa în com. Răsuceni, jud. Vlașca :

- 37 Dragă soție... Ai venit pe la mine și ai venit fără fată, mie mai rău mi-ai făcut... Petro, pe mine sunt toți supărați, dar eu îi mulțumesc lui Dumnezeu, să le ajute la toți...

Soldatul I. I. către nevasta sa, în com. Părhăuți, jud. Suceava :

- 38 Vei ști dragă Catrino despre mine, dară să fii cuminte să nu te superi că eu sunt în spital, rănit la un deget la mâna stângă. Dară tu să ai mare grijă de băet, că mai

tare mă doare la inimă de băet când me-aduc aminte de el, ca cum mă doare degetul... Nădejdea la Dumnezeu dragă Catrino, că numai El poate să mă scape de la toate...

Sergentul N. C. aflat în spital, scrie nevastei sale în com. Voroneț, jud. Câmpulung, după ce a aflat prin alții că Dumnezeu a luat pe copilița lor Ilenuța :

- 39 Dragă soție... Vei ști că eu știu că Ilenuța noastră a luat-o bunul Dumnezeu și a făcut-o îngerăș. Noi nu trebuie să ne tânguim sau să ne supărăm prea tare. Trebuie să mulțumim lui Dumnezeu pentru toate ce ni le dă, că numai El este cel bun și îndurător. Dacă ne vom ruga fierbinte și tu și eu, cred că ne vom vedea cât de curând... Tu, dragă, nu fii supărată de Ilenuța, că Dumnezeu are de grijă și de noi...

4. COPIII ÎN SCRISORILE MAMEI CĂTRĂ TATĂL DE PE FRONT

Simțind cât de mare este dorul tatălui pentru copilul rămas acasă, mama găsește cele mai potrivite chipuri prin care să-i ostoiască acest alean. Din scrisorile care urmează se poate vedea toată această gamă nesfârșită de gingășii familiare.

Incepem cu scrisorile de la sate.

Niculina F. din com. Movilița, Ilfov cătră soțul ei, soldatul M. F. :

- 40 Dragul meu soț... Meiță (Mihăiță), Tanța s'a făcut mare și seara când se culcă se roagă la Dumnezeu ca să vii tu acasă și să nu dea bombe peste tine — și le zice la alde Vasile: pârlitilor, rugați-vă la Dumnezeu să vie și tăticu acasă...

Nevasta lui P. D. din Bolintinu, Ilfov, cătră soțul ei :

- 41 Dragă tăicuțule... Of, Doamne Dumnezeule să mi-l fe-rești și să mi-l aduci acasă. Să-ți fie milă și de copilașii, să ne aduci pe tăicuțul nostru acasă... Te sărutăm dulce Câteși patru ai matală...

Nevasta lui I. P. tot din Bolintinu, Ilfov, cătră soțul ei :

- 42 Scumpa și prea mult dorita mea soțioară... Marinică merge la școală. Leordel și cu Ilie vede de purcele — și vaca unde mă duc eu, iau și vaca cu mine. .

Avem aici confirmarea faptului că de multe ori nevasta spune bărbatului ei soțioară.

Nevasta lui S. N. din com. Ciorogârla, Ilfov, soțului ei :

- 43 Dragă nenicule... Să-l vezi pe Gică, parcă-i de boer așa este de îngrijit de ele, mai mult suntem în stare să-l mâncăm, numai în brațe a crescut și e un nebun, să-l vezi cum gongăne și se restește... când îl vedem pe el parcă te vedem pe tine...

Floarea T. din com. Hotarele, Ilfov, scrie soțului ei caporal I. T. :

- 44 Ionică, să vezi pă Păvălică și Irinuca și Puiculița cum ingenunche în fiecare seară și să roagă la Dumnezeu să vie și tăticu nostru acasă...

Sanda M. din com. Crevedia de jos, Ilfov, cătră soțul ei, caporalul D. M. :

- 45 Dragul meu soț... Când intru în casă și văd fotografia ta, este ca o icoană sfântă pentru mine. Și copiii și Mărioara îți oprește în fiecare seară câte o bucățică de pui. Rațele tale s'au făcut mari...

Elena M. din com ? cătră soțul ei, caporal M. F. :

- 46 Scumpul meu soț... Băiatu e sănătos, se duce și ia mâncare cu furculița și se duce la fotografia ta și spune papă tăticule. La urmă începe să plângă, spune că nu vrea tăticu meu să pape...

Nevasta lui C. D. din Colibași, Ilfov, scrie soțului ei astfel :

- 47 Doritul meu soțior și dragul nostru tăticule... Se roagă Oiță și Tudorică de câte ori se scoală de la masă: Doamne, să vie și tăticu nostru...

Marița M. din com. Malul spart, Ilfov, soțului ei, soldatul A. A. :

- 48 Scumpul meu soț... S'a făcut fata mare, a început să meargă în picioare și vorbește, te strigă toată ziua tată. Când mergem cu ea pe drum și trece lume pe lângă ea, o strâmbă...

D-na M. R., învățătoare într'o comună din jud. Ilfov, scrie soțului ei serg. t. r. R. M. :

- 49 Dragă Mișule... Nuș și Victoraș întreabă mereu când vine tăticu... În fiecare seară roagă pe Dumnezeu să-ți dea sănătate. Noi știm că suntem păcătoși, dar Dumnezeu poate o asculta rugăciunea lor curată și nevinovată...

Alexandrina G. din com. Dridu, Ilfov, scrie soțului ei :

- 50 Scumpul meu soț... Să vezi pe Maria cum șade pe brânci și se ridică în sus și s'o vezi gungurând și s'o vezi râzând zici că e de un an, nu zici că e de patru luni, așa-i de dășteaptă...

Marița C. din com. Malul spart, Ilfov, scrie soțului ei :

- 51 Onică, să știi că băeții se duce la școală și le-am făcut pantaloni — și fetița zi și noapte se închină Doamne-Doamne să vie și tăticu meu...

Lina C. din com. Radovanu, Ilfov, cătră soțul ei :

- 52 Viorica s'a făcut și ea mare, totă ziua ne râde și strigă ai tată la fată, ai!...

Ioana P. din com. Brezoaia, Ilfov, scrie soțului ei soldatul D. P. :

- 53 Scumpul meu soț Mitică... Să știi, Mitică, să-ți iei nebuna de la mine că m'o speriet. S'o vezi ce neună s'o făcut, nu s'astâmpără de loc. Plânge după mine și mă strigă cică mama papa, cere papa și eu când o auz imi vine să inebunesc de dragu ei. Șade în c... s'o auzi cum zice țată — și d'aia zic să vii s'o iei tu că eu o mănânc. S'o iei tu că ție nu ț-o fi drag de ea că n'o știi cum este. A lelicăi e neagră și urâtă, a noastră este frumoasă și mare. Când scriam cartea asta postală se omora râzând și de-aceea zic să vii să ț-o iei că e prea neună...

Petra D. din com. Dragodana, Ilfov, scrie soțului ei, caporal M. D. :

- 54 Dragul meu soț... Află că ți-am născut un băiat... I-am pus numele lui nașu Marin...

Acum, câteva scrisori din cartierele Bucureștiului :

Elena D. din București scrie soțului ei M. D., astfel :

- 55 Dragă Marinică... Pe Ionel l-am înscris la Grădiniță... Ce zici? de-un băiat așa mare ce ai... Te mândrești — nu? ... Prăvălia merge bine, nu avea grijă tu, am eu, tu fă-ți datoria de român și plus de asta și Oltean — și eu îmi fac datoria către Țară că sunt românăcă, — am subscris 20.000 la împrumut...

Lenuța I. din București scrie soțului ei sergent T. I. :

- 56 Micule meu drag Tudorică... Copilul tău întreabă și el de tine mereu. Când vede câte un militar de la distanță tot zice că ești tu, dar când vede că se apropie se întristează... Eu mereu plâng și mă rog lui Dumnezeu pentru tine și pentru toți soldații, ca să le ajute să câștige războiul...

Iar Zamfira P. din București, scrie soțului ei soldat P. P. :

- 57 Suntem bine sănătoși din mila lui Dumnezeu. Tot El ne-a dăruit un al patrulea băiat. E frumușel și bun. I-am dat numele Sandu. Copiii te doresc cu toții. Ei se roagă pentru tine în genunchi, mititeii, pentru tata lor — și victoria țării noastre...

Scrisul acestei epistole este foarte modest și făcut cu creionul, iar strada pe care stă această femeie este tocmai la marginea Capitalei.

Și acum, vine rândul nevestelor dela oraș și anume din București.

D-na D. D. scrie soțului ei, maior G. D. :

- 58 Dragul meu...Te felicit pentru decorații. Copiii au fost f. fericiți de ele și nu m'au lăsat până nu ți le-am cum-

părat. Sunt f. frumoase, tot așa de frumoase ca și faptele tale de bravură...

D-na E. C. către soțul ei, subl. T. C. :

- 59 Tăticuț adorat... Pupișon nu-mi dă pace, mereu vine cu câte un cub sau o hârtiuță sau cu o fotografie de a ta, și mi le arată spunând dulce ca o păsărică ta-ta-ta-ta. Acum știe o mulțime de cuvinte, toate prescurtate, — Știe să plângă și să mă imite pe mine, strângând dintr'un ochi... Ce să-ți spun, e un mare om...

D-na M. soțului ei, căpitanul V. M. :

- 60 Dragă Vasilică... Cât despre copil nu avea grijă de nimic. Are tot ce-i trebuie, supra-alimentație, jucării... Dar ce e mai scump pentru el *dragostea de tată* nu are, fiindcă așa a vrut Dumnezeu ca tu să fii atât de departe de el. Singura lui mângâiere o are mereu spunând „vine acuma Tăticu...” — și 'n toată clipa cu tăticu pe buze...

D-na V. G. scrie soțului ei, sergent t. r. M. G., despre copilița lor :

- 61 Dragă Milucă... Lucia spune că ar prefera să ia în fiecare zi câte o bătaie dela tine, numai să te știe lângă noi.

D-na M. B. scrie soțului ei :

- 62 Dragă Gică... Noi ne bucurăm de-o sănătate excelentă — și datorită vitejiilor voastre trăim în pace... I-a se roagă lui Doamne-Doamne să vină mai repede zăpada, să vii s'o dai cu sania și s'o răstorni, că... n'o doare : „Dău, mico, nu mă doare !”...

D-na M. T. scrie soțului ei elev-plotonier A. T. :

- 63 Iubitule... Că vor sosi zile frumoase de asta sunt sigură că vor veni și cât de curând. În așteptarea lor noi facem tot felul de pregătiri. S'o auzi pe Puicuța cum se ceartă în turcește cu Eugen !... Eugen crede că-i spune cuvânt de ocară, dar ea în realitate spune : „piciorul” (bageană) — și ea repetă așa de frumos, însă cu tonul răstit ca și cum i-ar răspunde în consecință. Ieri striga „unchiu și tata” și tot ea spunea : „nu-i, nu-i...” S'o vezi cum cere bomboane, dar accentuiază pe prima silabă. În special, îi plac „pune” (prune) pe care le de-

vorează și „oșii“ (roșii). Știe prea bine să spuie „nu...“ înțelegi ce vreau să spui? Mă căsnesc s'o învăț să zică și „da“, dar... merge greu. E așa de drăgălașă că-ți va face tare mare bucurie... Vorbim de tine amândouă, și ne înțelegem foarte bine... Tu nu ne duce grijă...

Urmează acum câteva scrisori cu privire la copii, trimise însă de alte persoane din familie decât de mama.

D-ra A. M. din București scrie fratelui său, soldatul I. M. :

- 64 Dragă frățiorule... Fata ta se roagă la icoană : „Doamne vă rog să aduceți pe taticu sănătos, dar să nu-l aduceți noaptea, să-l aduceți ziua, cu bani mulți, ca să-mi curăpere jucării...“ Știi tu de ce zice să vii ziua? Ca să găsești deschis...

Subl. I. Ț. din București scrie cumnatului său sergent t. r. N. S. :

- 65 Să-ți povestesc ceva din ocupația copiilor tăi : Când Dudușcă plânge, Bebișor se bagă sub masă, ia o carte p. dela tine, și-i zice : „Îa taci tu cu nenea, că-ți cetesc o c. p. dela tutuțu nostru“ — și începe : „Lenuța, eu sunt la Tighina eu sunt sănătos, ce fac copiii? spune-i lui mama să aibă grijă de copiii...“ — și încă alte multe ce aude când îți citim noi cărțile poștale, de te face să râzi cu hohote...

V. E. din com. ? scrie fiului său sergent V. E. :

- 66 Cât privește iubitele tale mititele, sărută pământul ca să vadă pe taticul lor...

Înțelegem că se închină pentru ca să vină tatăl lor — sau poate e vreun obicei prin partea aceea, când ți-e dor să vezi pe o ființă iubită.

- 67 Intr'o scrisoare închisă, o mamă dela țară a luat cu creionul tiparul mâinei copilașului și l-a trimis soțului ei pe front, scriind sub desen :: „Asta-i mânuța lui Gicuță“

5. COPIII DIRECT CĂTRĂ TATĂL LOR PE FRONT

Bibica T. dintr'o comună din Ilfov, tatălui ei soldatul G. T. :

Doritul meu tăticle... Află de noi că suntem sănătoase până acum ce e a ce îți dorim și matala multă sănătate din partea noastră și dorim să-ți de-a Bunul Dumnezeu sănătate ca să mai vii și matala la noi acasă căci tare te doresc tăticle. Tăticle vei ști despre casă căci e bine până azi, calu e sănătos. Tăticle facem și noi cum om putea numai matala să fii sănătos pe acolo. Am terminat cuvintele de scrie. Rămân a matala fică care te dorește în tot momentu...

Anglica M., tot dintr'o comună din Ilfov, scrie tatălui ei, soldatul N. M. :

- 69 Dragă tăticle... Noi am uitat numărul de luni de când nu ne scrii... Nu are cine ne mai scrie... Mămica se duce în fiecare zi la primărie când vine poșta și nu vine niciodată cu scrisoare de la tăticu. Mie îmi vine să plâng, dar fug ca să nu mă vadă mămica plângând. Așa că te rog, dragă tăticle, scrie-ne și nouă... A ta fiică care te dorește. Angelica.

Ioana F. din com. Colibași, Ilfov, soțului ei soldatul T. F. din partea copilului lor Mărinică, încă neștiutor de carte :

- 70 Iubitul meu soț... Marinică s'a făcut un nerod, vorbește toate celea toată ziua te strigă tata. Zice că ești dus să faci bu-bu la bolșevici..." *Apoi, scrisoarea este completată așa :* Vorbe spuse de Mărinică. Tăticle eu m'am făcut mare și vorbesc toate cele. Tăticle m'a învățat mămicuța și cu bătica meu să mă închin. Când mănânc și când mă culc să mă rog lu Bunul Dumnezeu să vii acasă tăticu meu...

Ion P. din com. Corbanca, Ilfov, scrie tatălui său, soldatul P. I. :

- 1 Scumpul nostru Tătică. Tăticle află despre noi că suntem toți sănătoși, îți ducem grija matala. Află despre mămica că este sănătoasă, așadar îți duce grija matala

tăticule. Tăticule, îți urăm cu toți sănătate. Tăticule scrie-ne și nouă ce mai faci matale, dacă ești sănătos și. dacă mai ai vreun ban că de când ai plecat nu ți-am trimes niciun ban tăticule. Tăticule îți mai spun încăodată că suntem cu toții sănătoși. Tăticule să știi că am adus mașina acasă și am termenat. Tăticule am cărat și palle pe mei (?). Tăticule află despre mine Ionică, Marinica, Săndica și Mărioara care îți urăm cu toți sănătate. Tăticule îți trimetem cu toți multe sărutări. Scrisă de mine Ion.

Florica Ț. din com Tudor Vladimirescu, către tatăl ei caporalul L. Ț. :

- 72 Dragă tăticule... Eu mă culc cu Silica la capul nostru, care dormeam noi amândoi. Și îmi închipui că suntem noi amândoi. Și noaptea o iau de gât cum te luam pe tine și dormeam până la ziuă... Te sărutăm cu cel mai mare drag. Neluța, fata ta și Silica tot fata ta și Mămuța...

Șița C. din com Fălăștoaca, Vlașca către tatăl ei fruntașul Gh. C. :

- 73 Tăticule, mă rog zi și noapte să-ți ajute Dumnezeu să vii acasă și când ai veni să-mi aduci ceva frumos din țară străină, să țin minte că este după timpuri grele. Scumpul meu tătișor îți trimet multe complimente și te sărut cu mult respect...

Acum, câțiva copii dela oraș.

Ionel M. din București către tatăl său N. M. :

- 74 Tăticule... Nu te mai pune pe gânduri, bun e Dumnezeu poate să termină și asta odată...

Tanți G. elevă prin primele clase de liceu, din București, către tatăl ei Locot. I. G. :

- 75 Dragul meu tăicuț... Să dea Dumnezeu tăticule să învingeți pe Bolșevici, acei care sunt atât de cruzi și să te întorci și matale acasă...

Teodor D., elev clasa a V de liceu, din **București**, tatălui său **căpitanul T. D.** :

- 76 .Dragă tată... Eu sunt la internat. Nu ne-am mai văzut de mult... Dar întâi țara și pe urmă familia. Căci ajutând țara, fți ajuți familia. Sunt mândru că am un astfel de tată și aș vrea să fie și el mândru de mine cât mai curând...

Altă elevă de liceu **V. B.** scrie tatălui ei **căpitanul A. B.** :

- 77 Dragă tăticle scump... Ne pare bine că lupți pe front, pentru ca mai târziu să ne lăudăm și noi că *tăticul nostru scump a luptat pe front...* (subliniat de fată). Dumnezeu să te aibă în paza lui ca să te întorci sănătos și cât mai curând....

Valentina I. din **București** către tatăl ei **soldatul I. I.**

- 78 Dragul nostru tăicuț... Azi am aranjat cu Dănel lemnele în magazie — și tot timpul a cântat „Deșteaptă-te Române” și mi-a spus să-ți scriu că este foarte vrednic și să-i aduci ceva...
- 79 Un copil scrie tatălui său : „Dragă Tăticle, vă scriu din toată inima...” — și desenează, copilărește o inimă pe cartea poștală.
- 80 Altul i se plânge așa în scrisoarea tatălui: „Tăticle, sunt și eu mititel și nu pot să fac multă treabă...”
- 81 O mamă pune pe copilul ei să bârcăie diferite linii și curbe pe o hârtie și spune soțului ei că acesta este scrisul copilului lor către tăticu.

6. GRIJA SOȚULUI DE SOȚIA SA

Soldatul A. G. către părinții și soția sa, din **com. Boișoara, Argeș** :

- 82 Vă rog foarte mult taică și maică să-i mai dați și Stăncuței mele câte o mică îndrumare că e singură și ea — și te rog, dragă Stăncuță, fă și tu ce-i putea, căci eu nu am

nici o putere, decât bunul Dumnezeu să ne dea sănătate la toți și inimă bună... Să nu-mi duceți grija mie, că eu sunt singur — și dacă o vrea Dumnezeu trecem și prin asta... Dar îmi este de copii, îi visez în toate nopțile — și pe tine cu ei...

Soldatul G. Ț. din spital către soția sa, com. Mărgineni, Neamț :

83 Dragă Marioaro... Să-mi scrii dacă ai putut să faci adăpost la vite... La cules să mai plătești, că nu poți singură..

Caporalul P. T. către soția sa, com. Tisău, Buzău :

84 Să ai grijă de tine — și să nu muncești asuprit, ca să nu pățești ceva, că acum nu mai ești ca astăvară, ușurică la drum...

Un soldat anonim scrie astfel nevastei sale :

85 Drăguța mea soțioară. Eu te pun la cale să muncești numai cât oi putea, căci acest năduf e pe toată lumea. Să ne rugăm bunului Dumnezeu, că el are grijă de toți.

7. GRIJA SOȚIEI DE SOȚUL EI

Nevasta lui I.B., din com Budești, Ilfov îi scrie :

86 Ioane... Te rog să nu duci grija noastră — și să nu duci grija lui Mituș și a Stănicăii că e sănătoși și s'a făcut niște nebuni amândoi...

Ioana P., din com. Dudești-Cioplea, Ilfov, scrie soțului ei :

87 Dragul meu... De casă să nu duci nici o grijă, lasă că am eu grijă de toate singură. Ajutorul meu este Dumnezeu și Maica Domnului... Să nu te descurajezi, să te rogi lui Dumnezeu...

Stana C., din com. ?..., soțului ei :

88 Pe acasă e f. bine. Să nu duci grija noastră că noi o ducem bine, dar, Ioane, roagă-te...

Petra O., din com. Crețești, Ilfov, către soțul ei, soldatul I. O. :

- 89 Scumpul meu soț... De noi să nu duci grijă că noi facem ce ne-o învăța bunul Dumnezeu, — dar tu roagă-te Domnului și ziua și noaptea ca să te ferească de toate răutățile, ca să vii și tu sănătos acasă, ca să ne vedem de gospodăria noastră și de fetițele noastre, care se roagă de Tatăl ceresc ca să vii și tu acasă...

Mărioara M. din com. Ciocănești, Ilfov, către soțul ei, soldatul M. M. :

- 90 Scumpul meu soț... Nu mai duce grijă de noi că avem tot rostul. Vezi de tine, fii cu gândul numai la Dumnezeu și la Maica Domnului, că numai Dumnezeu te apără. Dar când plouă, unde stai tu ? Și cum mai dormi ? și ce mănânci tu ? Of, soțul meu nu mai am zile să te mai văz în patul tău, să te mai odihnești și tu, obositule... De când ai plecat n'a fost o noapte să nu te visez și ziua es afară din casă și mă uit pe drumuri și-mi apari așa cum te purtai tu...

8. DUIOȘIA DEPĂRTĂRII. RECUNOAȘTERI DE GREȘELI. INCURAJĂRI ȘI INDEMNURI.

D-na * din București către soțul ei, Locot. * :

- 91 Toni dragă... Aștept cu încredere să ne vedem... Știi, Toni dragă, câteodată mă simt așa de singură — și atunci mă gândesc mult-mult la tine — și-mi pare rău că m'am purtat câteodată urit și te-am necăjit. Despărțirea și depărtarea m'au făcut să-mi dau seama cât de mult țin la tine. — Hai, Toni dragă, vino acasă, că mamișica nu te va mai năcăji.

Elisabeta F., din Belu-București, scrie soțului ei corporalul A. F. :

- 92 Scumpul meu soț... Acum îți prețuesc eu bunătatea ta pe care tu te purtai cu mine — și Dumnezeu m'a pedepsit... Dragă Sandule, nu fii cu inima sdrobită, ai grijă de

sufletul tău ăla bun și blând, cred că dacă ne vom vedea nu te voi mai supăra de loc... Ah, greu e fără tine... Dumnezeu să-ți ajute să mergi înainte...

La rândul lui, soldatul M. M., scrie soției sale F. M., în com. Măderat, Ardeal :

- 93 Iubita și scumpa mea soție... În c. p. din urmă te-am supărat și năcăjit cu multe cuvinte, însă iartă-mă, draga buna mea, că am fost foarte năcăjit...

Soldatul C. I., scrie soției sale I. I., în com. Bașpunar, Tulcea :

- 94 Dragă soție... Mi-ai scris (că atunci) când eram acasă nu te-am avut de nimic, dar să știi că mi-a părut foarte rău de vorba aceea, — dar nu e nimica, așa este bărbatul cu femeia câteodată, se mai ceartă, că fără asta nu se poate...

Adela M., din București scrie soțului ei, sergent t. r. I. M. :

- 95 Scumpul meu soț.. Mi-i dor, Jănel, de tine... Când intru în casă e pustiu și nimeni nu-mi spune nimic. Mai ales când îți văd hainele și nu ești să le îmbraci încep să plâng și cad în genunchi să mă rog fă Doamne pace pe pământ să vină și mila mea acasă...

Scrisoarea aceasta este ieșită dintr'o mahala bucureșteană — și este scrisă foarte modest.

D-na F. C. învățătoare într'o comună din Ilfov scrie soțului ei sublocot. A. C. în felul acesta :

- 96 Bunul nostru tătuț și soț... Nu știm cum să mulțumim Celui de Sus pentru ajutorul ce ne-a dat — rândurile tale liniștitoare, care aduc lumină și soare. — Eu mă rog mereu — și plâng, — plâns sfânt...

Tudora D. din com. Budești, Ilfov scrie soțului ei soldatul D. D. :

- 97 Scumpul meu soț.. Tare me dor de tine, că pe tine mai te am pe lume, doar o vrea Dumnezeu cu noi, că eu mă

rog lui Dumnezeu pentru sufletul tău ala bunu, care am trăit șase ani cu tine... Dar tu ține-ți inima curată și gându la Dumnezeu, nu pune la inimă...

Și această scrisoare este aproape indescifrabilă.

Lenuța S., dintr'o suburbană bucureșteană scrie soțului ei **sergentul S. S.** :

- 98 Dragul meu... Credința mea la Dumnezeu este că într'o zi se va termina totul și vom fi iar amândoi ca la început. Atunci vom începe o viață nouă...

Iar nevasta lui **G. S.** din **Periș, Ilfov**, scrie soțului ei așa :

- 99 Iubitul meu soț... Să știi că ești în inima mea ca un bulgăre de aur...

Tudora E., din com. **Valea Dragului, Ilfov**, scrie soțului ei **soldatul R. E.** :

- 100 Doritul meu soț... Du-te carte sănătoasă, la soțul meu și să-mi aduci o veste frumoasă, că doar o veni. căci în fiecare zi pisicile se spală și cocoșelul la ușă îmi cântă — și pe nimeni nu-mi aduce...

Multe neveste de la țară scriu bărbaților lor pe front că sunt „străine“, că nu mai pot suferi „străinătatea“, înțelegând prin aceasta că lipsindu-le bărbatul, ele se simt ca și străine în satul lor.

Un soldat de pe front, tot sătean, se adresează nevestei sale : „Dragă taticule al meu...“, iar altul o îndeamnă pe a lui : „Tinco, să faci cum îi putea să iai injecții...“

Unele neveste pun în scrisorile închise foi de trandafir sau foi verzi de merișor. Una a pus firișoarele de păr tăiate la bottez din capul pruncului botezat.

9. „SĂ FIM IARĂȘI IMPREUNĂ...”

Mii de scrisori, fie dela oraș, fie dela sat — fie că vin de pe front acasă, fie că pornesc de acasă spre front cuprind sub forme aproape identice această strigare: „să fim iarăși împreună...” De cele mai multe ori, aceste cuvinte sunt însoțite de „să vă întoarceți biruitori” și de „să fim fericiți ca mai înainte”, sau „să începem o viață nouă...”

Este exprimată în acest strigăt aproape unanim nevoia reîntregirii căminului prin revenirea „stălpului” familiei acasă, — cum și o solemnă făgăduință că, după ce va trece această încercare, amândoi vor căuta să îndepărteze toate pricinile de desbinare, pornind spre o viață nouă, mai plină de mulțumire.

10. ASPECTE ALE CĂMINULUI BURGHEZ DE ODINIOARĂ

Cu toate adversitățile vremii și cu toate infiltrațiile care au adus prăbușirea căminului burghez de pe vremuri, totuși mai aflăm și azi „oaze” de lumină în care fondul și formele vechi s’au păstrat.

Iată pe toți cei care alcătuiesc familia unui cămin din acestea strânși în jurul mesei familiare. A sosit o scrisoare de pe front de la cel mai tânăr vlăstar — și acum, toți, după masă, răspund celui plecat.

Avem mai jos o scrisoare care ne poate da prilejul să ne închipuim un asemenea cămin.

Scriu toți ai familiei d-lui S. S., industriaș din București lui Costel S. sublocot., pe front :

- 101 Costelule drag... Cum să mulțumim lui Dumnezeu că mi te-a apărat de primejdii? Cum? Și-atunci îl văd pe tăticu îmbătrânit de griji, de muncă, cu sufletul lui atât de bun, mă gândesc la mămica, nici dânsa nu a făcut nici un rău nimănui — și atunci găsesc rostul acestei griji dumnezeesti... Mereu ne gândim la tine și ne întrebăm: ce vei fi făcând? Iți este frig? și mereu îi spun mamei că atunci când vei veni vom sta o zi și-o noapte de vorbă cu tine, să ne povestești, mie, dar mai ales lui Genuț, care este un războinic și cunoaște un întreg arsenal de

luptă, dela șueratul obuzului, până la sgomotul mitralieirii — și o serie de expresii pe care le-a prins din jurnalele de războiu de la cinema. Să ne povestești Costelule, dar mai ales să te privesc și să te confrunt cu imaginea copilului de ieri... Nineta. (sora lui Costel)

În aceeași scrisoare, scrie tatăl eroului: Dragul meu Costel. Am primit vestea decorării tale cu multă bucurie, să ne trăiești și rugăm pe bunul Dumnezeu să te aibă în paza sa. Sănătate și toată dragostea noastră.

Mama scrie: Dragul mamei drag. Mă gândesc cu drag că peste câteva zile împlinești 21 ani, vârsta majoratului, dar tu, dragul mamei, ești major de mult, împlinești o misiune mare, ești un bărbat cu adevărat, sunt mândră de tine și-ți doresc din tot sufletul meu tot ce poate dori o mamă fiului său drag și scump, cel mai bun copil din lume. În fiecare clipă sufletul și gândul meu este lângă tine. Rog pe bunul Dumnezeu pentru izbânda cauzei noastre ca să sosească ziua fericită cât mai curând...

Tot în această scrisoare mai scriu tot așa ceilalți membri ai familiei.

O scrisoare asemănătoare acesteia scriu membrii familiei **A. D.** din **Roman caporalului t. r. C. D.** pe front :

- 102
1. Lili, sora: Scumpul meu frate drag.. Ne bucurăm cu toții când aflăm de vitejia ostașilor noștri — și că înaintați mereu.
 2. Zizi, altă soră : Dragă frățioare. Vitejia regimentului din care și tu faci parte ne-a umplut sufletul de bucurie. Dumnezeu să vă ajute și de acum înainte.
 3. Costel, nepot : Am auzit la Radio că regimentul matal se luptă vitejește...

11. GRIJA BĂTRÂNILOR DE CEL PLECAT PE FRONT

N. V. din **com. Crețești, Ilfov** scrie băiatului său soldatul **A. V.** :

- 103
- Sandule... Dumnezeu să-ți ajute — Să vă ducă Dumnezeu la victorie — și să vii acasă cu puterea Celui de Sus. De acasă să nu duci grijă, că toate se fac bune încet-încet...

D. S. din com. Militari, scrie ginerelei său soldatul M. S., astfel :

- 104 Savule tată, să nu duci grijă de acasă, că pe Mândica nu o lăsăm noi, — o ajutăm la toate treburile, la muncă, toate s'au făcut cum trebuie...

Mama soldatului A. S. din com. ?..., scrie fiului ei așa :

- 105 Sandule mamă.. Află că Fănică s'a făcut mare și Cateļuța urmează la școală bine. Copiii vine pe la noi și-i îmbucătorez și nu-i bate nimenea, după cum mi-ai scris tu...

D. V., din com. Dragomireștii din Deal, Ilfov, ginerelei său soldatul I. I. :

- 106 Scumpul meu ginere... Am trimes pe Gligore și Gică și Mița — și a treerat grâul noaptea și a scos 30 duble. Ionică, scumpul nostru ginere...

12. GRIJA MAMEI CA TATĂL SĂ FIE VREDNIC IN FAȚA COPIILOR

Petra S. dintr'o depărtată mahala a Bucureștiului scrie următoarea scrisoare soțului ei soldatul N. S. :

- 107 Dragă Nicolae și tată. Veți ști despre noi că suntem sănătoși cu toții — și-ți dorim și ție și la toți camarazii tăi la fel... Nicolae să fii liniștit și-să-ți faci datoria ta de bun român, cu drag — și credincios. Gândește-te că ai doi băieți și dacă-i ține Dumnezeu în viață și a da Dumnezeu de s'o sfârși și războiul cu victoria noastră, atunci să nu le fie rușine fiilor tăi și să poată spune cu mândrie că tata lor a luptat ca un viteaz și ca un bun român. De altfel ne rugăm zi și noapte la bunul Dumnezeu să te ferească și să te întorci la noi sănătos. Te sărutăm cu drag și dor. Soție și copii...

13. FRAȚII MAI MICI CĂTRĂ „NENICII“ LOR DE PE FRONT

R. C. din com. Mihăilești, Vlașca scrie fratelui său caporal S. R., astfel :

- 108 Scumpul meu frate... Suntem sănătoși cu toți, dar nu știm despre tine cum te afli și cum o mai duci pe acolo... Nene, află că câmpul s'a terminat, viile s'au cules, porumbul și toate ce erau pe câmp. Mai avem să semănăm grâu, dar cu sănătate și cu ajutorul lui Domnul Sfânt se face toate, numai sănătoși să fim cu toți și să ne mai vedem cu toți împreună acasă, la vatra părintească, la sânul părinților...

I. C. din com. Budești, Ilfov cătră fratele său soldatul A. C. :

- 109 Andrei... Vei ști că Fănică i-am luat cărți și merge la școală. Când pleacă la școala spune mă-sii, mămică eu am visat că tăticu a venit aseară acasă și eu plec la școală și nu văz pe tăticu de loc și parcă îmi sacă inima că nu văz pe tăticu și nu știu când o vrea bunul Dumnezeu să mai vie și să mă sărute pe față...

C. G. din com. Crețești, Ilfov, fratelui său sergentul N. G. :

- 110 Scumpul și iubitul nostru nenică... Nu ne duce grija noastră, du-o pe a matală, că ești prin străini... Nenică, te visez în fiecare noapte, de dor mare ce mi s'a făcut de frățioru meu ăl mai mare... Dacă aș putea să mă fac un porumbel să vin la matală în sbor — și trei vorbe să vorbesc, dorul să mi-l potolesc...

S. S. dintr'o mahala bucureșteană cătră fratele său soldatul N. S. :

- 111 Scumpul nostru frate... Neică, nouă nu ne duce grija. Apără-te, îngrijește-te, fă-ți slujba de ostas al țării cu dreptate și de bunul Dumnezeu ca să ne mai întâlnim odată toți la casa părintească în care ne-am născut...

Maria P. din com. Brănești, Ilfov, către fratele ei, sergentul F. P. :

- 112 Dragă frate... Deși timpul e greu prin care treci, totuși Dumnezeu te va apăra și ne vom întâlni iarăși în curtea noastră unde am copilărit...

Altă soră, de data aceasta din **București** scrie fratelui ei **caporalul P. S.**, astfel :

- 113 Dragă frățioare... Dea Bunul Dumnezeu să te găsească c. p. ce-ți trimet sănătos, viteaz și brav, așa cum te știu că ești... Fii vesel, dragă Petrică, așa cum ești tu totdeauna și să nu ai nici o grijă de acasă, căci totul este bine...

M. S. din com. Dârvari, lfov scrie fratelui său **fruntașul N. S. :**

- 114 Scumpul nostru frate... Tare ne dor de tine, că erai un frate mai mare și ne mai învățai și pe noi. Nicolae, mi-aduc aminte când mă învățai și mult mi se frige sufletelu că ai fost un frate foarte bun...

L. M. din com. Lupșanu, Ialomița scrie fratelui său **Sublocot. V. M. :**

- 115 Dragă Vasilică... Toți cei din sat vorbesc nespuse de frumos de mândria ce-ai adus familiei noastre... Să-ți ajute Dumnezeu să rămâi sănătos până la sfârșitul luptei, a cărei isbândă pare că se apropie...

P. I. din com. Gălbinași, Ilfov, scrie fratelui său **M. :**

- 116 Nene, îți scrim rândurile noastre cu toți împreună și avem lacrimi că te știm înstrăinat departe de a matală familie și de neamurile care te dorește zi și noapte. Vei avea credința în toți copiii noștri că zi și noapte îți roagă sănătatea și scăparea de la moarte. Mila lu Dumnezeu ți-a ajutat până azi, să te ajute și mai departe... Pe acasă e bine, să nu ai grijă...

G. A. dintr'o mărginașă stradă din **București** scrie fratelui său **sergentul D. A.** :

- 117 Nană, când mă gândesc la tine și vorbesc și eu cu cei veniți după front și-mi spun cum o duc pe acolo, plâng mereu că nu se știe dacă ne mai întâlnim, ca să dăm ochi cu toți. Nană, fii cu gândul la Dumnezeu că numai el poate să ne apere de vreun obstacol care ne împiedecă și de acasă nu duce grijă că sunt eu...

Avem în această scrisoare, forma de nană în loc de nene sau nenicule. Pe coperta acestei cărți poștale, trimițătorul a desenat cu penița o păsărică și o floare.

D. S. tot dintr'o mahala bucureșteană scrie **caporalului t. r. V. S.** :

- 118 Scumpul meu frățior... Când scrii celor de acasă, scrie-le vesel, chiar dacă nu este acesta adevărul. Fă-o pentru părinții noștri dragi... Fii vesel, Sile, viața tristă nu e viață, viața adevărată e viața plină de bucurii...

Un frățior de acasă scrie **nenicului** pe front aceste **versuri** :

- 120 Du-te păsărică
 Să te duci
 Vestea bună să-mi aduci...

și desenează *naiv* o păsărică purtând o scrisoare enormă în cioc.

14. FLORILE.

M. dintr'o comună din **Ilfov** scrie fiului său **soldatul B. M.** :

- 122 Iubitul nostru fiu... Ne mai spui să avem grijă de florile tale. Da' tu știi că eu le îngrijesc foarte bine, că noi când ne uităm la ele, parcă te vedem pe tine... Să nu duci nici o grijă...

Sultana B., din com. Moara Săracă, Ilfov scrie soțului ei soldatul P. B. :

- 123 ..Barâm să vii să vezi grădinița plină de flori și de știru de ăla frumosu...

15. PASERILE.

G. R. din com. Dridu, Ilfov scrie soldatului M. N. :

- 124 ...O veste bună, Mircea !... Păsărelele tale s'au înmulțit. Mișu le poartă de grijă... Scrie-ne...

I. G. din com. Curcani, Ilfov scrie nenicului său A. G.:

- 125 Nene... Află despre porumbei că avem 12 bătrâni, și 7 pui. Trei au sburat și mai e 4 de sburat... Află despre cai că sunt sănătoși și mânzul este sănătos...

Anica P. din com. Lipia-Bojdani, Ilfov, către fratele ei soldatul D. P. :

- 126 Iubitul nostru frățior... cu milă și cu dor, mai înainte de toate cum o duci cu milităria și cu sănătatea... Să-i răspunzi măicuței noastre... Ingrijim de porumbei, dar lasă că vii tu și îți vezi de ei...
(Cartea poștală are pe copertă o floare desenată cu culori și sub ea este scris : „*garoafe, nenicule*“).

16. VITELE.

Boii.

Soldatul I. A., scrie nevastei sale în com. Ciuperceni, Vlașca :

- 127 Țicule — și tată, vă rog aveți grijă — și îngrijiți boii bine — și să arăți chiar acum sfertul de izlaz...

Soldatul S. T., scrie nevestei sale din com. Segarcea din vale, jud. Teleorman :

- 128 ...Și să-mi scrie și mie dacă ai început la plug și cu cine ari, să ai grijă de boi să fie bine mâncați ca să ție la plug...

Soldatul N. G. nevestei sale din com. Șintea Mare, Arad :

- 129 ...Dragul nostru... Să-mi scriți dacă vă înțelegeți cu mama — și dacă boii sunt mândri...

Soldatul C. F., scrie nevestei sale, în com. Predești, Olt :

- 130 Dragii mei... Aveți grijă de vite, și la plug când pornești aveți grijă de boi la arat, că-i prea cald. Să-i adăpați la timp și plugul să-l potriviți așa cum trebuie.

Soldatul G. D. scrie părinților săi în com. Melinești, Dolj :

- 131 Dragii mei părinți... Să-mi scriți dacă Ionică paște boii bine...

Soldatul F. B. lui M. B. în com. Carpen, Dolj :

- 132 Nene... Să te rogi de copil să aibă grijă de boi.

Vaca.

I. D. din com. Militari scrie fratelui său pe front :

- 133 Dragă nene... Îți spun o bucurie că vaca noastră a fătat...

Soldatul V. A., rănit, în spital, scrie astfel soției sale A. A. din com. Dumbrava Roșie, Neamț :

- 134 Dragă Anițo... Te rog fă cum îi putea și fă-i vacii un adăpost pentru iarnă, că până ce nu mă vindec nu-mi dă drumu acasă... Dragă tătucă și mămucă dați-i ajutor cât puteți și cu ce puteți, că e singură, că dacă aș fi acasă, aș da eu la altu. nu altu mie..

Porcul.

Soldatul G. C. de pe front scrie fratelui său **M. C.** în com **Mozăceni, Argeș :**

- 135 Ai grijă de lucrurile casei și de purcel. Să nu-l mai ba-teți, că mă supăr rău. Să-l îngrijiți bine — și când vin eu, să-l gădesc gras...

Ana S. din com. **Pr. Mircea, Ilfov,** soțului ei :

- 136 Eu sunt bolnavă foarte rău din cauza supărării și de plâns. Să-mi fi murit un frate și nu plângeam atât cât plâng după purcelul mort. Se miră și vecinii... Mă doare la inimă, dar n'am ce face...

Caii.

Serg. I. N. scrie acasă în com. **Raciu, Dâmbovița :**

- 137 Dragii mei părinți, soție și fetiță... Imi pare bine că faceți munca cu toți și că ați treerat... De cai nu-mi spuneți nimic, și v'am întrebat... Eu nădăjduesc că în curând ne vom vedea, căci după furtună vine și bine... Faceți-vă munca cum ați făcut-o și până acuma și nu vă descura-jați nici un minut...

Soldatul C. E., rănit, în spital, scrie nevastei sale în com. **Irești, Putna,** în felul acesta :

- 138 Dragă Marișo... Să ai grijă de cai, să fie frumoși, că când oi veni peacasă să mă primblu cu ei măcar 2 zile și de acolo pot să moru...

Nevasta unui soldat îi scrie pe front, după ce i s'a luat unul din cai la rechiziție :

- 139 Când aud cârlanul nechezând, plâng de mila lui, că l-a părăsit murgul...

Toate vitele.

P. S. din **București** scrie vărului său, **Sublocot. S. H. :**

- 140 Scumpul nostru văr... Cred că ți-a spus despre toate ani-malele tale dragi ce mai fac. Sunt toate bine și care te doresc tot atât de mult ca și noi...

17. CÂMPUL — MUNCA

Sergentul G. V. scrie cătră toți cei de acasă, din com. Olteni, Teleorman :

- 141 Iubiții mei părinți, soție și copii... Am văzut în biletul pe care mi l-ați trimis că ați făcut ogor pogonul de lângă pădure și trifoiul. Aveți grijă să dați grâul la țilindru. Faceți cum puteți și adunați porumbul. Mai întâi adunați floarea soarelui... Dacă cosiți trifoi îl lăsați să se pălească, că altfel nu alegem nimic din el... Dacă aveți timp mai spălați din grâul cel noroiu. Dați la porcul cel mare porumb să se îngrașe să aibă timp...

Caporalul M. S., rănit, în spital, scrie nevestei sale în com. Beuca, Teleorman :

- 142 Scumpă familie... Vă rog foarte mult cu munca căsniți-vă cum ați putea și voi acolo ca și până acum, că bun e Dumnezeu...

Adeseori cei de la țară se adresează celor de-acasă cu formula aceasta : „scumpă familie“, uneori calificativele sunt : îndepărtată, dragă, dorită, etc...”

Sergentul N. O., de la regiment după ce-a fost rănit, scrie celor de acasă, din com. Șocariciu, Ialomița :

- 143 Doriții mei părinți, soție, copii și frați... Mie îmi pare bine că am scăpat sănătos din pericolele ce am avut. Tăticule, fiți cu răbdare și faceți cum e mai bine, mai ales la plug...

Caporalul I. C. scrie celor de acasă, din com. Balaci, Teleorman :

- 144 ...Vă rog să ajutați cu toți la treer, să faceți cum ați putea...

Fruntașul C. M., rănit, din spital, scrie cumnatului său în com. Darabani, Dorohoi :

- 145 Scumpul meu cumnat... Te rog să cosești iarba, să nu te înduri s'o lași să o pască satul cu vitele...

Acum, câteva scrisori ale celor de acasă către cei de pe front cu privire la câmp și la munci.

Ioana C. din com. Dridu, Ilfov, către fiul său fruntașul A. C. :

- 146 Doritu nostru fiu... Lixandre, de acasă să nu duci nici o grijă că se face toată treaba, că toată lumea care este român, sunt hotărâți să muncească dă trei ori mai mult, numai să nu ducă nimeni lipsă. A ta mamă care te doarește în tot minutu...

Rodica M. din com. Balotești, Ilfov, scrie soțului ei soldatul V. M. :

- 147 Iubitul meu soț... Vei ști că am cules porumbu și ne-a pus tătica grâu și am adus cocenii acasă, să nu duci grijă de acasă, să duci grija ta că noi suntem la căsuța noastră, dar tu ești prin străini, Marine...

Marița N. din com. Principele Nicolae scrie soțului ei soldatul V. N. :

- 148 ..Așa că de trei săptămâni nu mai știu casa de cât noaptea, să-l vezi pe Culai cum seceră de rupe pământul, iar porumbul ne este de nu te vezi din el...

Maria P. din com. Ulmeni, Ilfov, scrie bărbatului ei caporalul I. P. :

- 149 Ionele... Să nu te lovească răsul când ai vede rândurile astea rasolite așa, numai eu știu cum am scris într'o bună noapte venită de la plug. Nu știam ce să fac, să mă culc ori să scriu. Dar ce m'am gândit lăcrămând, somnu îl mai găsesc, dar vorbele astea niciodată... Ionele, pe tăticu l-a întărit Dumnezeu drăguțu, ne-a ajutat la toată munca. Mult ne este milă de el când îl văz să se vaită și pe urmă pleacă la treabă și zice trebuie să plec că ajutorul meu cel mai mare este plecat. Il văz bine parcă ar

plânge dar nu am ce-i face că și eu tot la fel sunt ca și taticu de friptă și de dogorită. Nemai putând scrie ținând creionul în mână, scăpându-l jos de oboseală, te sărut cu drag. A ta soție. Măria...

18. FRUMUSEȚA GLIEI NOASTRE

Soldatul C. P., rănit, scrie din spital vărului său C. B. în com. Gura Teghii, Buzău :

- 150 Dragă vere... Iaca, îți scriu câteva rânduri, gândindu-mă cum ai fi trăgând cu coasa prin mirosul florilor și prin cântecul păsărilor...

Valeria I. dintr'o stradă lăaturalnică din București, scrie caporalului T. G., în felul acesta :

- 151 Dragul meu Toma... Stând singură în casă, mi-am făcut o mulțime de planuri... Visuri frumoase și realizabile, dar numai să te întorci acasă. România noastră să fie din nou „România Mare“. Orfanii de acum vor plânge, și vor fi, totuși mândri. Ceea ce vor simți ei uitându-se pe hartă sau învățând în orele de istorie, e un sentiment pe care nu sunt în stare să-l descriu eu, dar îl am și eu. El m'a învățat poate să-mi iubesc și să mă simt mai legată de țara mea, de cât copiii care în copilăria lor au putut pronunța cuvântul tată. Mă uit la cer și mă gândesc că nu se poate să fie la fel de frumos sau de majestos când e furtună, holdele și câmpurile noastre pline de maci și albăstrele sau margarete, ghiociei, viorelele, micșunelele noastre nu le putem întâlni pe nicăiri, nici ciripitul păsărelor, primăvara, de nici unde nu poți căpăta mai multă viață, cum capeți respirând cerul nostru din România...

19. NOSTALGIA SATULUI.

Sergentul-major M. P., scrie părinților săi în com.
Perișoru, Brăila :

- 152 Scumpii mei părinți... Din depărtarea ce ne desparte gândurile mele străbat până la căsuța unde am copilărit. Amintirile încep să se depene prin fața ochilor mei, gândurile îmi sboară la un sătuc unde am văzut lumina și mă rog bunului Dumnezeu să dea victorie țării, să înfrângem hoardele bolșevice și atunci vom fi fericiți...

Caporalul G. C., scrie prietenului său **D. M.**, în com.
Hănțăști, Dorohoi :

- 153 Dragul meu Dumitru... Ce mai faceți ? Cum trăiți ? căci acuma parcă v'am uitat pe toți.. Mi-i dor ca să ajung ca să văd tot ce-am lăsat în urmă, satul și prietenii...

Sergentul I. M., scrie prietenului său **P. B.** în comuna
Chevereșul Mare, Banat :

- 154 Mult dorite frate Pavele... Te rog foarte mult dacă ești acas scrie-mi, ca să-mi mai alini și mie dorul care mă muncește : dorul de familie, de prieteni, de săteni. Satul, ieagănul scump al vieții... Eu o duc bine pe aici...

Satul, — leagănul neamului românesc...

Observațiuni*). — Din scrisorile cuprinse în acest capitol reese o mare duiosie familiară.

Această duiosie care a fost pusă la îndoială în ce privește căminul țărănesc, strălucește cu putere. Așadar, părerea că acest cămin ar fi lipsit de duiosie, se dovedește a fi greșită în totul și pusă în circulație de acei care nu cunoșteau sau nesocoteau sufletul țărănesc. De altfel, nu numai din acest capitol, dar și din altele (vezi mai ales „Răniții — Spitalele“) se îmbulzesc dovezile care ne arată că sufletul țărănesc este capabil de-o

*) Pe lângă alte observațiuni ce-ar putea face cititorul, adăogăm și noi, sub fiecare capitol, câteva observațiuni de ordin general.

duioşie, cu atât mai mare, cu cât ea, nativ, este plină de discreţie, şi de cuviinţă. De altfel (cum vom vedea şi mai departe) ţăranul nostru are o măsură şi-o deosebită grijă de a nu se lăuda cu „darurile“ pe care i le-a dat Dumnezeu, — ci dimpotrivă, el le ascunde sau le micşorează.

Alături de această mare însuşire familiară, căminul românesc, în genere, şi mai ales cel ţărănesc, se prezintă ca un solidarism puternic şi unitar. În mijlocul lui, stă, poruncitoare şi hotărâitoare, puterea tatălui, care se bucură de un adevărat cult. Cu toate că pornit la război, el continuă de acolo să „guverneze“ căminul. El dă toate îndrumările — şi cei de-acasă nu fac nimic fără voia lui — sau când sunt nevoiţi a face, îi cer ratificarea.

O altă erezie care se cuvine a fi dată deoparte este aceea care spune cum că ţăranul nostru nu-i dornic ca odrasla lui să meargă la şcoală. Cunoaştem isvoarele impure din care şi-a tras viaţa, atâta amar de vreme, erezia aceasta. Ceea ce însă se cade să subliniem aici este faptul că nu numai că ţăranul nostru nu a cugetat aşa, ci, dimpotrivă, el este un mare doritor să-şi vadă copilul învăţând carte, — socotind cartea ca un semn de distincţie şi ca un sprijin în lupta vieţii.

S'a mai spus că ţăranul nu are pentru nevasta sa o atitudine de ocrotire, ci îi este lui ca un „robot“ în cele ale gospodăriei. Nenumărate au fost scrisorile, afară de cele publicate în această colecţie, din care reese tocmai contrariul. Oşteanul de pe front roagă pe toţi ai casei să ajute pe femeia sa, iar ei îi recomandă să nu „se asuprească“ peste puterile ei, că „nu pierе lumea“.

Respectul familiar în acest cămin ţărănesc străluceşte şi prin dragostea duioasă şi cuviincioasă a fraţilor mai mici rămaşi acasă, către „nenicii“ lor, plecaţi pe front. Rândurile acestea sunt unele din cele mai duioase din toate câte pot fi.

Cu privire la muncile câmpului, reese din aceste scrisori un adevărat solidarism agricol: aceste munci trebuesc făcute de toţi, cu orice chip, orice-ar fi — şi oricare ar fi împrejurările protivnice, aproape ca o îndatorire religioasă. Aşa „porunceşte“ şi tatăl plecat pe front — şi aşa dau încredinţare şi cei de acasă.

Din toate aceste scrisori se desprinde imaginea totală a satului românesc, acest „leagăn scump al vieţii“ cum îl denumeşte unul din autorii unei scrisori de pe front, publicată în colecţia noastră.

În al doilea rând, din aceste scrisori apare reabilitat într'o mare măsură căminul mahalalei noastre bucureştene, asupra căruia, de asemenea, s'au aruncat atâtea păreri greşite de-a-lungul vremii. Afară de scrisorile publicate aici, mi-au trecut prin mână mulţime mare de scrisori, din care am putut desprinde multe bune însuşiri şi destulă duioşie şi cu privire la acest

cămin. Și mă gândeam atunci, ce lucrare mare și bună s'ar putea face printr'o acțiune înțeleaptă și înțelegătoare asupra mahalalei bucureștene, această parte așa de puțin cunoscută a Capitalei noastre, în care, totuși, zac atâtea frumoase virtualități!... Să nu uităm că și din mahalaua românească s'au ivit atâtea și atâtea mari personalități care au cinstit țara și neamul!...

Cu privire la căminul burghez propriu zis, din aceste scrisori se desprinde de multe ori, ca o vagă umbră, lipsa surâsului copilului, din el... Totuși, ca niște oaze de răcoare și de verdeață, ici-colo apar formele vechiului cămin burghez românesc, în toată a lui frumuseță și însemnătate, așezat pe temelia creștină a înțelegerii și-a ierarhiei familiare.

Aici ar trebui, pe viitor, să se pună nota de accentuare cu privire la căminul orășenesc românesc. Numai reaşezându-l pe vechea temelie, pierdută acum în mare măsură, vom putea nădăjdui la toate foloasele, aducătoare de reînălțare a societății românești. Case împodobite cu copii, și așezate pe temelia creștină, cea aducătoare de ierarhie, ordine și propășire.

Oricum, din toate scrisorile acestui capitol, căminul românesc apare ca un organism tare și unitar, care se opune cu semeață dârzenie tăgăduirii lui, venită din spre stepele asiatice, prin glasul strident și barbar al celor fără Dumnezeu, — care-și închipuiesc și ne-mintoșenia lor, că pot dărâma casa ce însuși Dumnezeu a clădit.

CAPITOLUL II

FRONTUL DE FOC

— „*Ne luptăm pentru cruce, pentru dreptate, pentru țară...*”
— „*Datoria!*”

1. VITEJIA, LUPTA, GREUTĂȚILE...

Lt. Col. Dr. C. M. către prietenul său **A. L. M.** :

154 Iubite frate Alexandre... Rândurile tale le-am citit de cel puțin cinci ori și m'au mișcat până în adâncul sufletului... Este poate și din cauza stării sufletești prin care am trecut în urma crâncenei bătălii ce s'a dat de noi aici, la Marea de Azov. Am trecut și eu prin mari primejdii, de care numai bunul Dumnezeu m'a scăpat. Speranța tot la Cel de Sus. De va fi să mă reîntorc îți voi povesti multe, căci am trăit de-aproape această bătălie cum n'a existat...

Maiorul M. C. scrie astfel **căpitanului I. P., București-**

155 Dragă P... Am avut pe ziua de 2 și 3 (Octomvrie) momente groaznice, în care unitatea noastră din nou s'a afirmat, fiind citată prin ordin de zi. Dragul meu, nu-ți pot exterioriza totul, dar istoria va înscrie și această pagină de glorie în cartea de aur a Regilor. Am mers tot războiul din isbândă în isbândă, ne-am dat cu prisosință obolul, dar nu am știut ce este eșec. Cu credința în Dum-

nezeu că timpul cât vom mai sta aici este vorba numai de câteva zile, ca să ajungem la victoria finală, gândurile noastre ale tuturor se îndreaptă spre voi, camarazii de la București la o bună revedere...

Maiorul G. B. scrie soției sale în București :

- 156 ...Sunt sănătos — și am ajuns victorios la Nistru... de câte ori am intrat în luptă, m'am rugat lui Dumnezeu să mă ajute și am sărutat icoana — și Dumnezeu mi-a ajutat...

Căpitanul E. I., din cavalerie, către mama sa, în București :

- 157 Mamă scumpă și dragă... De la ajungerea mea la regiment și până acum am intrat de trei ori în luptă — și sunt mândru că mi-am dus unitatea mea la tot atâtea victorii. Mamă dragă să fii mândră că băiatul matale și-a făcut datoria așa cum o vieață întreagă am dorit să mi-o fac. Șefii mei m'au felicitat și încă de la 15 August am fost decorat cu Steaua României cu panglică de virtute militară și tot odată sunt propus și la Crucea de fier. Încă odată, mamă scumpă, fii mândră, iar eu sunt gata din nou pentru noi fapte de arme. Să nu ai nici o grijă că Dumnezeu mă ocrotește ca și până acum. Vouă vă cer un moral înălțat așa cum sunt victoriile noastre — și să fiți convinși că noi aici zidim serios și puternic temeliiile unei Români mari și frumoase, așa cum dorim cu toții... Comandantul nostru, colonelul Hristea, s'a purtat ca un soldat admirabil, a fost decorat cu Crucea de fier și e propus la Mihai Viteazul, — le merită cu prisosință, pentru că toți șefii sunt în admirația lui...

Căpitanul C. F. scrie astfel soției sale la București :

- 158 Puiul meu scump. Nu am scris nimic până acum fiind mereu în manevre și lupte.

Am pierdut iapa, radio și o parte din bagaj cu 17.000 lei. Sunt sănătos și m'am bătut ca un leu. Te sărut dulce.

Preotul căpitan I. Ț., de pe front, către fratele său căpitanul C. Ț., cavalerist, tot pe front :

- 159 Scumpul meu Ticu... Am cetit acasă toate scrisorile tale și m'am bucurat — și te felicit, să mergeți înainte! Voi Corpul Cavaleriștilor împreună cu al Vânătorilor ați

cucerit laurii gloriilor străbune! Dumnezeu să vă ajute să reprezentați și mai departe vitejia românească în marșul de biruință asupra iadului de pe pământ. Eu sunt bine și urmăresc cu mândrie și cu înfrângere a durerii treptele de jertfe ale generației noastre ajunsă în clipa sublimă a ferecării pe vecie a dușmanilor neamului...

Locotenentul I. N. D. către prietenul său Tătunu, în București :

- 160 Iubite Tătunule... Parcă-i un veac de când am plecat dintre oameni și hălăduim prin coclauri, pe unde nici nu visam, nici nu gândeam să fim vreodată. Nu e ușor războiul (chiar în clipele acestea un bombardament groaznic de artilerie sguduie pământul), dar ne ținem cu sufletul tare că luptăm pentru Cruce și credință, pentru mai multă dreptate și atât de așteptata învoire a omului... Mă rog necontenit pentru ajutorul Domnului asupra celor din preajmă și de mai departe...

Locot. P. I. către prietenul său M. N., la Arad :

- 161 Stimate Mircea... Speranța cea gândită și dorită de fiecare bun român, într'un singur fel este: acela al victoriei depline asupra dușmanului din răsărit...

Sublocot. N. C. către fratele său G. C., la București :

- 162 ...Eu sunt bine, am început să mă obișnuiesc cu războiul, este ceva plăcut pentru noi. A devenit o distracție cântecul tunurilor și uruitul avioanelor. Ne apropiem de visul nostru al tuturor: „Victorie totală“.

Sublocot. S. către T. D., la București :

- 163 Am fost tot timpul în prima linie. Acuma sunt la vreo trei kilometri îndărăt, dar pedeașupra mea trec obuzele, și de la noi și de la „Ivan“. Războiul se desfășoară numai în avantajul nostru...

Sublocot. P. S. către fratele său G. P. din comuna Lupșanu, Ialomița :

- 164 Dragii mei... Eu pe aici am făcut admirabile excursii și acum aștept botezul vijeliei într'un loc unde vom avea isbânda, pe care o așteptăm curândă și sguduitoare. Sunt

aici alături, chiar când scriu, cu Alexandru... cu care am făcut toate împreună și cu care acum fac și războiul. Suntem amândoi veseli și încrezători în viitor...

Trebue de subliniat cuvântul „excursii“ ...

Sublocot. E. C. către C. V., la Craiova :

- 165 Dragă Muchi... Frontul merge pe bile... Sper să văd și Caucazii...

Adjutant-aviator P. T. către prietenii săi din serviciul T. 7 și T. 8, Direcția tracțiunii C. F. R., București, Gara de Nord, scrie astfel :

- 166 Scumpii mei... Pentru că sunt fericit țin să impart această fericire și cu Dvs. În ziua de 13 Septembrie am reușit să dobor la pământ primul avion rusesc de vânătoare „Rata“, după ce, mai întâi era gata să plec eu pe lumea cealaltă. Dar Dumnezeu nu l-a ajutat. Eu am scăpat, iar el a plecat pe veci. Pentru această faptă, țara m'a decorat cu cea mai mare decorație „Virtutea Militară“, iar pentru celelalte fapte de arme am fost decorat cu „Virtutea aeronautică cu spade“. Sunt două decorații mari. De-acum nu-mi trebuie decât viața — și o voi avea. Iată ce vești vă aduce subalternul și colegul Dvs. Să trăiți cu toții...

Plotonierul I. M. scrie celor de acasă :

- 167 ...Noi jucăm foot-ball de ghiulele, gonind pe bolșevici...

Sergentul voluntar t. r. M. L. M. către părinții și frații săi, la București :

- 168 Dragii mei... Azi am simțit și eu ce-i aia război. Am fost atacați de trei ori până în prezent. Orice ați auzi la radio, orice vești, vă rog să nu fiți îngrijorați. Dragă mamă și tătunule, să știți că datorită Dvs. și lui Dumnezeu am scăpat până acum cu bine. Să știți că am luptat cu fruntea sus pentru țara noastră. Să știi, tătunule, că țin seama de sfaturile matală referitor la această bravură. Cu ajutorul lui Dumnezeu cred că am să mă întorc cu bine acasă... Sunt, slavă Domnului, sănătos și voios...

Sergentul I. O. cătră ai lui de acasă, în com. Selom, Vlașca :

- 169 Dragi părinți și soră... Acum a venit ziua sfântă pe care o așteptam de mult. Nu mai sunt unde m'ați știut, ei am plecat pe front. Fiți liniștiți. Domnul Dumnezeu e cu noi, Români.

Subof. t. r. G. G. cătră ai lui în București :

- 170 Dragă măicuță și dragi surioare... Eu sunt încă în viață cu toată că în ultimele 20 zile am avut lupte grozave. Inșă și de data aceasta i-am bătut pe ruși strașnic și mai groaznic ca oricând. Slavă Domnului că am scăpat și acum cu pielea întreagă. Poate veți fi auzit de Dniepopetrovsk. Acolo noi am fost smei și rușii vor ține minte mult timp bătaia luată acolo...

Soldatul G. V. cătră soția sa în com. Găunoasa, jud. Vaslui :

- 171 Vânătorii lui Căliman li-am dat de urmă pe aci, — au luptat groaznic...

Fruntașul P. S. cătră fratele său V. S., concentrat, în București :

- 172 Scumpul și iubitul meu frate... Pot să-ți comunic că sunt sănătos și o duc bine aici în război cu rușii... Eu, până în prezent am scăpat de multe valuri de moarte și am fost bombardat și de aviație și de artilerie, dar cu toate acestea am scăpat că m'am rugat lui Dumnezeu și mă rog și de acum înainte... Dacă omu-i sănătos prin toate trece și pe toate le primește, căci să fim mândri că am făcut România Mare înspre răsărit, dar... Să ne rugăm lui Dumnezeu să ne mântuiască de rău și să ne ferască de rău... Când ne-om întâlni în casa părintească acolo vom discuta totul, pe unde am fost și pe unde am umblat și ce-am văzut prin Ucraina și prin Rusia...

2. CUVÂNTUL CEL DE FOC : DATORIA !

In mii și mii de scrisori cuvântul acesta este de față, ca un punct de foc, ca o vatră de la care se respiră putere, înțelegere și isbândă. Nu numai în acest capitol, dar în toate, îl vom găsi nelipsit, — spus cu o mândră resemnare și cu o luminată conștiință : Datoria !

Să-i luăm pe grade.

Căpitanul E. I., din cavalerie, cătră mama sa, în **București** :

- 173 Dragă mamă... După cum vedeți sunt sănătos — și Dumnezeu îmi poartă de grijă. Mamă dragă, să fii mândră că ai un băiat care până acum și-a făcut numai datoria. De Sf. Maria, D-l comandant al Brigăzii mele m'a departe. Am fost recompensat atunci cu „Steaua României de război. Sper — și aștept noi ocazii de război... Dușmanul va fi definitiv înfrânt. Aici lucrurile merg admirabil, cu un moral de neegalat.

Căpitanul G. A., de pe front, cătră căpitanul **V. P.**, tot pe front :

- 174 Dragă Vasilică... Mi-am făcut datoria. Am fost rănit ușor la cap în Iulie. Nu m'am evacuat. Am mers mai departe. Am fost recompensat atunci cu „Steaua României“. Acum, e posibil să mai capăt una...

Locot. F. P. cătră **pr. G. C.** din com. **Isvorul, Olt** :

- 175 Dragi prieteni... Eu sunt bine. Îmi fac slujba la împăratu, așa cum trebuie să și-o facă fiecare Român...

Sublocot. V. V. cătră **D-ra L. B.** din **București** :

- 176 Dragă Vicuța... Eu continui să fiu sănătos și plin de încredere. Așa de repede m'am acomodat cu viața de aici, în cât nimic nu mi-se pare extraordinar. De fapt sunt ultimele eforturi ce se mai fac și precis că nu peste mult timp oștirea noastră se va înapoia încărcată de glorie. Pentru mine nu poate fi de cât bucuros faptul că pot să fiu și ca ostaș, cum am fost și până acum ca civil, un convins luptător împotriva comunismului.

**Elev. plotonier D. N., de pe front, către prietenul său
Lt. P. S., tot de pe front :**

- 177 Nene Paule... Nici nu-ți inchipui ce bucurie mi-a făcut c. p. trimisă de Caterina. Cred că acum ești liniștit fiindcă ai fost chemat la datorie. Eu n'am cum să-i mulțumesc lui Dumnezeu fiindcă m'a ferit de orice armă inamică. Nu am de zis de cât atât : Cu Dumnezeu înainte !...

Sergentul I. O. către învățătorul I. M., din com. Cisnădia, Sibiu :

- 178 Stimate domnule învățător. Mă găsesc departe de Dvs. străbătând meleagurile Ucrainei și ale Rusiei. Mă găsesc aici la datorie, unde luptăm pentru refacerea hotarelor strămoșești, pentru care strămoșii noștri au luptat cu bărbăție și credință. „Așa trebuie să fim și noi” când țara ne chiamă la datorie să ne jertfim pentru glia ei. Dvs. ce mai faceți ? Cum o mai duceți în mijlocul premilitarilor ? Multă sănătate Dvs. și camarazilor premilitari, care, la rândul lor, își vor face datoria cără țară.

**Sergentul T. G. către prietenul său I. B. din comuna
Principele Nicolae, Ilfov :**

- 179 Dragii mei... Vom fi mulțumiți când ne vom revedea iarăși în căsuța D-voastră... Dar cu speranța în Dumnezeu cred că în curând ne vom întoarce victorioși și plini de mândrie că am isbutit să distrugem dușmanii...

Fruntașul M. I. către F. F., com. Țepeș Vodă, Dâmbovița :

- 180 Scumpă și iubită domnișoară. Află de mine că sunt sănătos până în prezent. Dar eu nu știu despre mata nimic. Am vrut să viu pe acolo, dar nu am putut, că trebuie să stau la datorie, — să apărăm țara cu frații noștri, de bolșevici, să fim noi stăpâni pe pământul românesc..

**Soldatul V. T. către soția lui, din com. Slobozia Veche,
Ialomița :**

- 181 Draga mea soție și iubiți părinți... Veți ști de mine că sunt sănătos și-mi pare bine și de Dvs. că sunteți sănătoși. Mulțumesc lui Dumnezeu că ne are de grijă. Ioano, vei ști că peste puțin timp mă duc acolo unde tre-

bue să fie orice ostaș în ziua de azi. Nu fii cu inima îndurerată, că Dumnezeu este bun și puternic — și are grijă de mine...

Soldatul T. P. scrie soției sale, din com. Cârcea, Dolj, în felul acesta :

- 182 Scumpii mei... Primiți câteva rânduri, din depărtare, de la datorie, de la mine... Până în prezent sunt sănătos — și, cu bătaia merge de minune. Sunt așa de departe de Dvs. că în două luni, dacă aș merge pe jos, nu știu dacă aș ajunge la Dvs. Mereu înainte, înainte, până vom distruge păgânii...

Soldatul V. T. tot către nevasta sa, în com. Elisabeta, Roman :

- 183 Scumpă mamă și surioară... Nu știu nimica de Costache și nici acasă la el nu știe — și acuma de ce trebuie să tot plângeți, că dacă o fi murit, o murit pe câmpul de onoare și va fi fericit în lumea cealaltă, căci a murit pentru patrie și întregirea neamului...

Soldatul N. P. către părinții săi, în com. Schela, Gorj :

- 184 Dragii mei părinți... Din momentul de față vă rog să vă bucurați că aveți un fiu care luptă pentru desrobirea Neamului. Nu mai scriți, că nu știți unde sunt, dacă dă Dumnezeu vă scriu eu când viu. Nu fiți supărați, din contra să vă bucurați, că sunt la datorie.

Soldatul C. T. către V. I., în com. Comani, Olt :

- 185 Venirea mea acasă este condiționată de lichidarea bolșevicilor aici, care am toată credința că se va produce neapărat zilele ce urmează. Ne facem datoria de ostași români și buni creștini... Salutări celor care merită...

Soldatul G. P. scrie nevastei sale în com. Meri Petchii, Ilfov :

- 186 Dragă nevestă... Aflați de mine că sunt foarte bine și sunt cu Neculai Butoi și trăim foarte bine. Imi fac datoria cât o vrea țara și Tatăl Țării...

Soldatul C. T. către părinții săi, în com. Blejești, jud. Vlașca :

- 187 Scumpii mei părinți... Mai întâi îmi fac datoria de patrie și neam... Noi aici suntem biruitori, învingem pe dușman, iar Dvs. vedeți cu munca pe-acolo...

Soldatul I. N. către Mărioara N. din com ? :

- 188 Și tu, mă vei aștepta pe mine cu gând la Dumnezeu. Să-ți aduci aminte de Genoveva și de patimile sale, — dacă a fost cu credință, Dumnezeu i-a ajutat de și-a regăsit viitorul...

3. CE-AU GĂSIT ACOLO...

Căpitan E. I. către unchiul său A. L. M. din Bucu-rești :

- 189 Nu pot nene Alexandre să închei această scrisoare, fără a încerca să-ți redau câteva aspecte din mizeria ce domnea în acest „rai bolșevic“.

În primul rând sărmana populație și în special aceea dela țară trăește sau mai bine zis trăia acelaș standard de viață ca acel al animalelor, cred că nu exagerez dacă spun chiar mai rău decât ele.

Satele constituite din quasi bordee acoperite de pământ, prin care nu putea pătrunde nici o rază a binecuvântatului soare.

Locuitorii, spectre cari purtau întipărită pe față urmele celei mai negre mizerii și sărăcii. Copii aproape rahitici din pricina unei vădite denutriții.

În general o atmosferă apatică în care vedeai clar, cum un regim blestemat după ce a omorât o credință, acum în mod inconștient sau de bestială conștientă distruge individul.

În toate satele prin care am trecut nu am văzut o biserică nedărâmată, sau în cel mai fericit caz transformată în hambar sau sală de deșănțată propagandă politică.

Ori unde treceam, ca prin minune, bătrânii satelor, cari cunoșteau și vechiul regim, cu lacrimi de bucurie, și plini de evlavie, scoteau din ascunzișuri sfintele icoane, curățeau acolo unde încă mai exista biserica, și cu toată sme-

renia și cucernicia, cu ochii în lacrimi ascultau sfânta slujbă a preotului nostru militar.

În fața acestor dureroase adevăruri, iubite nene Alexandre, cel din urmă soldat de al nostru este pătruns și convins de necesitatea acestei sfinte lupte ce o purtăm, și cu toată dârzenia au dus-o și o vor duce până la capăt.

Subl. M. M. către mama sa, la București :

- 190 ... Încă sunt nedumerit de felul cum au trăit și trăesc acești oameni ! Intr'adevăr s'a reușit să se facă o egalizare, însă o „egalizare a mizeriei“. Se vor putea face cele mai interesante studii sociologice și psihologice... Timpul s'a răcorit bine, ceea ce ne bucură, întru cât a înghețat arătura înămolită, care pe aci se chiamă șosea...

Subl. V. M. către tatăl său A. M. din București :

- 191 Dragă tată... Ne apropiem de ținta finală a regiunii (Ucraina). Peste tot sate părăsite și în neagră mizerie, ca un rezultat direct al... civilizației bolșevice... Suntem mereu în mers...

Subl. M. către d-rele C. și P., din București :

- 192 Sunt ajuns departe, dar nu încă destul de departe, așa după cum aș dori eu. Am primit botezul focului câteva zile la șir, iar când nu este, ne simțim tare rău... Cei de aici sunt în cea mai neagră mizerie, de câte au îndurat sub regimul bolșevic...

Plot. t. r. avocat V. S. scrie lui A. L. M., la București, astfel :

- 193 Bădie dragă... Am început apoi călătoria prin raiul lui Stalin. Am văzut pământuri de Eden și lume scăpată din iad. Te întreb nedumerit cui au folosit bogățiile risipite pe întinderi de nu le poți cuprinde cu ochiul, când lumea de aici este cumplit de săracă ! În bătăturile caselor nu vezi aproape nimic. Câteva găini, rar o vacă și mai rar câte un cal, și acesta luat acum în urmă de la colhoz. Nici un fir de pai, coceni sau altceva. În casele dărăpănate — fără excepție — în afară de păduchi, nu găsești nimic. Doar în câteva sate românești, interiorul a fost luminat de icoane de o rară frumusețe. Chiar nemții băștinași sunt ciolovecizați complet...

Sergentul N. T. scrie D-rei ***, la București, aceste rânduri :

- 194 Pe unde am trecut prin Ucraina și Rusia aceasta nu am putut să constat de cât numai jalea și nenorocirea, care au dus-o acești monștri, asupra oamenilor de pe aici. Toți sătenii din toate părțile ne întâmpină cu lacrimi în ochi și se roagă cerului pentru biruința noastră și distrugerea lor. Ne sărutau și mâinile, nu știau cum să-și mai manifeste bucuria, de venirea noastră. In așa hal trăesc, că îți vine să-ți dai și ultima bucățică de pâine. Prin toate părțile pe unde am trecut, le-am botezat copii, am aranjat bisericile, căci, ce să-ți spun draga mea, acești monștri nu au lăsat în picioare, măcar o biserică. In ele făceau grajduri sau holhozuri, așa zise, niște magazii unde adunau toată munca țăranilor. Lașii aceștia au minat prin toate părțile, crezând că prin aceasta vor putea stânjeni înaintarea noastră. Tot ce-ar pune nu face două parale în fața noastră. Inaintăm cu o iuțeală vertiginoasă (*este vorba de Marea de Azov*) și tot nu-i putem prinde, parcă ar fi niște năluci...

Caporalul D. C. scrie prietenului său N. M., la Brașov :

- 195 Nicule dragă... Numai când ne-om întâlni, am să îți pot spune cele ce-am văzut, adică mizeria în care au trăit acești oameni sub jugul bestiiilor roșii, — ce să-ți spun, îngrozitor. Vezi și nu crezi, nu crezi că ar fi posibilă o astfel de viață... Dragă Nicule, eu sunt pe în apropierea Odesei și cred că dacă ne ajută bunul Dumnezeu să o luăm, ne vom revedea, cei care mai trăim, bun înțeles...

De altfel, se va putea vedea și din alte scrisori publicate aici, ce-au găsit ostașii noștri în „Raiul“ bolșevic.

‡ „NU AVEȚI GRIJĂ DE NOI...“

După cum cei de-acasă scriu, cum am văzut, celor de pe front să nu se îngrijească de cei lăsați în urmă, tot așa, cei de pe front, mai în toate scrisorile, spun celor de-acasă să nu le poarte grija.

Iată numai câteva pilde.

Soldatul E. S. scrie părinților săi din com. Țintea, jud. Prahova, așa :

- 196 Scumpi părinți... Nu aveți de mine nici o grijă. Sunt bine și până acum regimentul nostru a mers numai în victorie și în glorie... Știra să ne răsbunăm crunt pe acei care caută să-și bată joc de Români...

Caporalul S. S., tot către părinți, în comuna Plopeni, jud. ?

- 197 ... Vă rog să nu ne duceți grija nouă, căci are țara destulă grijă de noi — și mai are și Dumnezeu, căci suntem cu toții creștini și ne luptăm cu credință pentru desrobirea fraților și pentru întregirea neamului, așa cum v'ați luptat și Dvs. în războiul trecut...

Soldatul A. O. scrie soției sale din com. Corbești-Telești, Argeș :

- 198 Draga mea soție... Altăceva... ca în război, cine are zile scapă, cine nu, bună ziua, cum e soarta... De mine nu duce grijă și roagă-te la Dumnezeu în orice clipă cu copiii, cu credința că Dumnezeu nu pierde pe cei ce cred în el și le îndeplinește dorința. Vezi de copii și tu să nu răcești, fă-ți rost de iarnă pentru mâncare și lemne, că și eu mă îngrijesc... Roagă pe Stanca să mai doarmă cu tine și fii cuminte...

5. CONȘTIENȚA PERICOLULUI DE LA RĂSĂRIT ȘI A ȚELULUI. RĂZBOIUL CRUCII

În nenumărate scrisori aflăm arătată negru pe alb necesitatea în care ne-am găsit de a face acest război de apărare împotriva străvechii primejdii de la Răsărit. De asemenea, foarte mulți grăesc de apărarea Crucii, călcată în picioare de Bolșevici.

Sublocot. S. M. către tatăl său, pr. I. M., com. Vama-Buzeului, Brașov :

- 199 ... Avem încredere în Dumnezeu și suntem siguri că toate jertfele de până acum și cele ce vor mai veni, că acei care vor avea de a scăpa, vor duce o viață mai bună ca

noi, iar cei ce vom cădea pe câmpul de luptă, suntem mândri că am putut pune o mică piatră la ștergerea rușinei ce apăsa poporul Român.

Aici, pe front, moralul e foarte ridicat, nimeni nu doarește altceva decât victoria deplină a cruciatei sfinte împotriva pângăritorilor credinței străbune. Am pornit la luptă cu credința 'n Dumnezeu, pentru apărarea sf. Cruci, și suntem siguri că vom învinge. Am stat de vorbă cu oamenii de prin satele de aici, care, cu lacrimi în ochi ne povestesc cele ce au pățimit în anul de ocupație bolșevică. Sunt oameni în toată firea, Români de-ai noștri, și chiar Ruși, care nemai având cuvinte a ne descrie mizeria în care au trăit, încep a plânge. Nu le vine să creadă că au scăpat de jugul bolșevicilor, care i-au săcăuit. Prizonierii sunt fericiți că au scăpat — și vor putea fi iarăși liberi...

Căpitan E. I. către mama sa, la București :

- 200 Scumpă mamă... Noi suntem sănătoși și mereu înainte după ultimele resturi ale fostei armate bolșevice până la distrugerea lor totală. Facem operă de creștinătate și niciodată un război dus în numele crucii n'a fost părăsit de Dumnezeu...

Locot. I. D. către Tătunu, la București :

- 201 Tătunule... Teamă nu-mi este de cât de Domnul și la care cer tot sprijinul nu numai pentru mine, ci pentru întreaga noastră oștire, să înfrângem pericolul bolșevic și astfel să triumfe „Crucea“ în slujba căreia suntem puși. Cred că în curând să triumfăm și astfel să ne putem vedea. Rămân același fiu sufletesc...

Sublocot. N. G. scrie lui V. M., la București :

- 202 ...Mulțumită lui Dumnezeu și desigur și rugilor celor ce mă iubesc, sunt sănătos... Nădăjduesc că Dumnezeu va fi de partea noastră — și, se știe, că toate au un sfârșit...

Un tânăr ofițer, I. A. către ai lui, la București :

- 203 Eu merg cu atâta bucurie și încredere... Fără nici o teamă de un asemenea popor care trebuie să fie complect învins, numai așa vom avea liniște deplină...

Locot. D. C. către S. V., la București :

- 204 Dragă Stănescule... Dacă întreabă cineva de mine, spune-le că sunt sănătos și că mă găsesc în marea cruciadă a creștinismului...

Soldatul I. A., plecând pe front scrie d-nei S. B. din com ?

- 205 Smarando dragă... Sunt fericit că voi lua și eu parte la cruciada contra bolșevismului și pentru apărarea Crucii și a Țării. Rog pe Dumnezeu să te aibă în grija lui până voi veni...

Soldatul M. S. scrie mamei sale N. S., la Craiova :

- 206 Mămică, am primit c. p. de la matala și mi-a părut bine că am trăit să mai aflu și eu ceva de pe acasă, — că nu credeam să mai trăiesc prin câte am trecut, — dar am scăpat cu semnul crucii...

Fruntașul G. I. scrie astfel soției sale, în com. Dăbuleni, Romanați :

- 207 ... Veto, vei ști că al tău soț a scăpat cu viață în luptele petrecute prin lanurile Basarabiei — și cred că voi scăpa și mai departe luptând să distrugem pe dușmanul bolșevic...

Soldatul M. I., din drum spre front, scrie acasă, în com. Condești, Ialomița :

- 208 Scumpii mei părinți, soție și copii... Azi toată ziua ne prăgătim de plecare, urmând ca la noapte să plecăm. Eu plec cu gândul la Dumnezeu să prăbușim pe inamic și să viu și eu în mijlocul Dvs.... Să dea Dumnezeu numai bine și noroc!

Soldatul M. C., scrie către „casa“ lui, din com. Lahovari, Vlașca :

- 209 ...Veți ști despre mine că suntem foarte departe și suntem în operație de război lângă Odesa — și suntem chiar în luptă și cu ajutorul lui Dumnezeu suntem învingători, să nu duceți grija mea căci Dumnezeu mă va feri până la terminarea războiului... Sperăm și noi din zi

în zi să terminăm cu bolșevismul. Auzeam și eu că bolșevicii au făcut teatre prin biserici dar nu credeam, dar acum am văzut cu ochii mei că sunt adevărați bolșevici care nu cred în Dumnezeu și în cruce și nu vom veni acasă până nu om termina cu liftele astea păgâne...

Sergentul A. O. scrie cătră casa lui din com. Mușca, Turda, această scrisoare, pe care o dăm în întregime ca un model de cumpăt, cumiștenie și cuviință țărănească :

- 210 Dorită soție, părinți — și vecini. Dumnezeu a voit ca noi să fim aleși, noi care suntem aici și ne-a dat putere pentru a învinge pe dușmanul nostru și al bisericii noastre creștine. Faptele bolșevicilor, atât de crude față de bisericile noastre, nimeni nu poate să le știe, de cât acei care le-au văzut. De aceea Dumnezeu așa le și ajută după cum fac. Cât din partea mea, nu fiți supărați, toată nădejdea o avem în bunul Dumnezeu, care ne va ajuta și ne va apăra în tot timpul și pe noi care suntem aicea și pe Dvs. care sunteți acasă. Eu sunt bine sănătos, ceea ce rog pe bunul Dumnezeu să-ți dea și ție, la părinții noștri și la toți vecinii și cunoscuții mei din sat. Din partea mea ceva nou pot să vă spun că în 31/7/941 am primit decorația virtutea militară. Cine a făcut războiul trecut știe ce însemnătate are. Sunt cu Viorel și Gheorghe la aceeași companie. Ei sunt sănătoși. Scrieți-mi și Dvs. ce mai e nou prin sat? Ce faceți, sunteți sănătoși cu toți, cu lucru cum merge? Să nu așteptați prea multe scrisori, că nu prea pot să vă scriu. Avem speranța în Dumnezeu că ne va ajuta și ne vom vedea iarăși sănătoși. Inchei dorindu-vă sănătate și bucurie la toți. Al Dvs. soț, fiu, vecin și prieten. Serg. Oprea Andrei.

6. PATRIA — ȚARA

În cele mai multe scrisori am găsit aceste cuvinte scrise cu literă mare. De asemenea, și : cruce, biserică — și de multe ori și datorie.

Dăm aici numai câteva pilde de scrisori în care e vorba și de țară, de oarece, după cum se va putea vedea, despre ele este vorba în multe alte scrisori.

Soldatul A. P. scrie cătră ai lui, la Câmpulung :

- 211 Dragii mei copii... Nu știu în ce parte voi pleca în scurt timp, că astăzi trebuie să ne apărăm scumpa noastră țară, așa cum au apărat-o strămoșii noștri...

Caporalul G. P. scrie la ai lui în com. Cârligele, jud. R.-Sărat :

- 212 Trebuie să ne apărăm hotarele noastre și pământul pe care îl moștenim de la strămoși.

Soldatul I. T. cătră ai lui în com. ?

- 213 Sunt repartizat la comp. a 12-a. Sunt bine sănătos și să ne ajute Dumnezeu să reușim pentru mărirea Țării... Pentru cinste și dreptate cu Dumnezeu înainte!...

Soldatul E. S. scrie d-rei M. O. din com. ?, Prahova :

- 214 Iubita mea fetiță... E greu, da! Când știi că ești de parte unul de altul, — dar ce mândru mă voi întoarce acasă, când voi ști că am mărit țara și am scăpat-o de hoardele spurcate...

Plotonierul G. Ț. cătră camaradul său soldatul V. T., tot de pe front :

- 215 Dragul meu Titu... A trecut o trudă de vreme de când împrejurările se împotrivesc găsirii unei forme de comunicare. Îți scriu pentru a nu încerca mai târziu regăsirea mea în persoana uitării... Eu sunt departe de tine acum — și înfrățit cu alții în consensul apărării țării, ca și tine, trăim iureșul și măreția vremurilor mai bune în pregătire.

Sublocot. Ș. O. scrie soției sale la Constanța, astfel :

- 216 Dragă Didino... Cât privește de atmosfera creiată acolo, aceasta este cunoscută de toți... Noi azi avem alte ocupații, nu mai avem vreme a ne mărgini să cercetăm chestiuni ce scad cu mult prestigiu celor ce caută a le da naștere. Vom avea vreme și de acestea mai târziu. Acasă cred că voi veni peste o lună. Totul depinde de interesele patriei. Cei ce luptăm pentru ea și nu pentru altceva, trebuie să fim mândri. Și voi veți fi mândre de mine, când într'o bună zi, împreună, vom deslega șirul amintirilor.

7. LEGĂTURA CU CEI DE LA 1916

Căpitanul E. I. către unchiul său A. L. M., la București :

- 217 Dragă nene Alexandre... Gândul meu, de aici, din mijlocul bătăliilor de multe ori vi l-am trimis cald și plin de dor. Îți scriu — și de aici te anunț că generația noastră își face datoria tot așa de frumos cum și-a făcut-o și aceea a matală în trecutul război. Ne batem aici, de la general până la soldat cu conștiința fermă că o facem pentru o țară mare și frumoasă — și mai presus de toate pentru biruința crucii, pe care acești barbari timp de aproape un sfert de veac au terfelit-o. Dumnezeu sfântul ne apără și ne îndreaptă pașii pe drumul marelui și sfintei biruinți, și cu fiecare zi ce trece ne-o dă ca supremă satisfacție jertfei morților și răniților noștri...

Locot. I. D. către soția sa, la Brașov, scrie astfel :

- 218 Transnistria, 10 Sept. Dragul meu copilaș... Că muncesc mai mult — da —, că îmi dau și eu silința să pot aduce un pic de ajutor celor nenorociți — da —, dar eu sunt pe deplin sănătos, inimos, curajos și nu am alt gând — și vis — de cât să învingem în curând — și să ne întoarcem acasă, la voi, ființe dragi... Mă doare nespuse de mult că ne-a fost dat să suferim, draga mea, dar când interesele Patriei sunt așa de mari și imperioase, noi trebuie să o facem fără șovăire, pentru a ne asigura o zi mai bună mâine — și pentru a feri copiii noștri de aceleași dureri, prin care trecem azi. Dar, bun e Dumnezeu. El ne va păzi, deschizându-ne un drum luminos, fără de griji și dureri... De ce să nu avem puțină încredere în steaua noastră care ne ocrotește și ne luminează drumul?... Chiar și acum când facem un mic sacrificiu pentru țară, care e a noastră, — și care are dreptul să ni-l ceară. Părinții noștri s'au dus cu zâmbetul pe buze și plini de vitejie să apere pământul strămoșesc — și ne-au lăsat ca testament păstrarea gliei strămoșești. Nu avem dreptul să ezităm nici noi — și nici să dăm înapoi...

Soldatul C. M. scrie tatălui său în com. Cobia de sus, Dâmbovița :

- 219 Tată dragă. Cred că tot îți mai este în memorie bubuitul tunului și șueratul gloanțelor în 1916, când ați făcut România Mare. Dușmanii ne-au ciuntit-o. Astăzi e datoria noastră să spălăm rușinea. Fii mândru că ai trei feciori la apărarea Patriei. Oiță a venit aci de la Constanța, rănit puțin, dar e bine. De Mitică nu știu nimic...

Plotonierul I. M. către părintele său, G. M., în com. Cașin, Bacău :

- 220 Scumpul meu părinte... Ne găsim la răscrucea de drum ce am pornit, trebuie să terminăm. Am fost copil când povesteați cele întâmplare în 1916. Astăzi m'am isbit de ele ceva mai fulgerător. Pornind cu toții în același gând și cu voința lui Dumnezeu și cu credința în Sf. Cruce vom învinge — și dreptatea va fi a noastră...

Soldatul I. S. către tatăl său, în com. Rădulești, Ilfov :

- 221 Tată, am ajuns timpul care mi-l povesteați matală de cele petrecute, când eram și noi la câteo adunare. Vei ști că cu noi este ceva mai grozav în situația în care ne găsim...

Soldatul A. P. către nevasta lui, din com. Șorastin, Târnava Mică :

- 222 Tu, dragă, să știi că sunt pe drumul pe unde a fost tatu-to și tata — și rog pe bunul Dumnezeu să fie cu mine în tot locul...

8. OSTAȘII DE PE FRONT ÎNTRE EI — ȘI CU CAMARAZII DIN SPITALE

Sergentul t. r. C. Fl. către fruntașul M. M., amândoi pe front :

- 223 Dragă Mitică... Cum mergi cu serv. militar? Inveți și tu să tragi cu tunurile acelea, că tare fug Rușii de ele. Dacă cumva mergi la război, fii băiat curajos, că nu este

chiar așa de periculos cum crezi tu — și ai răbdare că în curând biruința totală va fi a noastră!...

Sublocot. P. I. „nenicului“ său Lt. D. G. :

224 Dragă nene... Mă simt foarte fericit și satisfăcut, aflându-mă la datoria sfântă către patrie și în apropiere de mata, la circa 80 km., care distanță se micșorează pe zi ce trece... Fii mândru că te găsești la datorie și ai credință în bunul Dumnezeu că ne vom întâlni cu toții...

Fruntașul S. C., rănit, în spital, către tatăl său, P. C., mobilizat la Cetatea-Albă :

225 Dragă Tăticule... Să-mi scrii și mie cum o mai duci cu milităria?...

Prin urmare, amândoi, tatăl și fiul, se află în războiul pentru apărarea țării și-a crucii...

Locot. D. D. de pe front, camaradului său, Lt. V. C., rănit, în spital la București :

226 Dragă Viorel... Îți scriu acum, la o lună după despărțirea noastră. Dragul meu, cu adevărat, regimentul nostru a avut de suportat lovitura ireparabilă a d-lui col. Halunga. Pierdere extrem de dureroasă care a înlemnit inima noastră... Stăruie încă și va stăruie mereu figura și ființa lui întreagă în mijlocul regimentului nostru. Este aici cu noi, pe oricine întâlnești, cu cricine deschizi: o cât de mică vorbă, este exclus să nu-ți amintească de colonel, sub orice formă... Eu, cel puțin, trăesc încă sub ochii lui, te am pe tine aievea alături, te caut de multe ori, te găsesc peste tot locul: la masă, la telefon, la radio, în marș, la postul de comandă, la cort, la adăpost...

...În dimineața aceea am remarcat voioșia deosebită la d-l colonel... Pe urmă, te-am părăsit la ambulanță... Am fugit la telefon, am cercetat, am aflat că d-l colonel Halunga murise... Tu erai atunci pe masa de operație... Peste 40 de minute a fost adus cu mașina la postul de comandă sfărâmat de obuz. Surzător și voios așa cum plecase dimineața. În fundul mașinei, colonelul parcă dormea. Rând pe rând s'au perindat toți să-l vadă, în genunchiați și copleșiți de durere... Nu putea vorbi ni-

meni... Seara, la ora 9 l-am transportat cu un camion la Tighina... In tăcere de rugă, a dispărut de sub ochii noștri ființa d-lui colonel Halunga... Intre timp am fost la spital, — dar tu erai plecat... Din clipele acelea, lipsa colonelului și-a ta a lăsat un gol dureros printre noi... A trebuit ca la 31 August să înmormântăm cu aceiași jale pe bravul maior Mihăilă... Inmănușiați în jurul celor rămași, batalioanele noastre s'au bătut bine, energic, au împins inamicul până aproape de Cujalnic... Am făcut propunere pentru decorarea ta cu „Mihai Viteazul“ arătând acolo toată acțiunea ta de viteaz... Imi imaginez amănunțit lupta ta, de unul singur, voința neștrămutată de a îndrepta o situație pentru care chiar colonelul nu se gândea cât de puțin la sacrificiul chiar al său. Știu că te-ai dăruit și tu cu aceiași însuflețire ca totdeauna. Dăruirea voastră sfântă constituie una din rarile întru chipări ale vitejiei luptătorilor regimentului nostru... Sunteți pomeniți pe buzele tuturor, cu mândrie, cu sfială, cu mult îndemn... Se știe de toți jertfa voastră, marea voastră jertfă, în jurul căreia se creiază un nimb de credință și o evlavioasă îndemnare. Fii mândru, dragă Viorel!... Din iubirea și respectul nostru de aici să-ți faci cea mai sublimă mulțumire, să-ți iei de aici nădejdea și puterea ta de a trăi... Alăturat, mângâierea nobilei tale soții, căminul tău va fi desigur, frumos și fericit... Cu gândul și cu inima mereu la sănătatea ta, primește te rog. îmbrățișarea mea...

9. DIFERITE VEȘTI TRIMISE DE PE FRONT ACASĂ SAU LA PRIETENI

Soldatul I. V. către părinții săi din com. Vârfuri, jud. Dâmbovița :

- 227 Scumpii mei părinți... Eu sunt pe front, dar mulțumesc lui Dumnezeu că sunt sănătos, — până acuma am scăpat de nenumărate rânduri de la moarte, dar nu mă descurajez, cu Dumnezeu înainte, a noastră e victoria!... Vă rog să-mi scriți de cine a murit Erou pentru țară de la noi din sat...

Pilotul-aviator A. E. către prietenul său G. D., în comuna Miclăușeni, jud. Roman :

- 228 Dragii mei, să nu-mi luați în nume de rău lipsa rândurilor mele... dar am avut atât de puțin timp liber, în cât mă gândeam să-mi las barbă. Veșnic pe drum, veșnic cu tendința de înălțare spre cer, spre tot ce e mai frumos și mai înălțător!... Da, bădie Gheorghe, am fost prea ocupat... Cu toată dragostea, vă sărută sburătorul familiei...

Fruntașul t. r. M. G. către Ing. S. S., la Turnu-Severin :

- 229 Domnule Director... A trecut o lună de când mă aflu pe front unde am fost chemat să lupt în acest război sfânt până la ultima picătură de sânge. Dacă veți auzi că am căzut pe câmpul de luptă, vă rog din tot sufletul, Domnule Director, ca toate drepturile, absolut tot ce mi s'ar cuveni mie, ca salariu, ajutor, primă sau orice fel de venit mi-ar reveni mie, să fie depus pe numele elevului Stan I. Gheorghe din cl. V la liceul Traian, care este premiant I și de care, până în prezent eu am avut grijă. Doresc ca din puținul ce-i va reveni de la mine să-și poată urma școala mai departe. Este un copil orfan, cuminte — și silitor. Cred că această rugămintă o veți satisface unui subaltern al Dvs. care și-a făcut datoria atât la serviciu, cât și pentru patrie, cu cinste...

Sergentul C. G. către mama sa, în com. Turbați, Ilfov :

- 230 Mamă... Află că m'am întâlnit aici pe front cu băieți de la noi din sat. Jane, Didică Făcăleț, Nae Fleancă, Anghel, Ion al țați Leonore și mai sunt și alții... Spune matală la nevestele lor că sunt și ei sănătoși. Sărutări de mână.

Locot. N. S. scrie P. Sf. M. P. — la Craiova :

- 231 Prea sfințite. Regret f. mult că nu mi-am luat rămas bun de la P. S. Voastră. Însă dragostea și grija ce-ați purtat a lor mei, n'am cum să v'o răsplătesc. Nu știu ce va fi. Un singur lucru vă rog : familia v'o las în grija P. S. Voastre și paza lui Dumnezeu. Merg cu drag — și hotărît să-mi servesc Țara, Regele și Conducătorul...

Plot. major A. C. scrie Colonelului V. C., la București :

- 232 Să trăiți Domnule Colonel... Vă rog să primiți respectoase salutări de aici, de unde bubue tunul. Noi suntem departe la datorie, dar nu vom uita aici pe cei ce ne-au făcut și ne-au voit binele totdeauna...

Căpitanul P. E. scrie inginerului C. C., la București :

- 233 Mult stimat și iubite D-le Inginer... Ca să mă conving, am călcat până pe malul Mării Negre. Nu-mi vine să cred că nu mai pot auzi bătăitul avtoanelor și să mă feresc de explozia proiectilelor...

10. INCURAJĂRI ȘI INDEMNURI DATE CELOR DIN SPATELE FRONTULUI

Căpitanul E. I. către mama sa, la București :

- 234 Măicuță dragă... Am primit, mamă dragă, scrisoarea mata recomandată în plină și grea luptă chiar în adăpostul postului meu de comandă. Ea mi-a făcut mare plăcere, iar duioșia ei m'a făcut cât sunt de bărbat destul de oțelit, să înghit câteva noduri de lacrimi. Te înțeleg măicuțo dragă, să-mi porți atât de mult grija pentru că sunt în mijlocul războiului, numai Dumnezeu mă apără — și când am plecat te-am asigurat că am convingerea că nici un fir de păr nu mi se va clinti, și până acuma voia lui Dumnezeu s'a făcut și sunt sănătos, aici, bine, foarte bine. Dăm ultimele lupte pentru încercuirea definitivă a resturilor acestei hoarde de barbari — și sperăm că și războiul va lua sfârșit.

Sublocot. T. I. de pe front, apoi rănit — scrie soției sale, la București :

- 235 Scumpa mea soție și fetiță... Măine este sf. Maria, ziua ta, scump copilaș. Rog pe bunul Dumnezeu să-l ajute pe tăticul tău, să te faci mare și să ai noroc în viață. Tăticu îți scrie de pe front din apropierea inamicului și voi face tot ce este omenesc pentru a-ți asigura o viață frumoasă într'o țară mândră și liberă. Dragă Licuțo, nu știu dacă ai plecat din Picineaga, dar cred că ești la București, dacă

ai primit scrisoarea ce v'am trimis. Eu sunt bine și vă doresc mult. Gândul meu vă îmbrățișează în orice moment. Luptăm să vă asigurăm o viață liniștită și mai bună. Să dea Dumnezeu să ne ajute după cum ne e gândul. Nu fii tristă, căci vom învinge...

Subofițerul t. r. C. D. din aviație, scrie astfel părinților săi, în com. Fierbinți, Ilfov :

- 236 Iubiți părinți. Azi, la întoarcerea dintr'o misiune de bombardament în Rusia, am văzut de sus oameni pe câmp, unii la făcut clăi, alții la treerat, și mi-am adus aminte de Dvs. M'am gândit că poate și Dvs. sunteți pe câmp, înfruntând arșița lui Cuptor și poate nici nu bănuți măcar că fiul Dv. omoară la „rusnaci“ trăsându-i de sus, ca sf. Ilie. Ori de câte ori veți vedea un avion pe sus, să vă gândiți că poate tot atunci eu sunt sus, sus de tot, deasupra norilor, acolo unde voi nici nu vă puteți închipui. Așa se duce războiul de azi unii pe jos, alții pe sus — și unii și alții înfruntând moartea. Tot ce vă cer este ca să fiți mândri și încredințați că lupt cu credință — și oricât ar fi de grozav războiul, dacă ai zile, scapi...

Soldatul D. R. soției sale, la Giurgiu :

- 237 Iubita mea soție... Nu trebuie să te descurajezi de cele ce se petrec în lume... Eu voi veni acasă când Domnul va găsi cu cale...

Plotonier t. r. P. Z. scrie lui A. R., la București :

- 238 Domnule Alecu... Am străbătut mii de kilometri cu vânătorii noștri de munte și acum iată-ne pe țărmurile Mării de Azov. Nu mi-ar fi mică bucuria dacă mi-ați scrie careva câteva rânduri...

Soldatul I. C. scrie soției sale, în com. Băsești, Banat :

- 239 Dragă soție... Ei sunt foarte departe de mine, îs înapoi prin Băsărabia, eu mis la Nicolaev acum și mis bucuros că vă aflați sănătoși. Dragă soție și ortac, Dumnezeu să-ți dea sănătate ca să poți să-ți faci misiunea de la răspunerile tale, cum Dumnezeu te-o îndruma, eu nu am ce să-ți fac, atâta pot să zic Dumnezeu să vă ajute cu bine, la toate neamurile...

Soldatul A. G. scrie soției sale, în com. **Bazga, Fălciu :**

- 240 Ileano dragă, vă rog din tot sufletul să nu vă scârbiți din cauza plecării de acasă, căci așa au plecat și alții...

Soldatul A. S. scrie astfel mamei sale, în com. **Petroșani, Vlașca :**

- 241 ... Mămică, ai doi brazi în război, fii bucuroasă ca să le ajute Dumnezeu. Nu plânge, nu fii supărată, — căci atunci e bine...

Soldatul D. P. către soția sa, în com. **Timișești, Baia :**

- 243 ... Și așa îți spun din toată inima, dragă Mărie, fă cum poți și tu — și cum îți vine în minte... Unde nu știi roagă pe fratele nostru, care totdeauna m'a iubit. Și așa, Mărie, să trăiți bine, că viața e trecătoare ori la cine...

Soldatul T. H. scrie părinților săi, în com. **Tăut, Bihor:**

- 243 Iubiții mei părinți... Dragule tată și iubită mamă, cred că v'am supărat ca copiii pe părinți, vă rog să mă iertați, căci și bunul Dumnezeu să vă ierte pe voi...

Soldatul V. B. tot către părinții săi, în com. **Fizăji, Hunedoara :**

- 244 Dragii mei iubiți părinți... Cartea asta am scris-o din marea Azof din Rusia cu Șalic. Vă rog să nu fiți supărați că sânt departe că Dumnezeu e bun, ne ajută și venim înapoi...

Adjutant C. S. scrie d-rei *, la **Brăila :**

- 245 Dragă Dico... Eu sunt mereu pe front — și mereu în linie de bătaie. Vom fi tari, vom fi glorioși, dar... semnul... semnul?! (*Probabil de rană*) Poate se va mai închide și nu se va mai cunoaște prea mult...

11. DESCRIERI — MARȘURI — PRIVELIȘTI

Locot V. C. cătră soția sa Maria, la București (Fragmente dintr'o lungă scrisoare-jurnal trimisă de pe front. Ofițerul a căzut grav rănit, după care i s'a amputat piciorul drept) :

246 Am văzut întâia oară Prutul și Basarabia, cu aceleași dealuri, despre care mi-ai povestit tu... De bunăseamă, mi-a fost și-mi este mereu durerea mare, de câte ori văd acest zăgaz al Prutului... pus stavilă nedreaptă între românii moldoveni și basarabeni. Nădăjduim însă că va dispărea curând...

Probabil acolo, la București, auziți svonuri peste svonuri, așa cum e obiceiul unora de acolo, care n'au ce face. Ce bine îmi pot da seama acum de realități și de netemeinicia tuturor știrilor lansate în umbra cafenelei...

E mult necaz pe aici, prin toată lumea. Și toți speră atât de neînduplecat în isbândă. Cum cred basarabeni, bucovinenii, așa credem și noi, ardelenii. E atât de frumos și sfânt „să vrei“! Să vrei ceva cu toată ființa, să-i vrei împlinirea chiar ca o jertfă... Ți-e gândul în acele ceasuri limpede și-i simți mișcărilor spre drumul împlinirilor...

Acum privesc chipul dragei mele, icoana Preacuratei — și pe Mama. E atâta purificare de suflet, volatilizare spre imaterial și înălțare cătră sublim, că uneori îți pare rău de clipele ce te urcă atât de sus, la apogeul simțirilor frumoase și curate.

Noi suntem pregătiți pentru ziua cea mare a neamului, — uneori chiar nerăbdători. Cu toate acestea nu subevaluăm pe vecinii de dincolo. Ii vedem mereu. Se pregătesc și ei. Tot așa ne văd. E-o continuă iscodire... Numai apa dintre noi ascunde taina — și ea, până n'tr'o zi.

E trist totul din cauza cerului noros. Soarele ne va da nădejdea — și un zâmbet de seninătate pentru asprimea vremurilor...

Ducem aceiași luptă a iscoadelor. Vremea ploioasă nu ne-a împiedecat. Prutul a crescut în ape și a ieșit din

matcă. Toată lumea e o apă. Satele s'au golit ca să facă loc. Ne-au sosit registre pentru morți. Semne de identitate. Și cerul e mereu închis...

Am avut cetindu-ți rândurile o zi de bucurie pentru mine, cum am avut și una de bucurie pentru țară.

Eu sunt departe — și mă gândesc mereu la tine și la isbânda neamului...

Sunt sănătos și îmi merge bine. Nu-i nimic prea greu...

Sunt acum încă mai departe. Am văzut apa cântecelor României...

Mă pregătesc să plec peste apa cântecului, tot mai departe...

Azi trec „dincolo“. Sunt pe malul apei, pe acolo pe unde hălăduiau arcașii lui Ștefan. Să dea Dumnezeu noroc și sănătate tuturor.

Am un răgaz de două ore, după trei zile și trei nopți de continuă încordare. Acum e bine. Mereu mai departe. Ne pierdem în întinsul holdelor de grâu... Acest aur al grâului și cu verdele porumbului ori al floarei soarelui sunt singurul decor... Iar floarea soarelui e floarea mormintelor proaspete de eroi...

Sunt departe în Ucraina, pe drumuri lungi și largi, croite după asemănarea pământului cu sate rare și fără alt decor de cât grâu, porumb și floarea soarelui ori... pustiu.

Am avut, în adevăr, o noapte liniștită, cea mai liniștită de la război, încât am îndrăznit chiar, după atâtea săptămâni, să dorm desbrăcat (12 August)... E ciudat războiul. Sunt zile și ceasuri când tot se prăbușește în câteva clipe, și ține mereu dezastrul bătăliei, după care urmează liniște de pace, întreruptă din când în când de câte un avion ori bubuit de tun...

Sunt sănătos, mulțumesc lui Dumnezeu, am dus acum patru zile foarte grele și obositoare. Aseară, după patru zile de continuu foc, am primit cartea ta poștală... Ea mi-a venit ca un alin și ca o nădejde... Ingrijește-te și nu te frământa atât de mult. Dumnezeu va fi bun cu noi. Avem un destin — și, orice am face, nu-l putem ocoli...

NOTĂ. — *Vezi scrisoarea 226.*

• • • • •

Căpitanul T. Ț. către părinții săi, pr. I. Ț., la Iași
(Fragmente din scrisorile, puse la îndemână de familie):

247 ... Pe unde trecem lăsăm semnele creștinismului și ale dreptății sociale mai bine împărțită ca predecesorii... Cu preotul în frunte, apostoli ai Neamului și ai adevăratei credințe, trecem prin mijlocul celor obidiți. Te impresionează întotdeauna faptul că primii dintre Ucrainieni care imediat dau svonul de slujbă la biserică, sunt bătrânii și femeile în vârstă care și-au păstrat credința. Și după ei se adună toți și învață să facă sfânta Cruce. Urmează apoi zile întregi botezurile pentru toate vârstele. Poporul, cel puțin, vede credință, bunătate și dreptate oricând de la noi...

• • • • •

Vom merge acum spre Bug (29 Iulie 1941), pe care-l trecem în curând, căci totul se strânge acum la Moscova, unde va fi marea bătălie și finalul acestei manevre contra bolșevismului... Acum suntem în curs de lichidarea unei armate întregi, căci bolșevicii fug mereu de rup pământul... Mi-a părut bine de eliberarea completă a Basarabiei de cismarii roși. Acum suntem iarăși reintregiți și laolaltă avem altă forță și alte resurse naționale. Aspectul locurilor trecute în revistă, de sub fostul regim roșu este, bine înțeles, acela la care ne așteptam... Când intri în sat, lumina ochilor se întunecă la priveliștea jalnică din toate punctele de vedere... Din biserică au făcut, mai peste tot, ateliere sau locuri de împărțit grânele... Casele sunt de-o sărăcie lucie și lipsite de orice mijloc de viață. Trăesc câte 3—4 într'o cameră. Toate sunt cu pământ pe jos. Concluzia este că bolșevicii au stâns complet orice voință de a trăi în afară de legile lor de fier și absurde. Viața socială este inexistentă, iar omul nu este de cât un animal fără lumină și chiar fără drept la hrană... El nu este de cât un robot la colhoz de dimineața până seara la ora 11, iar dimineața,

la ora 4 este din nou la lucru... În schimb, comisarii și ceilalți comuniști trăiau bine... În fine, privesc satelor e jalnică...

.

În rândurile ce-mi scriți văd bucuria părintească, la ceea ce întreprind feciorii când li se cer înfăptuirile, pe care ei, părinții, ca înaintași le-au făcut cu aceeași abnegație și ardoare pentru scumpa noastră Patrie.

.

Eu mă simt f. bine, mai ales că la sosirea mea am și fost decorat cu crucea de fier a lui Adolf Hitler, iar brevetul decorației este semnat de Keitel. Ce să vă spun? M'a cuprins o emoție cu mult neastâmpăr până ce am văzut-o pe pieptul meu... Armata a 9-a roșie, care se află în fața noastră a fost nimicită în întregime. Câmpurile și drumurile sunt pline de cadavre, arme, tunuri, automobile, camioane, căruțe părăsite sau distruse...

Noi, deocamdată așteptăm pe loc, ca să se termine operațiile în Crimeia, ca apoi s'o luăm spre Rostov...

Elevul t. r. V. B. către Căpitanul I. C., la București :

- 248 Dragă Jeni și Ionel... Mulțumesc lui Dumnezeu, sunt întreg. Azi am avut o zi mai liniștită, aici pe front, lipsită de bătaia năpraznică a Crivățului — și cu ceva soare. Stau pe marginea groapei ce ne servește de adăpost, e în amurg de seară, soarele s'a ascuns deja în orizont spre asfințire — și meditez departe, la voi toți...

Fruntaș t. r. M. C. scrie astfel d-rei *, din București :

- 249 Draga mea... De fapt, noi o ducem bine, îndeplinind cu devotament misiunea încredințată spre gloria țării și neamului românesc. Singurul adversar mai serios este clima. Acum suntem într'un popos de câteva ore pe malul unui lac. Un camarad prins de melancolie, cântă „Ocicior-nia“. O „hazaică“ privește mirată și oarecum admirativă la noi. Dar călătorului îi stă bine cu drumul...

12. DESROBIREA PĂMÂNTULUI ÎNCĂLCAT

Sublocot C. P. către d-ra *, din Galați :

- 250 ... Am fost primul ofițer din regimentul nostru, care am mers la Nistru... Nu-mi venea să cred ochilor că în fața mea este Nistru... Aici, pe malul Nistrului răsună pe țarinile mănoase cântece curat românești și o limbă moldovenească mai frumoasă ca cea de pe la noi... E jale multă pe biata lume de aici, dar și bucurie multă...

Sergentul voluntar t. r. M. L. M., către părinții lui, la București :

- 251 Dragii mei... Localitatea unde sunt nu pot să v'o spun, dar să știți că, Dumnezeu ajutând, are să fie bine. Mergem să-l dăm peste cap pe Stalin. Nici nu pot să vă descriu ce mare emoție am avut când am trecut Prutul și apoi Nistrul...

Soldatul C. N. către ai lui, din com. Polovraci, Gorj :

- 252 Iubiții mei părinți și soție... Faceți și Dvs. ce-ți putea, că trebuie să fie și această *răsuflare* a poporului nostru, ca să ne desrobim iar frații noștri care au pățimit, subjugăți aproape un an de zile...

13. SOLDAȚII DESPRE COMANDANȚII LOR

Soldatul G. I. către prietenul său I. I., la București :

- 253 Dragă Nichi... Cred că curând vom ciocni un pahar de vin în cinstea României mari... Tovarășii ruși au cam sfleclit-o și cred că-și dau seama că cu noi nu este de glumit, căci deși au fost ei mulți, dar noi luptăm cât zece și apoi avem domni comandanți să ni-i țină bunul Dumnezeu foarte buni oameni și foarte pricepuți în meserie, — cu astfel de oameni i-o plăcere să lupți...

Soldatul A. O. scrie lui **R. P.**, directorul Școlii primare din **com. Costești-Telești, Argeș** :

- 254 Domnule Popescu... Pe aici lucrurile merg bine, bine de tot, trupele noastre înaintază într'una. Cu ajutorul lui Dumnezeu și încrederea în D-nii comandanți curând, curând îi distrugem complet... La noi în românia e rai, vai de capu civililor care au trăit sub comanda bolșevicilor. Auzeam dar nu credeam. Acum am văzut cu ochii dureros, foarte dureros a fost de ei...

Soldatul G. P. cătră **d-ra ***, din **Ploești** :

- 255 Dragă Aurică. Vei ști că eu cu serviciul militar o duc foarte bine. Mă simt foarte bun ostaș la datorie. Mă simt mândru în haina militară pe care am pus-o pe mine — și vreau să-mi fac serviciul ca un ostaș credincios. Ce să vă mai spun, am comandanți foarte buni...

14. CONDUCĂTORUL

Soldatul M. L. scrie lui **D. Ț.**, la **București** :

- 256 Prieteni dragi... Azi plecăm spre frații noștri ce luptă cu un elan nețărmurit sub comanda viteazului General, contra bestiiilor de bolșevici. Le vom arăta noi, cine sunt Românii !

Soldatul I. Z. cătră fratele său **T. Z.** în **com. ?** :

- 257 ... Ii vom învinge, căci cu noi este Dumnezeu — cu noi este sfânta Dreptate. Uniți în jurul Generalului nostru, vom ști să ne facem datoria, așa cum și-au făcut-o și înaintașii noștri...

N. B. — (Vezi și la celelalte capitole).

15. ODESA

Locot. A. N. scrie d-rei *, la Roman :

- 258 ...Unitatea mea este în plin atac de două zile. Ultimul fort până la Odesa (periferia oraşului) trebuie să cadă până în seară. De aicea rămân 6—8 kilometri până în centrul oraşului. Va fi numai lucru de artilerie. În 10—15 zile va cădea şi bătrâna cetate!...

Caporalul V. M., reîntors la regiment, scrie nenicului său, caporalul I. M., pe zonă :

- 259 Dragă nenicule... Te rog foarte mult să-mi scrii dacă te duci pe front sau nu, că după cum am înţeles eu așa are să fie, noi de acum am scăpat și ne-am reîntors în Țară plini de victorie. Eu am luat parte la lupte până la căderea Odesei și cu ajutorul lui Dumnezeu am scăpat neatins...

Sergentul G. P. scrie lui M. D., în com. Basarabi, Dolj :

- 260 Dragă Mihaile... De nuntă nu pot veni, însă...

Jucați voi și pentru mine,

Și 'n locul meu puneți un mărăcine

Inflorit bine...

Alte noutăți de pe aici este că tunurile noastre bat în mahalalele Odesei. Cu ajutorul lui Dumnezeu cât de curând vom veni și noi la Craiova cu biruința... Altceva despre război ce să-ți spun?... Crezi că este ca la Bălașa la Mândrești?... Te rog iartă-mi scrisul că este scrisă chiar în adăpost, pus pe burtă...

Ofițer anonim scrie d-rei E., la București :

- 261 Draga mea... Sunt în Tiraspol, peste 1—2 zile plecăm în altă parte (29 Sept.)... Un oraș de mărimea Giurgiului cu casele intacte, interiorul complet devastat... Apărătorii Odesei sunt la sfârșitul speranțelor lor. În oraș e o mizerie de nedescris: au început să se mănânce morții. Cred că odată cu sosirea noastră aici, „Fata Morgana“ a Răsăritului nu va mai fi numai un simplu miraj... Probabil foarte curând voi face o recunoaștere în avion...

16. CAMARAZI CĂZUȚI

Sublocot. A. M. scrie prietenului său **serg. major t. r. P. V.**, tot pe front (amândoi ardeleni de prin **Câmpeni**):

- 262 Dragă Pavele... Prietenul și camaradul nostru Ionete a murit! Este singurul și primul ofițer din regimentul nostru, mort pe câmpul de onoare al Patriei, în acest război sfânt!... Corpul lui neînsuflețit a rămas în poziția inamică și n'a mai fost găsit... Noi, cei care ne găsim aici, pe meleaguri străine locului unde ne-am cunoscut, nu putem de cât să facem o cruce, să ne rugăm pentru odihna sufletului lui și să-i promitem în fața lui Dumnezeu, că-i vom răsbuna moartea...

17. NOSTALGIA CASEI

Căpitanul A. scrie d-rei *, din **București**:

- 263 Dragă Ileană... „Viligiatura“ mea la țară (adică pe front) nu a luat sfârșit și nu a avut farmecul patriahalismului pe care l-aș fi dorit și care nu se poate găsi de cât pe colinele noastre, prin livezile și pajiștele de la poalele munților noștri, unde ciripitul păsărelelor se îngână cu melodiosul și sonorul sunet al cursului isvoarelor. Aici nu-s privighetori, numai la radio la ora răniților, pe aici praful și vântul de stepă au încercat să ne scoată ochii, iar acum același vânt a adus cu sine o ploaie mărunță de toamnă...

18. PLANURI DE VIITOR

Sublocot. R. H. scrie d-rei *, la **București**:

- 265 Dragă... Toamna adevărată cu al ei decor ne îmbrățișează pretutindeni, pe meleaguri dornice de viață nouă, viață românească. Ne-am obișnuit cu vremurile acestea extraordinare,... stau cu un locotenent, suntem ca frații... Ne împărțim bucuriile și ne depănăm amintirile.

Decorul nostru e simplu, al unui cort, siguranța unui adăpost, și muzica bombelor și mai ales a obuzelor. Cu toate acestea, draga mea, sunt optimist. Optimist la gândul scurturei dar frumosului timp al nostru — la gândul unei cât mai grabnice reluări a vieții normale, la gândul unei munci ordonate și durabile. Cu toții ne îmbătăm gândurile cu planuri fanteziste în domenii diferite de activitate, în timp ce ne oțelim mai mult ca oricând în lupta pentru viață. Cu toții suntem mândri că suntem pe aici și ne bucurăm din plin de succesele alor noștri...

19. „AVÂNTUL“ — ȘI AVÂNTENII *)

„Avântul“ este o mișcare spirituală și naționalistă cu fundament creștin.

O mișcare a cărei caracteristică de căpetenie a fost și este de a face „școală“ de educație pentru ridicarea standardului vieții naționaliste și a eticului românesc.

În „Tribuna Avântenilor“, revista acestei frății spirituale, stă scris :

„Avântul s'a născut în luna Martie 1896, la Liceul din Brăila, din răbufnirea prea încercatei răbdări, față de biciuirea obraznică și persistentă a simțimentelor naționale de către mișcarea socialistă din acel port cosmopolit.

„Mișcarea socialistă, având aceleași tendințe ca și fiul ei bun de azi : comunismul, avea nevoie de acoliți în mijlocul intelectualității „tinerimei generoase“. Studențimea și tineretul liceelor trebuiau câștigați! Și opera începuse la Brăila, prin 1895, cu o activitate febrilă. Paragina sufletească se întindea îngrijorător prin zăpăcirea minților fragede.

„Atunci un eminent elev din cl. V de liceu, s'a hotărât să înceapă o mișcare de salvare a sufletelor colegilor săi. Folosi împrejurarea că în primăvara anului 1896, socialiștii din acei oraș au hotărât să se adune într'o „mare întrunire de protestare“ spre a vesteji fapta românească a lui Spiru Haret de a fi acordat gratuitate învățământului numai românilor.

„Copilul minunat care era elevul Panaitescu Vasile, împreună cu alți doi colegi, au isbutit să mobilizeze sensibilitatea și demnitatea românească a cetățenilor români și să oprească săvârșirea rușinei, pe care o politică oficială și vândută ar fi tolerat-o

*) Aceste scrisori mi-au fost puse la îndemână de către D-l General Dr. V. Panaitescu, președintele societății „Avântul“ — căruia, și pe această cale, îi aduc prieteneștile mele mulțumiri.

— în virtutea „libertăților constituționale” — fără nicio muștrare de conștiință“.

Ce s'a petrecut după aceea se știe. Curentul naționalist a cuprins Liceul, elevi și profesori, locul broșurilor cu copertă roșie a fost luat de cărțile de vază a mișcării ce se născuse.

De la Liceul din Brăila, prin iluminata viziune a Avântenilor, mișcarea curată, creatoare de ideal sfânt, s'a întins în Universități.

Liceanul Panaitescu și-a îndreptat ochii și spre porturile vecine, unde era aceeași vieață cosmopolită. Sămânța a rodit cu belșug la Galați și la Tulcea.

„Avântul” nu urmărea formarea de nuclee tendențioase ci cultiva permanența prin creierea tuturor generațiilor de studenți conștienți, de buni cetățeni.

Mișcarea se împrăștia și se întărea an de an. Au urmat la rând Piatra-Neamț, Bârlad și alte și alte orașe în care se formau caractere românești și luptători pentru credință.

Biblioteca „Petrea Armencea” de la Brăila a fost oaza de unde se aprovizionau cu hrană sufletească generație de generație, tinerii avânteni. Acolo era nu numai un focar puternic de cultură ci unul de educație națională, de redeştere a mândriei românești.

Șezători culturale la sate, biblioteci, conferințe, case de sfat! erau mijloacele de „campanie” în care excelau avântenii.

Avântenii au purces la luptă și pe tărâm social. Sindicatului roș al mișcării socialiste, i-au opus sindicatul galben al mișcării de renaștere națională, stimulat de lozinca: „România a Românilor“.

Prin activitatea sa constructivă, „Avântul” a dat proba naționalismului integral, a naționalismului autentic.

Sub vibrațiile acestui naționalism — plin de iubire și de credință — pentru tot ce este constructiv —, „Avântul” își deapănă de 45 de ani vieața sa neîntreruptă.

După epoca vitejească și care s'a prelungit până la sfârșitul războiului trecut, „Avântul” și-a reluat locul între mișcările de doctrină naționalistă. Adâncindu-și disprețul pentru politica de partid, a rămas mereu rezerva de energie creatoare care caută fâgașul potrivit pentru realizările imperativului național. Avântenii — peste o mie — formează un bloc puternic al naționalismului constructiv.

Născut din elanul inspirat al unor minți încălzite de focul dragostei de neam, „Avântul” (care ne-a dat pe un Panait Cerna, un Nae Ionescu) a rămas expresiunea cea mai înaltă a cultului nației românești și a eticei naționaliste.

Dacă „Avântul” n'ar fi făcut de cât să înfrunte deschis socialismul și politicianismul, și încă prin mistica sa sănătoasă în-

seamnă un reflector spre calea bunelor realizări ale destinului nostru istoric.

Scrisorile ce urmează — de pe teatrul de războiu — sunt irizări de suflet avântenesc.

Sergentul major t. r. N. R. către C. N. P., București :

- 266 Stimată și iubite frate P... Vă scrie fratele avântean Rențea care se află sub arme dincolo de Nistru, acolo unde în momentul de față se dă bătălia cea mare. Că sunt sănătos, nici vorbă, chiar tare fericit că am trăit până acum războiul din plin cu necazurile și bucuriile unor clipe neșterse. Cu toții, noi de aici și Dvs. de acolo — care v'ați făcut altădată datoria, așteptăm ziua cea mare: „parada cea mare“ ce va consfinți dreptatea românească și va preamări jertfa celor căzuți pentru această dreptate. Cred că această zi va veni cât de curând...

Sublocot. C. M. D. către C. N. P., la București :

- 267 Domnule P. Sunt bucuros de a vă scrie de undeva de pe front. Aceasta cu atât mai mult, cu cât Dvs. și Avântului în general datorez în mare parte pregătirea sufletească necesară pentru a înfrunța greutățile războiului de față. La Avântul am învățat prima dată ce este bolșevismul și care este pericolul pe care-l reprezintă el, și tot acolo, în ședințele noastre dragi, i-am declarat război de moarte, atacându-l cu „elanul comentariilor“. Astăzi suntem chemați să-l nimicim cu totul!... Pe aici totul merge bine. Eu sunt sănătos și teafăr și nu aștept de cât înfrângerea dușmanului...

Sublocot. A. C. către C. N. P., la București :

- 268 Stimată D-le P... Singurul dintre avânteni și cu care mă întâlnesc destul de rar este fratele B. pe care când îl văd mi se luminează fața și mi se umple sufletul de bucurie. Eri noapte s'a instalat lângă bateria mea o baterie din Slatina. Aflând aceasta, am întrebat dacă nu cumva știe ceva de fratele D. O explozie de bucurie s'a produs când am dat chiar de el... Astă noapte am stat de vorbă cu el până spre ziuă, povestindu-ne multe... Dacă ne va ajuta Dumnezeu să ne întoarcem, avem să vă spunem multe, multe de pe aici. Critica Comunismului o vom face nu numai cu teorii din cărți, ci cu constatări, căci aici individul era redus aproape la animalism...

Sublocot. D. A. M. către General Dr. V. P., la Bucureşti :

- 269 Mult stimat Domnule General. Permiteţi-mi ca pe această cale, după două luni de la plecarea mea pe front să vă trimit Dvs., părintele sufletesc al tuturor avântenilor salutul umil al unui avântean tânăr care, abia ieşit de pe băncile facultăţii, în loc să intre în tumultul vieţii sociale, a plecat pe front cu dragostea şi entuziasmul avântenesc, pe care Dvs. aţi ştiut să mi-l dăruiaţi, pentru a lupta pentru salvarea şi reîntregirea scumpei noastre patrii. Totdeauna m'am gândit cu drag la fraţii avânteni cărora le datorez totul, fără a putea rescumpăra ceva...

Sublocot A. C. către General Dr. V. P., la Bucureşti :

- 270 Mult stimat D-le General... Deşi unitatea mea a avut misiuni eroice (motiv pentru care a fost citată şi la radio) din care, datorită curajului şi îngerului păzitor a ieşit bine din toate, sunt până în prezent sănătos şi antrenat cu războiul. Nu cred să mă întorc acasă până nu vom termina definitiv cu hidra bolşevică în a cărei urmărire suntem. Avem mândria că ducem steagul românesc prin locuri ce nu au mai fost călcate de români până acum...

Vă scriu dintr'un şanţ adăpost, de lângă tunuri, ca să fiu ferit de avioanele ce dansează pe deasupra noastră şi pentru că e mai puţin adăpost de frigul ce a început să se simtă tot mai tare pe aceste stepe nogaice... Cu credinţa în Dumnezeu şi în forţele noastre sperăm să terminăm cât de curând cu hidra bolşevică şi să ne întoarcem lângă cei dragi ai noştri... La 27 Septembrie a avut unitatea noastră o acţiune ca la Mărăşeşti, atrăgând admiraţia şi mulţumirile aliaţilor noştri germani. Fără să ne laudăm, suntem mândri de noi şi că putem perpetua în istorie vitejia milenară a Românilor...

Sublocot. I. G. V. către General Dr. V. P., la Bucureşti :

- 271 Stimate Domnule General. Dintr'un îndepărat colţ de Rusie, profit de puţinul răgaz pe care-l am şi vă trimet cea mai mare şi mai înălţătoare dintre veşti: ar-

mata noastră a învins! Interpretată în senz mistic, ar fi victoria luminii asupra întunecului. Cine a crezut cândva în „raiul bolșevic“ să vie și să vadă mizeria și paragina satelor, câmpiilor, îndobitocirea oamenilor. Suntem primiți ca niște desrobitori. Bătrânii și-au scos icoanele. Pravoslavnică Rusie începe să iasă sfioasă la iveală. E o mândrie și-o cinste pentru noi. Cât despre mine — aceeași împlinire a datoriei de Român și Avântean; de azi, încep consolidarea morală, în spirit creștin. Port cu mine Biblia și Icoana. Am găsit și traducerea Cărții Sfinte în rusește. Li învăț pe cei tineri „Tatăl nostru“. Mă privesc cu ochii înnecați în lacrimi. Ei! sufletul rus... sufletul rus... Eu cred în reîntoarcerea lui. La auzul plăcii de patefon, o bătrână s'a pornit pe plâns și în plânsul ei a început să fredoneze populara melodie. Sunt dureri pe care le înțeleg. Sunt răni pe care caut să le leg. Nu fac altceva de cât ce-mi spune sufletul meu. E sufletul crescut în școala Avântului. Eu nu-mi pot trăda ființa. În acelaș spirit voi lucra până mi se va închide geana ochilor. Vă îmbrățișează cu îmbrățișarea frățască.

Sublocot. I. G. V. către General Dr. V. P., la București :

272 Stimată Domnule General... Crescut în școala sfântă a naționalismului integral, care era și este așa de departe de interese proprii și de declamatorii puncte de program, în schimb așa de înfrățită cu tot ceea ce e suflare românească și simțimânt românesc sub soare, cu singura grijă a înălțării noastre spirituale și materiale ca Nație, ca să-i dăm tărie înăuntru și demnitate în afară, sufletul meu și eu însumi, ca individ, nu puteam sta deoparte de ceea ce Patria îmi cerea.

Niciodată n'am simțit o mai mare bucurie și mulțumire sufletească — niciodată — ca acuma. Și n'aș vrea ca, la bucuria mea, să nu ia parte și sufletul Dvs. pe care-l prețuiesc și în care văd năzuința cugetului curat și a faptei românești. Dee Domnul să fiu vrednic de „Avântul“ nostru, al tuturor.

Mă sînt dator față de Dvs. și prin Dvs. față de „Avântul“ cu multe... Dacă n'am mai scris, am pregătit ceva mai bun — paginile jurnalului meu... Le-am scris în foc

și moarte. Atunci când nu mai aveam înaintea ochilor de cât aurora Neamului și mângâietoarea privire a lui Hristos... Parcă-i un altul în mine. Da, s'a născut un alt om. Il urmez. Și acest om nou, sfințit prin suferință și bine, vă scrie azi și vă îmbrățișează frățește...

Sublocot. T. T. către General Dr. V. P., la București :

273 Dragă bădie... Iată că cele ce v'am spus s'au realizat și că generația noastră își face pe deplin datoria...

Sunt în mijlocul Ucrainei și dacă Domnul ne va ajuta ne vom revedea după victoria finală. De faptele noastre cred că ați aflat de la radio sau din presă... Geniștii noștri sunt la înălțime...

S'a încins iar o horă mare, mai ceva ca aceea de la Nistru. Până la sfârșit tot ai noștri vor rămâne. Chiuiturile și strigăturile se țin lanț de câteva zile. E frumos! — numai să ne ajute Domnul să scăpăm cu bine.

Hidra bolșevică este aproape îngenunchiată. Luna aceasta (Noemvrie) i-am dat lovituri decisive și acum se sbate în spasme de moarte sau este în „criza supremă” (cum spune Londra). Luptele ce am avut la începutul lunii curente au fost foarte grele și pline de emoții, însă au dus la un rezultat cu totul favorabil. Am reușit să stârpim complect în această regiune lifta spurcată. Ajunși până aproape de Doneț, în urma unor lupte grele, Rusul a cedat. Prizonieri cu miile. Nu mai vorbesc de material de război. Acum ne îndreptăm către Crimeia, unde hidra mai are un cap, strangulat la gât — și care își dă ultima suflare. Deși fortificațiile sunt puternice, avem credința că pentru noi, pionierii, exersați acum în lupte, nu vor constitui de cât o piedică mică. Ajunși la malul Mării Negre, vom fi foarte fericiți, de oarece aceasta este ultima noastră încercare. Țin să menționez că singura Mare Unitate a noastră va lupta în Crimeia alături de Nemți. Este încă o onoare ce ni se face. De altfel, Brigada noastră s'a acoperit de glorie în toate luptele de până acum.

Locot. T. B. către General Dr. V. P., la București :

274 Iubite Domnule Panaitescu... Am văzut pe aici, prin Rusia asta bolșevică ceea ce înseamnă efortul de a îm-

băcsi sufletul și mintea omului cu ideea Statului. Peste tot biblioteci cu doctrina bolșevică, în mii de exemplare. Tot ceea ce-a spus Marx, Lenin, Stalin, era pus la îndemâna nenorocitului ăstuia de popor, chinuit de foame și frig, fără biserici și fără libertatea de a-și trăi o viață a lui, proprie, firească. Pe tărâmul acesta este enorm de lucru la noi. Să vedem și noi lucruri vii, biblioteci cercetate, oameni obișnuiți să gândească asupra ființei și viitorului națiunii, cu alte cuvinte e de lucru enorm pe tărâmul conștiinței naționale. Să știe orice Român ce este el și să fie mândru că e Român. Conștiința și mândria națională astea-s sentimentele care trebuiesc cultivate și întreținute la noi. Eu am văzut la soldații noștri și prin asta am făcut experiența pe care fiecare va fi făcut-o la vremea lui — expresia națiunii în instinctul formidabil de luptă, de apărare, în tot ceea ce înseamnă chintezența ființei omenești. E o vorbă banală: „Avem un material uman minunat“. Banal, adică poate să vadă oricine. Chestiunea mare este însă când va reuși să se folosească, să se potențeze această energie românească...

Generalul Dr. V. P. din București către Locot. T. B. :

275 Iubite frate Bălănică... M'am bucurat din toată inima luând cunoștință că războiul ți-a evidențiat calități vechi, pe care noi câțiva — Avântenii — ți le admirăm de mult. De aceea, te felicit în modul cel mai sincer pentru „Steaua României“ cu panglică de „Virtute Militară“ și pentru „Crucea de fier“. să le porți sănătos și voios deasupra inimii care le-a obținut, fiindcă le merită. Felicitările acestea ți le adresez, nu numai din partea mea, ci și în numele „Avântului“ care a fost și este mândru și fericit de a te număra printre stâlpii lui! Să trăești și să ne revii sănătos, voios și întreg, nu numai la inimă și la suflet, cum ai fost și vei rămâne totdeauna, ci și la corp! Așa să ne ajute Dumnezeu, care e cu noi!...

Sublocot. C. M. D. către General Dr. V. P., la București :

276 Domnule General. Vă scriu de undeva de pe front. Vă scriu de pe Nipru. S'aud pe-aproape rafale de mitralieră și o întinsă canonadă. Trag bolșevicii, dar mai năpraznic trag ai noștri. Răsună toată valea Niprului de cântecul de oțel și foc al morții. În clipele de răgaz încerc să

desprind din acest iureş de foc senzual unei vieţi nouă, viaţa fără conceptul de comunism. Tot convoiul de calamităţi sociale îl văd dispărând odată cu fuga şi moartea jivinei roşii dincolo de hotarele credinţei şi luminei. Abia acum înţeleg, Domnule General, unele probleme desbătute cu atâta elan în şedinţele Avântului nostru drag. Bisericile dărâmate şi transformate în grajduri, mizeria în care se sbate o lume întregă, omul fără nici un ideal, fără nici un Dumnezeu, în fine cerul pravoslavniciei Rusii însângerat de bestia comunismului, — toate acestea le văd şi le trăesc cu fiecare pas înainte în urma U. R. S. S.-ului. De altfel, starea aceasta de înapoiere socială şi pericolul pe care îl prezintă bolşevismul au fost simţite de toţi ostaşii care iau parte la această campanie sfântă.

Aşa se explică, Domnule General, că toţi ne-am făcut un ideal din distrugerea bolşevismului, spre ciuda celor care încercau să spună că nu avem pentru ce lupta într-o ţară străină. De acum nimic nu mai poate stăvilii avântul celor care îşi dau cu drag viaţa pe aceste îndepărtate meleaguri, oricâte neajunsuri ar întâmpina, oricâte griji i-ar stăpâni, oricâte doruri le-ar aprinde 'n suflet: ţara, satul şi familia lor!... Aici, birul sângelui nostru e scump, dar drept, Domnule General. E dat pentru clădirea unei împărăţii de pace într-o hotare mari de credinţă şi lumină, — hotare străjuite de ceea ce reprezintă Binele, Frumosul şi Adevărul pe acest pământ. Fratele Căldăruş Aurel, pe care l-am întâlnit aici pe Nipru şi cu care am stat de vorbă o noapte întregă lângă o căpiţă de paie, în realitate un tun camuflat, mi-a mărturisit că nu ar fi de loc mulţumit dacă n'ar ajunge la Urali, şi, dacă pacea s'ar încheia fără ca el să fi tras cu tunul până în ultima clipă de viaţă a balaurului roşu... Domnule General, în cele trei luni de campanie de până acum am învăţat „a trăi mai periculos“ — cum recomanda odată un domn general... Greutăţile pe care le-am întâmpinat mi-au dat viziunea unei vieţi mai aspre, cu care m'am obişnuit deabinelea, ajungând acum să nu mă mai plâng de nimic. Sunt sănătos şi aştept cu nerăbdare să revin în ţară cu vestea apusului unei lumi, căreia noi — avântenii — demult i-am fost declarat război pe faţă, astăzi fiind chemaţi să-i dăm lovitura de moarte. Şi i-o vom da!... Avem pe Dumnezeu cu noi!... Să trăiţi Domnule General!...

Acest brav ofiţer a căzut pe front.

Iată cum îl descrie camaradul și prietenul său **Sublocot. A. C.**, într'o scrisoare adresată **Generalului Dr. V. P.**, la București :

277 L-am întâlnit ultima dată pe Nipru când bateria din care făcea parte și el venise să întărească artileria noastră. Această baterie se instalase la 100 metri în dreapta bateriei mele. Deși bateria lui venise din ziua de 10 Sept. totuși cu el n'am putut vorbi de cât la telefon în aceea zi, căci se găsea la observatorul înaintat. A doua zi pe seară la ora 18 și-a cerut voie de la comandantul bateriei și a venit să mă vadă în bateria de tragere în care mă aflam. Penultima dată ne-am întâlnit la nunta lui la 4 Mai la București, așa că revederea noastră după atâta vreme a fost foarte impresionantă, contribuind la aceasta locul și situația în care ne revedeam. De la ora 18 până la ziuă, într'o noapte frumos înstelată ne-am depănat amintirile și conceput speranțe și planuri. Ne-am pus întrebarea dacă sacrificiile celor ce luptă pe aici vor fi înțelese de cei prezenți din urma frontului și de viitorime — și vor ști să facă o Românie tare pe care s'o păstreze așa mărită cum vom face-o noi și s'o ridice moralmente la înălțimea jertfelor de aici. Ne înflăcărasem într'o discuție pe chestiunea ridicării țaranului care a fost ținut într'o stare de inferioritate de partidele știute. Eram de acord asupra comoarei sufletești a țaranului român, care, neprecupețit își varsă sângele pe aici pentru gloria Patriei. Ne-a părut rău că a început să se lumineze așa de repede, trebuind să-și ia rămas bun de la mine și să plece. Căci dacă se făcea complect ziuă, l-ar fi văzut soldații ruși când intra să-și ocupe observatorul înaintat. La 14 Sept. bateria lui Puiu a plecat spre alte zări înaintate, aici îndeplinindu-și cu succes misiunea. Abia a avut timpul să vină să ne îmbrățișăm frățeste, căci bateria trebuia să plece repede având un marș lung. De atunci i-am scris trei scrisori de la care n'am mai primit nici un răspuns. În ziua de 3 Noemvrie în momentul când ochii îmi rămăseseră ficși pe ziar cetind moartea lui Puiu, un soldat îmi înmâna ultima mea c. p. ce i-o trimisesem cu mențiunea : „retur, destinatarul decedat“. Fratele C. Dumitrescu, căruia noi îi spuneam Puiu, pentru că era micuț de statură și simpatic ca un pușor, avea întotdeauna o figură luminată și veșnic cu zâmbetul pe buze. L-am cunoscut în primele zile ale studenției în 1933 la căminul

studenților avânteni „Col. Dr. V. Panaitescu“ și până ne-am terminat cei patru ani de facultate, tot împreună am stat. Toți cei ce l-au cunoscut au recunoscut în el un suflet larg și o inimă bună și caldă. Era de o modestie rară, nefăcând niciodată paradă de frumoasele lui calități literare și intelectuale. Era un înamorat al poeziei. Are foarte frumoase și multe compoziții și versuri și ori de câte ori îi aminteam să le publice, căci numai mie mi le cetea, îmi răspundea că nu e nevoie să-l știe lumea că e poet și e suficient că știm numai noi doi. În noaptea de pe Nipru mi-a vorbit că ar vrea să scrie „Impresii de pe frontul roșu“. Capodopera a scris-o însă cu sângele lui curat și va rămâne nemuritoare în cartea de aur a Avântului și-a Neamului.

20. CEI CE RĂNIȚI FIIND, N'AU VOIT A SE EVACUA

Căpitanul G. N. către soția sa, la București :

277¹ Sunt aproape de destinație. Până în prezent sunt sănătos. Am plecat foarte voios văzând perfectă ta atitudine de resemnare în momentul plecării să-mi fac datoria

.....

În împrejurări grele mă gândesc la tine — și văd că Dumnezeu este cu mine. În afară de-o urmă de schiță în partea dreaptă la coapsă, nu am nimic. Și aceasta s'a vindecat. Acum suntem în marș spre Cetatea Albă .. Cred că ai auzit de faptele frumoase ale unității de elită în care mă aflu și eu.

Sublocot. C. S. către sora sa, la București :

277² ... Eram într'un sat mic și mă gândeam că este ziua mamei. Îți mulțumesc foarte mult pentru rândurile trimise și să-ți spun sincer mi-au dat lacrimile... Îți scriu acuma dela spital. Am fost rănit pe ziua de 13 Decembrie în coapsa dreaptă foarte ușor. Eram aproape vindecat și doream să fac Sărbătorile acolo pe front, în mijlocul soldaților mei...

Amândoi acești bravi ofițeri au căzut după aceea, pe front.

Observațiuni. — Vitejia românească, plină de fapte care au adus uimirea și admirația chiar a glorioasei armate germane, se arată și ea înfășurată în modestie și în cuviință. Românul „nu iese înainte” să se arate — și să se laude, — iar dacă „e tras de limbă”, el „povestește” despre ale sale precum ar povesti despre ale altora sau despre ceva care e, de la sine înțeles, că așa trebuia să se petreacă. Se poate vedea aceasta și din scrisorile răniților. Aproape că e supărătoare această „tăcere” asupra faptelor de vitejie săvârșite „acolo”, undeva, departe, peste „trei ape” . . . Iar, adesea, povestirea lor ia forme glumețe ; cum spune acel oștean : „Ce ? Crezi că războiul e ca la Balasa de la Măndrești ?”.

Ostașul cere apoi, celor de-acasă, să nu-i poarte grija. Chiar le și „poruncește” acest lucru, în fel și chip. „Purtați-vă grija voastră !” — acesta este glasul ieșit din mii și mii de guri ostășești.

Un cuvânt care strălucește ca aurul cel mai curat, comoară moștenită din moși-strămoși, este : Datoria ! L-am aflat pe tot — și-l poate afla cetitorul acestor scrisori în multe din ele. Acest cuvânt ia caracterul imperativ al unei porunci dumnezeiești, — și el vine din depărtarea fără limită a trecutului românesc, de acolo de unde de altfel vin toate marile comandamente pentru ceasul de acum și pentru toate cele din negurile viitorului.

Nu numai din scrisorile acestui capitol, dar și din foarte multe din alte capitole, se desprind, clare și puternice, atât conștiința marei primejdii de la Răsărit, cât și, prin consecință, senzul profund al războiului purtat, nu numai pentru propria apărare, ci și pentru apărarea civilizației și a Crucii. De aici, înfinitatea de calitative date atât războiului, cât și bolșevismului și partizanilor lui. Și tot aici zace încă una din cauzele care au adus mărirea înflăcăării cu care au luptat ostașii noștri, „setea” lor — și acele accente din scrisorile răniților care cer camarazilor de pe front să-i „răsbune” pe ei și pe cei morți.

Cu o sinceritate și cu un duh de dreptate din cele mai vrednice de subliniat, ostașii războiului acestuia recunosc tot ceea ce-a făcut generația războiului trecut. Sunt cuvinte atingătoare care fac dreptate unei generații căreia, de multe ori, i s'a tăgăduit suferințele și meritele. Iar prin acest chip loial de a privi lucrurile, ostașii de azi statornicesc fireasca și rodnică legătură între generații, dând deoparte toate acele atentate, puse la cale în taină de câtră cei ce nu ne iubesc, împotriva unității noastre sociale și naționale.

Că o răsfrângere din adâncuri a respectului marilor noțiuni naționale și creștine, găsim în foarte multe scrisori, scrise cu

literă mare, cuvintele : Rege, Conducător, Nație, Țară, Neam, Datorie, Biserică, Cruce — și altele.

În multe scrisori, ostașii noștri țărani recunosc fără greutate și în chip onest starea de mizerie cruntă pe care au aflat-o în „raiul de la Răsărit“, și, implicit, își dau seama, că „fie pâinea cât de rea, tot mai bine 'n țara mea“.

Mulți din ostașii de pe front fac, în scrisorile lor, legăminte de viitor, — așa precum am făcut și noi în războiul celălalt. Răsar cuvinte ca acestea : „viață nouă“, „vom face altfel“, „vom întocmi o viață mai fericită“... Admirabile cuvinte, — ieșite dintr'un noian de gânduri involburate și dintr'un trai petrecut în bubuitul tunului, în șuerul gloanțelor, în pânzele de ape ale ploilor și în nămolul drumurilor... Dar... Dar... Fie ca aceste legăminte să nu fie uitate, așa precum, vai, le-au uitat mai toți luptătorii de la 1916!... După ce clătinarea războiului a trecut, știm ce s'a ales din toate acele jurăminte făcute în Moldova tuturor suferințelor și-a tuturor făgăduielor... Fericiți am fi ca luptătorii de la 1941 să nu facă așa — și le dorim din adâncul sufletului să aibă puterea să-și țină legămintele ce le-au făcut lor înșiși și „Dumnezeu, pe câmpiile însângerate ale bătăliilor.

CAPITOLUL III

CEI DE-ACASA...

„Voi v'ați făcut datoria **acolo**, — noi
ne-am făcut-o **aici**...”

1. NEVESTELE OSTAȘILOR PLECAȚI LA DATORIE, SCRIU SOȚILOR LOR PE FRONT...

Vom înfățișa aceste scrisori pe categorii sociale, iar în fiecare categorie, pe grade ierarhice.

D-na General V. M. din București :

278 Dragule... Îți dorim cu toții să poți contribui în măsura cea mai mare la liniștea și progresul Patriei. Războiul e greu și sacrificiile mari, dar gândul tuturor se îndreaptă numai la Patrie și Nație, — curajul și vitejia celor de pe front vor aduce pacea în țară. Când te vei întorce, vei regăsi căminul cald și primitiv, care te-a așteptat și în cealaltă campanie...

D-na Colonel E. R.-B. din București :

279 Dragul meu... Ce viață duceți voi, bravilor! dar știu că tu băețelul meu drag, ești cel mai curajos printre cei care suferă, și că aplici cu acest prilej, învățătura lui Ciceron: „Nu ne naștem pentru noi, ne naștem pentru patria noastră”. Dumnezeu să te protegiască, micule, aceasta este rugăciunea mea de acum...

D-na Colonel M. C. din București :

- 280 Dragul meu... Am auzit de faptele voastre de vitejie de acolo, cu toate că tu în modestia ta extremă nu-mi spui. Aici se vorbește foarte frumos de voi și toți vă așteptăm cu dragoste și cu mândrie...

D-na Maior *, din București :

- 281 Am plâns de bucurie cetindu-ți rândurile — și cred că așa fi cea mai fericită dacă așa putea să fiu și eu alături de tine în cele mai mari zile ale istoriei care se scrie...

D-na Căpitan M. P. din București :

- 282 Iubitul și doritul meu soț... Sunt mândră de tine soț iubit și în fiecare zi și noapte, aduc laudă lui Dumnezeu și mulțumesc că te scapă și te va aduce sănătos. Decorația pe care ai primit-o, o meriți pe deplin. Ești bun ostaș, atât pe front, cât și în timp de pace. Înainte! *Victoria* este a noastră...

D-na Căpitan medic V. S. din București :

- 283 Dragul meu... Bateți-i mai degrabă pe bolșevicii ceia — și veniți odată acasă!... Prea pertractați mult cu ei...

D-na Locot. M. S. din București :

- 284 Dragul meu Mircea... Bunul Dumnezeu să se îndure să terminăm cât mai curând cu bolșevicii (îmi este urât să exprim cuvântul bolșevic, atâta este de spurcat), să ne vedem țara scumpă scăpată de greutatea prin care a trecut — și pe dragii noștri ostași veseli și triumfători — și pe noi doi la căminul nostru, să trăim și să îmbătrânim împreună fericiți.

D-na Locot. medic I. R. din București :

- 285 Iubitul meu... Toată noaptea n'am dormit, gândindu-mă că desigur tu ești în tranșee... Dar, dragul meu, pentru Țara noastră... Și eu, de s'ar putea, așa lupta. Dar aici lupt pentru ce este nobil și frumos, așa cum pot... Să vii sănătos, iubite, cât de curând — și Dumne-

zeu să-ți ajute a duce la bun sfârșit misiunea ta înaltă de ostaș Român, aducându-ne „Victoria Neamului...” Fii curajos — și cu Dumnezeu înainte...

D-na Locot. I. N. din București :

- 286 Suflețel drag... Îți mulțumesc pentru frumoasa părere a ta ce ți-a provocat-o rândurile mele, că sunt o înfocată patrioată, dar asta credeam că o bănuiai dinainte... Icuță dragă în fine iată-te din nou plin de speranțe, nici nu se putea altfel, mai cu seamă că totul nu va fi de cât un nesfârșit succes pentru voi, dragi ostași, căci Domnul a fost cu voi, ca să desăvârșească totul. Pentru mine a fost o sărbătoare azi când generalii noștri au fost decorați cu crucea de fier și lăudați. Pe tine te aștept cu tot dorul și pe urmă... vom vedea...

D-na Locot N. V. din București :

- 287 Dragul meu... Impresionată de reportajul auzit eri la amiază la radio, despre o luptă a „brigăzii sburătoare“, îți scriu iar... Toți am ascultat eri cu sfințenie reportajul, așteptând cu emoție numele colonelului care iscălise ordinul de începerea atacului. Când a răsunat în odaie numele comandantului tău, am fost tare mândră de isprăvile voastre... Acum înțeleg și mai bine oboseala și emoția ta din scrisoarea ta din 11 Oct... Era a doua zi după victorie! In clipele acelea am uitat că ești atât de departe, mândria de a împărtăși viața cu un om care întotdeauna a fost acolo unde este mai mult de lucru și care a strălucit întotdeauna acolo unde a fost chemat să lucreze, a întunecat naturalele slăbiciuni feminine... Cățeluța înebunise, iar Georgică deschisese și el ochii mari, parcă ar fi înțeles despre ce este vorba...

D-na Locot. G. C. (Basarabeancă) din București :

- 288 Scumpul meu Jurocica... Tu acolo faci datoria ta, eu aici fac datoria mea. Noi amândoi luptăm, tu cu dușmanii, eu cu viața. A Dumnezeu e bun și în curând tu vei fi acasă și ne vom întâlni, doi preteni buni, cu capul sus, cu sufletul curat, plini de dragoste unul pentru altul, plini de stimă și dorința de a urma viața împreună, ajutând unul pe altul, apărând de neplăceri și suferințe... Fii, dragul meu, liniștit de mine, tu știi că eu sunt ener-

gică și știu a lupta cu viața și a trăi așa ca să-ți placă
ție... Când vei veni tu, tu vei lupta, și eu atunci voi
fi micuța ta care s'a încălzi și se va odihni sub aripa ta...
Dumnezeu să te aibă în paza lui...

D-na Sublocot. I. E. din București :

- 289 Dragul meu... Cât de mândră sunt de tine... Nici
nu simt nevoia distracțiilor. Mi-ar părea anormal să
umblu după asta când țara e în război și tu nu ești acasă...

D-na Sublocot. I. L. din București :

- 290 ...Timpul trece vertiginos... Nu, — nu mai avem
timp să observăm această scurgere de clipe — pe noi, un
miraj ne atrage: finalul încununat de succes!... Să ne
ajute Dumnezeu să vă întoarceți acasă sănătoși, vioiși —
și fericiți...

D-na Sublocot. I. U. din București :

- 291 Dragul meu... În București este liniște, războiul s'a
depărtat mult de noi cu jertfa voastră cei încercați în
lupte, nu cu a unora care stau aici și se îngrijesc de ce-
mânca mâine. Nimeni în țara noastră n'a murit de foame...
Se găesc de îndăjuns de toate...

D-na Sublocot. * din București :

- 292 Valeriu drag. . Te supără faptul că nu manifest slă-
biciune în scrisorile ce-ți trimet, că nu mă plâng — și
din aceasta deduci că te-am uitat și nu te mai iubesc.
Am adesea momente de slăbiciune însă nu înțeleg să-ți
scriu atunci, căci nu vreau să te descurajezi. Înțeleg să
fiu tare așa cum m'ai educat tu — să fiu demnă de tine
și să te mândrești cu mine, așa cum mă mândresc eu cu
tine...

D-na Sublocot G. T. din București :

- 293 Scumpul meu soț... Pe acasă toate sunt bine, la fel
ca în momentul plecării tale... Grădina e tot așa de fru-
moasă. . De pe acum mă simt mândră de tine, mult mai
mândră ca atunci când isbuteai să duci la bun sfârșit o
misune oficială peste hotare .. De o mândrie superi-

oară pe care n'o poate egala de cât dragostea ta pentru scumpa noastră țară... George, în genunchi mă rog Maicii Domnului să te aducă înapoi sănătos, așa cum mi-ai spus în momentul plecării trenului...

D-na Sublocot. medic N. L. din București :

- 294 Mușule iubit. Am primit rând pe rând scrisorile tale, din care te desprindeam pe tine, bun, iubitor, milos, precum te cunosc. Ți simt lipsa cum n'am bănuț vreodată, dar mă resemnez cu gândul că nu sunt singura în situația asta că multe sunt mamele, surorile și soțiile, care și-au trimes pe cei scumpi lor, să-și facă datoria. Mă simt mândră că și eu mă număr printre ele — și că tu ești acela care aduci alinare celor ce nu-și precupețesc sângele pentru țară. Mușule scump, în fiecare zi să vezi pe un frate de-al tău și să-l îngrijești cu toate rezervele puterii tale. Cum aș vrea să-ți fiu și eu de folos — și în asta să nu vezi numai egoismul de a fi lângă tine, ci și dorința de a contribui și eu într'o mică măsură la mângâierea celor îndurerăți...

D-na E. I. din București, soția sergentului t. r. C. I. :

- 295 Dragul meu... Casa, adică „cuibul“ nostru este aproape aranjat și te așteaptă pe tine, pe stăpânul meu și al lui... Rog pe bunul Dumnezeu să te păzească pe tine și pe toți camarazii tăi, căci drumul spre „Victorie“ e greu, dar „Victoria“ trebuie s'o avem. Înainte cu Dumnezeu!...

Urmează soțiile celor din cartierele Bucureștiului.

D-na G. C. din București către soțul ei, serg. maj. I. C. :

- 296 Dragă și scump tati... E mult prea frumos ce-ai făcut... Sunt mândră de tine, ești adevărat visul meu, viața mea, totul și iar totul, dar știu că te-ai distins, ai făcut o mare bravură, poate ai fi dat și viața pentru țara ta scumpă, ai trecut clipe de groază, poate ore, zile și ai suferit mult — și eu stau aici cu dorul meu mare și pâlpoi ca o lumânare mică, gata să se stingă la cea mai mică mișcare...

D-na E. G. din București cătră soțul ei, serg. t. r. V. G.:

- 297 Dragul meu Viorel... Departe ești de mine, dar gândul îmi este veșnic, aproape te port în suflet cu mândrie și singură mă încurajez, știind că lupți pentru viața mea, a ta și a României... Dumnezeu te va depărta de tot ce este rău.

D-na L. C. din București cătră soțul ei, caporal A. C. :

- 298 Ion... Imi scrii că te-am uitat, asta nu e permis să spui. Cum ți-ai putea tu închipui că o dragoste, o iubire așa de mare să o uit? Să nu te mai aud cu vorbe de asta! Doar eu mi-am luat soț pentru vecie, nu pentru un an...

D-na A. M. din București cătră soțul ei, soldatul A. M.:

- 299 Scumpul și iubitul nostru Tătic... Bunul Dumnezeu să vă călăuzească și să vă aducă cu bine și cu mare isbândă acasă... Să vă dea sănătate și ajutor la toți și putere sfântă...

D-na M. T. din București cătră soțul ei, soldatul N. T. :

- 300 Dragul meu... In aceste zile noi toți, cei care suntem Români ne rugăm ca Dumnezeu să vă îndrepte pașii spre biruință, dând isbândă vouă, care apărați o cauză sfântă. Mergeți cu Dumnezeu înainte!...

D-na I. T. din București cătră soțul ei, soldatul I. T. :

- 301 Dragă Ilie... Niculina și cu Florica te strigă mereu că tăticu când mai vine... Noi te dorim mereu, doară o vrea Bunul Dumnezeu să scăpăm de dușmani, focul să-i ardă pe ei!...

D-na M. I. din București cătră soțul ei, soldatul I. I. :

- 302 Dragă Vancic... Vreau să fac și eu câteva ore de serviciu pe zi (*la spital*). Vreau să fiu utilă pentrucă și tu ești ostaș — și când îi văd (*răniți*) îmi vine să plâng...

D-na Elena R. din București către soțul ei, soldatul **G. R. :**

- 303 Dragă Gheorghe... Află despre mine și copii că suntem sănătoși. Asemenea îți dorim și ție de la bunul Dumnezeu. Scumpul meu soț vei ști că am primit c. p. care ne-ai trimis — și ne-am bucurat foarte mult că am aflat de tine că ești bine sănătos și drag. Să nu duci grijă de noi, căci noi suntem foarte bine și ne rugăm zi și noapte lui Dumnezeu să vă ajute la conducătorul și la comandanți ca voi împreună să duceți războiul sfânt la bun sfârșit. Sfânta cruce să vă ajute, dragă Gheorghe. Să-ți fie gândul acolo, să nu te superi de copii, că am eu grijă, nu le lipsește nimic. Cu inima curată să fiți, căci Dumnezeu ne ajută. Nelu spune la toți că el merge la taticu, să-i bată pe ruși. Complimente de la rudele și vecinii din curte. Dorim sănătate. A ta soție, Elena.

(O scrisoare scrisă de o mână neobișnuită cu scrisul, care dovedește o femeie foarte modestă.)

Și acum, vin la rând nevestele de la țară.

D-na M. B., învățătoare într'o comună din Ilfov, scrie soțului ei, plutonier t. r. I. B., astfel :

- 304 Dragă Nicuță... Îți spun și ție ca să vezi că și cei de la vatră se gândesc la cei plecați și în suferință. În cadrul „Căminului Cultural“ din această comună s'au strâns: câteva lăzi cu struguri, ouă, nuci, pui, pește și țigări. Cu toate acestea am fost delegată eu să le duc la un spital de răniți din București. Mi s'a plătit și drumul. Le-am dus la spitalul Z. I. 305 (Brâncovenesc). Am vizitat câteva saloane. Am rămas grozav de impresionată. Când am venit acasă în aceeași zi la ora trei, am spus ce-am făcut — și lumea era foarte mulțumită că darul lor a ajuns la destinație...

D-na A. P. din com. Principele Mihai, Ilfov, scrie soțului ei, plutonierul t. r. G. P. :

- 305 Dragul și scumpul meu soț... Sunt mândră că soțul meu este astăzi prin acele locuri spre care vocea sângelui a făcut să înaintați și să le cuceriti. Și noi, de acasă, din

spatele frontului răsplătim viteaza noastră armată cu munca noastră la locul unde ne aflăm, potrivit rolului ce-l avem. Abia te aștept acasă, să ne povestești și nouă ce ți-au văzut ochii pe acolo, căci acum ești cu adevărat bărbat pregătit. Greutățile vieții par mici, dacă ai credința în Dumnezeu și speranța în izbânda cât mai grabnică a acestui război sfânt. Până acum s'a dovedit că tot dreptatea și crucea înving !...

Ana S. din com. Marsilieni, Ialomița, către soțul ei, plutonierul D. S. :

- 306 Scumpe soțior... dar toate sunt de la Dumnezeu iar noi trebuie să le îndurăm pe toate, poate aceste sacrificiuri le-am făcut tot pentru noi, poate a ne face mult mai fericiți și poate a ne încerca și credința și sinceritatea unui cârmă altul... Iar rugăciunile pornite din trupuri curate ne vor ajuta...

Nevasta sergentului I. A. din com. ? către soțul ei : front :

- 307 Iubitul meu soț... Un singur lucru mă mângâie că ai plecat la datorie să lupți pentru țară și bunul Dumnezeu te va întoarce iar la căsuța ta, pe care ai lăsat-o înlăcrimată la a ta plecare...

Scrisoarea este foarte greoi și analfabetic scrisă.

Constanța N. din com. Regele Ferdinand, Ilfov, scrie soțului ei, sergentul G. N. :

- 308 Dragă George... Aștept cu nerăbdare ziua când te voi vedea intrând pe poartă. Mă mângâi cu acest gând știind că fiecare din noi e dator să-și facă datoria către patrie, căci fiecare bun român trebuie să viseze o Românie Mare, puternică și temută de dușmani. .

Din scrisoare rezultă că soțul e negustor în comună.

Paraschiva D. din com. Brezoi, Vâlcea, către soțul ei, sergentul O. D. :

- 309 Scumpul meu soț... Te rog din suflet să-mi scrii — și să nu-ți pierzi curajul, că Dumnezeu îți va avea de grijă.

Lixăndrina C. din com. Cătunu, Dâmbovița, către soțul ei, caporalul V. C. :

- 310 Vasile... Ce să facem? Fiți cu curaj și mergeți înainte, că Dumnezeu e mare...

Nevasta soldatului V. I. dintr'o comună din Ilfov, către soțul ei :

- 311 Iubitul meu soț. Iți spui din partea la copii că sunt sănătoși amândoi. Am primit de la tine două poze pe care mi le-ai trimis și când i-am arătat-o Didinei a luat-o și mi-a sărutat-o, dar Vasile nu prea știe. Din partea mea n'am ce îți scrie, că scrisu nu este ca spusu, știi tu cum este femeia fără om, că este de răs, dar cu vrerea lui bunul Dumnezeu eu am scăpat și de astea toate și mă rog la el și în culcare și în sculare ca să vic soțul meu acasă și să trăesc și eu cu el numa un an după astea, că este trei ani de când sunt așa...

Smaranda V. din com. Florești, Ilfov, către soțul ei, soldatul S. V. :

- 312 Scumpul și doritul meu soț... Te rog să ai grijă de tine, că noi pe aici facem și noi ce-om putea, însă tu fii mândru și voios și fă-ți datoria pe care suntem datori cu toții să ajutăm Țara din ce putem...

Stanca M. din com. Cocioc, Ilfov, către soțul ei, soldatul I. M. :

- 313 Scumpul meu soț... Nu te gândi acasă mult și fii mândru pentru țară și cu curaj, că Dumnezeu are în grijă de toată lumea și are în grijă și de tine...

Mărioara Ș. din com. Curcani, Ilfov, scrie soțului ei, soldatul I. Ș. :

- 314 Scumpul meu soț... Ioane, ai grijă de capul tău, și fii cu mintea întregă întotdeauna — și limpede. Nu-ți tulbura mintea pentru noi, ai grijă tu, Ioane. Vei afla de Vasile Marin, că sunt plecați și ei la datorie..

Ileana B. din com. Răcoasa, Putna, scrie soțului ei, soldatul A. B. :

- 315 Scumpul meu soțior... Află despre mine că sunt sănătoasă și fetița la fel. Dar tu cum mai trăești, cum o mai duci cu milităria. Cred dragă că te-ai săturat de atâta străinătate, de atâta timp pribegind pe meleagurile străine și necunoscute. Totuși nu-ți pierde credința și răbdarea, că mare este Dumnezeu...

Elena D. din com. Corbi, Muscel, scrie soțului ei, soldatul G. D. :

- 316 Iubitul meu soț... Timpurile sunt grele, dar sperăm să le avem și mai bune odată cu distrugerea bolșevicilor. Dumnezeu să vă ajute!...

Florica T. din com. Principele Nicolae, Ilfov, scrie soțului ei, soldatul G. T. :

- 317 Scumpul meu bărbat... Nu avem ce să facem, răbdare în Dumnezeu, că la El e toată puterea, răbdare și iar răbdare, până să termină și cu asta că nu o să ție cât lumea...

2. PĂRINȚII (*amândoi și, uneori, toți ai casei*)

Soții I. S. din București, cătră fiul lor, Locot. N. S. :

- 318 Dragul nostru Nicușor... Pe aici aceiași atmosferă caldă și frățească. Lucrurile merg bine pe aici, toți nutrim mari speranțe în victoria armatei noastre. Citesc zilnic actele de bravură ale Românilor și nu-ți închipui ce entuziasm domnește în Capitală!... Cu gândul la tine — și la fericirea neamului nostru, primește de la mine o caldă îmbrățișare...

Soții N. G. din București cătră fiul lor, Sublocot. M. G.:

- 319 Dragul nostru Mircea... Domnul Dumnezeu să te aibă în pază pe unde ești și să vii sănătos acasă. Simțim lipsa ta din casă. Ne resemnăm. Țara are nevoie de tine.

Părinții acestui ofițer sunt negustori.

Soții A. T. din București către fiul lor, Locot. D. T. :

- 320 Dragă Titi... Cu tot sufletul suntem alături de tine și Dumnezeu să te ocrotească numai spre bine, așa după cum este sufletul tău de bun român ; patria fiind cu voi și a voastră care vă puneți viața pentru apărarea ei, răsplata trebuie să fie numai a noastră, nu a celor care clevelesc pe oriunde și în orice împrejurare...

Soții C. M. din București către fiul lor, soldatul t. r. V. M. :

- 321 Dragul nostru Vasilică... Așteptăm cu nerăbdare sfârșitul războiului, știind că România va fi încoronată cu laurii victoriei, iar vouă, celor înapoiți acasă, vi se cuvine cinste și laudă. Noi rugăm pe bunul Dumnezeu să vă ajute și să vă ocrotească sub aripa Sa...

Soții profesor D. A. din București către fiul lor, soldatul A. M. :

- 322 Scumpul nostru copil... Ca încheere la această scrisoare vei ști că pe acasă este bine. Suntem toți sănătoși și cu toți rugăm pe bunul Dumnezeu să-ți ajute să te întorci sănătos, să ne continuăm mai departe treburile noastre. Până atuncea, să ne rugăm bunului Dumnezeu să ne ajute să făurim o Românie Mare și sfântă — și să ne sacrificăm cu toții până la ultima picătură de sânge. Căci cu toți suntem datori să contribuim pentru realizarea Idealului Național... Al tău tată...

Soții N. I. din com. Cernica, Ilfov, către fiul lor, soldatul M. I. :

- 323 Iubitul nostru fiu... Gândește-te că țara trebuie servită sub toate formele... Deci, urmează înainte ca toți fiii țării — și Dumnezeu te va îngriji cu toț binele...

3. TATA scrie băiatului lui pe front

G. S. din București, scrie fiului său, Locot. I. S. :

- 324 Scumpul meu copil. Suntem foarte fericiți că am primit rândurile tale. Noi toții suntem pe deplin bine. Așteptăm zile bune, de a vă reîntoarce victorioși, pentru

Credință, Patrie și Neam. Dumnezeu e bun și îndurător.
Al tău tată care te dorește.

I. G. din București (probabil fost ofițer) scrie fiului său, Sublocot. R. I. G :

- 325 Dragă Radule... Sunt foarte mândru de faptele săvârșite de tine în luptele la care ai luat parte, și sunt recunoscător comandanților tăi de propunerile pentru decorarea ta. Cu Dumnezeu înainte, cu atențiune încordată, cu un ochi ager și o ureche sensibilizată chiar de tăcerea cea mai profundă, și cu solidaritatea absolută a unității tale prin apropierea ostașilor cât mai mult sufletește. Cu toate aceste comandamente, vei ajunge unde vrei.

M. B. din București (mare proprietar) către fiul său, Sublocot. G. B. :

- 326 Dragă George... D-l Ionescu mi-a istorisit tot ce-ai făcut. Sunt foarte mulțumit de tine. Așa se ridică un neam: cu muncă, cu îndrăzneală și cu înțelepciune. Te felicit pentru decorare și-ți doresc noroc în tot războiul... Fă-l cu voie bună — și să nu urăști pe nimeni...

M. I. din București scrie fiului său, Sublocot D. I. :

- 327 Dragul tatii... Ne dăm socoteala de eroismul și sacrificiile fără pereche ce le depuneți pentru a asigura existența neamului și viitorul creștinătății și al omenirii culte și libere. Dumnezeu să vă ajute!... Am vorbit cu prizonieri bolșevici, între care am găsit și un moldovean din Caucaz. Vorbește f. frumos românește. Iși făceau cruce când li s'a spus că așteptăm căderea Odesei. Erau și ei fericiți că scapă Odesa de bolșevici. Dar închei fericit că am putut sta de vorbă cu tine. Te rog scrie-mi. E o rază de lumină orice cuvânt de la tine. Tata.

V. I. din București scrie fiului său, serg. major I. I. :

- 328 Dragă Ionel... Mulțumim lui Dumnezeu că ești sănătos, și-l rugăm să vă ajute la toți cei ce luptați în războiul sfânt, pentru a ne scăpa de cel mai mare dușman al omenirii...

Căpitan G. din București scrie fiului său, sergentul t. r. P. G. :

- 329 Dragă Paul... Mielu și Săndel sunt răniți, în spitalul R. Elisabeta. Amândoi sunt decorați și sunt mândru de ei, că mi-au fost subalterni. Paul, fii ascultător, fă-ți datoria să vii cu fruntea sus!...

V. P. din București către fiul său, sergentul V. P. :

- 330 Dragă Victorel... Mi-ai scris că ai primit o frumoasă decorație de la Patrie. Ce mare bucurie am avut de această frumoasă decorație! Dragă Victorel, eu ți-am spus când ai plecat pe front să fii mândru și viteaz, că Patria răsplătește pe fiii ei care își fac datoria de ostași buni și credincioși. Eu vă doresc să vă dea Dumnezeu victorie, că așa trebuie să fie, cu noi este Dumnezeu...

I. S. din București către fiul său, sergentul N. S. :

- 331 Dragă Nicule... De altfel noi o ducem binișor în toate punctele de vedere, prin faptul că ni-am învățat să mai suferim...

I. P. din București către fiul său, caporal t. r. A. P. :

- 332 Dragu tatii Alexandru... Îți doresc bine și sănătate. Dumnezeu să te ferească atât pe tine, cât și pe întreaga noastră mândră armată și toți cei ce luptă pentru dreptate și sf. Cruce, să vă ferească de rău și de arma vrăjmașului cotropitor de dreptate și de Cruce...

Ș. T. din com. Picineaga, Tulcea, către fiul său, Sublocot I. T. :

- 333 Scumpul și neuitatul meu fiu. Sunt foarte îngrijorat de tine dar așa trebuie să fie, căci a venit timpul să ne jertfim cu toții pentru neam și țară cum s'au jertfit și strămoșii Neamului Românesc. Imi pare rău căci am îmbătrânit și nu mai pot fi la un loc cu toți fiii țării credincioși Regelui ca să lupt și eu dar vei ști că sunt mândru de tine și de toți băeții care luptă pentru pământul atât de sângerat și călcat de atâtea hoarde căci multe a văzut scumpul nostru pământ. Acu să știi că este ultima revanșă pe care trebuie voi să o arătați lumii

întregi căci românul nu pierde chiar și noi în dosul vostru vom supraveghea cu toți laolaltă. Ilie, să vă ajute Dumnezeu să vă dea puteri să vă apere să vă faceți datoria și să vă întoarceți la vetrele voastre victorioși căci așa făcea toți strămoșii noștri din timpuri învechite aici să arătați dușmanului că este leagănul nostru Românesc pe aici n'are ce căuta străini. Ilie te iubesc foarte mult când eram în războiul trecut aveam grijă de voi și acu eu tot atâta.

D. D. din com. ? cătră fiul său, sergentul I. D. :

- 334 Mitulică, ... ne pare f. bine că ești sănătos — și rog pe bunul Dumnezeu să vii acasă plin de gloria sfântă pe care o câștigați împotriva celor fără de Dumnezeu...

M. C. din com. Gostinari, Ilfov. cătră fiul său, caporal M. C. :

- 335 Marine tată... Vei ști că am primit c. p. și ne-a părut bine că ești sănătos. Roagă-te la bunul Dumnezeu și luptă pe viață și pe moarte, ca să nu mai existe comunism... În fine, Dumnezeu în ajutor și înainte, cu ajutorul lui...

C. V. din com. Ciocoveni, Ilfov, cătră fiul său, fruntașul N. V. :

- 336 Nicușor... Dumnezeu e bun, — să vă ajute. Fii curajos, fii bun ostaș — și la nevoie să mori pentru *Patrie*. Te așteptăm cu victorie...

Săteanul Ilie ? din com. Jilava, Ilfov, cătră fiul său, fruntașul N. I. :

- 337 Scumpul și unicul meu copil... Suntem sănătoși — și mergem bine, la noi parcă nu ar fi război... dar vedem de voi și vă dăm ce vă trebuie — și gândim la voi, să fiți vrednici și să munciți și să ascultați de comandanții voștri...

N. N. din com. Cicoveni, Ilfov, cătră fiul său, soldatul P. N. :

- 338 Doritul nostru fiu Petre... Am auzit că v'a pornit... Gândul la Dumnezeu, căci noi suntem trecători și trebuie

să părăsim acest pământ când ne vine ceasul... Te sărut cu lacrimi...

P. ? dintr'o comună din **Ilfov** către fiul său, **soldatul I. P. :**

339 Ion, ... Tu nu purta grija noastră... Pune gând bun la Dumnezeu, că el are grija de toată suflarea de pe pământ — și fii ascultător, că atunci mergi bine...

C. ? dintr'o comună din **Ilfov** către fiul său, **soldatul G. C. :**

340 Dragă Gicule... Te rog să fii băiat cuminte — și să-ți faci serviciul conștiincios...

A. P. din **București** scrie fiului său **V. P.** din **Ismail** despre alt fiu al său **Afanase :**

341 Dragă Vasile... Când s'a dus în concentrare, Afanase a trecut pe la mine și a luat iertare, iar eu l-am blagoslovit să se ducă și să apere țara noastră... Tatăl tău, Andrei.

D. A. din **com. ?** scrie fiului său, **Sublocot. I. A.** despre alt fiu al său **Todi :**

342 Scumpul meu Ionel... Todi s'a întors sănătos, decorat cu Steaua României cu spade și cu o foaie calificativă excepțională, pentru opt bravuri...

4. MAMA

D-na General B. din **București** către fiul ei **M. B. :**

343 Mircișor scump... Dumnezeu e cu tine și rugăciunile noastre clipă de clipă te apără și te păzesc de dușman. Mergeți înainte puii noștri de vulturi, nu șovăiți nici o clipă, și nu uitați pe Dumnezeu de loc... Noi cei de aici, care vă avem pe voi în așa pericole, suntem cu gândul numai la Dumnezeu și la voi. Războiul nostru aici e și mai aprig, căci nu avem nici consolarea cel puțin de a fi eroi — și nici aceea de a avea o armă în mână, cu care să dăm cel puțin odată într'un lepros bolșevic. De noi nu avea grijă, suntem curajoase și sănătoase. Măicuța.

D-na M. P. din București către fiul ei, Locot. J. P. :

- 344 Scumpul nostru Ionică... Gândește-te că mult a fost, puțin a mai rămas și va veni o zi nu cu soare și de primăvară cum îmi scrii tu acum, ci o zi de toamnă posomorită, dar pentru noi și tine va fi o zi sfântă și de mare sărbătoare atunci când ne vom revedea... Răbdarea și speranța nu trebuie să ne piară...

D-na C. E. din București către fiul ei, Locot. N. E. :

- 345 Nicușor, suflețelul măicuței... Mi s'a făcut tare dor de tine, numai tu ești gândul meu întreg — și viața mea întreagă este cu tine peste tot locul, cu Dumnezeu și Maica Domnului lângă noi. Măicuță dragă, tu ești foarte curajos și așa trebuie să fii — și Dumnezeu o să ne ajute să ne vedem sănătoși și fericiți... Eu nu sunt curajoasă ca tine, tu știi ce fricoasă sunt eu, dar să știi că nădejdea în Dumnezeu mi-e mare și voi aștepta cu toată încrederea ziua cea mare, cea fericită din viața mea...

D-na E. I. din București către fiul ei, Sublocot. D. I. :

- 346 Dinule dragă... Gândul nostru, al tuturor este îndreptat spre tine, iar toate rugile fierbinți pe care le îndreptăm către bunul Dumnezeu este pentru sănătatea ta, răbdarea ta, munca ta și încoronarea ta cu isbânda definitivă ca să vii sănătos acasă, ca să te bucuri de noi — și noi de dragostea ta. Bunul Dumnezeu ne va acorda această fericire. Ești tânăr și ai timp să-ți croești o viață tihnită și în satisfacție. Noi te vom ajuta cu tot sufletul...

D-na E. S. din București către fiul ei, Sublocot. M. S. :

- 347 Dragul meu copil... Dumnezeu să te apere — și să vă ajute să doborâți fiara...

D-na R. din București către fiul ei, Sublocot. M. R. :

- 348 Dragul mamei Ușu... Nu ești singur, dragă Ușule, gândul mămichii tale scumpe și toți ne rugăm bunului Dumnezeu să te apere, și așa va fi, căci în curând vei veni zâmbind de fericire, așa cum numai tu știi să-mi înveselești sufletul și casa se va lumina de flacăra tineretii tale radiind mulțumire și familiei tale și scumpei noastre țări, pentru isbânda noastră. Nu mă lăsa Ușul

mamii și-mi scrie numai bine. Mă înțelegi mi-e gândul în orice moment la tine. Am credința în Dumnezeu. Te sărut. Mămica.

D-na S. B. din București către fiul ei, Sublocot. N. B.:

349 Bravo, băeți, să trăiți, să fiți sănătoși și tot așa strună să meargă...

D-na M. M. din București către fiul ei, serg. D. L.:

350 Puiule dragă... Mă rog în fiecare zi de sănătatea și viața D-lui Colonel comandant al tău, că e bun cu tine și cu o mamă zdrobotită și fără putere... Dumnezeu să-i lumineze calea pe oriunde o fi, iar de are copii să-i ajute Dumnezeu la cea mai înaltă treaptă...

D-na E. B. din București către fiul său, serg. V. B.:

351 Vasile mamă... D-nu subofițer Gigu Joița ne-a adus vești de la tine precum și frumoase laude despre datoria care ți-o îndeplinești, înfruntând cu abnegație războiul. Bravo! fiul meu, sunt mândră de tine și sufletul îmi bate cu dor a vă revedea intrarea triumfală în metropola României reîntregite. Deci, îți urăm sănătate și curaj!...

Ecaterina I. din București către fiul ei, sergent A. D.:

352 Dragă Andrei... Nicu s'a înapoiat demobilizat, așa că numai tu care ești brav ostaș dă iei parte la operații, la desrobirea neamului, tu și cu Nelu, cei mai mici din familie, dar cei mai voinici dintre toți. Așa că vă dorim să vă întorceți cu bine și cu victorie, să ne mândrim cu voi...

Ana N. din București către fiul ei, soldatul I. N.:

353 Dragă maică Ionele... Ai răbdare că bun e Dumnezeu, o să fie bine, după ploaie vine și soare...

Anicuța G. din București către fiul ei, fruntașul G. S.:

354 Scumpul și iubitul meu fiu... Nici nu credeam că tu să te îndepărtezi așa de noi, dar dacă bunul Dumnezeu așa a vrut... Dar scumpul meu fiu să nu te descurajezi și să fii cu inima numai la Dumnezeu. Dumnezeu să vă ajute și să veniți învingători la casele voastre. A ta mamă care te sărută cu drag...

D-na S. D. din București cătră fiul său, soldatul D. D.:

- 355 Puiule dragă... Dragu mamii, eu rog pe bunul Dumnezeu să apere pe toți fiii țării ca să poată bucura pe mamele lor, așa cum m'a bucurat pe mine scrisorile tale. Te așteptăm cu drag. Mama ta.

Ecaterina E. din București cătră fiul său, soldatul I. E.:

- 356 Dragă Iliuță. Rog pe bunul Dumnezeu să vii cât se poate de repede — și tu să ai credința în Dumnezeu, să fii curajos, și niciodată să nu fii supărat, fii vesel și cu credința în Cel de sus, de noi să nu îngrijești...

Iată și trei scrisori de la țară:

Tinca R. din com. Fierbinți, Ilfov, cătră fiul ei, caporal M. R.:

- 357 Dragul mamii... Ne rugăm bunului Dumnezeu să te aducă sănătos acasă — și să ne bucurăm că ai fost și tu printre vitejii neamului nostru. Vrem să fim mândri de tine, dragul mamii, așa cum am fost și de taică-to.

Profira O. din com. Budești, Ilfov, cătră fiul ei, soldatul I. O.:

- 358 Scumpul mamii fecior Ioane. Primește mii și mii de sărutări din partea mea mama ta bună care te dorește în tot momentu. Numai cât oi dormi atât nu te-oi dori scumpul meu fecior. Inima mi s'a rupt de doru tău, dacă ai mai fi unde ai fost până acum în România noastră așa fi venit cu tatu-to la tine, măcar să ne fi prăpădit pe drum, numai să te mai fi văzut odată că tare ne dor de tine Ioane, fecioru mamii născut în timpul războiului trecut. Ioane să n'ai grije de noi că suntem sănătoși cu toți, cu legem la porumb, la sămănat și la grâu. Rămâi cu Dumnezeu.

Lina I. din com. Florești, Ilfov, cătră fiul ei, soldatul C. I.:

- 359 Scumpul meu fiu... Să te rogi lui Dumnezeu — cum mă rog și eu — să fii învingător și cu băgare de seamă să-ți poți face datoria față de țară și de scumpul nostru Rege. Să fie a noastră isbânda.

D-na M. D. din București către Căpitanul G. T., despre copiii ei :

- 360 ... Singura bucurie care îmi dă vești măndre și victorioase este ziarul — și în care am 5 ostași. Vă închipuiți cât sunt de mândră că am avut cu ce să ajut țara...

D-na P. din ?, către pr. N. N. din com. Cocargea. Ialomița, despre copiii ei :

- 361 ... Vă scriu că scumpul nostru copil Stelu, eroul Țării, a fost rănit în lupta pentru recăștigarea pământului strămoșesc. Acum e adus în spitalul Brâncovenesc. Ca răni are o ploaie de schije pe spate și la brațul drept. Mândră și de al măicuței scump aviator Gogu, vă spun că este bine...

5. FRAȚII

Ing. D. B. din București către fratele său, Sublocot. N. B. :

- 362 Dragă Nicule... Din felul cum scrii, văd că ești optimist — și e bine să fii așa, mai ales pe front. Cu curaj și puțin noroc, te poți întoarce cum ai plecat — și atunci ai ce povesti. Viața de epopeie pe care o trăiești acum, e unică. N'ai să te mai întâlnești niciodată cu ea. Deși îmi închipui cât poate să fie de grea, parcă aș vrea să asist și eu la încleștarea între om și fiară (cea bolșevică, ai înțeles!)...

N. B. din București către fratele său, Căpitanul V. B. :

- 363 Dragă Victore... A venit vremea să ne răsbuni tu pe toți, luptând pentru noi. Lupta ta ne mândrește — și ne rugăm lui Dumnezeu să-ți ajute să te bucuri, după terminarea războiului. Noi suntem sănătoși — și datorită vouă avem nopți liniștite...

D. C. din București către fratele său, Căpitanul T. C. :

- 364 Dragă Tudor. Am aflat tardiv dar cu multă emoție de distincțiile ce ai primit pentru fapte de armă. Sunt mândru și abia aștept ocaziunea să exprim și altfel bucuria mea. Să-ți ajute Dumnezeu și pentru noi isprăvi. Te sărut...

Ing. D. S. din București cătră Locot. I. E. :

- 365 Dragă Nelu... Cum tu faci parte din brigada care a fost citată, îți fac toate urările mele, ție și tuturor bravilor tăi camarazi — și strig : „Să trăiți — și Dumnezeu să vă aibă în paza lui!...

M. P. din București cătră fratele său, Sublocot V. P. :

- 366 Dragă Vasile... Nici măcar să-ți spălăm picioarele nu suntem vrednici — spune cumnată-mea — pentru că tu ești „acolo“ unde nu suntem și noi...

Elev plot. L. din Școala militară București cătră fratele său, Sublocot. medic N. L. :

- 367 Iubitul meu... Trăești zile mari și fericite acolo unde ești și să știi că pe oriunde te vor duce pașii, sufletul meu va fi lângă tine. Va merge împreună cu tine spre mulțumirea ta sufletească și pentru gloria patriei. Stelică și cu tine sunteți pildele vii ale vieții mele, după modelul cărora îmi voi croi eu drumul viitorului. Voi știți ce e datoria, ce e dragostea și abnegația, și pentru asta vouă vă închin sufletul meu, în clipe de răgaz, vouă luptători mari ai patriei și vieții, căci tu, dragul meu, tu lupți și cu viețile...

O scrisoare la fel trimite cumnatului său Căpitanul St. P. V.

Prof. I. C. din București cătră fratele său, serg. t. r. voluntar D. C. :

- 367¹ Măi Mitrache... Ce surpriză ne-a făcut scrisoarea ta!... Și ce frumos ne-ai scris! Sunt gelos pe favoarea și pe vitejia ta. Mi-e rușine de mine că tu și Aurel, ați trecut de atâtea ori prin fiorul momentului suprem și eu încurc ploile pe aicea. Ce frumosu-i să lupți, bătrân, dar voluntar, cum e cazul tău!... Ne hotărâsem și noi, eu și Aurelia, să cerem aprobarea a fi mobilizați pe front. Abia începuse ocuparea Basarabiei. Dar a ieșit comunicatul M. A. N. că fiecare să-și facă datoria acolo unde se găsește, căci și aceea ce fac e pentru țară... Așa că, ești singurul voluntar al familiei...

Epopeia Vieții Neamului ne-a absorbit complect. Nu gândim, nu discutăm și nu lucrăm de cât în inerția în care El ne-a cuprins. Succesele Lui sunt ale fiecăruia.

Necazurile și truda Lui le simțim cu toții. Din toate sentimentele, se desprinde unul: Mândria, măgulirea, de a fi fost și în acest război, tot învingător! Și, când o fibră din împletitura acestui Neam ești și tu, și Aurel, și Ticu, și bădia Toader, și alții, cu sângele familiei, ce frumos e pentru voi toți și pentru fiecare în parte!...

I. D. din București către fratele său, caporal N. F. :

- 368 Scumpul meu frate... Am fost pe la tine, ți-am văzut copiii și soția, am luat masa împreună atât la tine, cât și la scumpa noastră mamă. Așa că, dragă frate, de acasă să nu duci grijă, că s'a făcut tot ce-a fost posibil.. În momente de reculegere ne-am rugat bunului Dumnezeu să te ție sănătos și să vii sănătos între noi. Iar dacă destinul o fi crud cu tine și se va întâmpla să fii lovit de vreun glonț dușman, să fii mândru că soarta ți-a hărăzit ca cu sângele tău și al camarazilor tăi să scăpăm țara de urgia comunismului. La rândul nostru, vom întări cu toate puterile noastre, ca să ducem la bun sfârșit războiul nostru sfânt de desrobirea pământului nostru strămoșesc... Îți urăm succes în luptă...

Câteva scrisori din cartierele bucureștene :

G. P. din București către fratele său, fruntașul N. P. :

- 369 Dragă frate... Avem speranța că mai curând de a cânta cocoșul de trei ori și acest război se va sfârși spre fericirea civilizației și a sufletelor viteze. Oricare îți va fi soarta, dragă frate, nu-ți pismui sufletul... O viață are omul. Dar să știi s'o valorifici. Și voi, atleții de pe zonă, o valorificați în slujba neamului. Și aceasta e foarte mult. Extraordinar de mult.

N. T. din București către fratele său, soldatul I. T. :

- 370 Iubitul meu frate... Dacă vom lupta în credință, numai atunci vom câștiga libertatea, — că tot prin munca și voința noastră care trebuie s'o depunem față de conducătorii noștri, numai atunci putem să câștigăm libertatea...

I. M. din București către fratele său, sergentul G. M. :

- 371 Dragă Gică... După cât am aflat de vitejia ta, ai băgat groaza în bolșevici, arătând ce poate românul...

Scrisori de la țară :

A. P. din com. Cornetu, Ilfov, către fratele său, sergentul T. P. :

- 372 Scumpul nostru frate și cumnat... Să nu ai nici o grijă de acasă, grija ta să fie numai la datoria de bun ostaș al „Țării” — Dumnezeu să-ți ajute!...

C. V. din com. Străoanii de sus, Putna, către fratele său, caporal t. r. G. V. :

- 373 Dragă frate... Cred că ești departe și străin cu totul de noi și de toți ai tăi. Dar lucrul acesta să nu te descurajeze. Tot timpul gând la Dumnezeu, cu curajul de a învinge ori și ce obstacol...

I. I. din com. Călinești, Vâlcea, către fratele său, frunțașul N. I. :

- 374 Scumpul meu frate... Vei ști că și nenea a fost acasă, însă acum e la datorie și cred că din nou va fi cot la cot cu tine...

G. C. din com. Balotești, Ilfov, către fratele său, soldatul M. P. :

- 375 Scumpul meu frate... Ne scrii că ești sănătos, asta este bucuria noastră cea mai mare și slăvim pe Dumnezeu întotdeauna că te ține sănătos întru biruința contra dușmanului de la răsărit... ↘

N. S. din com ? către fratele său, frunțașul V. S. :

- 376 Dragă frate Vasilică... Mi-ai făcut mare bucurie că mi-ai scris — și eu această bucurie repede o transmit și la părinți la Scheia, și îi rog să aibă răbdare și să fie liniștiți că fiul lor cel mai mic luptă în numele sf. Cruci în contra păgânilor — și bunul Dumnezeu va avea grijă de el...

A. M. din com. Câmpurile, Ilfov, către fratele său, frunțașul S. M. :

- 377 Nene și iubitul meu nene... Să-mi trimiți și mie o c. p. că tare mi-e dor de a ceti vorbele matală. De-aș avea în fiecare zi o c. p. și tot nu m'aș sătura cetindu-le. Nene,

îți încep cu vorbe de la Ioana, care îmi zice într'una de matală, să n'o lași. Imi spune că nu se mărită până ce n'ăi veni matală...

A. G. din com. ? cătră fratele său, soldatul I. G. :

378 Dragă frate Ilie... Acum nu-ți pot spune altceva de cât să fim treji, cu ochii la inamic — și să ne facem datoria, dragă frate...

I. G. din com. Șoldanul, Ilfov, cătră fratele său, soldatul A. G. :

379 Lisandre, când trimeți, trimete-ne scrisori mai vesele ca să înveselești pe mămica...

I. P. din com. ? cătră fratele său, soldatul N. P. :

380 Iubitu meu frate... Nicolae, vezi de treaba ta, fii cu 20 de inimi, că e nevoie, păzește-te și fii de treabă...

A. Z. din com. Budești, Ilfov, cătră fratele său, soldatul I. Z. :

381 Scumpul meu frate... Să vii sănătos să-ți vezi gospodăria ta frumoasă...

M. G. din com. Militari, Ilfov, cătră fratele său, soldatul S. M. :

383 Dragă Mihalache... Tare ne este dor, dar mai întâi de toate să vă ajute Dumnezeu pe unde sunteți cu biruință asupra neamului Ruso-Bolșevic, care astăzi a căutat cu ali lor mari puteri a vrut să robească neamul românesc. Dar Dumnezeu nu li-a dat nici un pic de ajutor, iar biruința să fie a neamului nostru românesc care a suferit pe urma lor — și să fiți fraților viteji și învingători...

M. Gh. din ? cătră fratele său, fruntașul V. Gh. :

384 Mă bucur mult că te-a făcut fruntaș... Țin-te bățos Vasilică, iar de vei pleca pe front, nu uita că ești moldovean de-al lui Ștefan cel Mare! Cinstește-ne Moldova, cinstește-ne țara, cinstește-ne familia!... Vom merge, Vasilică, toți trei, să scăpăm pe frații noștri de jugul roșu. Până atunci, Vasilică dragă, înfrățește-te cu mitraliera ta dragă, așa cum eu m'am înfrățit cu avionul, care mi-e drag ca mama... și să dea Dumnezeu ca în curând să te văd sergent dincolo de Nistru...

6. SURORILE

D-na S. P. din București cătră fratele său sublocot. M. T. :

- 385 Dragă Mihăiță... Muțule, fii viteaz până nu mai rămâne un picior de sălbătăciune bolșevică..

D-na V. P. din București cătră fratele său, sergentul C. C. :

- 386 Dragă Ticu... E măreț ceea ce faceți voi pentru patrie, pentru noi toți, căci altfel ne înghite comunismul. Lupta noastră este sfântă — și ne va ajuta Domnul și acum în lupta finală...

D-na N. R. din București cătră fratele său, sergentul t. r. N. B. :

- 387 Sunt mândră de tine, scumpul meu frățior. Înainte cu Dumnezeu!...

D-na I. G. din București cătră fratele său, sergentul t. r. A. G. :

- 388 Dragă nenicule... Mi-e tare dor de tine... Când îți scriu tocmai e la Radio ora ostașului — și spune de V. Munte. Sunt tare mândră, dar am și eu câteodată momente slabe. Te rog iartă-mă că sunt așa de slabă la inimă...

D-ra E. B. din București cătră fratele său, caporalul A. B. :

- 389 Dragul meu frate... Ce să facem? Trebuie să stărpim balaurul, că altfel ne mănâncă el pe noi...

D-ra M. P. din București cătră fratele său, fruntașul G. P. :

- 391 Dragă Iorgule... Mare e Dumnezeu și o să treacă toate, să fii mândru că îți faci datoria pentru țară, trebuie să avem un pic de răbdare — și mulțumesc bunului Dumnezeu că ești sănătos...

D-ra M. M. din București către fratele său, soldatul A. M. :

- 392 Dragul meu Sandule... Eu mă rog lui Bunul Dumnezeu să învingă România contra hoardelor bolșevice și să se întoarcă sănătoși ostașii Țării la căminele lor...

Maria N. din com. Nana, Ilfov, către fratele său, fruntașul T. M. :

- 393 Mult doritul meu frate... Nene Marine, am primit cartea postală și tare ne-a părut bine că nu mai știam nimic de la tine. Mama nu mai putea să meargă pe pământ... (*de bucurie.*)

D-na S. A. din București către fratele său, soldatul T. I. :

- 394 Dragă Tudorel. Suntem mândri de tine, băiatule, că așa tânăr, te împaci cu atâta drag cu situația ta de ostaș. Foarte frumos din partea ta — și trebuie să știi că scrisoarea ta ne-a bucurat nespus, mai ales pe biata Mama, scrie mai des, că plânge de bucurie când află despre tine că ești sănătos — și ne rugăm bunului Dumnezeu să-ți poarte de grijă și de aici înainte — și să te întorci voinic acasă.

Elena B. din com. Cioflingeni, Ilfov, către fratele ei, soldatul I. T. :

- 395 Scumpul meu frățior... Pe toți vă iubesc, dar n'am ce face... Tata și-a vărsat sângele pentru țară, — la fel vă veți jertfi și voi...

Niculina S. din com. ? către fratele său, sergentul P. S. :

- 396 Dragă frățioare... Tare ni-i dor (*de tine*), parcă ai fost o păsărică, care ai venit în sbor de te-am văzut și n'ai mai stat...

Surorile soldatului V. A. din București, îi scriu laolaltă :

- 397 Scumpul nostru frate... Bunul Dumnezeu să vă aibă în paza lui, pe toți ostașii noștri! Ale tale surori: Tudorița, Vasilica și Ținica.

D-ra Doina I. din București scriind fratelui său, C. I.,
își începe scrisoarea astfel :

398 Dragul nostru ostășel...

7. CUMNAȚII

G. R. din București către cumnatul său, subofițerul
N. M. :

399 Dragă Neculai... Am primit c. p. trimisă de pe front. Cetind-o, sigur ca român trebuia ca să văd cum luptați și prin ce mare pericol treceți pentru a ne scăpa de acești păgâni și a ne ține în picioare credința noastră. Dar, dragă cumnate, să luptați cu curajul din zi în zi mai mare și să treceți peste toate greutățile care le întâmpinați și să nu vă înspăimânte și înfricoșeze cea ce vedeți și întâlniți în tot decursul acestei mari lupte și să fiți siguri că luptând cinstit cu curaj și să nu ne dăm la o parte de la nici un pericol ori cât de mare ar fi el. Biruința și lupta aceasta mare care se dă contra oamenilor fără credință, să știți că victoria va fi numai a noastră a tuturor...

A. U. din București către cumnatul său, sold M. D. :

400 Dragă cumnate... Tu fă așa cum te-am învățat, — nu-ți pierde cumpătul și fii cu curaj în orice împrejurare, căci pentru suferința de acolo, pe care o duceți, o să fiți răsplătiți după felul cum vă purtați.

V. F. din București către cumnatul său, soldatul L. G.:

401 Scumpul meu cumnat... Imi pare foarte bine că ești sănătos și cu voința bunului Dumnezeu ne vom mai vedea cât de curând, însă până ne vom vedea liberi, trebuie să ne facem datoria către patrie...

I. A. din București către cumnatul său, soldatul I. C. :

402 Dragă cumnate Iosife... Să dea Dumnezeu să se termine odată Răsboiul, să veniți sănătoși, voi, bravi eroi, care ați învins pe dușmanul bolșevic...

T. B. din București către cumnatul său, soldatul D. P.:

- 403 Dragă cumnate... Dumnezeu să vă ajute să vă întoarceți cu ce avem noi mai scump pe lume „Victoria Neamului“. Gândul tău să fie numai la Dumnezeu — și înainte!...

S. S. din București către cumnatul său, caporalul I. D.:

- 404 Dragă Ionel... Cumnatu tău, eu Simion te întreb ce mai faci mă băete, ești sănătos voinic? Dă-i cu victoria să terminăm odată cu bolșevismul, trage bine la țintă să se ducă pomina, toată viața lor să nu mai îndrăznească. Să ție minte pe român și pe frații noștri aliați. Reglează-ți tunu bine și ochii la cătare, arde-i să ne pomenească... Doamne ajută!

8. VERII

I. F. din București către vărul său, Sublocot D. F.:

- 405 Scumpul meu văr... Pentru mine ești, pur și simplu, cel mai scump frate. Să fii fericit că ai avut ocazia să iei parte la o asemenea campanie...

H. din București către vărul său, Sublocot. G. C.:

- 406 Doritul meu văr... Dumnezeu să te apere de rele, să-ți dea putere ca să poți lupta. Luptă cu credință și dragoste. Victoria este a noastră... Am auzit că ești rănit. Dacă te-a rănit, nu-ți pierde curajul, — fii adevărat Român, cu dragoste de țară. Eu mă rog în toate zilele la Dumnezeu să vă reîntoarceți toți cu bucurie și sănătate iarăși de unde ați plecat...

I. S. din București către vărul său, serg. t. r. C. O.:

- 407 Dragă vere... Tu ai fericirea să lupți cu arma contra aceloră contra cărora noi luptăm pe plan spiritual de mici și datorită cărora au murit mulți de-ai noștri. De vei avea ocazia, trage în ei cu sete. Am anumite presimțiri datorită cărora sunt sigur că te vei întoarce, să-mi împărtășești faptele tale. Chiar de vei fi în pericolul cel mai mare, luptă mai eroid de cât oricare. Sunt sigur că voi avea fericirea să te revăd și să fiu mândru de tine.

Lenuța A. din București către vărul ei, soldatul I. P. :

- 408 Dragă Ionele... Fii cu curaj și roagă-te la bunul Dumnezeu să-ți dea sănătate și victorie căci așa vei învinge dușmanul cu gândul numai la Dumnezeu...

I. S. din com. Pietriș, Arad, către vărul său, sergentul I. B. :

- 409 Dragă vere... Luna aceasta cred că plecăm și noi. Nu-i nimica, să ne ajute Dumnezeu să putem învinge, să fim mândri că am făcut și noi ceva pentru țara dragă...

M. I. din com. Buturugeni, Ilfov, către vărul său, Locotenentul D. S. :

- 410 Iți urez sănătate, vitejie — și să dea Dumnezeu să vii cât de curând plin de glorie, ca să mă mândresc și eu cu tine, — căci eu, dintre toți verii, te-am iubit dezinteresat...

V. A. din com. Dârvari, Ilfov, către vărul său, soldatul V. F. :

- 411 Dragul meu văr... Vere, află că Lixandra nu s'a măritat, este bine și ea, am să-i spun eu ce mi-ai spus tu...

S. P. din com. ? către vărul său, soldatul G. C. :

- 412 Scumpul meu văr... Să fii cu gândul tot la militarie și ia Dumnezeu, căci El te apără...

9. UNCHII (MĂTUȘELE)

L. D. din București către nepotul său, sergentul t. r. I. C. :

- 413 Dragă Ionele... Iți dorim și de aici înainte sănătate și să vii cu bine și într'o țară nouă, biruitoare, să trăim liniștiți departe de a mai auzi de liftele acestea spurcate și fără Dumnezeu... Dumnezeu să fie cu voi tot timpul, ocrotindu-vă și aducându-vă teferi...

I. D. din București către nepotul său, sergentul D. N. :

- 414 Dragă nepoate... Dorim din partea noastră ca să fii sănătos și să fii triumfător, să auz de o bravură mare că ai adus-o serviciului ce faci. Dumnezeu să-ți ajute în tot timpul să fii cuceritor și să te întorci acasă...

A. I. din București către nepotul său, fruntașul I. B. :

- 415 Dragul și scumpul meu nepot... Cred că-ți închipui câtă bucurie ne-a făcut la toți în primul rând că ești sănătos și în al doilea rând că ești un adevărat soldat pentru țară și neam...

I. B. din București către nepotul său, soldatul D. B. :

- 416 Dragă Dumitru... Gică este și el, ca și voi, la datorie, la care suntem datori cu toți, de la cel mai tânăr până la cel mai bătrân, față de strămoșii noștri și de neamul nostru românesc, care cere ca să ne sacrificăm până la victoria care o are întreaga noastră armată — și ne bucurăm... Rog pe bunul Dumnezeu să veniți cu toții sănătoși și învingători...

D-na General S. din București către nepotul său, Căpitanul D. P. :

- 417 Iubite Puiule... Cartea ta postală primită azi mi-a umplut sufletul de bucurie și de mândrie... Te felicit pentru decorația ce-ai primit și sunt convinsă că ai bine meritat-o. Iți cunosc caracterul ferm, sincer, curajos și viteaz, astfel că distincția trebuia să ți-se acorde...

D-na E. B. din București către nepotul său, soldatul N. T. :

- 418 Dragă Trăiene... Noi toți ne rugăm pentru voi și fiți sănătoși și biruitori să zdrobiți hidra veninoasă, bolsevicii...

10. NEPOȚII (NEPOATELE)

A. M. din București cătră unchiul său, Sublocot. I. F. :

- 419 ... Pe mine Dumnezeu nu m'a învrednicit să lupt pentru desrobirea neamului meu dar și aici în meseria mea caut să fiu și eu vrednic de măreția timpurilor și să-mi fac datoria de bun Român...

Pr. C. I. din com. Bolintinul din deal, Ilfov, cătră unchiul său, plutonierul t. r. C. S. :

- 420 Dragă unchiule... Trecând pe la OGREZENI și cetind ultima scrisoare pe care ai trimis-o am fost adânc pătruns de spiritul de jertfă pe care îl dă întreaga armată română, în care ești și d-ta — și vreau să-ți aduc o încurajare în lupta sfântă pentru desrobirea hotarelor noastre creștine...

G. F. din com. Cosova, Ilfov, cătră unchiul său, caporalul V. G. :

- 421 Dragă unchiule... Odată ce Țara te-a chemat, trebuie să-ți faci datoria, căci așa este de când lumea...

G. C. din București cătră unchiul său, caporalul V. B. :

- 422 Dragă unchiu Vasile... Te așteptăm cu multă bucurie ca să vii și să ne povestești povestea ta trăită a războiului...

D-na M. Z. din București cătră unchiul său, elev-plo-nier T. C. :

- 423 Dragă Tiberiu... Aș vrea să-ți scriu cuvinte frumoase de îmbărbătare, dar nu prea mă pricep. De un singur lucru însă sunt ferm convinsă „că unchiul nostru este destul de bărbat fără să i-o cerem noi.“ Ne așteptăm la fapte mari din partea ta. Vrem să-ți vedem pieptul plin de decorații frumoase...

Sica Z. din com. Dărăști, Ilfov, cătră unchiul său, frunțașul A. T. :

- 424 Scumpul meu unchi... Iți pot comunica că sunt sănătoasă dar mă uit când trec soldații pe stradă, mă uit până ce îi pierz din zăre și pe urmă mă duc acasă și plâng că nu vii și matale...

11. SOCRII

P. S. din com. Buftea, Ilfov, către ginerele său, plutonierul A. S. :

425 Noi suntem sănătoși, ceea ce-ți dorim și ție — dimpreună cu o Românie întregită toată, așa cum o dorește fiecare Român...

M. P. din com. Spanțov, Ilfov, către ginerele său, G. B.:

426 Dorit ginere... Doresc ca bunul Dumnezeu să te ferească de primejdia cea rea — mai bine să piară dușmanii din fața trupelor române, cum piere fumul...

12. NAȘII — FINII

Un foarte mare număr de scrisori am aflat pornind de la fini către nașii lor de pe front sau invers, ceea ce dovedește păstrarea vechiului obicei românesc, de legătură de dragoste și respect reciproc dintre ei.

I. C. din București către nașul său, căpitanul I. B. :

427 Dragă nașule... Suntem mereu cu gânu la tine și te așteptăm să te reîntorci victorios cu brava armată română... Dea bunul Dumnezeu ca până la sfârșitul lunii acesteia să sdrobiți hoardele iadului roșu — și să redați liniștea căminelor pustiite de ei. Tare aș vrea să fiu alături de tine să-i pot pârjoli la focul mitralierii...

G. G. din ? către nașul său, soldatul C. D. :

428 Nașule... Rog pe bunul Dumnezeu să-ți poarte de grijă, Dvs. și la toți cei ce luptă pentru Crucea sfântă. Cu Dumnezeu înainte : sus inima ! Nu uita că ești Român. Inainte cu Dumnezeu, jos comuniștii !...

G. D. din București către finul său, Sublocot. G. T. :

429 Dragul meu fin... Trebuie să luptăm cu toată inima fiecare la locul lui pentru ajutorat Țara să se refacă, căci numai așa putem fi fericiți...

Rodica ? din București cătră elevul A. G. :

- 430 ...Dragul nostru fin, să nu ai nici o grijă de noi. Ne pare bine că avem știri de la tine — și că de bolșevici s'a ales praful cum merită. La Siberia cu dușmanii noștri !...

T. C. din București cătră finul său, caporal M. P. :

- 431 Dragă Finule... Ce să-i faci ? Astăzi trebuie să ne sacrificăm toți pentru Patrie. După cum Dvs. pe zonă, noi în spatele ei. Cât despre mine află că plec și eu la datorie... M'ar bucura să ne mai vedem... Cu ajutorul lui Dumnezeu cred că se va realiza și această dorință. pentru că acolo unde este credință și cruce, toate se vor îndeplini în binele Patriei și al nostru...

G. B. din com. Soveja, Putna, cătră finul său, caporalul t. r. G. G. :

- 432 Dragul meu fin... Noi toți cei de pe aici suntem bine, dar grija mare de cei plecați să sfarme bolșevismul ne apără, — bolșevismul de care știi, vorbeam și discutăm atât de mult despre și contra lor. Astăzi s'a cam împlinit — și bunul Dumnezeu a dat și va da putere creștinismului să străfulgere tâmpenia bolșevică, cu care am avut de furcă și eu în războiul celălalt. Suntem cu gândul la Dumnezeu și ne rugăm să te apere de toate greutățile și pericolele prin care treci și să ne vii acasă biruitor și ușurat că nu mai avem în hotar cu scumpa noastră țară pe cei fără Dumnezeu, rămânându-ne țara noastră frumoasă ca soarele. Dumnezeu să-ți poarte de grijă...

C. V. din București cătră finul său, soldatul G. M. :

- 433 Dragă fine... Mă bucur când aud că ești bine și la un loc cu Alexandru... Băeți, fiți convinși de ce vă spun aici : să nu aveți grijă de acasă... Eu sunt tot la datorie ca și voi, dar trebuie să ne-o facem, căci așa ne stă nouă bine ca ostași și să ne bucurăm că suntem vrednici să le îndeplinim toate cu ajutorul Bunului Dumnezeu...

13. PRIETENII

C. P. din București către prietenul său, Maior S. L. :

- 434 Iubite domnule Maior. Scrisoarea de la d-ta m'a bucurat mult, din două motive : întâi, pentru că te-ai gândit de pe acolo la mine și, în al doilea, că am primit o scrisoare de pe niște locuri mari și sfinte. Noi suntem sănătoși și ne frământăm și așteptăm cu multă încredere supremul rezultat, care trebuie să vină. Năruirea hidrei care o vedem că este în agonie, suntem siguri că o vom vedea. Dea Domnul ocrotire tuturor celor ce ne vor aduce aceste dorinți la îndeplinire...

C. C. din București către Căpitanul V. S. :

- 435 Dragul și bunul meu prieten... Dar pentru că împrejurarea a făcut ca prezența ta să fie acolo la datorie, trebuie să te resemnezi, știind că-ți faci datoria atât pentru Patrie, cât și pentru Florin al tău, care te așteaptă să vii cu laurii biruinței pe frunte, sănătos, spre a-i croi drumul dorit de tine — și vreau, cu toată sinceritatea mea de bun prieten, să-ți ajute Dumnezeu... Nu duce grijă de nimic, ai grijă de tine, fii nepăsător la toate cele ce le întâmpini și ai nădejde în Dumnezeu, care este atotputernic...

I. S. din București către Locot. C. T. :

- 436 Dragă Nelule... Toate își au farmecul lor — și-ți spun că vei avea ocazia să fii mândru că ai fost într'o campanie cu scop atât de frumos și pot spune sfânt, iar nopțile de iarnă ce se vor scurge după înapoierea ta vor avea mai mult farmec și vor fi mult mai plăcute, fiind pline de istorisiri nenumărate, care să ne facă să te invidiem. Suferința este în adevăr mare, dar scopul este prea înalt pentru a o resimți în intensitatea ei adevărată, iar Dumnezeu este mare și-l rugăm să te protegiască și să te aducă teafăr pentru noi, care te așteptăm cu nerăbdare...

V. P. din București către Sublocot. M. C. :

- 437 Dragă Mircea... Printre altele, aflu ceva foarte important : că ai fost viteaz ! Băeții sunt bine, fac treabă toți, — ajutăm și noi pe cei răniți și pe ceilalți...

I. V. din București către Sublocot. V. R. :

- 438 Iubite coane Bebe... Te rog să crezi că ne gândim mult la d-ta... Neajunsurile și neplăcerile situației momentane, sunt sigur că vor fi compensate prin prestigiul și moralul ce îl vei bine-merita...

G. D. din București către V. A. :

- 439 Dragă D-le... Eu sunt bine — și, în afară de ocupația zilnică, nimic deosebit nu mă sustrage din această viață monotonă. Așteptăm cu multă nerăbdare victoria deplină pentru care totdeauna vă vom fi recunoscători — și odată cu ea, reîntorcerea celor plecați... Cel de Sus să te apere de rău...

I. P. din București către Sublocot. I. P. :

- 440 Dragă nenică... Țin să vă mulțumesc pentru faptele de arme ce le-ați făcut în fața istoriei și neamului românesc...

I. U. din București către sergentul C. G. :

- 441 Nene Costică... Dorim cu toți să avem știri de la d-ta — și în special scumpa și vrednica d-tale soție, care merită toată lauda de felul cum orânduiește toate treburile în lipsa dumatiale. Poți fi mândru, dragă nene, acolo la sfânta datorie, fiindcă acasă ai lăsat o soție demnă și de admirat, care îți face cinste...

M. P. din București către sergentul I. G. :

- 442 Dragă Ionel... Văd lângă data scrisorii tale scris „Front Rusesce“. Nu este adevărat, căci pe unde ești tu, au fost moșii și strămoșii noștri, care și-au petrecut viața pe acolo...

A. D. din București către sergentul I. B. :

- 443 Dragă Ionele... Tu ce faci, cum merge cu... frații dușmani. Să ne ajute Bunul Dumnezeu să-i ducem dincolo de Siberia...

Anonim din București către sergentul t. r. C. M. :

- 444 Dragă Costin... Ce faci? Cum te împaci cu asprile războiului? Cred că bine — căci ai un suflet mare — și care nu s'ar da în lături de la tot ce e drept...

S. M. din București către sergentul R. B. :

- 445 Dragă Romulus... Frâncu este pe front și luptă așa cum trebuie, românește... Te aștept acoperit de glorie...

P. S. din București către sergentul t. r. D. B. :

- 446 Dragă Titi... Numai tu îți poți da seama câtă bucurie mi-a procurat rândurile tale. Numai tu, fiindcă ești îndepărtat de noi. Inșă nu fii supărat, ești ostaș și îți faci o datorie sfântă, îți servești patria. Titi, — și eu îmi fac această datorie, inșă nu pe front. Lucrez în arsenalul aero-nautic, îmi servesc țara, lucrând pentru ea. Prietene, sunt fericit că ești decorat. Fii răbdător, fiara care a încercat să ne răpească liniștea e aproape sfâșiată, nu va mai trece multă vreme și va fi răpusă de brava noastră armată — și atunci, vom fi iarăși fericiți, când ne vom bucura de frumusețile vieții. Până atunci răbdare. Titi. Ilie e și el acolo unde sunt de altfel toți bunii Români, își face datoria. Titi, îmi pare bine că ești sănătos, te rog să mă crezi când am ajuns acolo unde îmi scrii că ești decorat mi-au dat lacrimile în ochi, îmi pare rău că nu am avut și eu această ocazie... Al tău prieten...

I. O. din București către caporalul V. I. :

- 447 Dragă Puiule... Îți urez sănătate și vitejie — și să vii sănătos. Cu Dumnezeu înainte, vom învinge!...

I. G. din București către soldatul P. O. :

- 448 Dragă Pavele... Noi suntem sănătoși, ne luptăm cu greutatea timpului, după cum voi vă luptați cu războiul...

C. D. din București către caporalul L. T. :

- 449 Dragă Leone, Ai grijă și-i bate pe bolșevicii ceia, ca să nu mai aibă poftă de mâncare, — tu, în calitate de caporal să-i pui la respect...

I. F. din București către caporalul t. r. V. P. :

- 450 Dragă Tinișor... Imi pare f. bine că ești mândru ca ostaș și rugăm pe bunul Dumnezeu să-ți ajute în toate împrejurările. Fă-ți datoria, băete, cu sfințenie și să vii sergent acasă!... La noi toate bune și la locul lor...

A. N. din București către caporalul t. r. A. C. :

- 451 Dragă Gusti. Scrisorile tale mi-au întârziat din nou răspunsul: voiam mereu să-ți scriu lucruri mari și minunate așa cum cere sufletul tău pătrunzător. Imi era mereu jenă să-ți trimit cuvinte care n'au dăltuit încă la perfecție duritățile expresiei. Gusti, eu neînvrednicitul, am văzut aseară pasagii din eroismul minunat al celor care au împins granițele spre Răsăritul de soare al unei lumi în devenire. Am văzut cu emoție trude și jertfe de fiecare clipă ale celor care brăzdează adânc istoria zilelor noastre. Te aștept mai mult ca oricând. Trebuie să treci examenul destinului. Viața te așteaptă, acum vei ști mai mult ca altădată să înfrunți o soartă care se părea că te trimisesese dezarmat în luptă. Crezi cu tărie și vei supra-viețui efemeridelor.

A. D. din București către fruntașul A. A. :

- 452 Dragă Nafti... Văd că acum am deaface cu un om decorat. Te felicităm amândoi pentru „Virtutea Militară“... și-ți urăm ca Domnul să te ție sănătos până la întoarcerea ta. Te pomenești că atunci când vei veni o să-ți fie pieptul plin de decorații și pe umăr o să se îngrămădească galoanele. Pe Carolina am năcăjit-o și i-am spus că tu te ocupi cu altă... fată, ce o chiamă pușcă mitraliră...

C. D. din București către soldatul G. A. :

- 453 Dragă Gheorghită și Mișulică... Ne-a părut bine că sunteți voioși și cu coraj în serviciu militar. Intotdeauna rugați-vă lui Dumnezeu ca să vă apere de rău atât pe voi, cât și pe camarazii voștri... Isbândă în victoria finală...

O. M. din București către soldatul O. I. :

- 454 Dragă Ionele... Rugăm pe bunul Dumnezeu să vă întărească inimile, cugetul de buni Români, — să veniți sănătoși și biruitori. Căci și noi, cei rămași aici, suntem la Datorie...

Câteva scrisori de la țară :

I. V. din com. Făcăeni, Ialomița, către sergentul S. N.:

- 455 Dragă Stănică... Vă dorim ca și de aici înainte să vă ajute Dumnezeu ca. cu bratele voastre otelite să câștigăm

războiul sfânt pentru Cruce. Iar pe bolșevici să-i topiți prin praful vostru de pușcă și gloanțe, cum se topește ceara la dogoarea focului. Așa să vă ajute Dumnezeu...

R. T. din com. Zărnești, Argeș, către sergentul I. I. :

- 456 Nene Jane. Țin să-ți mulțumesc f. mult pentru acele rânduri scrise mie tocmai de acolo de pe acele meleaguri de unde Hristos și Țara te-a trimes să le curăți de hiena bolșevică. Iar eu mă rog lui Dumnezeu ca să te ție sănătos și să te întorci cât de curând acasă, încununat de laurii biruinței și să povestești și tu la cei trei îngerași dulci pe care îi ai, despre peripețiile acestui război și despre eroica noastră armată...

A. T. din com. Tunari-Ilfov, către sergentul A. G. :

- 457 Dragă Aurică... Cu sănătate și cu ajutorul lui Dumnezeu ai plecat de acasă, și tot El te va aduce la căminul părintesc... Noi, tineretul stăm și ne gândim la voi cei plecați... Urez și la întreaga armată sănătate și izbândă...

A. P. din com. Slobozia, Ilfov, către caporalul N. D. :

- 458 Nicolae, odată că sunt eu aici, să nu vă gândiți de loc acasă, am eu grijă. Grija este a mea și a lui Dumnezeu. Voi închinați-vă lui Dumnezeu — și înainte, după inamic !

I. N. din com. Cocioc, Ilfov, către soldatul I. D. :

- 459 Dragă Ioane... Suntem veseli de vestea care o avem că am aflat cu bine de toți frații tăi. Cu Dumnezeu înainte, curaj! Să fim mândri de aceste fapte care se petrec. A noastră e izbânda. Dumnezeu este cu noi !...

D. D. din com. Dobreni, Ilfov, către soldatul F. S. :

- 460 Nene Florică... Bun e Dumnezeu — și cu ajutorul și puterea lui vom învinge dușmanul — și ne-om vedea iar la căsuța care-ți este atâta de dragă, lângă ai tăi...

I. B. din com. Budești, Ilfov, către soldatul M. G. :

- 461 Dragă Marine... Dacă o vrea Dumnezeu se va întoarce și timpul acela — și vom fi mult mai fericiți ca atunci...

C. din com. Dudești-Cioplea, Ilfov, către soldatul I. N.:

- 462 Iubitul nostru cumnat... Bunul Dumnezeu Drăguțu vă ajută să scăpați cu toții sănătoși și să vă întoarceți la căminurile D-voastră, să trăiți fericiți într'o Românie Mare și frumoasă...

C. G. din com. Crețești, Ilfov, către soldatul I. S. :

- 463 Dragă Onică... In sat e bine. Unii din cartieru nostru se omoară f. mult Dumineca cu muzica la Lixandru. Mă uit la ei și văd că le șade rău...

I. P. din com. Radovanu, Ilfov, către fruntașul D. S. :

- 464 Dragul nostru prieten neuitat... Vei ști că am fost pe la Șoldanu Duminecă și am cetit scrisoarea ta față de băeți și fete și era o bucurie așa de mare când auzea cuprinsul și că ești sănătos...

T. D. din com. Dobreni, Ilfov, către fruntașul P. N. :

- 465 Nene Ioane... Știu că-ți vine greu că-ți aduci aminte de casă, dar fii cu coraj — și îngrijește-te și nu duce grijă celor ce-au rămas acasă, că ei sunt bine și sănătoși. Fii cu coraj, căci nu este om pă lume să nu fi pățit ceva în viața lui, dar bun e Dumnezeu și cu ajutorul și puterea lui vom învinge dușmanul — și poate ne vom vedea iarăși la căsuța care-ți este atâta de dragă...

14. PRIETENELE

D-ra * din București către sergentul N. T. :

- 466 Dragul meu... Caută să înțelegi, dragul meu, fiecare lucru care ți se pare că e rău sau urit — și rezolvă-le numai în bine, ca vorba unui om celebru că: „nu există om rău...“ Iți trimet imaginea alăturată a Maicii Domnului când calcă în picioare șarpele. Nu ți se pare că poza aceasta seamănă cu voi? Oare, nu ucideți și voi un șarpe?...

D-ra * din București către sergentul C. B. :

- 467 Dragă C... Primind scrisoarea ta și cetind-o, cuvintele tale m'au mișcat foarte mult. Aproape în toate paragra-

fele tale îmi spui ca să te iert și că ai fost nedrept cu mine. Îmi pare bine că deacolo de departe te-ai gândit și recunoști. Eu niciodată nu ți-am purtat ură și nici nu-ți port...

D-ra * din București către fruntașul G. G. :

468 Dragă Gică... Fii ostaș curajos, că ești destul de sprinten și de voios. Dumnezeu să-ți ajute în orice clipă grea.

D-ra * din București către soldatul C. E. :

469 ...Dumnezeu să-ți ajute să faci o bravură...

D-ra * din București către soldatul D. C. :

470 Domnule C. Adânc mișcată de rândurile frumoase pe care mi le-ați adresat, țin să vă aduc cele mai calde mulțumiri — și vă doresc din suflet sănătate pentru a putea birui fiara crudă care a îndrăznit de-a clăcat hotarul sfânt. Înainte! Dumnezeu să vă ajute spre o victorie strălucită!...

D-ra * din București către Sublocot. I C. :

471 Dragă Nelule... Nu știu ce cuvânt ți-aș putea adresa, ca să exprim toată admirația mea pentru curajul și credința pe care o ai...

D-na * din București către Căpitanul N. P. :

472 Dragă Nicolae... Sunt mândră de tine și sper că Dumnezeu ne va ajuta... Îmi sângerează inima de cunoștința și prietenii noștri, dar ei sunt eroii noștri, pe care nu-i vom uita niciodată... Noi te așteptăm și suntem aceiași...

D-ra * din București către soldatul M. G. :

473 Dragă Gicule... Aveți curaj și încredere, Românul . nici în foc nu piere...

D-ra * din București către Sublocot N. N. :

474 Dragă Nicule... Trăim cu înfrigurarea marilor realizări pe care numai voi le puteți împlini...

D-ra * din București către sergentul t. r. M. B. :

- 475 Dragă M... Paul mi-a telefonat azi de dimineață ca să-mi cetească cartea ta postală în care îmi spui despre decizia ta să rămâi pe front. Sunt de părerea ta — și acest lucru nu mă miră despre tine. Știi cât îmi lipsești și cât de îngrijorată sunt pe zi ce trece — și cât aș dori să te revăd cât mai repede. Totuși te pricep — și aprob această hotărîre. Am vorbit cu Martha la telefon și mi-a spus: „Décidément il est de bonne race!”

D-ra * din București către Căpitanul D. I. :

- 476 Dragă Mitică... S. e rănit, piciorul stîng în ghips, are dureri mari, dar e erou: trei prizonieri și două decorații de război — e la înălțime...

D-ra * din București către plutonier t. r. M. P. :

- 477 Dragă Petrică... Știi cu cine a plecat Enache al meu? Cu C. Didilescu, care chiar ieri ieșise din spital, fiind rănit în primele zile ale războiului... L-am avut la masă — și mi-a făcut mare plăcere că în casa noastră a fost un ostaș încercat...

D-na * din București către Locot.-Colonel ** :

- 478 Iubitul nostru Petrăchel... Un erou nu trebuie să cedeze cu nici un preț bestiiilor cu chip de om, inima trebuie întărită, nervii cărpiți și înainte, că Domnul este cu tine...

D-na * din București către Sublocot. I. G. :

- 479 Dragă Ionel... Astăzi am aflat înfrîngerea bolșevicilor din Crimeia și nu pot să-ți descriu aici în câteva cuvinte, bucuria mea. Te felicit din toată inima și pe tine care ai luptat pentru această înfrîngere și mă simt mândră...

D-ra * din București către elevul plutonier P. N. :

- 480 Ticuțule scump... Simți tu că acuma sunt lângă tine și-ți șoptesc: „Curaj, iubitul meu, Domnul și gândul meu călăuzesc pașii tăi?” Pretutindeni și totdeauna sunt lângă tine cum și tu nu lipsești nicicînd de lângă mine, din mine, suflet, ființă, tot...

D-ra * din București către plutonier t. r. C. P. :

- 481 ... Ce dragi îmi sunt amintirile copilăriei noastre comune... Acuma trebuie să treci prin momente grele, dar și de mare satisfacție sufletească... Sunt mândră de tine!...

D-ra * din București către Sublocot. A. C. :

- 482 Dragă Costel... E mult de când te aștept... e mult, — dar bunul Dumnezeu mi te va aduce sănătos, tare și mândru de ce-ai făcut...

D-ra * din București către Locot. C. B. :

- 483 Dragă Tuțule... Fiindcă veni vorba de răfuială între noi, fă-i o curte cât mai asiduă domnișoarei Odessa, rivala mea, și spune-i că am poftă să-i fac o vizită în momentul când va cădea învinsă în brațele tale, fără să fiu geloasă. Intoarce-te cât mai curând — și atunci ne vom răfui...

D-ra * din București către sergentul t. r. N. B. :

- 484 Nicule dragă... Caută și nu fii prea mâhnit, ai curaj și speranță în Dumnezeu. Sperăm că totul va trece și vom avea pace, iar atunci ne vom mândri cu întoarcerea voastră, pe care o dorim atât de mult. Ostașule drag, te îmbrățișez...

D-ra * din București către Sublocot. G. M. :

- 485 George scump... Azi am ascultat la Radio ora ostașului... Spuneau despre faptele eroice pline de curaj ale bravilor noștri ostași — și deodată aud numele tău, tu, posnaș scump și curajos. Laudă ție, bravii escadri-lei a... Unchiul meu surâdea cu plăcere, iar eu aveam lacrimi pe obraz... Bravo George! Bravo vouă escadri-la a...! Dumnezeu mereu cu voi, numai laude — și noroc de la Dumnezeu în tot timpul. Sunt convinsă că tu știi ce fel ascultam, și ce simțea inima mea ascultând...

D-ra * din București către Sublocot. N. M. :

- 486 Dragul meu Nichi... Sunt atât de fericită că ești sănătos și nu numai atât dar și decorat atât de distins. De altfel, eram sigură de tine că ai să te distingi și aici, ca și în toate acțiunile tale...

D-ra * din București către Sublocot. N. D. :

- 487 Dragă Nicule... Așteptând timpurile cât de apropiate, când îmi vei povesti la gura sobii cele petrecute în război, dar nu ca un bătrân, ci ca un tânăr oțelit în lupte și încercări, — termin urându-ți din tot sufletul noroc, sănătate, voie bună și Dumnezeu să-ți ajute...

D-ra * din București către Locot. A. V. :

- 488 Dragă Săndel... Până acum două zile eram desnădăjduită, dar în ziarul din 17 Oct. te-am văzut printre cei decorați — și bucuria mi-a fost nemărginită. Să trăești, dragul meu Săndel, căci tu ești un viteaz și cu tine trebuie să se mândrească toți cei ce te iubesc...

D-ra * din București către Locot. G. U. :

- 489 ... Ne poartă gândurile spre depărtările unde voi duceți biruința și voinicia aleasă a sufletului vostru. Sunteți atâta de viteji, în cât ochii noștri sunt numai lacrimi! Cred că toate comenzile pe care le dai, duc cu ele isbânda unității tale. Mama și noi ne rugăm pentru sănătatea ta.

D-ra * din com. Cocioc, Ilfov, către fruntașul I. B. :

- 490 ... Tare mi-e dor de tine, nene, — de când nu te-am mai văzut ț-am uitat și figura ta. Mai mi-aduc aminte la voinicia ta și la răsul tău când râdeai la noi de departe — și acum mă uit pe drum când aud pe cineva, tot zic că ești tu, dar tu nu mai sosești pe la noi...

D-ra * din com. Buftea, Ilfov, către sergentul I. M. :

- 491 Neluțele drag... Fii atent, îngrijește-te și primește rece și cu bărbăție necazurile ce vei avea de întâmpinat, ca atunci când vei fi iar între noi, să fim mândri de tine. Eu n'am mai plecat la Brașov... parcă între lucrurile noastre sunt mai aproape de tine, mai aproape de viața noastră de odinioară, pe care o doresc atât...

D-ra * (bucovineană), aflată în serviciul d-lui N. din București, către sergentul I. D. (bucovinean) :

- 492 Domnule Ilian... O, Doamne, să te mai văd odată și apoi chiar să mor nu-mi pare rău... Ce fericiți eram când te vedeam în fiecare moment? Când te voi mai

vedea înotând prin lanuri, ca un prinț pe șoimul său, cum te vedeam când veneai de la Gura Humorului?... O. Doamne, ajută-ne...

D-ra * din com. Tameș, Ilfov, către fruntașul D. E. :

- 493 Dragă Mielule... Aș mai vrea să mai fim amândoi, să mai povestim amândoi cum povesteam... Cu altcineva nu vorbesc cu nimeni... mai mult pe la voi stau, că la altcineva nu mă duc, Mielule... Flori frumoase aurite să răsară 'n drumu tău, viață lungă fericită să-ți dea bunul Dumnezeu... Ioana cu drag...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 494 Dragă Georgele... Cât aș fi vrut să fiu și eu bărbat, să fiu și eu acolo cu voi, să fiu mândră de acelaș avânt și entuziasm, care vă vor duce acolo unde năzuïți toți — și noi deasemenea: victoria...

15. CAMARAZII DE MUNCĂ

Dr. vet. C. I. din București, în numele tuturor colegilor de la serviciu, către Căpitanul medic. vet. I. B.:

- 495 Iubite coleg... Rândurile tale ne-au bucurat pentru că vedeam cu multă mulțumire că ești sănătos și voios, cum îi stă bine Românelui. Pe aici, viața obișnuită. Colegii tăi mobilizați la datorie. Îți urăm să te întorci sănătos.

D-ra E. F. din București către Sublocot. D. D. :

- 496 Dragă Tache... Cu toate că biroul meu este plin de hârtii, cu toate că pisicile miaună de zor în mapă, dar nu mai pot să rabd până le-aș termina pe toate, ca apoi să-ți răspund. Cartea ta postală a sosit eri. Este mai scumpă de cât o bijuterie, la care țin fetele mult. Ea este venită din altă lume. Este scrisă de mâna unui erou. Mulțumesc lui Dumnezeu că ești sănătos. M'am întristat puțin când am cetit că ești rănit la mână. Am transmis șefilor noștri salutările tale, de asemenea și colegilor, care, imediat au însemnat adresa, ca să-ți scrie. Dorim cu toții întoarcerea voastră, a tuturor colegilor noștri cât mai curând...

C. S. din București către soldatul M. P. :

- 497 Dragă Petrică... Am primit cartea ta postală, pe care am cetit-o la toți de aici din birou. Eu încă stau pe loc, însă aștept în fiecare zi ordin, să mă duc să-mi fac datoria către țară, precum o faci și d-ta...

D-na E. A. din București către Sublocot. I. A. :

- 498 Dragă Coleg. Scrisoarea d-tale pe care o așteptam de multă vreme, ne-a făcut multă plăcere... Aici toată lumea e bine — și lucrăm de zor, înlocuind pe cei care luptă pentru Patrie...

M. I. din același birou adaogă :

- 499 Domnule Alimanule, am ajuns la aman, așteptându-te. În calitate de șef îți ordon să vii decorat, elegant și cu o cerere de căsătorie, spre a-ți da referat favorabil...

C. R. din București, în numele colegilor din Fabrica B. din București, către soldatul G. E., rănit, în spital :

- 500 Dragă — și scumpul nostru Erou... Primind a ta carte postală, mă grăbesc a-ți răspunde și totodată îți dorim grabnică însănătoșire atât ție, cât și tuturor camarazilor luptători pentru Neam și Rege... Toți colegii vor să vă trimeată ajutoare și cadouri din fabrica B....

G. E. din București, în numele colegilor săi din Fabrica M. din București, către soldatul L. A. :

- 501 Iubite ostaș de la datorie!... Am primit c. p. a ta și am fost cu toți mulțumiți de felul cum tu nu te gândești să vii între noi de cât atunci când vei răpune liftele păgâne care nu cred în Dumnezeu, ci în necuratul. Luptă-te cu tot sufletul, căci noi toți ne rugăm pentru tine, ca să răpui pe cel mai periculos inamic, care a vrut să ne spurce căminele. Multă sănătate de la întreg personalul...

C. F. din București, în numele tuturor celor ce fac serviciu la Hotelul S. din București, către sergentul T. M. :

- 502 Dragă Trăiene... Băeții și portarii și toți cunoștii îți transmit multe complimente și sănătate, precum și doresc să vii iar între noi, așa cum ai fost înainte...

M. P. din București către caporalul t. r. C. A. :

- 503 De la Economat nu prea au plecat mulți, dar suntem mândri că avem și noi reprezentanții noștri pe front. Afară de tine mai sunt plecați M., C., M. și H. . .

16. PREOTUL — ÎNVĂȚĂTORUL

Fruntașul I. N. către pr. I. P. din com. Făurei, Putna :

- 504 Scumpul meu părinte sufletesc. Află despre mine că sunt sănătos, care sănătate vă doresc și sf. voastre. Se implinesc șapte luni de când am plecat de acasă, despărțindu-mă de satul meu drag. Totuși află pr. sf Părinte că sunt mulțumit sufletește de faptul că m'a învățat și pe mine bunul Dumnezeu ca să iau și eu parte la întregirea scumpei noastre Patrii „România” și tot odată să învingem pe cei fără Dumnezeu care au spurcat cu faptele lor necegetate Sfintele Biserici din scumpele noastre Provincii, Basarabia și Dulcea Bucovină . . . Trebuia să învingem pe nemernicii de la răsărit, căci cu noi este Dumnezeu și nimic nu se poate face fără voia Lui . . . Dacă va vrea bunul Dumnezeu, după ce se va termina războiul și îmi voi termina serviciul, mă voi înapoia iarăși în satul meu drag, iar dacă îmi va fi soarta să mor, fie voia Lui . . . Voi muri cu sufletul împăcat că mi-am făcut datoria de bun Român . . .

B. M. din București către pr. Căpitan M. Ș. de pe front :

- 505 Dragă părințele. Am primit cartea postală a sfinției tale și m'am bucurat foarte mult, aducându-mi bucurie mare, căci de-acolo din depărtare de unde bunul Dumnezeu te-a trimes pentru a aduce rugăciuni și laudă lui Dumnezeu ca armata noastră să sfărâme hoardele dușmane care a hulit pe Dumnezeu, să se sfărâme . . .

I. P. din București către pr. Căpitan M. Ș., pe front :

- 506 Dragă părinte . . . Da, nu credeam că prin acele ținu-turi să fâlfâie vreodată falnicul nostru tricolor . . . Gân-dul nostru se îndreaptă neconștient către frații noștri care cad și sufăr pentru reîntregirea scumpei noastre țări. Termin și spun din tot sufletul : Trăiască Regele. Con-

ducătorul și Armata Română, succes aliaților noștri! Spune un cuvânt de la noi fraților ce sunt în viață și sufăr...

Invățătorul G. V. din com. Dobreni, Ilfov, către soldatul R. A. :

- 507 Anghel... Sunt încântat că cu acest prilej ai putut să faci câteva isprăvi... Românul este -- și va rămâne român...

17. ELEVII ȘI STUDENȚII

Elevul N. D. din com. Rădulești, Ilfov, către sergentul t. r. G. D. :

- 508 Iubite luptător!... Acum când îți scriu, soarele se ridică voios de măreția luptei noastre, pornită din suflet creștinesc și voință națională. Nu e o altă binefacere sufletească de cât de a lupta contra forțelor diavolești, pentru apărarea creștinătății și a pământului strămoșesc. Părinții vă sunt mândri de jertfa pe care ați dat-o țării și lui Dumnezeu. Căci jertfă este... Noi cei rămași acasă, nu suntem de cât pe jumătate meritoși... Ce-am putut face, am făcut din dragoste și credință, — credința spre biruință. Am organizat serbări pentru menținerea morallului populațiunei și pentru a strânge fondurile pentru ajutorarea răniților, cel puțin într'un colț al unui spital, fiindcă ei ne amintesc de durerile celor supuși la chinuri groaznice, cum au fost Horia, Cloșca și Crișan și, după ei, până în zilele noastre, alți mulți luptători... Ca încheiere, vă strig din toate puterile: Înainte! Salut pe toți cei din iubitul lor sat Răduleștii...

Elevul I. I. din Bucurști (Școala normală de învățători) către Locot. E. L. :

- 509 Stimate Domnule Subdirector... Vă rog să mă iertați că îndrăznesc a vă scrie, dar lipsa Dvs. resimțindu-se cu atâta putere, m'a făcut să îndrăznesc. De câte ori se deschide ușa clasei, așteptăm să intrați..., dar Dvs. ne ați uitat. Noi o ducem bine aici, dar cu grijă la toți cei plecați pentru salvarea Patriei, Neamului și Crucii. Suntem recunoscători tuturor celor ce s'au sacrificat pentru noi, și suntem gata în orice moment pentru a aduce Patriei tot ce Ea are nevoie...

Elevul N. B. din București către caporalul D. F. :

- 510 Dragă unchiule... Cred că te simți mândru atât dumneata cât și ceilalți ostași care luptați, căci Țara și-a pus nădejdea în Dvs. chemându-vă s'o scăpați de hoardele lui Stalin și s'o readuceți în vechile hotare pe care ni le-a lăsat strămoșii noștri. Iar când Dvs. cei care luptați acum veți fi bătrâni și Țara va avea nevoie, ne vom duce noi cei mici acum, să ne jertfim pentru ea...

Elevul I. T. din București către soldatul N. T. :

- 511 Nene... Cred că te-ai mai obișnuit și tu cu viața de armată. De! bine-ar fi să nu fie război, dar cerințele patriei sunt mai mari ca ale noastre. Ca să putem trăi liniștiți mai târziu, trebuie să luptăm acuma... Fii atent la tot pasul! Iși spun, nu uita: curajul, cinstea, credința, dragostea, trebuie să le ai pe lângă armele de foc...

Elvul I. S. din București către fruntașul S. P. :

- 512 Don' fruntaș. Mă închin cu sănătate — și am onoarea să vă scriu din București... Sper că vă distrați bine, în orice caz mai bine ca mine în internat. Dacă m'ar trece clasa așa gratis, m'aș duce și eu pe front. Ai prins ceva bolșevici? Dacă da, atunci scrie-mi câți. Sau nu se spune. Acuma, don' fruntaș, să trăiți!

Elevul M. G. din București către colegul său C. R. din com. Gherăseni, Buzău :

- 513 Iubitul meu coleg... Facem și noi muncă de folos obștesc — și mai cu seamă acum când tatăl meu e concentrat...

Eleva F. Ș. din ? către Locot. G. B. :

- 514 Domnule B... Cartierul nostru, țara noastră sunt tot așa de frumoase ca mai înainte. Nici unul din evenimentele mai însemnate din urmă. n'au putut schimba cu nimic farmecele lor... Primiți din partea noastră a tuturor, puteri noi de muncă, pentru refacerea scumpei noastre țări...

Eleva S. Ș. din București către colega ei I. C. din Roman :

- 515 ...Pentru munca de folos obștesc ni s'a dat acasă să împletim ciorapi și mănuși pentru soldați... Cu o muncă

continuă și dreaptă ne trece ușor timpul! Nu e timp de plictiseală, nici de gânduri rele. Viața e frumoasă când știm cum s'o trăim și cum să întrebuițăm timpul...

Studentul P. F., elev plutonier t. r. din București, cătră Sublocot. medic. E. P. :

- 516 Dragă Emile... Eu ce să-ți spun, am fost tot timpul în Buc., bine înțeles militar și așteptam cu nerăbdare să plece unitatea pe front, dar nu am avut noroc de emoții și nici să știu practic ce este aceea luptă. Nu-mi pierd însă elanul, deoarece cred că nu va sosi primăvara și mă voi lupta și eu în altă parte...

Studentul G. N. din București cătră fruntașul N. S. :

- 517 Iubitul meu frate... Văd că ești îngrijorat și chiar supărat că taica e concentrat. Nu. Nu trebuie să fii!... Fiecare unde este, mai ales în această epocă istorică prin care trece țara noastră, trebuie să-și facă datoria cu prisosință acolo unde destinul îl chiamă... Cu credință în Dumnezeu, *Victoria!*...

Studentul G. F. din București cătră serg. t. r. I. F. :

- 518 Dragă Ionel... Crede în steaua norocului tău, mergi înainte cu credință 'n Dumnezeu, fă-ți datoria față de ce ne este mai scump! Fă-ți azi datoria față de patrie, iar mâine vei fi mândru de tine! Dacă îmi luam examenele toate, veneam și eu voluntar pe front ca veterinar, atunci poate eram mai aproape...

S. R., student, București, cătră elevul plutonier t. r. N. R. :

- 519 Dragă Năiță. De aci, din Metropolă, auzind că iai parte la făurirea României Mari, îți scriu spre a-ți da slovă de îmbărbătare. Măi Năiță, auzim că-i greu războiul, dar suntem siguri că tu vei reuși să te situezi deasupra greutăților. Bucureștiul te rechemă să revii victorios — și te va primi cu flori... Ciumă e pe acolo, Grădin, Iordache, toți se bat ca smei. Ion e pornit să vă îngrijească rănile, Draculis cu încercări de blindaje pt. avioane, pe la laboratoare, pe la Politehnică... Cei de aici îți urăm sănătate — și te-am propus pt. decorare...

A. C., studentă la Academia de Inalte studii comerciale
București, către sergentul t. r. T. D. :

- .520 Iubitul meu unchi (= Mein lieber Onkel)... Tu cum te împaci cu meseria de viteaz?... Ți-i contabilitatea bombelor? Să ai grijă de Activ și Pasiv... De altfel văd că faceți minuni de vitejie. Noi suntem mândrc de voi și facem și noi ce putem așa ca să fim la înălțimea timpurilor și a nu fi mai prejos decât voi...

Studenta Z. V. din București către Sublocot. I. P. :

- .521 Mi-e inima plină de bucurie și de mândrie pentru fiecare victorie a voastră. Sunteți sfinți pentru noi, toți care sunteți în foc și luptați pentru pământul nostru scump. De mine să nu aveți grijă, căci pe aici e bine. Dumnezeu e cu noi peste tot.

18. CAMARAZII DIN SPATE CU CEI DE PE FRONT

Generalul I. S. din București către **Generalul G. A. :**

- .522 Iubite Avramescu. De curând am primit rândurile tale. Iți mulțumesc pentru nobilele sentimente și neprihănită prietenie ce-mi arăți și de care nu m'am îndoit o clipă. Am auzit de vrednicia ta. Astăzi văd că ești răsplătit cu „Mihai Viteazul“. Nu sunt surprins, mă așteptam ca la ceva ce ți-se cuyenea, căci te cunosc de mult și bine... Te felicit din tot sufletul, pe tine, pe col. Brătănescu și pe toți camarazii mari și mici, care cinstesc numele de ostaș român. Când și când, soldatul care doarme în mine se redesteaptă — și atunci, iubite Avramescule, regret amar că nu sunt și eu cu voi...

Generalul C. din București către **Maiorul A. C.**, fiul său :

- .523 Alexandre,... Ne pare bine la toți că ești sănătos și că ați avut fericirea să reîntregiți hotarele de la est!...

Generalul Ș. din com. Radovanu, Ilfov, către colonelul P. D. :

- .524 Iubite colonel Dumitrescu. Iți mulțumesc mult pentru frumoasa atenție. Este o plăcută reconfortare pentru

mine Sunt mândru că tanchiștii mei s'au purtat frumos pe câmpul de luptă. Am o mare satisfacție că truda mea de atâția ani n'a fost zădarnică... Vă urez mai departe succes deplin și glorie!... Al d-tale cu toată inima mea...

Colonelul G. din Tg.-Jiu către Colonelul A. C. :

- 525 Dragă și mult iubite Diță... Regret din inimă că nu sunt la un loc cu voi — și tot gândul îmi este numai, numai la voi! Dumnezeu să vă ajute și brațul vânjos de Oltean și Ardelean să împlânte pe citadela Odesei, mândrul nostru drapel...

Colonelul E. din București către Maiorul C. Z. :

- 526 Iubite Zăgănescu... Am cetit în ziare și am ascultat la radio faptele de vitejie ale reg. * artilerie. Am plâns de bucurie că acest regiment atât de bun și-a confirmat și pe câmpul de luptă că este un regiment de elită... Eu sunt sănătos și ocupat dedimineață până seara — și am de lucru, altfel ar fi fost o nenorocire...

Căpitanul T. T. din București către Lt.-Col. A. M. :

- 527 Dragă Pavel... Situația, dragul meu, e de așa natură că trebuie să fim mulțumiți fiecare cu soarta și cu rolul ce ni s'a dat în aceste timpuri hotărâtoare pentru soarta neamului. De altfel cred că am trecut punctul culminant și că putem avea toată încrederea în viitor...

Căpitanul T. T. din București către Lt.-Col. A. M. :

- 528 Stimate D-le Colonel... Dar de toate ne consolăm cu gândul că la sfârșitul războiului va fi — și trebuie să fie bucuria cea mare...

Locot. N. D. din București către fratele său, Locot. D. D. :

- 529 Dragul și doritul meu frate... Regret că nu sunt cu tine, lângă tine, să-mi fac și eu datoria acolo... Știu că tu ești mulțumit că sunt departe, dar eu sufăr, — mă cunoști prea bine. Vestea morții colonelului tău m'a impresionat. Ți-am auzit și numele tău, la radio... „Rămășițele pământești ale bravului colonel Halunga, au fost trimise în țară sub îngrijirea Lt. D...” Cu ajutorul lui Dumnezeu am credința că te vei întoarce cu bine...

Sublocot. M. B. din București către soldatul N. I. :

- 530 Azi am primit c. p. a ta și am plâns de bucurie. Am o dorință : să vii sănătos — și încă una : să săruți pe un soldat din unitatea ta, pentru mine. Aceasta, pentru că n'am avut norocul tău, să calc pe pământul sfânt, desrobbit de voi...

Subofițerul I. D. din Otopeni, Ilfov, către fratele său, soldatul D. D. :

- 531 Iubitul meu frate... Mă Mituș, ca drept povață eu nu-ți pot spune de cât : curaj și sânge rece, căci toate vor trece.

Subofițerul G. B. din București către soldatul S. B. :

- 532 Dragă Hâncule... Pe aici e f. bine, așteaptă toată lumea victoria armatelor noastre, care nu va întârzia să vină. Muncim toți fiecare la locul nostru. Făcând așa. biruința noastră va fi desăvârșită. Iar această biruință nu va fi numai spre binele nostru, ci și spre binele lumii întregi...

Subofițerul C. M. din București către soldatul I. T. :

- 533 Iubite amic... Pe la voi pe acasă e bine. Să nu duci nici o grijă căci pe ei nu-i bate nici un vânt. Tu să fii cuminte, ascultător, în orice moment prevăzător și cu credința în Cel de Sus... Poartă-te frumos cu mai marii tăi... Te îmbrățișez cu dragoste frățescă. Amicul tău din copilărie...

Elevul-plotonier C. D. din șc. militară către sergentul P. B. :

- 534 Dragă Petruță... Să-ți spun drept te invidiez că poți vedea atâtea pe acolo pe unde ești. Și eu aș vrea să fiu lângă tine. Cunosc locurile acelea numai din cărți. Tu ai norocul să le și vezi și să trăești clipe grele, dar și cele mai frumoase din viața ta. De aceea rog pe Dumnezeu să-ți ajute, ca mai târziu să-mi poți povesti multe. Și Dumnezeu te va ajuta, cu atât mai mult cu cât te gândești mereu la El, și-mi scrii mie atât de simplu, dar atât de frumos „rămân la datorie.“ Da, Petruță, rămâi la datorie. E cel mai sublim cuvânt. Am arătat scrisoarea ta și camarazilor. Ce crezi c'au spus ? Cu toții vrem să mergem acolo unde ești tu. Deocamdată ne facem datoria aici. Dar vrem să venim mai repede.

Plotonierul S. M. din București către fratele său, subofițerul I. M. :

- 535 Dragă Uță... Azi am primit iubita ta scrisoare și mi-a produs o mare plăcere. Dumnezeu are grijă de cei ce apără crucea... Pe tine țara te-a ales ca împreună cu alții să-i lărgești hotarele și să sfărâmați balaurul roșu. Noi avem grija internă, muncim din toate puterile să vă ajutăm cu cele necesare acolo și cu sprijinul familiilor celor ce sunt la cot cu tine. Rugăm pe Tatăl ceresc să vă ajute, având toată credința în Dumnezeu și în conducătorii noștri. Strig din suflet trăiască M. S. Regele, Conducătorul și armata română. Dacă în fiecare ostaș circulă sânge de român, să nu se teamă de moarte, Dumnezeu este cu noi...

Caporalul G. P. de la regiment către fruntașul T. V. :

- 536 Dragă Dorule... Ce faci tu? Cum te lauzi? Bate, măi frate, la bolșevici să nu mai rămână unul, căci tare sunt păcătoși... Și eu sunt mobilizat și aș vrea să am posibilitatea să merg să mă iau cu ei de piept. Prin București sunt toate bune. Toți sunt sănătoși și așteptă cu nerăbdare înfrângerea bolșevicilor, care sigur va veni, și foarte curând... Vreau să te văd cu decorații pe piept, deși ești puștiu... Cu credință în Dumnezeu, pășește cu pași înșiși acolo unde am plecat... Doamne ajută!...

Caporalul t. r. N. P. din București către fruntașul A. P., fratele său :

- 537 Iubite frate Alecule... Cum o duci cu milităria?... Eu o duc destul de bine până acum. Să vedem de-acum înainte căci e vorba să plecăm pe front. Dar vorba ta: curaj, curaj — și iar curaj. Să fim mândri că în timpurile de față suntem ostași ai țării...

Caporalul t. r. G. N. din București către Locot. I. H. :

- 538 Domnule Locotenent... Imi aduc aminte ziua când s'a cedat Basarabia — și nu pot s'o uit niciodată. Colo, de parte, în Borșa, în cancelaria companiei Dvs. îmi spuneți: „Ghermane, lasă că vom merge dincolo de Moscova...” — și aceste cuvinte le purtam cu mine pe unde umblam și cu speranța aceasta mai trăiam în lume. Cu lacrimi în ochi vă rog faceți tot posibilul și mă chemați și pe mine lângă Dvs. Aș fi fericit să pot muri lângă comandantul meu, căruia un an de zile i-am dat ascultare. Să trăiți!...

Jandarmul fruntaș D. G. de la regiment către fratele său, soldatul D. F. :

- 539 Dragă frățiorule... Mă rog lui Dumnezeu zi și noapte să fii mândru ostaș român — și dragă frate, te rog să dai dovadă, țării noastre românești că ești adevărat român, ca să știe părinții noștri că ne-am făcut datoria către țara noastră și ne-am apărat neamu și pământul nostru românesc...

Soldatul I. A. din București către adj.-stagiar D. M. :

- 540 Dragă Titi... Era ora 13,35 când spikerul de la Radio anunța faptele de arme ale Armatei Române. O pauză... — și iarăși continuă, de astădată anunțând eroismul aviației noastre de vânatoare cu echipajele Adj. stg. Marinescu D-tru și alții. Tocmai în acel moment intrasem în casă, venind de la aerodrom... Nu poți să-ți închipui emoția prin care am trecut. În fața aparatului de Radio, așteptam cu respirația oprită: Eu, Mărioara și Paulică. Voiam să nu pierdem nimic din tot ce anunța spikerul... Și v'am urmărit pas cu pas... Dragă Titi, cu emoția bucuriei noastre, îți trimitem ție și celorlalți camarazi ai tăi, urările noastre cele mai calde. Rugăm pe bunul Dumnezeu să vă dea întotdeauna abilitatea și curajul, norocul și hotărîrea pe care ați avut-o când aterisând din nou la baza voastră ați simțit bucuria care ne arde pe noi astăzi când am aflat victoria voastră...

Soldatul M. I. din București către soldatul I. I. .

- 541 Dragă frate... Venind din Ucraina acasă pentru câteva zile, am găsit c. p. pe care mi-ai trimis-o... Cu credință 'n Dumnezeu se va câștiga drepturile ce treouesc păstrate din tată 'n fiu și ne vom întâlni iarăși la casele noastre...

Soldatul C. H. din București către soldatul F. S. :

- 542 Scumpul și doritul meu prieten... Nu ți-am scris până acum, fiindcă am fost și eu tot la aceeași mare și sfântă datorie, pe care ți-o îndeplinești tu. Poate în acest răstimp, de când nu ne-am văzut, multe guri ți-au spus că eu fiind mai favorizat de soartă, am uitat așa repede că am fost prieteni nedespărțiți... Nu! Eu îți afirm și te asigur din nou că tot așa cum, sub ploaia de gloanțe și de obuze, care îmi fluerau la urechi pe câmpul de luptă mă gândeam la Dumnezeu și cruce, mă gândeam și la tine... Fratele meu este din nou chemat să-și dea tributul în Războiul nostru sfânt...

19. LEGĂTURA ÎNTRE CELE DOUĂ GENERAȚII (1916—1941)

Avocat M. M. din București către Majorul St. B. :

- 543 Dragul meu Stelică... Pe aici, bine, ca sănătate, iar lipsurile nu contează și nu trebuie să conteze, în raport cu cauza mare pe care o serviți voi acolo. Și noi, la rândul nostru am făcut războiul. Eu, unul, cum știi, l-am trăit în ființa mea și sufletească și trupească... iar acum măcar cu atât să contribuim și noi, cu tăcerea, necărtirea și înțelegerea jertfei altora... Față de sacrificiile de viață tinere, liber consimțite, lipsurile celor de aici apar ridicole, grotești...

M. N. din București către Colonelul A. G. :

- 544 Dragă Didinel... Mi-ar părea f. bine să știu că ești sănătos. Imi aduc aminte cu plăcere când împreună am participat la războiul trecut. Atunci era mai greu, pentru că cedam cu scrâșniri din dinți, de data aceast, întru cât, suntem în înaintare, moralul este pentru toată lumea cu mult mai ridicat — și rezultatele de sigur vor fi mai satisfăcătoare...

I. N. din București către soldatul A. D. :

- 545 Sandule dragă... Ne pare bine că ai curaj, mergi înainte cu toți camarazii tăi să înfrângeți toată furia dușmanului celui mai de temut al omenirii. Eroii neamului sunt preamărți, de mama să nu ai grijă, atâta timp cât are lângă ea pe tata, el e primul care-i dă curaj, îl știi cât e de înflăcărat și a trecut prin două războaie. Fii curajos, fii tare și nu da înapoi de la nimic și Dumnezeu te va apăra. În sufletul tău tânăr să bată aceeași inimă pentru neam și țară. Luptă alături de Florea, fratele nostru mai mare, noi toți suntem cu gândul pe urmele voastre. Nu uita că astăzi aproape nu există familie de român, să nu aibă pe unul drag la datorie...

P. din București către reporterul de război N. G. :

- 546 Nicușorul nostru drag... Adevărat, dorul de ai tăi și mai ales de-al copiilor este mare, — însă se recompensează

cu serviciile ce trebuie fiecare să le aducă patriei, pământului de care ne leagă atâtea și-atâtea amintiri strămoșești. Nu uita că tatăl nostru a fost un brav ostaș!

Ing. F. B. din București către fiul său, Sublocot. R. B.:

- 547 Dragă Romule. Am primit cărțile tale postale, care ni-au umplut sufletele de bucurie aflând că ești bine, acolo, pe front, din care am avut parte și eu patru ani și jumătate când am croit granițele României mari, pe care voi, această generație trebuie să le refaceți și să le lărgiți...

Prof. C. M. din București către Sublocot. O. T.:

- 548 Dragă Dodo... Luptă cu patimă. Nimic nu e mai frumos în viață de cât să lupți pentru țară. Am făcut-o și eu — și o fac și acum... Aceasta să ne fie singurul ideal...

G. M. din București către Maiorul M. G.:

- 549 Dragul meu „viteză“... Nu-ți pierde niciodată gândul de la Dumnezeu. El m'a ocrotit și pe mine în 1916--1918. El te va ocroti și te va păzi și pe d-ta. Ca un vechi ostaș și veteran aștept finitul cu răbdarea și speranța, căpătate în 61 ani. Aștept să vă reîntoarceți triumfători -- și în portalul arcului de triumf să te acopăr de flori și să-ți spun „bine-ai venit“ ca și copiilor mei dragi ..

V. G. din București către fiul său, sergentul C. G.:

- 550 Costele, am primit ambele tale scrisori din care rezultă nostalgia ta de părinți, frați și locul tău natal. Dar această nostalgie de care ești cuprins nu trebuie să joace un rol preponderent asupra eului tău când ești chemat să-ți faci datoria în cel mai înalt înțeles al cuvântului față de țara ta, Rege și Mareșalul care ne-a înfăptuit gloria Neamului românesc. Tatăl tău, după cum știi și-a făcut datoria la 1913 și 1916—18. Bunicul tău a fost erou la Plevna la 1877, iar tatăl bunicului tău a luptat la 1848. Prin urmare tu moștenind un sânge de războinic, nostalgia nu trebuie să-ți copleșască sufletul. Înainte cu Dumnezeu — și cu comandanții tăi!...

Scrisorile care urmează sunt din căminuri mai modeste aflate în cartierele Capitalei :

A. S. din București către fiul său, soldatul P. C. :

- 551 Dragul meu copil... Sunt sănătos, care sănătate îți doresc și ție și la toți cei care ați lăsat căminurile voastre și ați răspuns la chemarea țării noastre scumpă. Nicule, să fi mândru când vii acasă, căci ți-ai făcut datoria de bun cetățean român, cum mi-am făcut-o și eu la 1916. Nicule, să fii ascultător bravilor noștri ofițeri. De altfel vă doresc de la bunul nostru Tată ceresc sănătate și bună reușită ca să punem capăt dușmanului Sfintei Cruci...

M. M. din București către fratele său, soldatul R. M. :

- 552 Dragă Radule... Mama este mândră că a dat Țării trei feciori ca s'o apere de urgia bolșevismului. Tu cu ajutorul lui Dumnezeu și cu credința în isbândă nu vei fi mai prejos de înaintașii noștri și vei cinsti pe acel luptător care a fost tata. Îți dorim sănătate și ne rugăm lui Dumnezeu să ne întâlnim într'o țară mare și fericită .. Te îmbrățișează Mitică, Mioara, Mihăiță și Titi...

F. C. din București către fiul său, soldatul C. C. :

- 553 ...Noi suntem sănătoși... Să vă ajute Dumnezeu să fiți veterani bătrâni ca moșii noștri, — căci Dumnezeu este cu noi...

Plot. major în rezervă P. D. din București către fiul său, Locot. S. D. :

- 554 Scumpul meu fiu... Dacă Dumnezeu mai te ține în viață, la care mă rog zi și noapte pentru tine și pentru isbânda noastră, te rog din suflet scrie-mi să știu, — și mergi înainte cu credința în Dumnezeu, cum am mers și eu când erai copil mic în toate răsboaiele de la 1913—1916—1919 și unde și astăzi servesc țara tot cu aceeași credință, fiind și eu mobilizat la M. A. N.

S. B. din București către fiul său, soldatul I. S. :

- 555 ...Bunul Dumnezeu să vă ție cu sănătate și să vă dea noroc să faceți țara la loc, după cum am făcut-o și noi, veteranii, odinioară...

C. din București către soldatul S. S. :

- 556 Dragă Fane... Acasă toți sunt bine, viile s'au cules, porumbu la fel, porcii i-am văzut grași și doar vă așteptă să nimiciți pe nemernicii de comuniști, căci după cum vedem războiul merge în spre sfârșit și trupele noastre merg cu un avânt încă nevăzut în istoria noastră, deci sunteți olteni și să vă ajute bunul Dumnezeu să veniți cu aceiași faimă ca și în războiul trecut făcut de părinții voștri...

D. S. din București către fiul său, sergentul t. r. I. S. :

- 557 Iubitul nostru fiu... Ne pare foarte bine că ești sănătos și despre biruința armatei române și aliaților... Nevasta și copilul tău sunt bine... Adu-ți aminte, tu ai rămas de patru luni și jumătate când am plecat eu în războiul trecut și când am venit erai mare, ai fost singur numai cu mama ta, ei sunt cu noi și nu le avea grija... Urăm sănătate la toată armata română, aliaților și marilor conducători... Dumnezeu să ajute la isbândă...

S. T. din com. suburbană T. Vladimirescu, Ilfov, către caporalul T. D. :

- 558 Dragă Dușule... Îți urez sănătate și reîntoarcere bună la cămin, unde ai lăsat copil și soție, pentru a-ți face datoria pentru patrie. Dumnezeu să-ți dea sănătate și puterea de a trece prin aceste momente grele. Zic momente grele pentru că și eu am trecut prin ele la 1916. Dumnezeu este puternic, va avea grijă și de ostașii noștri și de scumpa noastră țară...

D-na M. G. din București către nepotul său, soldatul G. G. :

- 559 Dragă Ghiță (nepoate)... Acolo unde ești, fii demn de tine și fă față cum a făcut și Tatăl tău în războiul trecut. A fost decorat și a servit țara în credință. Ia-l de pildă și urmează-l, căci nimic nu se uită de vitejii țării...

I. D. din București către fratele său, soldatul D. D. :

- 560 ...Să nu uităm că noi suntem urmașii acelora care au murit în războiul din 1916 ca să facă România Mare, iar noi trebuie s'o păstrăm așa cum ne-au dat-o ei, pentru că suntem neam de Români — și trebuie să ne apărăm neamul și țara...

Iar acum, câteva scrisori de la țară :

D. N. din com. Prundu Belu, Ilfov, către fiul său, soldatul T. N. :

- 561 ...Tănase, tu fă-ți datoria către țară așa cum mi-am făcut-o și eu când am fost tânăr și cu putere ca tine. Noi rugăm pe bunul Dumnezeu să vă dea puteri și isbândă ori încotro ați lua-o, ca să învingeți dușmanul, cum și eu cu camarazii mei ne-am făcut datoria. Ascultă pe comandantii tăi și fii adevărat ostaș român disciplinat...

I. P. din ? către fiul său, caporalul N. P. :

- 562 Iubitul meu fecior... Fii cu inima bună (*adică curaj*). Noi ne rugăm lui Dumnezeu să te ție sănătos... Știi foarte bine că eu am luat parte la două campanii, și dacă Bunu Dumnezeu a vrut, am scăpat...

T. D. din com. Budești, Ilfov, către fruntașul t. r. I. D.:

- 563 Scumpii noștri... Cu toată puterea noastră de rugăciune apelăm la bunul Dumnezeu să vă ajute să scăpați cu bine din această încercare. Eu încă nu am avut cinstea să merg și eu cu voi, ca la nevoie să pun eu pieptul meu bătrân în bătaie să apăr scumpa voastră tinereță... Vă trimitem sufletul întreg să vă ocrotească și vă rugăm să nu încetați rugând pe Dumnezeu să vă apere..

Caporal I. F. de pe front către nașul său, soldatul M. P., tot pe front :

- 564 Naș Marine... Eu sunt foarte supărat că n'am luat parte la front dar ne așteptăm și noi. Cel ce-o avea zile, om scăpa de moarte. Nu mă feresc, cum nici tata nu s'a ferit și și-a dat viața pentru țară. Așa vreau și eu să-mi apăr Patria în care trăesc astăzi și m'am născut...

Incheem cu această scrisoare :

Subofițer t. r. R. C. din spital către V. D. din com. Bertea, Prahova :

- 565 Nene Vasile. Aș fi vrut ca aceste rânduri să ți-le scriu de pe front, dar după cum vezi, n'am avut norocul să, să stau mai mult pe acolo. In timpul cât am stat, n'am putut să-ți scriu din cauze pe care d-ta ca unul ce ai pe-

trecut războiul trecut de la început până la sfârșit numai pe front, le știi mai bine de cât oricare altul. În timpul concentrărilor, acolo, pe front și aici în spital, de nenumărate ori am avut ocazia să cuget la blândețe și înțeleptele d-tale sfaturi pe care ni le dădeai, nouă tinerilor, cu o părintească grijă.

Intr'o zi din iarna trecută după ce ne-am despărțit de d-tale, Neculai Petcu îmi spunea: „Măi vere Gheorghe, mi-e și rușine să mai stau în fața oamenilor ăștia care au făcut războiul. Mă mir că mai stau de vorbă cu noi.“ Așa simțeam și eu și toți tinerii din generația mea, fiindcă deși ne vorbeai frumos, fără nici o umbră de reproș, totuși în părinteasca d-tale privire se putea ceti o negrăitoare mustrare, care, ticluită la adresa ultimelor evenimente, părea că ne spune: „Nepoților, noi am câștigat cu preț de sânge o țară mare, și voi, în loc să mai adăogați ceva, ați pierdut și moștenirea de la noi.“ Lucrurile s'au schimbat. O mână providențială a frânat brusc, tocmai când era să cădem în prăpastie. În sfârșit a venit timpul să dăm și noi examenul de jertfă, iar rezultatul se poate vedea luând în mână noua hartă a României. Iar dacă vom mai avea norocul să ne mai întâlnim cu Neculai Petcu nu-mi va mai spune atunci: „Mi-e rușine, vere Gheorghe, mi-e rușine“ — și urmașii vor fi mândri de înaintași și înaintașii de urmașii lor.

20. CEI CE VOESC A MERGE PE FRONT (CIVILI ȘI MILITARI)

Pr. C. B. din București către Sublocot. V. P. :

566 Dragă Icule... Cu toți 60 ani ai mei, dar văzându-vă la datorie pe voi tinerii, e peste puterea mea să nu scapere dorința și în mine de a fi alături cu voi. Deci, de câte ori rândurile tale sosesc la ai tăi, și văd că gânduri trăite în cea mai mare etapă a vieții noastre, mai pot fi îndreptate și de către mine, mă apucă o turbăciune că nu mă pot împărtăși alături de tine și tovarășii tăi amărăciunile și bucuriile. Că sunt socotit un mort între vii, deși văd parcă că inima-mi bate în acelaș ritm cu a voastră. Îți mulțumesc din inimă că nu mă dai uitării, că gândul tău îmi poartă numele pe locuri pe care le-ași fi dorit să le calc și eu...

C. P. din București către fratele său, sergentul E. P. :

- 567 Dragă Miluță... Cu dragă inimă aş fi plecat și eu pe front, chiar mi-am dat dimisia, dar nu mi s'a aprobat. Mi s'a răspuns că aduc acelaș serviciu ca și cum aş fi pe front. Așa că suntem datori să luptăm cu toții la locurile unde ne găsim până la biruința definitivă a Românilor și să trăim într'o Românie Mare și Victorioasă...

Studentul E. R. din București către Sublocot. I. R. :

- 568 Bădie dragă, ...dacă am o dorință, apoi am dorința de a fi lângă tine, acolo unde viața se rupe repede, fără plânset, fără jale, și uneori fără cruce și fără mormânt, — să simt și eu că trăiesc „adevărata“ viață. Mă simt rău, de câte ori mă gândesc la prietenii care sunt „acolo“, undeva, în timp ce eu stau aici, fără să fiu bun la nimic. Mă rog lui Dumnezeu să-mi vie și mie rândul. Cu frățească dragoste, te îmbrățișez...

C. M. din București către adjutantul G. P. :

- 569 Dragă nene Georgică... Cu o deosebită emoție am cetit c. p. venită de la d-ta în care se vede bucuria mare ce-o ai pentru că ești încă pe câmpul de bătaie. Eu te invidiez, dar ce pot face? Am cerut să fiu trimes pe front, însă mi s'a spus că-s mai de folos aici, — de aceea, mă resemnez. Mă rog lui Dumnezeu să scăpați cu viață toți...

Avocatul N. D. din București către fruntașul T. D. :

- 570 ...Eu n'am avut ocazia să le arăt bolșevicilor ce pot, deși am cerut să fiu trimes...

Indescifrabil din București către Locot. C. C. :

- 571 Dragă Tică... Pe mine încă nu m'a mobilizat.. Mă simt aici destul de prost, când vă știu pe voi acolo. Dar n'am ce face...

M. S. din București către Sublocot. C. G. :

- 572 Dragă Costele... Te invidiez știindu-te pe front. Noi aștia de-acasă pierdem vremea de pomană și privim cu jind la cinema jurnalele de război... Eu am vrut să mă înrolez voluntar, dar nu s'a putut. Despre ceilalți colegi ofițeri știu prea puțin. Mogoș, care e în București mi-a spus ceva care m'a cutremurat. Constantinescu, Co-

stică al nostru, a fost găsit într'o pădure spânzurat de bolșevici. Nu știu dacă trebuie să cred sau nu. E prea înfiorător faptul. Tu, dacă ai prilejul, *răsbună-l!* Oculescu, Polizu și Craja au fost și ei răniți. Polizu a fost trimis din nou pe front. Pe aici parcă nici n'ar fi război. Rușii cei grozavi ne vizitează cam la o lună odată, scoțându-ne din apatie. Dar atacurile lor — dacă le-am putea numi astfel — sunt anemice și ridicole...

C. din București către Plotonierul t. r. I. C. :

- 573 Dragă Comănică... M'am bucurat de bucuria ce ți-au făcut cele câteva rânduri ce ți-au venit de la sufletul meu, să-l încălzească o clipă pe al tău și să descrețească de asemeni pentru o clipă fruntea încrețită și cugetul întunecat al luptătorului hărțuit de atâtea necazuri, provocate de niște bestii, ce n'au nimic comun cu omenirea... Te rog să crezi că ne pare rău că nu suntem și noi în rânduri cu voi...

S. B. din București către sergentul t. r. V. P. :

- 574 Dragă Vasile... Te invidiez că ești pe front, dar sper să fiu și eu în curând pe acolo. Te rog ai grijă să vii cu cât mai multe decorații, ca la întoarcerea ta să ne veselim nespun...

D. P. din București către subofițerul P. P. :

- 575 Dragă Domnule P... Trebuie să fii mândru că și de data aceasta ai contribuit la slavarea și întregirea României noi. Și mie îmi pare rău că nu pot lua parte mai activă, mai importantă la acest fapt unic în istoria României și a Europei...

D. S. din București către soldatul R. S. :

- 576 Dragă Radule... Aș dori în mod sincer să fiu și eu ca și tine, undeva, pe meleaguri îndepărtate... Pe aici totul e bine, — bine pe care-l datorăm celor de acolo, unde ești și tu...

Indescifrabil din București către Sublocot. V. D. :

- 577 Dragă Vasilică... Tomița te invidiază, vrea să meargă la aviație și să ia parte la război ca aviator. Tu fii mândru că trăești o pagină de istorie. Noi am fost nespuși de mândri să aflăm că ești decorat...

D. M. din com. ? cătră fratele său, soldatul M. M. :

- 578 Iubite Marine... Rugăm pe bunul Dumnezeu să te țină sănătos și să ajute bravei noastre armate să-și îndeplinească misiunea civilizatoare contra flagelului comunist ce ne-a amenințat... Mă bucur că tu ai avut norocul să iei parte activă la operațiile armate — și-mi pare foarte rău că n'am putut să mă bucur și eu de a contribui cu partea mea la războiul sfânt ce-l ducem...

V. B. din București cătră fratele său, sergentul S. B. :

- 579 Dragă Silve... Cred că ești fericit? Ți-ai văzut visul cu ochii și nu-ți mai pare rău că ai pierdut doi ani pe zonă. Eu regret că nu pot fi acolo unde ești tu...

V. N. din București cătră Sublocot. I. I. :

- 580 Scumpul și neuitatul meu unchi... Află despre mine cât și despre ai tăi că suntem sănătoși, ceea ce-ți dorim și ție de mii de ori sănătate — și să te întorci sănătos acasă, plin de isbândă ca să putem trăi împreună fericiți, scăpați de-o fiară și de-o hidră roșie demnă de a fi băgată în cel mai dosnic colț al iadului... Imi pare nespus de rău că scrisoarea pe care am primit-o de la tine nu este sonoră, ca să pot auzi bubuiturile și rafalele de mitralieră pe care le trageți ca să desrobiți o lume întreagă de acești măcelari și criminali odioși. În această clipă aș dori să am pe mine haina militară și să lupt alături de tine așa cum doresc eu, într'un cadru minunat. Știi tu cum vă povesteam eu vouă la tun — și când aș termina ghiulelele, aș da cu roatele, cu țeava, cu tot, numai și numai să-i înving... Aș sbura numai ca să vă dau și eu o mână de ajutor, ca să mă simt și eu fericit că am luat parte la scumpa noastră Românie Mare.

G. M. din com. suburbană Pr. Nicolae cătră sergentul t. r. M. P. :

- 581 Dragă Petrică... Eu mă aștept din zi în zi să mă încorporeze... Deodată, îți pot spune: Cu Dumnezeu am fost și vom fi. Vom lupta până la unul să desrobim neamul de păgânii cei ticăloși, care au căutat să sugă sângele de român. Îi vom pisa precum capul șarpelui, unde îi vom întâlni, până ce vom desființa neamul păgănesc...

A. D. din București către fratele său, sergentul I. D. :

- 582 Dragă frate Iacobe... Vei ști că eu deabia apuc să vină momentul să plecăm că tare mi s'a urît așa cum sunt, nu mai am răbdare de loc. Tu pe front, Eugen pe front, George pe front, numa eu lipsesc. Să știi dragă frate că de vin și eu, apoi suntem ca 4 lei pe front. Abia apuc. .

M. Gh. din București către tatăl său, N. Gh. din com. Nicorești, Tecuci :

- 583 ...Și eu, abia aștept să plec. Nu vreau să stau acasă, ca bătrânii, vreau să merg pe front. Mor de rușine că nu ne-a îmbrăcat încă. Mai aștept 10 zile și apoi mă duc singur... Vom pleca — și poate și Gelu — și ne vom întoarce cu un nume de care veți fi mândri și Dvs. acum la bătrâneță...

Sergentul G. S. de la corp către D-na *, com. Vulcana, Dâmbovița :

- 584 Dragii mei... Sunt sănătos — dar îmi pare rău că nu sunt acolo unde ar trebui : pe front... Și aici fac serviciul pe care nu-l poate face oricine, dar nu este ca pe front...

Fruntașul D. S. de la corp către părinții săi, com. Bercești, Prahova :

- 585 Scumpii mei părinți... Aflați că eu sunt trist că nu ne trimite și pe noi să luăm parte la războiul sfânt al lumii civilizate... Sperând că ne-om vedea sănătoși dar cu „țara mărită“, rămân al Dvs. fiu care vă dorește...

Sublocot. * din București către D-rele ** din Ploești :

- 586 Dragele mele... Il invâdiez că e pe front — și nu știu ce n'aș da în schimb ca să plecăm și noi în foc. Sper însă că în curând ni se va satisface această dorință generală și vom putea adăoga și noi o picătură de sânge la consolidarea unei victorii începută cu atâta dor...

I. P. din București către părinții săi din com. Bunești, Ialomița :

- 587 Scumpii mei părinți... Suntem sănătoși și o ducem bine cu serviciul. Am făcut și eu ce-am putut — și cred că am făcut bine. O să ne ducem la datorie, că ne chiamă țara...

I. M. din com. Pantelimon, Ilfov, către prietenul său, caporal L. M. :

- 588 Dragă prietene Liviu... Foarte mult aş vrea să fiu şi eu cu tine acolo, — nu ştiu cum e, bine sau rău, dar aş vrea să fiu şi eu. Dar, vezi, nu-mi dau voie de aici...

Sergentul D. N. din com. ? către Comandantul Reg. 1 Călare, Craiova :

- 589 Cerere. D-lui Col. Cdt. reg. *** Călare Craiova.
 Să trăiți Domnule Colonel. Eu subsemnatul sergent Dincă Nicolae, contig. 1938. Vă rog dacă binevoiți a ordona spre a mi se trimite ordin de mobilizare. Deși sunt trecut la grupul *, vă rog să mă mutați la grupul ** care este plecat. Domnule Colonel, vă rog să mi-se trimeată cât mai urgent ordinul de mobilizare. Să trăiți Domnule Colonel...

Soldatul S. O. din com. Poroschia, Teleorman, către Comandantul Reg. 5 Pionieri :

- 590 Domnule Comandant. Eu sold. Ștefan F. Oprea din com. Poroschia, jud. Teleorman, fiind contig. 1925, fiind fiul lui Florea și al Tămuiții, făcând activitate la regimentul... Pioneri — și din anul 1939 ne-a vărsat regimentului Pioneri ..., care eu, până în prezent nu am făcut nici un fel de concentrare și n'am nici un ordin. Domnule Comandant, vă rog să bine voiți cer să fiu chemat la acest regiment pentru concentrare. Să trăiți, Sold. Ștefan F. Oprea.

A. T. din com. Petroșani, Prahova, către fratele său, soldatul V. T. :

- 591 Scumpu meu frate... Cum aş face ca să fiu și eu lângă tine, să luptăm împreună până la ultima picătură de sânge... Știu că cum ieși din spital, tu ai să pleci iar pe front. Cum nu am eu o putere ca să vin la tine? Am fost pe la cercu de recrutare la Ploești să vedem nu-mi aprobă să viu în compania ta, de cât să stau acasă fără bravură de țară. Nu am la ce trăi, tu ai luptat mult și poate cu ajutorul Domnului Dumnezeu scapi și ai bravuri, dară eu sunt remușcat în sufletu meu ca să lupt și eu cot la cot cu tine și cu frații noștri...

I. T. din București către fratele său, sergentul T. :

- 592 ... Te învidiez că ești concentrat, eu nu am avut onoarea să fiu militar, și îmi pare foarte rău, mai ales acum în timp de mobilizare...

D. V. din București către S. P., Bacău :

- 593 ... Aș fi vrut să plec și eu pe front, dar nu mi-a venit încă ordin. Sunt entuziasmat de succesele ce le avem dar mă simt stingher că nu iau și eu parte la lupte...

21. CEI DIN SPATE ÎNTRE EI DESPRE CEI DE PE FRONT ȘI DESPRE RĂSBOI

D-na Căpitan F. din București către D-na D. C., la Chișinău :

- 594 Dragă Didi... Mi-a scris Costel la 16 August... I se rupe inima de jale ce-au făcut bestiile de bolșevici din bietul Chișinău!... Pentru fărădelegile lor nu le ajută Dumnezeu — și ai noștri să nu se lase până n'o sdrobi complet aceste bestii cu chip de om, ce și-au zis bolșevici. Costel luptă, dragul mamei, la Odesa. Maiorul lui e rănit — și internat în spital, la București. Comanda batalionului o are Costel. Mă rog mult lui Dumnezeu să-i ajute să scape sănătos ca să poată conduce unitatea lui numai din victorie în victorie. Să nu obosească gura lui strigând înainte și numai înainte. nimicind, oricât de mare ar fi, rezistența păgânilor. Sunt convinsă că nici un glonte nu va ajunge la el — și că va reveni acasă plin de mândria că a luptat ca un leu — și că am învins peste tot. Dumnezeu apără armata noastră pentru că avem sfânta cruce în față, — și marea noastră dreptate. Dumnezeu să nu-l părăsească nici o clipă pe Costel al meu. Asta mă rog în fiecare clipă. El, care a plecat așa de fericit că i-a ajutat Dumnezeu să-și vadă visul, — să-i ajute să se întoarcă mai fericit că a învins...

G. M. din București către părinții săi, la Bacău :

- 595 Dragă mamă, dragi surori... Mi-a părut bine când am auzit că Fănel s'a întors victorios de pe front și când

i-am spus lui Nașu mi-a spus că acuma are cu cine se făli Borșoia. Mi-ați spus că Gelu e în Ucraina. Halal de el, poate și eu eram azi pe acolo dacă se primeau voluntari. Inșă cu toate cererile mele și cu toate rugămintele mele pe la unii ofițeri tot nu au vrut să mă ia din cauză că nu au voie să primească încă voluntari. De aceea, aștept. Dacă aș fi fost eu la Bacău, acum eram la Odesa. dar așa, ce să faci, am umblat degiaba...

D-ra F. din București către părinții ei, la Huși :

- 596 Dragă mamae și tată... Eu mă interesez, dacă aud vă scriu dacă ar fi ceva grav voi scrii acasă, că doar e ofițer. Să nu disperăți că așa e timpul. Din contra, să fiți mândri că aveți un așa fecior. Nu are toată lumea... Să nu mai fiți supărați, să vă faceți curaj — și să întâmpinați și binele și răul. Dacă are să fie de la Dumnezeu, va veni sănătos. Mamae, am încredere. Frontul mata e acasă...

Z. M. din București către I. R., la Tulcea :

- 597 Dragă Ionele. Nu știam nimic de Nicu, dar acum două zile a venit cineva și ne-a spus că este bine — și este un ostaș ca un brad, este sublocotenent, dar ce să-ți spun, avea un dor de luptă cu Rușii, — și Dumnezeu i-a făcut voia că le-a tras, după cum vezi, o bătaie de pomiuă...

G. C. din București către D. D., Tg. Neamț :

- 598 Dragii noștri... Tare dorim să avem vești bune despre Ionel... Oare pe unde o fi? O fi sănătos? Mereu suntem cu gândul la dânsul — și ne rugăm lui Dumnezeu să-l țină sănătos și să se întoarcă cu bine, încununat de gloria ostășească, așa cum îl dorim noi...

D-na T. P. din București către D-na * :

- 599 Dragă Prița... Am primit o scrisoare de la Petre, de pe front... Imi pare rău că ești tristă, dar te rog să fii convinsă de dragostea lui pentru tine. Vor veni zile bune când vă veți uni în fața oamenilor și-a vieții... Fruntea sus, Prița dragă! Caută să fii cât mai veselă, gândindu-te că și el ar vrea să fii la fei...

Sanda ? din București către D-na D. D. din Blaj :

- 600 Dragă Dorina... De data aceasta ne-am bucurat și mai mult, aflând de la tine că Nicu a fost pe acasă, și-i sănătos voinic. Puterea lui Dumnezeu e mare! Dacă aș fi știut, spun drept, m'aș fi răpezit și eu pentru o zi, până la Blaj, să pot sta de vorbă cu un viteaz, care merită toată stima...

D-na S. P. din București către G. R., com Moldova, Cetatea-Albă :

- 601 Dragii mei... Mihai, Fănel, Petrică și d. Mișa sunt în focul cel mare. Dumnezeu să le ajute să scape! Toți patru au plecat cu suflet, să nimicească tot ce e păgân în drumul lor... Eu lucrez într'un spital cu răniți ca soră de caritate...

D-na N. din București către D-na M. G. din Timișoara :

- 602 Dragă Marieto... De-o săptămână avem vești și de la Nelu. A fost rănit ușor la mână, a luptat ca un erou și a fost decorat cu Coroana României cu spade și panglică de Virtutea Militară. Suntem mândri de el...

D-na T. V. din București către D-na L. L. din Constanța :

- 603 ...Cu credința în Dumnezeu nădăjduesc mult -- și aștept ziua biruinței finale, care nu e departe. Până atunci aș vrea să lucrez și eu pentru binele obștesc. Azi am dus niște rochițe și lingerie pentru copilașii bravilor noștri luptători. Măine mă duc la unul din spitale cu câte ceva pentru cei răniți. Dacă m'ar primi, aș încerca să fac și eu un mic serviciu...

D-na V. B. din București către D-na U. din P. Neamț :

- 604 Am regretul și durerea că nu mai sunt în stare de nici un ajutor în aceste timpuri de mari speranțe și înălțare sufletească. Sufăr grozav că, din cauza boalei mele, trebuie să stau deoparte, nefiind de nici un folos.

N. din București către D-ra * din Deva :

- 605 ... E ora 7,30. Vin dintr'o plimbare făcută pe bulevard, cu Ionel. Am avut cea mai mare bucurie atunci când un batalion cu muzica militară în frunte trecea prin centră în sunetele așa de dulci și dragi ale favoritului meu cântec „Erica“. Toată lumea de pe bulevard a străjuit unitatea în marș — și dintre toți nimeni nu era mai fericit ca mine. Retrăiam clipele frumoase în drum spre Ploești. Vedeam sute de ostași călcând mândri în sunetele marșului nostru drag. Te simțeam alături, străjuiai și trăiai prin muzică în mine...

D-ra * -din București către elevul plotonier ** :

- 606 Dragă Uță... Viia mea dorință este ca atunci când vei intra pe poarta școlii, factorul să-ți înmâneze această scrisoare de bun-venit. Ești în ultimul an al școlii. În curând Țara își pune nădejtile în tine. Iți urez să coresponzi tuturor așteptărilor. Sunt mândră de tine, iar gândurile mele cu urări de bine și frumos te vor însoți peste tot, în culegerea laurilor victoriei.

F. F. din București către D-ra * :

- 607 ... A plecat un tren din gară... Și vremea frumoasă s'a schimbat... Atât la propriu cât și la figurat. Așa că dacă ai fi rămas în București sunt sigur că nu ți-aș fi plăcut... Plouă mărunț, ploaie rece de toamnă, lucru ce te predispune la trândăvie, la un foc în cămin, cu o carte bună sau... Ce să mă mai gândesc când realitatea e atâta de departe... Trezește-te băete! Și lucrează, că țara are nevoie de tine! Drepti!...

Ioana F. din com. Progresul, Ilfov către sora sa, în com. Băleni, Covurlui :

- 608 Dragă soră... Un lucru m'a descurajat, că plângi de geaba. Să zic pentru alte necazuri, dar pentru băeți de ce? Nădejdea la Dumnezeu, cum ne-o fi soarta. Să mă vezi pe mine, toată ziua rād și spun basme de-ale mele... De ce să-mi fac rău singură?...

Nevasta lui D. P. din com. Slobozia-Crinceni, Ilfov. către D-ra V. S. din com. Mihăești, Vâlcea :

- 609 Scumpa mea cumnată... Dacă bunul Dumnezeu va avea milă de jalea mea, de-ar veni jumătate de om și de

el nu mă voi lepăda — și mă rog lui Dumnezeu în genunchi să nu mă despartă de el, căci milă și respect ca dela el nu mai pot găsi...

I. F. din com. ? cătră T. din com. Șerbănești, Vâlcea :

- 610 Dragă tată și mamă... Nu am avut timp să vă scriu și din cauza serviciului, căci nu mai este timpul, care era odată. Acuma trebuie să muncim mai mult pentru țară — și să ne apărăm hotarele noastre . . .

D-ra C. O. din București cătră D-ra V. B. din T. Măgurele :

- 611 Dragă Valy... Eu am început școala de la 9 Sept. cu mare bucurie căci vacanța n'am petrecut-o prea bine, ceea ce e natural, căci în timpuri triste dar înălțătoare, nu poți petrece ca în timpuri normale...

Eleva G. M. din București cătră părinții ei, la Brăila :

- 612 Dragi părinți... Aflați despre noi copiii că mergem la școală și muncim pentru folosul țării...

Ecaterina ? din București cătră părinții ei din com. Videle, Vlașca :

- 613 ...Mata și mama trebuie să fiți mândri că aveți patru flăcăi ca brazii, trimеși pentru apărarea țării...

D-na * din București cătră D-ra ** din Focșani :

- 614 Dragă duduie... Am primit c. p. a ta, mă întreb dacă mai sunt supărată pe tine, nici într'un caz, regret însă că în timpurile astea așa de grele, în loc să fim uniți mai mult ca oricând, să ne comunicăm vești de la acei scumpi ai noștri care-și jertfesc tot pentru liniștea noastră, o facem pe ambițioșii și pe caraghioșii...

D-na * din București cătră D-na ** din ? :

- 615 Dragă... Mi-a scris Gică, că i-ai scris o c. p. foarte urită. Eu cred că nu e frumos din partea ta, ca în timp ce bărbatul tău e pe front și atâta lume e supărată și plânge, tu să te gândești la alte lucruri, care nu sunt serioase și nu corespund timpurilor grele prin care trecem.

Mai bine te-ai ruga lui Dumnezeu pentru sănătatea celor care sunt plecați de acasă. Crezi că e puțin lucru pentru ei, ca să fie departe de cei care le sunt dragi? Fii serioasă, căci ai doi copii și trebuie să le dai lor mai întâi educație...

O nevastă de ostaș scrie părinților ei :

616 De mine să nu duceți grijă, că nu sunt copilă mică...

22. CEI DIN SPATE CU RĂNIȚII DIN SPITALE

D-ra * din București către Sublocot. ** în spital :

617 Dragă Fănele, sunt mândră că avem un erou în familie — și Dumnezeu să te ocrotească întotdeauna...

C. G. din București către Subofițerul N. M. în spital :

618 Dragă Nicule... Am primit c. p. a ta în care spui că ești rănit și că Dumnezeu te-a ferit și nu ești rănit așa rău. Mă bucur că ești *supt-ofițer* după cum văd eu și *la mai mare*. Viteaz să fii, așa te vreau și așa vrea bunul Dumnezeu care apără pe Români și Crucea.

M. D. din București către fratele său, subofițerul t. r. C. D., în spital :

619 Dragă frățioare... Ne-a mâhnit vestea că ești rănit și durerea care o simțim și o îndurăm ca și tine, ne amintește de războiul trecut unde tata și-a dat obștescul sfârșit pentru același ideal, pentru care ai luptat și tu acuma și ai căzut rănit... Nu te descuraja, fii mândru, ai încredere în Dumnezeu și nu uita că cei cinci copilași ai tăi te așteaptă să le aduci mângâierea părintească...

D-ra * din ? către elevul plotonier **, în spital :

620 Dragul nostru... Iată că Atotputernicul a avut bună-tatea să ne asculte ruga de a te feri de mai rău. Nu știm cum să-i mai mulțumim. Azi când am cetit c. p. am plâns de bucurie. Ce pot să-ți mai spun de cât că sunt tare mândră de tine, eroul meu drag. Chiar de vei rămâne cu o infirmitate cum spui tu — și chiar dacă ar fi fost mult mai mare, asta nu contează, vei fi întâmpinat la întoarcere cu aceleași sentimente de adâncă și puter-

nică prietenie. De Bibi nu mai știm de la 30 Aug. Ne-a scris că a luptat în prima linie în împrejurimile Odesei timp de două săptămâni, era tare mândru, mai cu seamă că a trecut prin toate cu bine. Noi ne rugăm necontenit lui Dumnezeu pentru ocrotirea voastră...

B. V. din București către fratele său, elevul t. r. I. V., în spital :

- 621 Dragul meu... Deabea azi am aflat — mi-a scris mama — că ești rănit... Tocmai tu care erai mai slăbuț din toți ai plătit tributul — și eu care sunt cât un cal nici măcar n'am văzut un avion roșu, dar să mă mai și... ciupească !...

? din București către sergentul I. B., în spital :

- 622 Frate Ioane... Dumnezeu să-ți dea deplină sănătate și să te vad iarăși lângă camarazii tăi de serviciu. Azi tu ești între camarazii tăi de arme, unde cu voia bunului Dumnezeu va face din țara noastră mândră de fiii ei, care au luptat cu sângele lor, o vor face mai mare după cum a fost, prin voi și bravii comandanți ai țării. .

V. din ? către fruntașul t. r. T. O., în spital :

- 623 Dragă Etule... Am primit c. p. ce mi-ai expediat din Timișoara și înțeleg necazul tău că bandiții de bolșevici te-au nimerit cu blestematele lor de gloanțe. Ne bucurăm și mulțumim Cerului că ai scăpat ușor rănit și eu personal mă bucur mult de avântul ce-l ai și de răsbunarea ce li-o pregătești. Eu n'am fost atât de norocos ca tine deși am fost mobilizat. Am făcut parte din batalionul de marș pentru înlocuire și am fost chemat de serviciu, înainte de a da ochii cu acești criminali. Timpul totuși nu-i pierdut pentru mine și pe locurile pe unde voi ați înscris mărețele biruințe, noi vă vom urma la prima chemare și aș vrea mult să crezi, că nici un moment nu vom fi mai prejos de voi și de jertfa voastră...

I. E. din com. Buftea, Ilfov, către soldatul V. S., în spital :

- 624 Dragă Vasile... Când te vei face bine, ai să uiți tot ce-ai suferit. În plus, ai să fii mândru că ai suferit pentru Patrie... Când ai să vii în sat, are să fie fiecare mândră să joace cu un viteaz, venit de pe front...

23. CUM ESTE PRIMITĂ VESTEA MORȚII CELOR DE PE FRONT

I. O. din București către elevul sergent A. A. :

- 625 Dragul meu Arcadie... Și acum trebuie să-ți spun o groaznică veste despre Puiu nostru drag. El s'a dus pe front de bună voie cu toate că domnul *** nu-l lăsa. În ziua de 12 Sept. s'a avântat în luptă contra a nouă avioane „Rata” bolșevice, s'a aruncat singur și a fost doborât. Ii plângem toți moartea lui...

S. M. din București către Sublocot. N. F. :

- 626 Dragă Nichi... Sunt vești care te uluesc și una din acestea am primit-o săptămâna trecută. Vițu a murit undeva departe, nu știm unde, lovit de gloanțele dușmane. Nu-mi vine a crede și totuși cred că e adevărat. A plecat lăsându-ne doar amintirea unor zile, unor clipe, ferme-cătoare prin prezența lui dragă în mijlocul nostru. Soarta a vrut să avem în cer un frate mai mult lângă Titus...

E. P. din București către C. V. din Brăila :

- 627 Dragă tatică și nene... A murit vitejește, ca un erou, a făcut mai mult de cât a trebuit. Am anunțat moartea lui în ziarul de Duminecă...

A. R. din București către Căpitanul A. I. :

- 628 Dragă Sandule... Sunt cu sufletul rănit de pierderea fratelui meu în acest război. A căzut pe front, departe de mine, iar unul e rănit în spital la Roman... Deși sunt mobilizat pe loc, totuși am cerut anularea ordinului, pentru a pleca pe front. 90% mi-a admis M. St. Major. Ii voi răzbuna pe frații mei, așa avem legământ. În curând sunt plecat din București...

P. din București către fruntașul t. r. P. P. :

- 629 Dragă Petrică... Noi așteptăm cu înfrigurare ca succesele armatei noastre să poată ajunge la apogeu, și lupta acolo unde sunteți voi să se termine cu bine... Am aflat de curând de moartea unui văr al meu dintr'un regiment

de vânători, și care m'a lovit tot atât de dureros. Dumnezeu însă nu va lăsa ca jertfa lor să nu aibă ca rezultat distrugerea totală a nenorociților de bolșevici...

N. C. din București către soții C. N. din com. Țifești, Putna :

630 Dragii și îndurerații noștri... Atâta mândrie să avem că s'a prăbușit ca un erou pentru Neam, Țară și sfânta Cruce (el nepot de preot) și să rugăm pe Cel de Sus să-l așeze între cei dreپți ai lui, iar noi să-i păstrăm vie amintirea lui. Dumnezeu să-l ierte și voi, tată și iubita lui mamă să fiți tari și să suportați cu mândrie pierderea lui...

F. M. din București către fiica sa, d-na L. M. din Craiova :

631 Dragă Lucreția... Cred că ați cetit că băiatul Didei, sora Mărioarei avea și ea un singur băiat, care a căzut eroic pe câmpul de onoare... După el, fratele lor, Sică, la fel când puse și el galonul de maior... Acești dragi ai noștri și scumpi s'au jertfit pentru țară. Acești bravi vor fi scriși în cartea neamului, cu toate că ne-a sguudit profund provocându-ne mare mâhnire, suntem mândri de jertfa lor...

D-ra G. R. din București către d-ra G. N. fiica colonelului erou N. :

632 Melli dragă... Durerea ta e mare... Domnul Sfânt să te întărească să-i alini pe ai tăi, tu, mică Melli care ai moștenit minunate calități de la tatăl erou... Românii de pretutindeni amintesc și laudă sublima lui jertfă pentru țară și credință. Tu fii demnă și mândră — și poartă-te totdeauna după voia tatălui tău erou...

S. G. din București către Locot. I. B. :

633 Dragă Ionel... Imi scrie Gheorghe de Ștefan că a căzut ca un erou, în atac. El era chiar în regimentul lui Gheorghe, — și când s'a dus la el să-l ridice, era mort de-o schijă... L-a văzut când a căzut... L-a înmormântat creștinește în com. Fălciu, în Moldova...

D-na Z. Ș. din București către d-na V. B. din com. Sculeni, Iași :

- 634 Drăguță doamnă Butnărașu... Zilele acestea am primit de la Boris o c. p. în care îmi face cunoscută pierderea pe care ați suferit-o și pe care nu aș putea-o să v'o alin de cât trimitându-vă condolențele mele și sfatul de a fi cât mai tare, mai cu seamă că a căzut pe câmpul de onoare, apărându-și patria și regele...

D-na M. S. din București către fiul său, soldatu! G. S.:

- 635 Dragă Gogule... Dacă aș putea veni eu acolo, cum eș mai veni, dar nu se poate. Ai răbdare, nu te descuraja, ai credință în Dumnezeu, căci și eu tot prin asta trăesc și m'a întărit să suport atâtea necazuri... A venit nevasta lui Șerbănescu și mi-a spus că bărbatul ei, șoferul, a murit în război. Am plâns cu ea... Tu nu te descuraja, odată și-odată tot trebuie să murim, dar doresc la toți tinerii de acolo să trăiască o viață mai lungă și mai bună...

Soții M. și P. I. din București către M. V., la Tecuci :

- 636 Dragi nepoței... Am primit cartea p. ce ni-ați trimes cu trista veste că bunul vostru naș a murit pe front. Fiți veseli că a murit ca un erou, pe câmpul de onoare. Nu plângeți că cu sângele lor avem țara așa cum am dorit-o întotdeauna. Trăiască generalul Antonescu, trăiască ostașii români, trăiască aliații noștri germani! Să trăiți și voi tinerilor, să dați ostași țării. Vă îmbrățișez călduros — și vă sărută toți ai casei.

I. Ț. din București către S. B., com. Șuțu, Brăila :

- 637 Nică Savule și tață Ștefană. Fiind la serviciu m'am întâlnit cu Ion a lui Stoicescu și mi-a spus că s'a prăpădit și Vasilică pe front. Dacă este adevărat, Dumnezeu să-l ierte și să-i fie țărâna ușoară. Nică Savule și tață Ștefană vă rog să vă țineți curajul și să fiți tari pentrucă toți suntem muritori — și când ne vine ceasul avem să murim și noi, pentru că așa vrea Dumnezeu .. Știu că aveți destulă durere în suflet și luăm și noi parte la durerea Dvs...

D. A. din com. Pantelimon, Ilfov, către fratele său, sergentul M. A :

- 638 Scumpul meu frățior... De la Cristea nu am primit nimic. De mult nu știu ce-o fi cu el... Mi se pare că zâmbind a întâmpinat moartea în față, luptând contra comunismului...

N. A. din com. Traian, Tulcea către fiul său, caporalul V. A. și o altă scrisoare identică fiului său frunțașul T. A. :

- 639 Scumpul și iubitul meu fiu... Am primit de la tine veste și suntem foarte veseli în sufletul nostru... Dragul tatei Toderică află vestea tristă despre scumpul vostru frățior Nică. Căci moartea nemiloasă l-au șters dintre noi toți, departe de mine, scumpul lui părinte și frățiori, pe malurile Niprului. Era avansat căpitan și decorat. Și-a făcut datoria cu sfințenie la postul lui. Plâng și jelesc... Rog pe bunul creator ca să mă mângâie măcar cu voi... Vă sărut dulce... Al tău părinte, și mamă și surori...

G. C. din com. Dobrești, Muscel, către fiul său, Sublocot. N. C. :

- 640 Iubitul nostru fiu... Noi suntem cu toții bine, afară că toți ne scrie că Dode e mort. *Durere*, însă Domnul a zis așa...

I. P. din com. Popești-Leordeni, Ilfov, către Sublocot. E. H. :

- 641 Dragul nostru Milică... Sâmbătă 11 Oct. s'a oficiat parastasul de 40 zile de la trecerea în eternitate a iubitului nostru unchiul Ionel. Privim desigur acest trist dar eroic desnodământ cu mândrie, dar și cu neînchipuită durere. Scumpul nostru erou! Părintele vostru sufletesc nu mai este! Cel puțin pământește vorbind... Am fost la Pitești... și am privit fotografiile lui cu lacrimi fierbinți, țîșnite din inimă... Sunt foarte necăjit că trebuie să te întristez și pe tine care ai nevoie numai de **vești** bune, dar sunt sigur că, militar bun cum ești, vei primi și ceti aceste rânduri cu seninătate și un nou avânt va încolți în admirabilul tău suflet... Cred că sufletul îți este călit — și trebuie să fii mândru de familia noa-

stră — și să te întorci cât de curând sănătos și, așa după cum spun legendele, drumul îți va fi presărat cu flori'e victoriei...

D-na M. G. din com. Greci, Ilfov, cătră I. V. din com. Berteș, Prahova :

- 642 Dragă tată și mamă... *(au pierdut un fecior în război)*. Ingrijiiți-vă, nu vă lăsați, așa a vrut Dumnezeu. I-a plăcut și lui, că era bun...

E. S. din com. Leordeni, Muscel cătră soldatul G. P. :

- 643 Iubitul meu prieten... Duminecă s'a făcut înmormântarea scumpului tău și al nostru frățior Nicușor... Când îl vom aduce de pe front îi vom face înmormântarea lui adevărată. Nu știu dacă tu știi că el când a plecat a lăsat Mărioarei B. trei sau patru scrisori ca în caz când aude ea că-i mort să trimeată la trei săptămâni câte o scrisoare din cele lăstate de el ca scumpii lui părinți să nu știe că-i mort. Ultima era foarte frumos compusă. Scria așa : „Scumpii mei părinți. Fiți mândri că am căzut pe câmpul de onoare, căci jertfa mea este pentru sfânta cruce și pentru neam... Nu plângeți, fiți mândri...”. A pecetluit cu sângele său curat, cele propovăduite ca elev de școală și ca român. Numele său drag va fi în veci cinstit...

Soldatul A. I. din com. Hâncești, Lăpușna, cătră M. P., com. Popești-Leordeni, Ilfov :

- 644 Dragă soție... Să știi că Stoian Lazu a murit pentru patrie...

P. P. din com. Brâncoveanu, Ialomița, cătră Reg. 3 Dobroanți :

- 645 In calitate de părinte al eroului subofițer activ Vălcu P. Stelian, vă rog să-mi comunicați localitatea unde a căzut fiul meu la Odesa, data, cum a decurs cazul și unde este înmormântat, întru cât este singurul meu fiu și e păcat să nu știu cel puțin atât din viața lui de erou. Sunt mândru că am dăruit țării încă un erou, tot pe frontul Odesei.

Florian V. din com. Fierbinți, Ilfov, cătră fiul său, sergentul N. V. :

646 Nicule dragă. Tributul ce mi s'a cerut este foarte mare și cât se poate de dureros, pentru că în timp numai de câteva luni să pierd 2 copii..., dar ce am să fac de cât să rabd și să mă resemnez căci amândoi s'au stins în haina militară și și-au dat viața pentru Țară. Mă voi silii să pot să rabd cu speranța că sângele jertfit să ajute scumpei noastre Țări, să pună piatră veșnică la hotarele României Mari. Să trăiască Armata Română împreună cu glorioasa și puternica Armată Germană. Să le ajute bunul Dumnezeu și sf. Cruce să învingă și să distrugă pe cel mai periculos dușman al omenirii. Să trăești și tu tată, să aibă copiii tăi parte de tine. Al tău tată...

Invățătorul pensionar I. R. din Naruja, Putna, scrie prietenului său A. L. M. la București pe cotorul unui mandat de 500 lei :

647 În amintirea fiului meu Aurel sublocotenent la *** Infanterie, căzut la Odesa, te rog trimite-mi din cărțile d-tale ce ai scos după 1938, iar restul, ce crezi, dă-le la Liga Culturală din parte-mi tot în această amintire, spre a fi date la spitale. Cu sănătate, noroc și voie-bună.

24. „**CE PUȚIN FACEM FAȚĂ DE CÂT FACEȚI VOI, — DAR NE DĂM OSTENEALA SĂ NE IMPLINIM ȘI NOI DATORIA...**”

G. M. și M. din București cătră fratele lor, Sublocot. V. P. :

648 Drag și dorit frate... Noi urmărim mereu și suntem mândri și noi cei de-acasă, de victoriile și prestigiul vostru. Facem și noi ce putem pentru răniți și cei dinapoia frontului, dar e așa de puțin ce facem noi și ne simțim grozav de mici față de voi cei de acolo...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 649 Dragă Titule... Ne întrebi de distracții... Atâta timp cât tu și mulți ca tine sunt plecați la datorie, nu ne trage inima la nici un fel de distracții...

D-ra * din București către subofițerul ** :

- 650 Dragă Nicule... Eu sper că se apropie ziua victoriei comune, răbdare și încredere și totul va urma de la sine. Cu toate că tu ești pe front, dar eu în spatele frontului trebuie să lupt cu necazurile...

D-ra * din com. Brezoi, Vâlcea, către sergentul ** :

- 651 Dragă Giorgică... Cât privește de distracție nici vorbă. așteptăm ordin de servicii la crucea roșie. Au plecat foarte multe. Atunci schimbăm corespondența unde oi pleca. Dacă ne chiamă țara, trebuie să ne facem datoria. Cu ajutorul lui Dumnezeu sperăm că se va face pace — și ne vom mai întâlni iarăși cu toții...

D-na * din București către Locotenentul ** :

- 652 Dragul meu Mitia... Sunt mândră de tine că ești pe zona frontului și îți faci deplin datoria, vei fi, cred, înaintat căpitan și decorat. Și eu îmi fac aici datoria pe cât pot îngrjind pe răniți...

D-ra * din com. Vlăsceni, Dâmbovița, către Sublocotenentul ** :

- 658 Dragă Marinică... Atmosfera pe care o trăim nu este prielnică distracțiilor. Tot gândul oricărui suflet românesc este la cei ce cu dragoste de patrie își varsă sângele bucuroși pentru a repune mari victorii pe fruntea neamului, înger răzbunător al creștinătății contra bolșevismului barbar și distrugător. Norocul, răbdarea și credința în Dumnezeu salvează pe toți. Așa că fii convins că speranța îndeplinirii drepturilor neamului se va realiza, câștigând respectul și stima lumii întregi...

Indescifrabil din București către Sublocot. V. M. :

- 654 Dragul meu... Și noi de aici nu suntem lipsiți de griji și de necazuri — și luptăm și noi ca să ne-ajungă puținul ce-l avem, mai ales că acuma tăticu meu e bolnav. Cum o vrea Dumnezeu, mă las în seama Lui, căci nimic în lumea aceasta nu se întâmplă fără voia Lui...

D-na E. S. din București către soțul ei, Sublocot. M. S.:

- 655 ...Gândurile de fiecare clipă mă îndreaptă către tine și mă simt destul de nevrednică de a nu putea să fiu alături de tine, să împărțim așa cum s'ar cuveni greutățile pe care le întâmpini...

A. D. din București către sergentul C. B. :

- 656 Dragă Titi... Mă gândesc foarte mult la tine, dar nu am nici o putere, de cât să-ți spun că mă rog zi și noapte cu lacrimile în ochi la bunul și blândul nostru Dumnezeu ca să-ți ajute să vii cu bine și sănătos de acolo... Și noi suntem destul de hărțuiți aici, da ce vrei să facem, — nu-i nimic, cu ajutorul lui Dumnezeu o să ajungem noi bine...

T. R. din București către Căpitanul C. G. :

- 657 Iubitul nostru care alături de ceilalți își face datoria pe front, gândurile noastre și sufletul nostru îl însoțesc pretutindeni, ce puțin ni se pare că facem noi aici, pe lângă voi acolo! Dar totuși ne ostenim și noi cu toți a face binele din rășputeri, cu care putem și cât putem...

P. din București către elevul-plotonier I. D. :

- 658 Dragă Ioane... Să sperăm că îți va veni rândul să te înlocuim noiăștia care am rămas aici, și atunci tu nu vei mai avea nevoie...

E. N. din București către Sublocot. S. M. :

- 659 Dragă Puiule... Mie, drept să-ți spun, îmi pare rău că nu sunt pe acolo! Eu cred aici că-mi trec ziua de po-mană, când gândesc la ceea ce clădiți voi pentru nația asta, ce a fost atât de obidită...

D. M. din București către fratele său, Maiorul M. M. :

- 660 Dragă Mișule... Sperăm că ai făcut treabă bună pe acolo și ne vei aduce multe impresii interesante. Noi trăim mereu cu gândul la cei plecați pe front și față de riscurile și de suferințele lor, ni se par mai mici ale noastre...

V. din București către Sublocot. M. D. :

- 661 Dragă Mircea... Stânjenit oarecum și cu jena pe eare trebuie să o resimtă oricine de la P. S. (*Partea sedentară*),

chiar suferind fiind, îți trimet acest svon, acolo, departe unde voi erați deja prezenți, atunci când glasul înaltelor chemări suna începutul unei ere noi. Dar cum aș putea oare să-mi exprim prin aceste umile rânduri tot gândul toată involburarea simțurilor, toată starea de extaz, toată mândria, resimțite în fața faptelor voastre? Va trebui să aștept deci — să așteptăm acel moment când privirile noastre vor putea să-și șoptească aceste negrăite tresăriri, când mâinile noastre se vor strânge bărbătește marcând toată duiosia adevăratei prietenii, când râsul, acel răs sănătos și reconfortant va izbucni în explozii din piepturile noastre, iscat de fericirea revederii. Până atunci, strig din toată puterea preamărind bravura pe care o înscrii pe acele orizonturi cunoscute mie numai din romanele rusești. Să vii sănătos! Vărul tău...

N. din București către Sublocot. I. S. :

- 662 Dragă Tică... Este oarecum curios, totuși adevărat, că în momentele de grea încercare găsești timp să te gândești la lucruri pe care nu le vezi de cât în ceață în viața cea normală. Ce pot să-ți scriu de aici! Acolo sunt preocupări față de care ale noastre își pierd strălucirea... Eu ce pot face? Adesea mă cufund în lumea cărților...

25. „AVÂNTENII“

C. N. P. din București către Sublocot. I. G. V. :

- 663 Iubite frate G... Mă simt mișcat, că în focul luptelor, te gândești la mine, adică, prin mine la „Avântul“ care ne-a crescut pentru nația noastră, pentru luptele ei .. În partea aceea sunt și alți frați de-ai noștri... Suntem și noi, cu sufletul întreg, cu inima svâcnind, cu urările cele mai bune, pe care nu le mai articulăm în cuvinte. A primit d-l general (n. g-ral V. Panaitescu, președintele societății „Avântul“) poștala d-tale, — prin gura fratelui Oprișan am luat cunoștință de cele ce scria acolo, de cele ce simți așa de fierbinte pe front... Să trăiți toți, să învingeți și să vă puteți bucura împreună cu noi și — cum se cuvine — mai mult ca noi... Vă vom datora o reîntregire mai mare, mai trainică de cât am putut-o face noi în trecut...

Vezi „Avântenii“ de la capitolul „Frontul de foc“.

26. ȚARA, PATRIA, ARMATA, REGELE —
CONDUCĂTORUL

ȚARA

I. S. din București către Medic Sublocot. M. C. :

- 664 Dragă Mișu Mustăciosu. Ne-a bucurat mult c. p. de la tine, în care ne scrii că ești sănătos și o duci bine cu viața de marinăr. Ți dorim din suflet să fii tot sănătos pentru a-ți face datoria — și apoi atunci când veți fi răsbit pe dușman — și când Țara își va trimite flăcâii victorioși pe la vetrele lor, să te întorci sănătos și să ne adunăm iarăși laolaltă, să sărbătorim marea zi a izbânzii și a revederii. Dea Dumnezeu să fie cât mai apropiată acea zi. Cât privește de însurătoare, nu avea grijă, Ți vom căuta noi o mireasă demnă de un bărbat ca tine...

R. G. din București către Generalul P. D. :

- 665 Să trăești Petrică!... Dumnezeu să te ajute pe tine și pe vitejii tăi ostași. Onoare ție, onoare Țării noastre scumpe, care are asemenea fii! Prietenul și colegul tău mândru, te îmbrățișează cu justificată emoție...

C. D. din București către soldatul I. G. :

- 666 Dragă Ioane... Suntem mândri de tine. Ne pare bine că ești sănătos, voinic și cu bună dispoziție. Să cauți să fii la înălțime și mereu la datorie. Țara noastră are nevoie mai mult ca oricând de oameni curajoși, muncitori și cinstiți. Noi ne gândim cu toți la tine și ne rugăm pentru sănătatea ta. Și eu mi-am făcut datoria la timpul meu, în războiul trecut și mi-o fac și astăzi aicea unde sunt...

D. M. din București către soldatul V. T. :

- 667 Victore! Toată lumea admiră bravura și curajul vostru. Noi, cei rămași la vatră ne rugăm lui Dumnezeu să vă dea puteri nouă din ce în ce crescute ca să învingeți cu desăvârșire bolșevismul care a distrus Biserica, familia. Țara vă va fi recunoscătoare...

I. V. din București către fratele său, caporal C. P. :

- 668 Dragă Costache... Deși aici suntem departe de front, muncim și noi din greu, facem multe sacrificii, nevoile nu le băgăm în seamă... încredințați că Dumnezeu ne va ajuta să păstrăm tot ce ne este scump... Știi cât de departe și unde ești, înțeleg toate greutatea prin care treceți, dar nouă, „voinicilor” nu ne stă bine să ne vâlcărim... Să ne oțelim sufletul și la urmă vom avea de ce să ne bucurăm...

D. din București către Sublocot. P. G. :

- 669 Dragă Paule, Am aflat din cartea postală ce mi-ai trimis'o că ai fost rănit în luptele de la Nipru. Acest lucru ni-a întristat foarte mult, dar sperăm cu toții că te vei însănătoși cât mai curând. Noi știm prin ce lupte grele ai trecut, căci la Radio s'a vorbit iarăși de batalionul vostru. V'ați luptat mai mult de cât niște eroi și v'ați făcut datoria către neam și țară, făcând onoare familiei și armatei, mai mult de cât ne-am fi putut gândi...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 670 Dragă Victor... Alungați-i și nimiciți-i ca altădată să le treacă pofta ca să mai râvnească la țărișoara noastră mică dar vitează. România noastră e mică din punct de vedere teritorial dar este mare prin vitejia și curajul ei... Nimiciți-i ca să vadă că noi un popor, atât de mic nu ne înspăimântăm de puhoiul lor roșu, ca și sângele românilor noștri pe care i-au schingiuit. Cad vitejii noștri la zidurile Odesei, dar victoria va fi a lor. Inchei scrisoarea rugându-mă bunului Dumnezeu să fie tot mereu alături de voi desrobitorii neamului și limbii românești...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 671 Dragă Mitică... Mă bucură faptul că îți îndeplinești datoria către Țară cu atâta seninătate și cu inima deschisă...

D-ra * din București către Căpitanul ** :

- 672 Săndel scump și drag... Cetesc în ziare și chiar și azi ce elogii vi se aduc vouă, care ați luptat cu atâta vitejie. Toată țara este mândră de voi. De la mic la mare, trebuie să ne rugăm bunului Dumnezeu să fiți sănătoși,

tari și puternici, să vă ocrotească de orice rău și să veniți cât mai repede sănătoși și victorioși acasă, să vă primim cu flori și cântece...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 673 ... Să ai curaj, Gigi, să ai încredere și să suporti totul cu gândul că nu ești singur. Va trece tot, Gigi, — va fi din nou soare, flori și muzică — și vei avea mulțumirea că ai contribuit și tu cu o părticică la salvarea poporului nostru mic, pe care, începând cu toți cei mari se străduiesc prin sacrificiu să-l readucă în starea pe care o merită...

D-ra * din București către Căpitanul ** :

- 674 ... Acuma tu, Tuți, ești erou, ai făcut așa de mult pentru țară, — ce fericire și ce mulțumire! Dumnezeu să te păzească mereu!...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 675 Dragă Ney... Pe aici totul își urmează cursul normal, adică monoton și banal... Sublimul, eroicul tu îl trăești acolo prin suferințe de fiecă clipă, prin trăirea în metafizic și prin dăruirea totală a ființei tale pentru un „Ideal” — idealul național. Curaj, dragule!... Mă simt atât de mică față de măreția trăirii voastre a tuturor de „acolo”, copiii dragi ai Națiunii noastre...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 676 Dragă Aurel... Relativ la decorarea ta, îți transmit cele mai clăduroase felicitări, probabil că nu ești numai eroul inimei mele, ci și al scumpei noastre Țări pentru care lupti. Mă simt mândră, iubind un asemenea viteaz... Mă rog către Cel atotputernic să te apere de orice năpastă — și să te readucă sănătos lângă marea și veșnic nemărginita mea dragoste...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 677 Dănuț drag... Dar acum, dragul meu, luptă mai departe pentru patria noastră dragă... Victoria va fi mare atât pentru voi care vă jertfiți pentru ea, cât și pentru noi care așteptăm cu nerăbdare să scăpăm de sub teroarea bolșevică și să avem o țară mare și frumoasă. Veți fi preamăriți și încununați cu lauri toți eroii care au luptat cu vitejie pentru această idee națională...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 678 Dragă Icu... Sunt fericită și mândră pentru voi, acei ce luptați acolo departe, pentru întregirea României noastre dragi — și distrugerea bolșevismului...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 679 Dragul meu... Ne lipsești mult, dar ești între acei ai noștri ce ne măresc mândria, pentru că ești acolo. Ne rugăm lui Dumnezeu să te păzească, să-ți păstreze sănătatea, să te întorci voinic, ca să sărbătorim în lacrimi de nesfârșită bucurie, împlinirea visului țării noastre... Suntem bine toți, cu puteri încă mai mari de muncă pentru raniții noștri și cu speranțe în isbânda definitivă...

D-ra * din București către Căpitanul ** :

- 680 Sandi drag... Vom pregăti pentru generațiile care se ridică acum, o țară frumoasă, o Românie mare și scumpă, așa că pentru micuța ta Sandina vor fi timpuri fericite și poate își vor aminti de cei sacrificați, acolo, unde te afli tu acum sau aici în interior...

*Câteva scrisori din cartierele bucureștene :***I. M. din București către Locot. F. :**

- 681 Domnule Locotenent... Vă urez sănătate, fericire și răbdare ca să puteți duce la bun sfârșit datoria ce o aveți către scumpa și iubita noastră țară...

D-ra * din București către subofițer ** :

- 682 Drăguțele D... Am fost bolnavă, acum m'am restabilit... Am primit a doua c. p. în care îmi dorești fericire — și-mi spui că vrei ca împreună cu camarazii să faceți țara mare și frumoasă. O veți face, pentru că sunteți buni, viteji și cu credință în Dumnezeu, și noi vă dăm ajutor cu tot ce putem...

N. S. din București către subofițerul A. O. :

- 683 Domnule Olteanu... Dumnezeu este mare și bun, El ne va ocroti — și va veni timpul să te reîntorci — și atunci va fi o sărbătoare și mulțumire că am isbutit să înfrângem bestiile comuniste și să reîntregim țara...

A. M. din București către fruntașul T. S. :

- 684 Dragă Dore... După cum tu te distrezi cu războiul, tot așa ne distrăm și noi cu grijile. Dar bun e Dumnezeu și toate vor lua sfârșit. Noi suntem fericiți de tine că contribui cu brațul tău la înfăptuirea României Mari... Când te vei întoarce adu-mi un mic suvenir de război, în special un suvenir de la bătăliile victorioase la care ai luat parte...

I. D. din București către fruntașul D. M. :

- 685 Dragă Marine... Aflu cu bucurie că ești sănătos și mă rog lui Dumnezeu să te aibă în paza lui acolo unde ești la datoria către Țară, ai speranța în Dumnezeu căci El este atotputernicul care te va feri și te va înapoia la cei dragi de acasă...

D-ra * din com. Apărătorii Patriei, Ilfov, către fruntașul ** :

- 686 Dragă Florică... Fiți cei mai viteji ostași ai țării, — și luptați cu vitejie pentru țara noastră — și să vă înapoiați cu bucurie de unde ați plecat...

D-ra * din București către fruntașul M. S. :**

- 687 Dragă Mișule... Sunt mulțumită că ești sănătos și să te apere Dumnezeu de toate relele. Fii bărbat și înfrânge orice obstacol ți-ar fi în cale. Fă-ți datoria cu dragoste de țară, căci Dumnezeu are grija voastră...

D-ra * din București către Medic Sublocot. ** :

- 688 Rostic scump... Te felicit pentru faptul că ți-ai servit bine țara și pentru că ți-ai făcut datoria de bun Român și deabia te aștept să vii înapoi cu decorația...

D-ra * din București către Locot. ** :

- 689 Dragă George... Dumnezeu să-l păzească și pe el — și pe toată Țărișoara noastră... (*vorbind de un al treilea, o rudă*).

D-ra * din București către soldatul ** :

- 690 Dragă Georgică... Fă-ți datoria cu credință către Țară căci noi suntem fiii ei — și noi trebuie s'o apărăm... Vezi, te ferește de viclesugurile rușilor — și vezi de luați Odesa cât mai repede...

Câteva scrisori de la țară :

Pr. N. L. din gara Preasna, Ilfov, către sergentul t. r.
I. B.:

- 691 Dragă Ionele, Te rog să crezi că nu este clipă lăsată de la Dumnezeu să nu ne gândim la tine și la toți cei ce-ați fost hărăziți de Dumnezeu să înscrieți în istorie cea mai glorioasă și mai nemuritoare pagină. Voi, cea mai fericită generație între generații, veți rămâne nemuritori nu numai în istoria Țării ci și în istoria lumii întregi...

C. H. din com. Mănăstirea, Ilfov, către soldatul G. C. :

- 692 Dragă Ghighi... Tu ce mai faci? Cred că te distrezi bine cu tunul pe spinarea „Bestiilor roșii“. Când vei veni acasă, vreau să te văd cu „Crucea de fier“ germană. Măi Ghighi măi, bate-i pe ruși și nu-i lăsa de loc. Nu sunt vrednici de a trăi. Că dacă nu-i bați, când vei veni acasă, să nu zici... că nu ți-am spus!... Noi de aici vă primim din depărtare cum nimiciți „hidra comunistă“. Țara vă va fi recunoscătoare împreună cu generațiile ce vor veni după noi. Cu Dumnezeu înainte!

D-na P. B. din com. Bolintinul din vale, Ilfov, către fiul său, L. :

- 693 ...Dragul mamei Lușule... Te felicit de ziua ta și-ți doresc sănătate multă, noroc mult, voie bună — și puțeri multe, multe, înzecite .. pentru Țara ta...

P A T R I A

E. H. din București către soldatul N. M. :

- 694 Dragă Nicușor. Ne face mare plăcere că te știm sănătos și că piepturile voastre ne apără de vrăjmași. Deși părinții le este dor de tine, eu i-am convins că patria nu se apără cu feciori la casă, ci acolo unde țara îi trimite...

Cei din familia lui **G. B. din București** către **caporalul t. r. V. M. :**

695 Dragă Silică... Suntem mândri că toți suntem la datorie pentru Patrie... Dumnezeu cu tine și să ne vedem sănătoși...

D-ra * din București către **soldatul ** :**

696 Dragă Die... Ți doresc sănătate... Să dea buful Dumnezeu să vă poarte de grijă la toți ostașii țării românești. Gloria să fie a lor, iar tu fii mândru de patria ta, fii biruitor — și să te întorci curând acasă...

D-ra * din București către **Locot. ** :**

697 Dragă Ionel... Imi pare bine că ești sănătos, iar veștile ce se aud sunt extrem de îmbucurătoare pentru cei ce simt românește. Când intrați în Odesa, adu-mi o piatră de pe străzile fostului oraș, — cred că de astea se vor găsi din belșug... Aici, liniște desăvârșită — suntem plini de admirație pentru cei ce-și jertfesc sângele pe altarul patriei...

D-ra L. A. din București către **fratele său, fruntașul t. r. V. A. :**

698 Gigule dragă... Noi toți de aici îți dorim multă sănătate pentru a te putea releva tot atât de frumos ca până acum. Decorația Virtutea Militară ce-ai primit îți va deschide noi orizonturi în viață, iar tu vei avea mulțumirea sufletească știind că ai contribuit la apărarea Patriei noastre dragi...

D-ra * din București către **plotonierul ** :**

699 Dragul meu Jean... Eu sunt foarte mulțumită de voi toți care sunteți plecați să apărați drepturile creștinești și Patria... Rog pe Dumnezeu să ție pe toți ostașii țării sănătoși — și să vă înapoiați cu bine...

G. S. din com. suburb. Pr. Nicolae către **fratele său, plotonierul major G. T. :**

700 Scump și iubit frate... Eu sunt cu serviciul la postul Pr. Nicolae — și-mi fac datoria ca și până acum, după cum știu că și tu ți-o faci... Rog pe bunul Dumnezeu

să-ți aibă de grijă și să-ți ajute să termini cu datoria către sfânta noastră Patrie — și să te întorci cu bine la cei dragi de-acasă, care te așteaptă cu mult dor...

I. C. din com. Obedeni, Ilfov, către fratele său, fruntașul M. C. :

- 701 Scumpul meu frate... Te rog să fii cuminte și ascultător de superiorii tăi și să servești cu credință și devotament pe Dumnezeu, Neamul și Patria...

M. S. din com. Ulmeni, Ilfov, către sergentul I. B. :

- 702 Scumpul și iubitul nostru cumnat... Ioane neică am venit și eu acum, dar nu știu cât stau, că acum suntem în război și trebuie să ne jertfim pentru țară și patrie și scumpul nostru neam românesc...

A R M A T A

S. I. din București către fratele său, caporalul F. D. :

- 703 Dragă frate... Să te reîntorci victorios, căci ne rugăm lui Dumnezeu pentru sănătatea marilor noștri conducători și scumpei noastre armate. Să vă ajute Dumnezeu să sfărâmați până la cea din urmă rezistență puterea diavolului de bolșevic... De acasă să nu porți grijă..

I. N. din București către soldatul I. D. :

- 704 Ioane... Noi cu toți te dorim și vă urăm la toată armata noastră ca bunul Dumnezeu să vă conducă pe căile isbânzii, pe care noi cu toți așteptăm de la voi fericirea...

C. O. din București către socrii săi V. M. din comuna Râncăcior, Dâmbovița :

- 705 Iubiți părinți... Să sperăm în bunul Dumnezeu că nu ne va lăsa și nu ne va smulge dintre noi pe cel mai tânăr vlăstar de la care aveți sprijinul și nădejdea bătrânețelor Dvs. Sunt și eu tată de copii, ... dar vă rog să fiți

cu curaj și cu mai mult sânge rece, căci sunt mulți Români în situațiunea Dvs. Trăiască armata română și conducătorii ei...

G. P. din București către caporalul A. I. :

- 706 Dragă Alexe... M'am bucurat foarte mult că ești sănătos și faci parte din zeii făuritori ai unei Noi Români: a Românilor... Noi, cei de aici, prin jertfa voastră, prin curajul vostru și al aliaților noștri nu simțim de loc războiul. Suntem cu toții la datoria către țară. Muncim, plătim impozitele și subscriem la împrumutul înzeștrării. Dorim o Românie mare și a Românilor, prin vrea lui Dumnezeu și a Conducătorului...

C. C. din București către caporalul I. I. :

- 707 Dragă Ilie... Dumnezeu să aibă în paza lui pe Regele nostru și pe toți conducătorii țării și pe toată armata și pe tine — și să vii sănătos acasă...

G. I. din București către caporalul N. O. :

- 708 Dragă Nicule... În București nici nu se cunoaște că e război, toate merg bine datorită bravei noastre armate care prin vitejia lor au distrus bandele bolșevice păgâne, care nu crede în Biserică și Dumnezeu...

D-ra * din București către soldatul D. I. :

- 709 Muțule drag... Sunt mândră de tine și de brava noastră armată. Dumnezeu să vă ajute să duceți victoria la bun sfârșit...

D-ra * din București către Locot. **, cunoscut de ea, întâmplător, în tren :

- 710 Domnule Locotenent... Iubite ostaș — nu pot rezista tentației de a vă numi astfel, căci războiul ne înfrățește pe toți — și mă face să iúbesc ostașul nostru — și să mi se umple inima de bucurie atunci când îl văd...

D-ra * din București către elevul caporal **: :

- 711 Dragă Ionele... Iți urez isbândă oriunde te vei duce, ție, cât și camarazilor tăi, să trăiască comandantul aviației române!...

D-ra * din București cătră sergentul t. r. ** :

- 712 Nelule, ...să nu râzi de mine: sunt fericită că armata noastră e atât de lăudată peste tot pentru vitejia ei. Sunt nespus de fericită de rezultatele ei. Când văd uniformele soldaților noștri, îmi zic: și Nelu e soldat și sunt foarte mândră, așa de mândră că parcă eu aș fi ostașul care și-a spălat obrazul de palmele primite, — și e strălucitor și curat... Să nu râzi de sentimentalitatea mea...

A. S. din com. Domnești, Ilfov, cătră sergentul D. D. :

- 713 Dragul meu ostaș, să fii mândru tu și camarazii tăi de oaste, credință și neam că ați putut învinge lifta spurcată... Deci îți urez sănătate, voce bună, credință în Dumnezeu și piept de oțel, ție și la întreaga Armată Română... Al tău prieten care te dorește...

Nevasta lui C. D. din comuna Gornea, Vlașca, bărbatului ei :

- 714 Dragă tată... Îți doresc și d-ta sănătate și la întreaga armată sănătate și isbândă, să se destrame bolșevismul din toată lumea...

G. G. din com. Străoanii de jos, Putna, cătră soldatul I. R. :

- 715 Dragă cumetre... Vă doresc sănătate, atât d-tale cât și la toți ostașii țării, care ne duce la gloria neamului strămoșesc... Dvs. nu uitați niciodată datoria ce aveți cătră țară, iară noi de acasă nu vom uita niciodată de Dvs....

ȚARA — REGELE — CONDUCĂTORUL**C. U. din București cătră fiul său, sergentul P. U. :**

- 716 Dragul tatii... Mi-a părut bine că ești sănătos... Tot ce îmi spui este lucru ostășesc, să nu duci nici o grijă, cu bunul Dumnezeu înainte, căci el are grijă de toți. Necredincioșii de Ruși bunul Dumnezeu nu le-a ajutat, așa, să fiți cu curaj și cu inimile cătră Cer, Rege și Conducător. Să trăești, tătice!...

G. din București către Locot. A. M. :

- 717 Dragul meu Sandu... Cuvintele mele de laudă pentru tine cred, scumpul meu, că sunt prea mici. Ți-ai făcut datoria așa cum ai spus tu totdeauna, cu credință și dragoste față de Rege, Țară și Mareșal. Sunt foarte mândru de tine și te voi avea în ochii mei, ca exemplu, dacă țara noastră scumpă va cere și din partea mea să-mi fac datoria. Aștept cu nerăbdare să fiu încorporat...

P. S. din București către fratele său, soldatul A. S. :

- 718 Dragă frate Sandule... Vezi, fii supus ordinei. Mergi tot înainte, acolo unde vă va conduce Domnu General Antonescu, care vă va duce la biruință. Trăiască Regele, trăiască Domnu General Antonescu, trăiască Armata care se jertfește pentru războiul sfânt...

D-na H. L. din București către fiica sa, d-na E. P., la Beiuș :

- 719 Scumpa mea dragă și mult dorită fetiță... Lenuța și cu mine suntem sănătoase și foarte fericite de succesele avute. Sfânta Cruce a învins — și frățiorii noștri alipiți : Ura ! Ura ! Ura !... Trăiască Regele, Conducătorul și scumpa noastră armată. Să fim mândri de Românașii noștri dragi și scumpi... Te îmbrățișez, Mărnica ta.

T. F. din București către sergentul N. G. :

- 720 Dragă Năică... Să-ți dea Dumnezeu sănătate, să vii sănătos, — și să ajute Dumnezeu la oamenii noștri drepti care au adus țara la bine. ' Să trăiască D-l General Antonescu, Regele nostru — și întreaga Armată...

D-na A. P. din București către fiul ei, sergentul S. S. :

- 721 Florică scumpă... Dumnezeu să-ți ajute să vii sănătos acasă și Jean de asemenea, să mă mândresc cu voi că v'ați făcut datoria către Țară, Rege și Conducător... Mama.

D. M. din com. Măgureni, Teleorman, către sergentul S. L. :

- 722 Dragă Bică... Suntem sănătoși — și să-i mulțumim lui Dumnezeu așa cum suntem până acuma... Bică, fii

cu gândul la Dumnezeu să învingi hoarda bolșevică, — care a chinuit pe frații noștri basarabeni și bucovineni timp de un an de zile. Bică, roagă-te la Dumnezeu în tot minutul și în culcare și în sculare să trăiască M. S. Regele și d. Mareșal Antonescu, ani mulți și fericiți căci numai prin ei vom câștiga bunul nostru de mai înainte...

D-ra * din București către caporalul t. r. ** :

- 723 Dragul meu... Sunt mândră că fotografia mea este atât de aproape de tine — care te jertfești pentru Țară, Neam și Rege... Vreau să te cred sănătos și mândru de misiunea ce o ai de a-ți apăra glia strămoșească — și așa vrea să fiu și eu pe front, să lupt alături de tine... Dar e imposibil. Crede că mă voi ruga mereu lui Dumnezeu să te întorci victorios... Curaj!...

CONDUCĂTORUL

C. B. din București către elevul plotonier P. A. :

- 724 Dragul nostru Puiule... Credem că entuziasmul îți stăpânește firea și cu exuberanța tinereții tale, te călăuzește la fapte mărețe. Toată suflarea românească glorioaselor fapte de arme ale voastre, scumpi copii ai tuturor. Dumnezeu v'a hărăzit fericirea a fi chemați la claca Domnului, ca să alungați netrebnicia nelegiuitorilor, slavă Domnului! Onoare, recunoștință marelui Mareșal care e steaua Patriei...

A. D. din București către D. N. din com. Babele, jud. Vlașca :

- 725 Dragă Didi... Imi pare f. rău că n'am fost acasă când m'ai vizitat, dar eram la spital — și aici, printre ostașii răniți, alături de doctori, îmi făceam datoria față de scumpa noastră țară „R. M.“ și față de înțeleptul nostru Conducător, care muncește zi și noapte, pentru a readuce la înflorire țara — și pentru a o înălța pe temelii noi și tari... Sunt nespus de fericită când simt că am făcut și eu ceva de care să mă pot mândri... Și acum, mă duc să mai vorbesc cu ei...

N. din București către D-ra * din București :

- 727 . . . In momentul de față când scriu această c. postală mă gândesc la victoria totală. Crucea e cu noi. Cei ce nu cred în cruce n'au de cât să piară. Victoria e-a noastră. Bolșevismul va dispărea, cât mai curând, iar sub ochii Conducătorului și ai noștri, va înflori o Românie nouă. Imi fac întâi datoria către țară și apoi a mea personală. De aceea, îți spun : trăiască România Mare — și noi în ea, fericiți. Nicușor.

N. I. din București către N. C. din com. Dobrești, jud. Fălciu :

- 728 Dragă surioară... Cele începute la 22 Iunie fac să tresalte de bucurie inima oricărui Român în isbânda luptei cu adevărat sfinte, ce țara și neamul românesc o duc cu o voință și cu un curaj nemai pomenite, în contra dușmanului de veacuri de la răsărit, care voia să întindă robia cu întunerecul și cu necredința lui asupra întregului nostru neam. Dar Dumnezeu a repetat și cu noi minunea când Goliat uriașul, asupritorul și necredinciosul a pierit de mâna celui mic, dar bun și drept-credincios. De acum suntem salvați, iar neamul nostru în veci unit, va glorifica pe vrednicii lui conducători, în frunte cu marele nostru general I. Antonescu...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 729 Iubitul meu prieten... Cred că totul merge conform programului stabilit, mulțumită Conducătorului nostru brav și neobosit. Tatăl meu e și el plecat departe, așa că am rămas singure, cu mama... Noi suntem zi de zi la spital... Cu încredere în Dumnezeu sunt sigură că odată ne vom vedea...

D-na ing. * din București către d-I ** :

- 730 Să trăiască scumpul nostru Conducător! Tare mi-i drag Il iubesc și îl respect tot atât de mult...

D-na P. din București către d-na V. M. :

- 731 ... Bine că ne-a ajutat Dumnezeu să ne vedem iar cum trebuie — și că mai trăesc să mă bucur că visul nostru de român nu moare. Să ne ție Bunul Dumnezeu pe Generalul Antonescu sănătos — și armata noastră și cea germană...

Indescifrabil din București către G. V. din Tulcea :

- 732 Dragii mei... Am auzit că ați suferit de pe urma mâncătorilor de oameni, însă cu voia lui Dumnezeu și a Conducătorului nostru scump, vom scăpa — și vom vedea țara noastră liniștită...

*Câteva scrisori din cartierele Capitalei :***Soții N. și E. T. din București către caporalul S. U. :**

- 733 Dragă fine... Să dea Dumnezeu să fii sănătos până la terminare. Și România noastră să reușească să iasă învingătoare, pentru că țara suntem noi toți — și toți suntem țara, — cum străbunii noștri au știut să ne-o păstreze, să fim și noi mândri să o păstrăm tot cu aceeași dragoste ca și ei. Să trăiască Generalul Antonescu și cu el noi toți, căci numai el ne va duce la fericirea țării și a neamului românesc...

G. S. (pensionar c. f. r.) din București către Mareșalul Țării, cu prilejul primirii acestui rang :

- 734 Domnule Mareșal. Dumnezeu să vă păstreze! Cu deplină satisfacție sufletească, îndrăznesc înaintea Excelenței Voastre a vă ura să trăiți mulți ani spre binele Patriei de la care ați bine-meritat a fi înălțat prin bunăvoința Regelui și-a Guvernului. Cetățean supus...

I. D. din București către fruntașul M. P. :

- 735 Iubitul nostru prieten... Cred că ai o bucurie mare tot cum avem și noi pe aici cu ajutorul lui Dumnezeu și cu ajutorul Marelui Conducător D-l Mareșal Antonescu — Dumnezeu să ni-l ție căci ne-a scăpat de liftele spurcate din răsăritul frumoasei și înfloritoarei „Țara noastră mândră“, din răsăritul frumoasei grădini românești...

C. D. din București către caporalul B. T. :

- 736 Dragă Tudose... Cu toți ai mei și toți ai Dvs. din comună suntem bine sănătoși și ne rugăm lui Dumnezeu pentru sănătatea, puterea și isbânda Dvs. și întregii noastre armate, cu dragul și iubitul nostru Conducător, pe care Dumnezeu să îl apere de orice rău... Aici totul este foarte bine, să fiți fără nici un pic de grijă, de cât numai cu gândul la credință și isbândă, pentru scumpa patrie, neam, Rege și Conducător...

C. D. din București către fratele său, soldatul A. D. :

737 Dragă Sandu... Pe aici toți și toate sunt bine, de unde te așteptăm pe tine să vii biruitor, așa cum dorește Conducătorul și toți bunii Români...

M. A. din București către vărul său, soldatul M. C. :

739 Iubite vere Marcu... Vă dorim sănătate bună la toți și bunul Dumnezeu să ne dea biruință bravei noastre oștiri și Conducătorului nostru!...

D-na A. I. din București către soțul ei, soldatul V. I. :

740 Scumpul meu soț... Am primit ajutorul pe 1 Sept. o mie trei sute lei. Mulțumesc Conducătorului și-i doresc multă sănătate și bătrâneță fericită în liniște, și la toți camarazii credincioși către neam...

Florica U. din București către fratele său, sold. M. V.:

741 Dragă frate... Îți scrie sora ta Florica din partea ei multă sănătate... Uite ce, Costică, să nu duci grijă de-acasă, suntem sănătoși cu toții. Și fii cu credință în Dumnezeu și în Marele tău Conducător...

Câteva scrisori de la țară :

D. D. din com. Dobreni, Ilfov, către soldatul F. S. :

742 Nene Florică... Doresc ca micile mele rânduri să vă găsească sănătoși acolo la datorie, unde vă aflați între comandanți și camarazi. Nene Florică fii cu curaj și nu duce grija celor ce-au rămas acasă, căci ei sunt bine și sănătoși. Știu că-ți vine greu că-ți aduci aminte de casă, dar fii cu curaj și gândește-te că nu este om pe lume să nu fi trecut în viața lui pân fro greutate. Fii cu curaj căci bun e Dumnezeu — și cu ajutorul și puterea lui vom zdrobi vrăjmașul și poate ne vom vedea iarăși unul lângă altul aproape de cei care-ți este atâta dă dragi, aproape de căsuța Dvs. Fii cu curaj nene Florică și nu uita că ești Român. Vremurile de față ne cere mai mult ca oricând curajul și vitejia. Trăiască Conducătorul Statului, Mareșalul Antonescu, Trăiască România Nouă, Trăiască Armata Română...

C. P. din Bucureștii noi-cătră fiul său, sergentul M. P.:

- 743 Dragă Michăeș... Fii cu curaj — și fă cum te-am învățat, cereți activarea, că ești născut și ursit de Dumnezeu să fii omul d-lui Mareșal Antonescu, cum am fost și eu pe 1916—1918. Dumnezeu cu voi, fiii țării; nu purta grija noastră — și nu te gândi de cât la victoria României. Tatăl tău.

M. D. din com. Turbați, Ilfov, cătră fiul său, caporal T. D.:

- 744 Dragul nostru... Să nu-ți pară rău că ești departe de casă, gândește-te că ești alături de D-l Mareșal Antonescu. Fii cu sânge rece și gândește-te la Dumnezeu. Sănătate și isbândă să-ți dea Dumnezeu...

I. P. din com. Ciflia, Ilfov, cătră finul său, sergentul G. N.:

- 745 Iubitul nostru fin... Iți dorim sănătate și victorie — și ne rugăm lui Dumnezeu să ajute la întreaga țară și Conducătorului nostru... Noi am primit scrisoarea de la tine — și ne-am răcorit...

Cristina T. din com. Buftea, Ilfov, cătră ginerele ei, soldatul N. G.:

- 746 .. Dumnezeu să-ți ajute, cât și armatei române, Regelui și d-lui General, făuritorul Țării Mari...

Elena M. din com. Militari, Ilfov, cătră fratele ei, sergentul M. M.:

- 747 Dragă nenică, află că toată lumea e foarte fericită că isbânda e a noastră, — și cred că isbânda cea mare se apropie tot pentru România cea dragă și scumpă. Zi și noapte mă rog lui bunu Dumnezeu pentru toți cei plecați pe front și pentru Conducătoru României. Dumnezeu cu toți ce sunt de o credință...

Firma G. Z. din București pune pe cărțile postale pe care le expediază clienților săi, ștampila aceasta:

- 748 Trăiască Biruința și Mareșalul Antonescu.

Sfârșim acest capitol al eroismului celor din spatele frontului cu scrisoarea d-lui Prof. I. C. din București către fratele său, sergentul voluntar D. C., rănit, în spitalul Sf. Spiridon din Iași :

749 Măi Mitrache. E ziua ta, Sfântul Dumitru. Pe câte îmi aduc aminte la o zi ca aiasta, altădată, pe când mama și tata mergeau la patron la Dumitru Guia-Apostol, unde mâncam răcitură de porc cu lingură de lemn din strachină de lut smălțuit, — ziua ta trecea nebăgată 'n seamă, pe valea Gurănzii, cu caii și cu vacile, la „iarba popii“, pe otava în care se vedeau în veșted urmele „căchișelor“ și drumul — ca o cale a laptelui — pe unde fusese trase de vale la grămadă. Și pe când bătrânii, în casa patronului, dădeau drumul pe gât, cu „ghiogâlț“, sarmalelor ghiontite cu un deget și ajucate din captari cu trei, care, apoi, erau băgate pe rând, până în cerul gurii și supte de untura de mascur, — pentru noi, cei ce nu ne sinchiseam de onomastice, cel-mai strașnic praznic era popușoi pâr-păliți la jăratecul din balegă uscată... Pe vremea aceea, când pe toată valea Jijiei singură Marița lui Bârză mergea călare pe calul cel deriș, cu coada și coama tăiate scurt, și se socotea ca un mare păcat și o mare rușine, ca și atunci când s'ar fi băgat în fântână după pui de „vra-ghie“, că se spunea că seacă izvorul, — în zilele acelea noi n'am murit și nimeni nu se îmbolnăvea că, după un ospăț de popușoi copti, beam apă din bahna pârăului, din care se adăpau toate vitele și sălbătăciunile, întinși pe brânci deasupra ochiului de apă, sau adusă tocmai din „isvoare“ în pălărie, ori în bostani. Când te gândești la unele leșinături ale târgurilor, crescute cu termometrul în perete și cu tot felul de izuri în scaldătoare, ori cu hapuri și chiclazuri în mâncăruri, — nouă, mici Tarzani în exploatarea miriștilor din Coțoaca după mure, a bulgăriilor lui Lipovanu și Costache Matei după harbuji, a grădinilor lui Murariu și Zotea cu cele mai îndrăcite bunătați de poame, altădată ne venea a zâmbi cu milă de târgoveți, iar astăzi gândim cu plină admirație la vitalitatea și teribila rezistență care se plămădește și o furnizează satele.

Pe vremea Sfinților Dumitri de pe când gândurile mele răscolesc aceste aduceri aminte, altfel de viață se depăna, în alte condițiuni, în alt ritm și în cu totul alte preocupări. În primul rând într'un cadru de etică incomparabil zilelor de când noi am trecut în maturitate. Pe vremea aceea, când Petrache Olaru recita :

*La Sarmisagetuza stă mândrul Decebal,
Ce-a frânt popoare multe, de jos și de pe cal...*

toată clasa, toată școala și Domnul, era fulgerată de fiorul celui mai sublim eroism, ca și atunci când cântam „Deșteaptă-te Române“. Și azi mă trec aceiași fiori când mi-amintesc de zilele copilăriei când Diaconescu Constantin recita :

*La Plevna zace într'un șanț
Scăldat mai tot în sânge
Rănit de moarte-un dorobanț...*

sau când Costică al Domnului spunea frumos :

*Pe drumul de costișă ce duce la Vaslui
Mergea un om cu jale, zicând în gândul lui...*

Azi, când sună la radio :

*Trompetele răsună prin munți și prin câmpii
Românii toți s'adună cu sutele de mii*

tremură carnea pe mine și mă sforțez să nu scap lacrimi la trezirea simțimintelor de pe vremea școalei „Micului Dorobanț“ când — îți amintești și tu — comandați de Toader Delescu sau Ghiță Nistorac, instructori, cu coifuri de hârtie albă în cap, în formație de coloană de marș, cântând acelaș marș, desculți, fărămam bulgării drumului sub călcâie, pătruși și stăpâniți de cel mai sublim eroism. Invățătorii generațiilor de-atunci au fost adevărați apostoli și misionari naționali, organizând unitățile cooperatiste și băncile populare sătești ori obștiile pentru rezistența și ridicarea economică a satelor și cultivând sentimentele naționale, patriotice și eroice, de am putut încheia războiul trecut cu o isbândă așa de mare, fără să fim înarmați, împotriva unui inamic care, azi, dá probă lumii întregi că-i de neînving.

Pe vremea când noi am crescut așa, până și fetele mari, la secere, la prășit, ori serile la desfăcut popușoi sau la clăci, nu cântau blestemățiile urite ale tinereților de azi, ci, îți amintești de fetele lui Nistorac chiar, a lui Șoptelea și a lui Tătaru cum cântau :

*Fata lui Gazi Osman,
Fa Grivișo, fa,
Grivișo poart'un colan,
Fa Grivișo, fa...*

și tot de astea, care-au format pe nesimțite sentimente de eroi și de disciplină sufletească națională.

Iată, în de-al de astea găesc eu temeiul și explicația gestului tău eroic, național, neîntrecut, care te-a adus la împrejurarea supremă ca Sf. Dumitru a acestui an să-l faci pe patul spitalului, ca rănit de războiu, pentru Patrie, pentru Neam, pentru Cruce, război la care ai luat parte, deși om bătrân aproape, ca voluntar.

Ce fericită zi pentru tine !... Ce comemorare măreață ! Ca și eroii lui Coșbuc, ca și dorobanții lui Alecsandri, ca și „sergentul“ de „pe drumul de costișă ce duce la Vaslui“, care a trezit și a cultivat sentimentul eroismului în noi, — și ca și Sergentul, de viță boerească, Gheorghe Donici din șarja de la Robănești din 1916, azi, 26 Octomvrie 1941, *sergentul t. r. VOLUNTAR DE RĂSBOI, Constantinescu I. Dumitru*, fiul lui Ioan și al Nataliei, din comuna Trușești, plasa Jijiei-Ștefănești, județul Botoșani, — frate al eroului sergent t. r. *Constantinescu I. Ion*, căzut pe Măgura Cașinului în războiul celălalt, — își face onomastica — Sf. Dumitru — în spital, cu pecetea rănilor, sigilate cu gloanțe, pe patul suferinței, ca un erou, erou de rasă !..

Când viața nu e stânsă în trupul tău, când trupul tău împuținat cu o parte lăsată ca mărturie a eroismului pe pământul pentru care ți-ai aruncat însăși ființa ta în cumpăna soartei, când Cerul ni te-a dăruit, totuși, cu zile, dar încărcat de mândrie, ca să ne ușurezi sufletele, să ne ferești și să ne mândrești zilele noastre, — de ziua ta, primește, Mitrache dragă, urarea fără de cuvinte și îmbrățișarea care ne topește și ne face una, ca înainte de a fi ființe despărțite. Niculiță . . .

**Acestei scrisori, d-na Prof. A. C., soția d-lui Prof. I. C.,
adaogă următoarele rânduri :**

750 Mitrache dragă . . . Eu, de ziua ta, nu-ți pot scrie mult. Nu sunt în stare să găesc expresii adecvate întregii simțiri care-mi umple sufletul de o admirație dusă până la slăvire, de o frățească și românească dragoste dusă până la gelozie, de fericire și mândrie, de smerită și adânc simțită rugăciune de mulțumire către Atotputernicul, care, din harul Său Dumnezeuesc te-a dăruit cu alese virtuți de om, de bun creștin și român și mai ales cu atâta spirit de jertfă și un curaj nebun, care te-a adus azi, acolo unde ești.

De aceea, azi, de ziua ta, eu rămân fără glas ! Cu gândul la trecutul și viitorul tău, eu nu pot vedea azi de cât

prezentul: „Patul tău de suferință“ în fața căruia, vin măcar pe această cale să îngenunchi și cu lacrimi neînțelese să mă rog din toată inima, să-ți fie durerea și suferința tot atât de mici și de ușoare, pe cât ți-au fost de mari entuziasmul și curajul atunci când ai pornit la luptă.

Pentru mine ești și rămâi singurul „Voluntar“ din acest război pentru că tu ne întrușipezi pe adevăratul „Voluntar Român“ purtător de „Virtute Militară“ și pentru că tu, după ce te-ai dăruit întreg Țării, astăzi, ești iarăși al nostru, al tuturor celor dragi ție, care — după ce ne-am umplut sufletul de mare jale pentru Ticu și de mare bucurie pentru reîntoarcerea lui Aurel — îți urăm astăzi ție, grabnică însănătoșire și multă, multă fericire, alături de scumpa ta Margareta.

Să te ajute Dumnezeu în toate și să ne vedem curând în București, să ne împărtășești și nouă din tot ce-ai văzut, ce-ai pățit și ce-ai admirat în timpul campaniei contra „hienelor roșii“ (cum le zice și Aurel) . .

Observațiuni. — Dacă cei de pe front s'au purtat așa precum bine știm cu toți, apoi și marea mulțime a celor rămași în urmă, căreia i-am spus „cei de-acasă“ s'a purtat în înălțimea vitejiei acelor. Dacă ostașii au grăit cu putere cuvântul „Datorie“, același cuvânt a fost rostit și de foarte mulți din cei rămași acasă. „Dacă voi vă faceți datoria acolo, ne-o facem și noi aici.“ Fără sfârșit au fost scrisorile în care tineri sau bătrâni, bărbați sau femei, săteni sau orașeni au rostit cu putere că și ei se silesc a-și îndeplini îndatoririle în locurile în care i-a așezat Dumnezeu. Și am putut să ne și convingem adesea că acestea n'au fost numai niște cuvinte deșarte. E destul să ne aducem aminte de avântul cu care s'au săvârșit muncile agricole în acest răstimp, ca să ne convingem lesne că și frontul din spate și-a făcut datoria deplin.

O altă manifestare a multora din aceștea a fost aceea a dorinței lor de a merge și ei pe front, să lupte alături de ostașii care fuseseră mai „favorizați“ în această privință. Iar acest fel de manifestare s'a alăturat în toate straturile obștei noastre, fără deosebire.

Această dorință de a merge pe front era în strânsă legătură cu aceea ce făcea și tăria acelor care luptau, și anume cu conștiința precisă a primejdiei de la Răsărit și cu sentimentul că acest război se poartă în numele Crucii și-a Bisericii Domnului Hristos.

Se cade să subliniem avântul generos din scrisorile tinerelor fete, cum și înțelepciunea și patriotismul din scrisorilor nevestelor ostașilor, din toate categoriile sociale ale neamului. Unele din aceste scrisori sunt cu adevărat pilde de eroism feminin.

Primirea veștilor grele de pe front — moartea vreunei rude sau a vreunui prieten, alcătuește, de asemenea, un capitol demn de subliniat. De sigur că mare și arzătoare este durerea pe care o aduce în sânul unei familii, dar ceea ce este mai însemnat este felul în care ea este primită și reacțiunea pe care o produce în suflete. Din cele câteva scrisori pe care le înfățișăm și care cuprind tocmai manifestarea unor asemenea reacțiuni, putem să ne dăm seama cât de ferm și de înțelegător s'a arătat sufletul românesc și în această privință. Unele din aceste scrisori sunt de-o măreție fără pată, înduioșând, sguinduind, dar și întărind în acelaș timp sufletul cetitorului.

Recunoașterea celor din spate că ei, oricât și-ar face datoria, totuși sunt cu mult în urma acelora care se luptă pe front, rămânându-le datori, este iarăși o trăsătură caracteristică din multe din scrisorile care pleacă de acasă spre cei de pe linia de foc. Până acolo merge uneori această recunoaștere, în cât o doamnă nu se șfiește să spună că acei din spate nu sunt vrednici nici „să spele picioarele celor care luptă pe front“ — și că „numai datorită lor, trăim noi.“

O altă recunoaștere — pe care, de altfel, o aflăm nu numai în scrisorile din acest capitol, ci în toate celelalte, — este aceea dată meritelor Conducătorului nostru. După cum oricine poate vedea, recunoașterea aceasta îmbracă formele cele mai calde și cele mai spontane, venind dinspre toate categoriile și dinspre toate ținuturile obștii noastre. O unitate și-o unificare românească prin persoana Conducătorului, în cele mai mari clipe ale existenței noastre naționale.

CAPITOLUL IV

CREDINȚA

„Cădea-vor mii la stânga și zeci
de mii la dreapta ta, dar de tine
moartea nu se va apropia“.

(Psalm, 91)

Cum s'a putut observa și până acum, și cum se va putea vedea și din celelalte capitole, mai în toate scrisorile înfățișate, numele lui Dumnezeu, într'o formă sau alta, este prezent. Și pot afirma că din întregul număr de scrisori cercetate, peste 90% din ele conțineau o invocare către Dumnezeu cel A-tot-puternic. Această invocare era făcută în fel și fel de chipuri, iar calificativele date lui Dumnezeu erau fără de număr.

De asemenea, numele lui Dumnezeu se află scris în foarte multe chipuri.

Iată, vom face mai la vale, spre satisfacerea curiozității cetitorilor, cum și pentru a contribui la o cât mai adâncită pătrundere a problemei religioase la noi, două prezentări.

Întâiu, vom prezenta cele 30 (treizeci) de jeluri în care am găsit scris Numele lui Dumnezeu.

Iată-le :

1) Dumnezeu, 2) Dumnezău, 3) Dumnedeu, 4) Dzeu, 5) D-zeu (cel mai frecvent), 6) D-zău, 7) D-nezău, 8) Dunzeu, 9) Du-zeu, 10) Duzeu, 11) Dumezeu, 12) Du-ză, 13) Dumzu, 14) Dunezeu, 15) Du-z., 16) D, zeu, 17) D-z., 18) Dz, 19) Dum-zeu, 20) Du-zu, 21) Dum., 22) D-mnezeu, 23) D-neze, 24) D-ze, 25) D-zu, 26) Du-m., 27) D., 28) d., 29) D-uz., 30) Dum-nezeu.

Al doilea, vom arăta în câte feluri am aflat invocat și calificat pe Dumnezeu și puterile Sale. (Pentru simplificare vom nota numele lui Dumnezeu cu D.) *).

Iată-le :

1. D. să te apere de rău.
2. D. e bun și mare.
3. D. să aibă grija ta.
4. Să dea D. pace.
5. Gând bun la D.
6. Mulțumim bunului D.
7. Dacă ne ajută D.
8. Că poate, vrea bunul D.
9. Cu ajutorul lui D.
10. Ne rugăm lui D.
11. Gândul la D.
12. D. să vă dea sănătate.
13. D. e milostiv.
14. Să te ferească D.
15. Bunul D. (cel mai obișnuit).
16. Să-ți ajute D.
17. D. să te aibă în sfânta lui pază.
18. Bun e D.
19. D. e cu noi.
20. Dă D.
21. D. te va acoperi cu puterea lui.
22. D. e binevoitor.
23. D. e mai mare pe toți.
24. D. ne va ajuta ca totdeauna.
25. D. te va ușura.
26. D. cu mila.
27. Bunul D. drăguțu.
28. Cu ajutorul Atotputernicului.
29. Sfântulețul de Sus.
30. O vrea D. și Maica Domnului.
31. D. e puternic.
32. Mila Domnului.
33. Lăudat fie numele Domnului.
34. Prin puterea lui D.
35. D. ne ferește de orice.
36. Induratul D.
37. Facem și noi ce ne-o învăța D.
38. D. are grijă de noi.

*) Aceste câteva calificări sunt luate din scrisorile cercetate numai într-o singură zi la cenzură.

39. D. e mare și puternic.
40. Am făcut cum a dat D.
41. Dacă o vrea D.
42. Mulțumesc lui D.
43. Cu ajutorul lui D.
44. A dat D. de-am făcut...
45. Rugăm pe bunul D.
46. Nădejdea în Cel de Sus.
47. Numai Tatăl de Sus are putere.
48. Ne-o învăța Dumnezeu...
Etc, etc....

Cele mai frecvente calificări au fost acelea de bun și milostiv, cât despre drept, aproape că n'am găsit forma Dumnezeu e drept, ci numai dreptatea lui Dumnezeu.

Unii, în loc de Dumnezeu zic : „Voința dumnezeiască“ — „Pro-nia divină“ — „Natura“.

INVOCAREA LUI DUMNEZEU

D-na E. Colonel P. din București către soțul său, Colonelul E. P. :

- 751 Dragă Ermil... Dumnezeu care a hotărît totul așa minunat, așa va orândui și alte minuni și ne vom revedea poate mai curând de cât ne așteptăm. Curaj, Ermilule!... Dumnezeu să te ocrotească, pe tine și regimentul tău!...

I. G. din București către Sublocot. I. N. :

- 752 Dragul și bunul nostru Puștiu... Bunul Dumnezeu în atotputernicia lui a ajutat și de data aceasta neamului nostru atât de încercat — și ne-a dat fericirea să zidim fiecare, după posibilități, edificiul măreț ce va fi România de mâine. Desigur pentru voi, care jertfiți totul pe câmpul de onoare, meritul este mai mare și vi-l recunoaștem în întregime. Dorim ca până la urmă, mâna ocrotitoare a lui Dumnezeu să te apere pe tine și pe toți frații noștri luptători...

D-na F. din București către fiul ei, Locot. S. F. :

- 753 Dragă Aurele... Nu rog altceva pe tata Doamne de cât a se face pace și a veni și voi întregi și sănătoși acasă... Te felicit pentru decorațiile cu care te-ai distins...

A. S. din București către Sublocot. G. B. ·

- 754 Scumpe prietene și frate... Venit pentru două zile prin București găesc c. p. din 24 Sept. din care desprind vești bune despre mama și munte de credință pentru câștigarea luptei începută cu cea mai infernală putere — dușmanul nostru cel mai feroce — bolșevismul. Din adâncul inimilor noastre rugăm fierbinte pe Cel de sus să te aibă în paza Lui, să-ți dea sănătate deplină și reușită totală asupra celor fără de Dumnezeu cu încredințarea că acolo Sus avem pe cineva care ne urmărește pașii cu drag și ne ocrotește în lupta ce ducem...

*Câteva scrisori din cartierele Capitalei :***Soții A. și P. L. din București către subofițerul t. r. C. G. :**

- 755 Dragă Costică... Ne-am bucurat că ești sănătos și decorat. Noi rugăm pe Inaltul Creator să vă aibă pe toți sub ocrotirea Sa și să vă dăruiască puterea de a pași din Victorie în Victorie până la Victoria finală și Sfânta Cruce să vă apere de nenorociri...

D. M. din București către caporalul I. I. :

- 756 D-le Ioniță... Nu duce grija de cei de aici, ei sunt bine. Cu ajutorul lui Dumnezeu și credință în El ai să vii sănătos acasă. Să ai curaj și credință și va trece toate, că nimic nu e mai tare ca omul... Și orice început are sfârșitul lui....

C. Z. din București către soldatul Z. M. :

- 757 Dragă nene Mărine... Noi toți ne rugăm lui Dumnezeu pentru întărirea noastră a tuturor Românilor credincioși, care luptăm pentru libertatea întregii națiuni... Fii cu credință în Dumnezeu și conducători, care ne vor duce la bun sfârșit...

I. R. din București, către vărul său, sergentul D. R. :

- 758 Vere Mitică... Să rugăm cu toți pe bunul Dumnezeu să ne ajute să putem să nimicim pe acel vrăjmaș fără de Dumnezeu... Te rog fii atent și să faci ca de activ serviciu, să nu fie altul care să te rămăie...

V. N. din București către cumnatul său, **soldatul G. C.:**

- 759 Scumpul meu cumnat... Te așteptăm să vii acasă biruitoare... Luptă cu credință în Dumnezeu contra bolșevismului, că Dumnezeu ți-o ajută...

Lenuța Z. din București către fratele său, **sold. M. Z.:**

- 760 Iubite frate... Trebuie să mai ai răbdare și să ai credință în Dumnezeu, că numai în el stă puterea noastră și numai el ne va ajuta să biruim pe acei sălbateci fără nici o credință — și fără crucea dătătoare de biruință. Crede cu tărie în Dumnezeu!...

Scrisori de la țară:

Locot. Gr. H., învățător, din spital, către părinții săi din com. Costuleni, satul Hilița, Iași:

- 761 Scumpii mei părinți... Acum rana merge spre vindecare, iar osul începe să se lege... Stând în pat, gândurile mele aleargă tocmai acolo la Dvs și parcă aș vrea să străbat depărtarea asta dintre noi, să vă văd... Mi-i dor de toți ai noștri — și în rugăciunile mele către Cel Atotputernic nu cer de cât să ne vedem sănătoși, iarăși laolaltă, ca în vremurile cele bune. Vă rog să nu fiți îngrijorați de loc. Toată nădejdea la Cel de Sus...

N. O. din com. Peret, Teleorman, către fiul său, soldatul F. O.:

- 762 Iubitul meu fiu... Dumnezeu este mare și puternic, Florică, să ne gândim numai la El, căci dacă aș avea eu o putere, aș face ca Baba Dochia, care s'a dat pradă la lupi, în locul fiului său...

M. M. din com. Găiseanca, Vlașca, către subofițerul H. M.:

- 763 Iubitul nostru fiu... Știm bine că ești departe de țara noastră, însă tot sub acoperământul lui Dumnezeu ești fie unde ai fi. Ceea ce te rugăm fii cu băgare de seamă și cu credință în Dumnezeu, numai așa poți să birui orice dușman...

Soldatul G. D. către soția sa, Joica D. din com. ? :

- 764 Joica, să nu ai grijă de mine, că are Dumnezeu destulă grijă...

I. G. din com. Mogoșoia, Ilfov, către fratele său, caporalul C. G. :

- 765 Dragă frate... Ce să facem, — după furtună are să vină și vreme bună, așa că Dumnezeu le va îndrepta... Să avem credință unu la altul și toți la Tatăl sfânt, că ne va mântui...

Zaharia M. din com. Vârteju Nefliu, Ilfov, către fratele său, soldatul P. I. :

- 766 Dragă frate... Ne gândim la matală, dar nu avem nici o putere, ne rugăm și noi destul să te apere Dumnezeu, că puterea toată este la el — și el cu mila poate să vă ajute să înaintați și să veniți sănătoși...

E. B. din com. Fălcoianca, Ilfov, către vărul său, caporalul A. T. :

- 767 Scumpul meu văr... Să mulțumim bunului Dumnezeu că ne-a ajutat cu bine de am învins Hoardele păgâne. Eu totdeauna aduc laude și rugăciuni lui Dumnezeu pentru însănătoșirea celor răniți și sănătatea celor ce-și fac datoria pentru țară și sf. cruce...

Indescifrabil din com. T. Vladimirescu, Ilfov, către fruntașul I. C. :

- 768 Dragă prietene, ...te doresc în tot momentul și te aștept cu nerăbdare pă tine și pă vărul Marin și pă toți frații români, mă rog lui bunul Dumnezeu și mulțumesc că ne-a apărat patria și pă noi...

I. A. din com. Flămânzeni, Ilfov, către sergentul E. C. :

- 769 Dragă Micu... Mă rog lui Dumnezeu și am credința că cu ajutorul lui să facem o Românie mare și tu să vii sănătos... Eu mă rog — și te rog fii și tu cu acelaș sentiment ca și mine, și atunci Dumnezeu ne va ajuta...

N. V. din com. Ratești, Tutova, fost rănit, cătră sergentul I. G. :

- 770 Dragă Ionică... Eu ți-am tot scris și am văzut că nu mai răspunzi, m'am gândit cumva să nu fii mort, dar oare cum să mai mulțumim lui Dumnezeu pentru asemenea apărare. Eu cred că numa prin apărarea lui am mai scăpat cu zile...

Sergentul A. H. cătră I. R. în com. Băloșeni, Ilfov :

- 771 ...Imi scriți că a venit apa mare și-a luat de pe câmp... Iubiții mei, toate acestea sunt numai de la Dumnezeu spre îndreptarea lumii. Fiți liniștiți și rugați-vă lui Dumnezeu, căci toate vor fi bune. .

Lina A. din com. Prundu, Ilfov cătră fiul ei, fruntașul R. P. :

- 772 Iubitul nostru fiu... Roagă-te lui Dumnezeu să te fie sănătos și să vii și tu acasă, cum a venit și tatu-to altă dată...

Ioana I. din com. Săbăreni, Ilfov, cătră fiul ei, soldatul G. I. :

- 773 Ioane mămică... Gând bun la Dumnezeu și încredere, că altă putere nu aveți!...

Florica S. din com. Meri-Petchi, Ilfov, cătră soțul ei, sergentul sanitar G. S. :

- 774 Iubitul meu și mult doritul meu soț... Te rog să-mi scrii și mie cum te mai simți — și te rog să nu-ți pierzi curajul și speranța în Dumnezeu. Să te încrezi în brațul lui cel puternic și în făgăduințele lui unde zice că să ne încredem lui că nici un fir de păr din cap nu se va mișca fără știrea lui. Fii credincios lui Dumnezeu, credincios țării noastre. Dumnezeu să vă ajute să învingeți dușmanul și să vă reîntoarceți cât mai curând...

Ana P. din com. Cincu Mare, Făgăraș, cătră soțul ei, caporalul G. R. :

- 775 Doritul meu soț... Dumnezeu va fi voit așa, dar după un rău, Dumnezeu va întoarce și va face minuni și îl rugăm cu toți ai tăi... Cerescul împărat să ajute...

M. O. din ? cătră soțul ei, soldatul F. O. :

- 776 Scumpul meu soț... Florică, să fii cu gândul numai și numai la Dumnezeu, că El este atotputernic, ne dă pacea, liniștea și dragostea de țară, patrie și Rege. Să vă dea Dumnezeu sănătate la toți luptătorii. Dumnezeu să dea isbândă neamului Românesc...

Tinca D. din com. Moșia, Ilfov, cătră soțul ei, soldatul M. D. :

- 777 Scumpul meu soț... Te rugăm cu toți să nu ne uiți. Cu cât ne scrii mai des cu atât ne bucură sufletu — și ne rugăm cu toți la Domnul din cer să ne facă parte. Așadar te rugăm să nu uiți credința Domnului, căci trebuie să se lumineze ceru odată...

Roza A. cu ai ei (oameni de serviciu) din București cătră soțul ei, soldatul N. A. :

- 778 Nicolae, soțul meu iubit și dorit... Suntem toți trei bine... Nu trăim cum vrem, ci după cum putem, după vreme. Dacă dă bunul Dumnezeu mila cătră toți creștinii și ne va da și nouă să vii deplin sănătos acasă, se va deschide Cerul cu mila lui Dumnezeu puternic — și ne va da și nouă mană din cer. Și dacă vom munci, vom avea ce ne trebuie zilnic...

Mărioara ? din com. Vidra, Ilfov, cătră elevul-plotonier * :

- 779 Dragă Vasile, atât de mare mi-a fost bucuria cât nu poți să-ți închipui primind scrisoare de la tine... Dumnezeu are grija tuturor ostașilor și va avea și de tine... Dumnezeu vede tot și nu ne va lăsa ca să murim...

Soldat (indescifrabil) cătră părinții și frații lui, în comuna ? :

- 780 Iubiți părinți, frați și surori. Despre mine veți ști că sunt tot acolo unde am fost, că este scris că celor ce iubesc pe Dumnezeu, toate li se lucrează spre bine. Nu știu, îl iubesc eu sau el mă iubește, că și mie toate mi se lucrează spre bine, pentru care laudă să-i fie...

Un sătean necunoscut scrie fratelui său, sold. I. N. :

- 781 ...Află despre noi că suntem sănătoși cu toții. Dar despre tine nu mai știm nimic. Am auzit că te-a îmbrăcat. Să nu duci grijă. Atât la serviciu... la Dumnezeu să-ți faci datoria cu ai tăi frați camarazi. Faceți-vă datoria să apărați scumpa țară cu dragoste. Uitați părinți, frați și copii, vă întoarceți... cu putere la Dumnezeu...

Scrisoarea este scrisă atât de analfabetic, că nu am putut descifra cuvintele acolo unde am pus puncte-puncte.

Alt sătean scrie unui prieten pe front :

- 782 De acasă nu avea mare grijă, că Dumnezeu învață pe toată lumea cum să trăiască.

Iar altul scrie :

- 783 Numai Dumnezeu este bun...

2. MÂNTUITORUL

Smaranda * , din București către Locot. ** :

- 784 Dragă Dinule... Poate Dumnezeu mă mai ține aici pe pământ, ca să iau parte la isbânda Sfintei biruințe pentru credință și liberarea atâtor minți, din întunecul urei și distrugerii. Dumnezeu să vă aducă acasă cu florile izbăvitoarei jertfe, ca cei care vă vom primi, să putem privi senini în ochii voștri, ați luptat acum mai mult ca oricând pentru cauza Sfântă a Mântuitorului Isus!... Iubirea de neam și de Dumnezeu să vă fie scut de apărare atât pentru fizic, cât și pentru suflet. Cu drag te îmbrățișează cea care te dorește atât. Să ne vii, să ne veniți sănătoși și să regăsiți pe toți căliți la jertfa de sine, așa cum ați dat pilda mântuitoare...

M. S. din București către soțul ei, plot. major I. S. :

- 785 Dragul meu... Imi pare foarte bine că ești sănătos, lucru pe care-l cer sfintei Fecioare Maria și bunului Iisus în fiecare moment...

Mara T. din București către soțul ei, fruntașul G. T. :

786 Iubitul meu soț... Mă rog Domnului Iisus să ne mai întâlnim încăodată. Doresc să fii păzit și adăpostit de Cel de Sus. Amin, Domnul Iisus cu tine în toate zilele...

Gica *, din București către soțul ei, caporalul **: :

787 Scumpul meu S... Eu nu știu cum aş putea mai mult să-i mulțumesc Atotputernicului Dumnezeu că a vrut cu mine ca să nu rămân o viață sbuciumată în lacrimi... Niciodată nu m'a lăsat. Și când m'a mințit acela că a murit copilul nostru scump, a fost o încercare să vadă Dumnezeu dacă nu cârtesc împotriva Lui! Toată viața mea trebuie pe cât pot și în tot locul să nu-l uit. Nu doctorii, ci tot El m'a făcut și bine. Două-trei acastiste au avut o doctorie mai remediabilă de cât care mi-ar fi dat-o toți doctorii din lume. În fața ochilor mei stă scris aceste vorbe care, orice încercare oricât de mare ar fi pentru mine, nu se vor șterge niciodată: „Inrede-te în Iisus și te vei mântui!“ Numai la „Iisus cel răstignit“ pentru a noastre păcate putem găsi mângâiere și ajutor în nevoi!... În fine, Sandi mult iubit și așteptat tocmai acum îmi dau eu seama că sufletele noastre sunt atât de strâns legate în cât Dumnezeu nu vrea să despartă două ființe care se iubesc chiar până la jertfă! Parcă văd că înfloreste din nou căminul nostru drag unde ești așteptat cu cea mai caldă și sfântă dragoste... Vreau ca trecutul să fie șters din inima mea și să începem o nouă viață. .

Elena *, din București către Sublocot. **: :

788 Scumpul și viteazul nostru prieten... Vestea că ești rănit la picior ne-a emoționat foarte mult. Ne pare totuși bine că bestia ce-a vrut să-ți curme firul vieții, a fost un prost ochitor și te-a nimerit numai în picior... De altfel te știu capabil să înfrunți orice suferință... Și apoi trebuie să fii mândru viteazul nostru prieten că porți o rană sfântă, o rană ce-ai căpătat-o pentru Hristos. Gândul acesta să-ți aline durerile trupești — și să-ți înalțe sufletul. Cât de fericit trebuie să fii când te gândești că ai putut stropi cu sângele-ți tânăr, pământul scumpei noastre „Patrii“. Dar cât de mândri trebuie să fie părinții d-tale... În momentul acesta aud că a căzut Odesa pentru care ai luptat și d-ta. Să sperăm că vor cădea cât de curând în mâinile noastre și celelalte cuiburi ale bestiilor roșii...

I. B. din București către fratele său, fruntașul A. B. :

- 789 Dragă frate, cumnat și unchi... Noi ne rugăm Domnului Iisus ca să te aibă în grijă — și noi suntem siguri că rugăciunea noastră este ascultată — și d-ta trebuie să vii sănătos. Toți întrebă și te salută în Domnul. Biserica se roagă pentru d-ta...

I. R. din București către fratele său, fruntașul P. R. :

- 790 Dragul meu frățior Pavel... Tu dragă frate pune-ți nădejdea în Dumnezeu și tu știi ce stă scris, că cel ce se 'ncrede tare 'n Dumnezeu nu pierde niciodată, Dumnezeu îl ferește pe omul bun și credincios de orice rău... Fii ostaș viteaz și fără teamă, te luptă cu înțelepciune și dibăcie pentru credința în Hristos, pentru neam, țară și rege...

G. T. din București către C. A., Dorohoi :

- 791 Dragii mei... Așa că vă doresc să vă îndreptați inimile către Domnul Iisus, ca El să vă dea mângâierea și care nimeni n'o poate da ca El...

*Scrisori de la țară :***I. B. din com. Herestrău, Ilfov, către soldatul N. T. :**

- 792 Nicule, vei ști că noi suntem bine din mila Domnului Iisus, tot ce îți doresc și ție. Am primit c. p. și m'am bucurat când am văzut că ai fost ocrotit de bunul Dumnezeu. Eu te-am încredințat în paza lui și cred că El te va păzi atât sufletește cât și trupește. El e păstorul tău, El te va păzi de orice rău. Ascultă de El...

Mărioara S. din com. ? către bărbatul ei, soldatul S. S., rănit, spitalul R.-Sărat :

- 793 ...Aicea, toate sunt bune — și slăvim pe Domnul Iisus că El, ca un Tată scump ne poartă de grijă. Noi strigăm cu putere la Domnul Iisus pentru armata română... Pe cei din spitale să-i mângâie...

Soldatul C. N. către tatăl său P. N., în com. Borza, Ialomița :

- 794 Dragă Tată... Cu toate acestea, puneți toată nădejdea în Domnul Iisus că El este mijlocitorul nostru tuturor — și nu vom pieri...

Păuna N. din com. Ogrezeni, Ilfov, către soțul ei, soldatul C. N. :

- 795 Iubitul meu soț, pe care te doresc din inimă. Află despre noi că suntem sănătoși cu toții și mergem bine cu toate, dar tot ce este că te dorim pe tine foarte mult. Dragul meu ție îți este destul dorul care-l duci pe acolo. Domnul Iisus să te mângâie în întristarea ta — și să te apere oriunde mergi, că și pe mine mă mângâie. A ta soție și copiii care te iubesc. La revedere. Vei ști că am plătit datoria care te-ai împrumutat...

Floarea L. din com. Obedeni, Ilfov, către cumnatul ei, soldatul M. C. :

- 796 Scumpul meu cumnat... Dragă, orice s'ar întâmpla privește la jertfa Domnului Iisus Hristos, care a luat moarte pentru păcatele noastre, așa că să avem încredere în El, că sângele Lui ne curățește de orice păcat... Să privim 'a El, că și El a suferit în locul nașterii...

3. DUHUL SFÂNT

Indescifrabil din ? către T. C. în com. Baimaclia, jud. Cahul :

- 797 Dragă unchiule... Dar cu ajutorul Sfântului și cu eroița fraților noștri ce ne-au scăpat de puhoiul dușman cu Duhul Sfânt, ne vom reîntoarce la căminurile noastre veșnice...

Un soldat scrie :

- 798 Taina inimii, Duhul Sfânt...

4. MAICA DOMNULUI

D-na * din București către soldatul T. P. :

- 799 Dragul meu Titi... Sfânta Maria să aibă grijă de tine și tu să nu-ți pierzi încrederea în ajutorul ei. În clipele cele mai grele, roagă-te la ea...

**Soldatul N. dintr'un spital de pe front cătră soția sa,
S. N., în Rădăuți :**

- 800 Scumpa mea Silvie... Am fost ușor rănit la cap, așa că acuma sunt departe de front pentru zece zile. Maica Domnului și, de sigur, și rugăciunile tale m'au salvat de la o moarte sigură. Când vom fi amândoi, fi vom mulțumi împreună lui Dumnezeu... Așa dar fii tare și senină, cum te dorește soțul tău... Poartă-ți crucea cu tărie... Știu că e greu, dar trebuie să fim demni că luptăm pentru sfânta Cruce.

**D-na B. din București cătră surorile ei din com. Ivești.
Tutova :**

- 801 Să ne rugăm lui Dumnezeu pentru cei plecați la datorie. Gândiți-vă că Maica Domnului ascultă ruga tuturor și le poartă grijă. Copii, ajutați pe mamele voastre, iar voi, dragi surioare, aveți răbdare, nu pierdeți nădejdea, că în curând veți fi alături de soții voștri dragi...

D-na Z. A. din București cătră soțul ei, fruntașul I. A.:

- 802 Dragul meu... Roagă-te la Maica Domnului, orice vrei să faci roag-o pe Ea, că-ți va ajuta. Ai curaj, fii tare, că bun e Dumnezeu, El nu ne lasă nici o clipă dacă ne gândim la El. Românul înainte de toate trebuie să aibă credință în Dumnezeu și să fie curajos, — astfel învinge toate greutățile...

**D-na V. F. din București cătră soțul ei, șofeur militar
I. F. :**

- 903 Scumpul meu soț... Gândul meu este zi și noapte numai la tine — și mă rog prea bunului Dumnezeu și Maicii Domnului să te păzească și să te fie sănătos — și să ne ajute Domnul și Tatăl nostru ceresc să biruim — și o să biruim că luptăm pentru cruce și pentru Dumnezeu...

D-na M. L. din București cătră soțul ei, soldatul A. L.:

- 804 Dragă Aurică... Inchipuiți-vă că Maica Domnului este peste voi și Ea învinge tot rău... Iți trimet mir de la Sfânta Vineri, să nu ajungă prin locuri murdare, dă-ți cu el pe cap...

Sergentul A. C. din spital către fratele său, sergentul G. C. :

- 805 Dragă frate Gherasim, Află că eu sunt rănit în spital și merg înspre vindecare. Poate peste vreo două săptămâni am să plec pe acasă și pe urmă tot cu Dumnezeu și cu Maica Domnului la datorie... Doresc, dragă Gherasime să te țină bunul Dumnezeu sănătos și să ne întâlnim de sărbători victorioși...

Soldatul G. I. către părinții lui din com. Dobreni, Ilfov :

- 806 Dragă mamă și tată... Poate o vrea Maica Domnului să viu și eu pe acasă...

P. V. din com. Domnești, Ilfov, către fiul său, soldatul T. V. :

- 807 Iubitul nostru fiu Vasile, care zi și noapte nu ne putem astâmpăra cu gândul numai pentru soarta în care te găsești în atâta străinare și depărtare; dar nu purta scumpul nostru nici o grijă că Dumnezeu și Maica Domnului este între voi...

Pr. N. M. din ? către Sublocot. S. B. :

- 808 Dragă Fani... Noi suntem bine toți și ne rugăm lui Dumnezeu și Maicii Domnului pentru sănătatea ta și a tuturor ostașilor dragi, și pentru isbânda țării și a creștinătății...

Rada M. din com. Gostinari, Ilfov, către soțul ei, soldatul N. M. :

- 809 Scumpul meu soț... Am văzut că ești rănit... Să nu duci grijă de acasă, tu să duci grija ta... Gând bun la Maica Domnului...

Militina C. din com. Chiselet, Ilfov, către soțul ei, soldatul C. :

- 810 Dragă Mihale... Mi-a părut foarte bine că ești sănătos, Maica Domnului să te aibă sub acoperământul ei cel sfânt...

Indescifrabil din ? către fratele ei, soldatul C. B. :

- 811 Scumpul nostru frate dragă Baciule... Dacă o vrea Dumnezeu, iară să fim cu toții, să vedem pe mama noastră fericită, cum era când ne vedea câte-și patru, câte-și opt (probabil cu soțiile)... Multă sănătate de la mama care te gândește (sic) și se roagă pentru tine la Maica Domnului ca să vă aibă în grijă și să vă apere sub mantia ei sfântă și pe tine și pe nenea Ioșcu al nostru și pe toți ostașii români...

5. CRUCEA

D-na E. P. din București către soțul ei, Preotul Căpitan G. P. :

- 812 Dragă Dane... Noi suntem sănătoase, dar extrem de ocupate. Atât eu, cât și Gloria suntem foarte mândre, căci acolo unde ești tu, îți îndeplinești misiunea ca un brav. Am fost la sf. Sinod și am intervenit să trimeată cruciulițele pe care le ceri tu pentru răniți...

D-na M. N. din București către soțul ei, Căpitan M. N.:

- 813 Puiul meu scump... Speranța în Dumnezeu e mare, credința în El e nemărginită... Făstrează credința în Dumnezeu, păstrează-ți curajul... Te aștept cu aceeași credință în biruință, în steaua României... Dreptatea va fi pentru sfânta Cruce!..

I. S. din Bârlad către fratele său, fruntașul S. S. :

- 814 Dragă frate... Noi toți rugăm pe bunul Dumnezeu atotputerniciul și sfânta Cruce să-ți ajute cu sănătate și victorie glorioasă până la nimicirea totală a Bolșevismului. Cu Dumnezeu înainte, dragi frați ce vă aflați la frontul de răsărit!...

T. T. din București către sergentul t. r. I. B. :

- 815 Dragă Ilarie... Dumnezeu ocrotește pe toți românii care luptă contra dușmanului roșu și pe toți cei ce luptă pentru Cruce și Țară...

M. F. din București cătră cumnatul său, caporal V. O.:

- 816 Dragă frate și cumnat... Noi ție nu-ți ducem grija, căci știm pentru ce lupți — și așa Dumnezeu vă apără și vă ajută la cei ce luptă în credința pentru Cruce...

A. N. din com. Vlăsconi, Dâmbovița, cătră soldatul F. D.:

- 817 Dragă Mitule... Eu sunt acasă de la 15 August, m'a reformat comisia medicală... Mitule, să nu duci grijă de acasă, căci se face tot de noi cum vom putea. Mitule, cu credință în Dumnezeu vei birui tot ce gândești căci Crucea a biruit peste tot...

Soldatul ? din spital cătră ai lui din com. Moreni, jud. Prahova:

- 818 Doriiții mei frate, cumnată și nepoțele dorite... Doresc și rog pe bunul Dumnezeu să vă întâlnească în cea mai deplină sănătate și fericire și să se întoarcă cu mila și puterea spre toți, să revenim la vetrele și 'n jurul gospodăriilor noastre, dar să se întoarcă toți cât se poate de mult spre credință și să nu uităm pe bunul Dumnezeu, nici semnul sf. cruci. Să le avem în inimă...

Sergentul t. r. P. B. cătră soția sa, M. B., la Ploești:

- 819 Drăgălașă soție... Eu sunt departe de tine, — dar te rog să fii liniștită și să nu duci nici o grijă de mine, căci Dumnezeu este cu noi, că doar luptăm pentru credință și pentru crucea lui Hristos de care păgânii și-au bătut joc...

Păpușica R. din București cătră soțul ei, fruntaș C. R.:

- 820 Să dea bunul Dumnezeu ca sfânta Cruce să biruie...

Ofițerul L. M. (ardelean — și probabil Locotenent) din spital cătră Pr. T. N. din com. Fieni, Dâmbovița:

- 821 Prea cucernice Părinte... Nu m'așteptam ca printre alte ocupații și griji ale zilei să renunțați un moment ca să înșiruiți câteva rânduri și pentru mine, aducându-mi mângâiere și bucurie în sufletu-mi.
Sunt mulțumit că mi se răspunde cu aceeași monedă, căci de pe front nu uitam în scrisorile mele să-mi îndrept

gândul cătră acei ce s'au apropiat sufletește de mine în anul de ședere la Fieni. Știam, de-acolo, că ai mei nu se găseseră chiar printre străini și că o vorbă bună și încurajatoare o vor găsi la sf. v. și la familia Teodoreșcu.

Mănat de această încredere, îmi vedeam de treabă și-mi închinam gândul în lupta de desrobire a fraților din glia basarabeană.

De aceea, din prima zi când am ajuns pe malul Prutului, ardeam de dorința să-l trecem cât mai repede, să le arătăm fraților basarabeni că noi, aceștia de dincoace nu am uitat nicicând de ei, și acum ne ostenim, chiar cu prețul vieții, pentru desrobirea lor din ghiarele hienelor bolșevice. Și Dumnezeu nu ne-a părăsit, căci plecam la luptă cu El în suflet.

În primele zile, cramponați de malul drept al Prutului, sub bombardamentul de zi și de noapte al inamicului, ostașii noștri scoteau cârticelele de rugăciuni, unii din ei cetindu-le cu glas tare chiar, ca să audă și cei de dincolo.

A durat așa circa 10 zile, în care timp n'am avut nici un mort în unitate!...

În atacul nostru din 6 Iulie, când prăpădul focului răpunea pe unii, un sergent care îmi raporta situația grupei sale, după atac, complectează: „Nu mi-a murit nici unul, fiindcă înainte de atac, ceteam în auzul grupei... din cârtică“!

Așa înțelegeau să lupte: cu credință 'n Dumnezeu. Și cu această credință am mers înainte și... am învins.

Nu vă mai descriu emoția nestăpânită, cu lacrimi și noduri în gât, ce mă cuprinsese atunci când am pășit pe pământ basarabean. De-acum el devenea al nostru! În Chestros-Bălți, populația, cu preot în odăjdii, cu steaguri și icoane, ne-a binecuvântat isbânda: „Mântuește, Doamne, poporul Tău...“ și glasuri din mulțime cu lacrimi de bucurie, ne strigau: „Vrem să murim cu preot și cu cruce!“

Și multe alte scene de felul celor de mai sus, ne-a fost dat să le vedem și mai departe.

M'am convins acum, mai mult ca altădată, că în cazuri de grea încercare, puteri nevăzute — fără vrerea noastră — ne îndeamnă la dreapta credință.

Crucea ne păzește!

Stăpâniți de acest gând, ai noștri se avântau în lupta contra bandelor antehriste care dau foc, pustiesc și lasă jale amară în urmă-le.

Cu drept cuvânt acest războiu este denumit „Sfânt“. În slujba lui suntem, pentru biruința Crucii.

De aceea, colaborarea pe care mi-o scriți că o doriți, n'a

incetat de cât în aparență : terenul este acelaș, turma și mijloacele de luptă sunt altele.

Să sperăm însă că prin voia Celui Prea Înalt, vom ieși teferi din iureșul vremii și vom reveni la normal.

Revederea însă va fi mai curând. O aștept cu nerăbdare. Cu plecăciune — și cele cuvenite tuturor.

6. BISERICA

D-na E. G. din București cătră soțul ei, Căpitan V. G. :

- 822 ...Eu mă rog prin acatiste în fiecare Marți și Vineri pentru Armata Română, pentru tine, comandanți și camarazi...

D-na G. din București cătră Locot. R. P. :

- 823 Dragul meu Radu... Alături de multe femei de multe neamuri, m'am rugat mult, mult de tot pentru tine, am aprins o lumânare pe care am scris numele tău și am așteptat să ardă numele tău în întregime, cu toate că eram grăbită. E un obicei moldovenesc — și gândul meu s'a reîntors departe, înapoi când erai tu mic și eu mă rugam într'un alt război...

D-ra * din București cătră Locot. ** :

- 824 Titule drag... Mă duc în fiecare Vineri la biserica sf. Vineri și nu mănânc nimic toată ziua și am credința că Dumnezeu mă va ajuta. Singurul lucru care ne trebuie e să avem răbdare că mare-i Dumnezeu!...

Locot. M. N. fraților săi din București :

- 825 Dragi frați... Eri s'a făcut prima slujbă bisericească aici după 23 ani. Biserica au transformat-o în uzină electrică, iar slujba s'a făcut într'o cameră improvizată. S'au adus icoane de locuitori, lumânări, a fost foarte frumos, plângeau bătrânele de bucurie. Apoi s'a sfințit o troiță ridicată în mijlocul orașului...

Lt.-Colonel medic. C. M. cătră prietenul său A. L. M., din București :

- 826 Iubite Alexandre... Nu știi dacă soția mea ți-a vorbit de mine la telefon așa cum am rugat-o ca să-ți povestească

o scenă impresionantă care dovedește că iubirea de Hristos și credința nu pier chiar în Ucraina unde bolșevicii anticriști au aruncat crucile și icoanele și au transformat bisericile în cluburi, magazii, etc... Acum două săptămâni (3 August) am rugat pe preotul spitalului meu să facă slujba într'o biserică încă nedistrusă într'un sat din fundul Ucrainei. A venit tot poporul din satele vecine, femei, bătrâni și copii, căci ceilalți au fost ridicați. Am pus să cânte ei, în limba lor „Tatăl nostru“. Corul de bătrâni a cântat. Toată lumea a ingenunchiat și șiroaie de lacrimi curgeau din ochi. Cu ei am plâns și eu. La ieșire au venit să sărute mâna lui „Pan Doctor“. Așa fac prin toate satele până la Bug unde am ajuns și în care azi am făcut popas. Preotul nu mai prididește cu botezurile și slujbele. Am îngrijit mulți răniți și am fost decorat...

Câteva scrisori din cartierele Capitalei :

D-na S. F. din București cătră soțul ei, caporalul C. F.:

- 827 Scumpul meu soț... Ai curaj și credință în Bunul Dumnezeu. Eu mă voi duce la Sf. Biserică și mă voi ruga lui Bunul Iisus să-mi ajute să vii sănătos înapoi, la căsuța ta... A ta soție care îți urează isbândă...

D-ra * din București cătră fruntașul V. * :

- 828 Vili al meu scump și drag... Prima zi din al 43-a an al existenței tale s'a început printr'o nouă liturghie cetită azi de Păr. Hoh. la S. A. la Cro. 7^{1/2}. Nu se poate să nu fi simțit tu influența rugăciunilor mele de azi și ale împărtașaniei mele numai pentru tine! Mamă, cu curaj și răbdare! Roagă-te lui Dumnezeu când ai o clipă liber, la El mi-i nădejdea, — Vili, El ne va ajuta!...

D-ra L. C. din București cătră fratele ei, caporal D. C.:

- 829 Scumpul nostru frățior... Așteptăm cu mare nerăbdare ziua când vor fâlfâi drapelele românești pentru Isbândă, și totodată ziua când ne vom revedea. Veșnic ne ducem la Biserică și ne rugăm pentru voi ostașii...

D-na P. I. din București către D-na Locot. E. I. din Ploești :

- 830 ... Sâmbătă (spre sf. Ilie) facem artos, îl ducem la spital, la răniți — și Duminecă facem coliva — și ne vom ruga pentru isbânda Neamului nostru ...

Câteva scrisori de la țară :

Mărioara E. din com. Pr. Nicolae, Ilfov, către soțul ei, caporalul T. E. :

- 831 Dragă soț Enache... Află că de ziua mea am fost la Cernica cu copiii și vecinii cu camionul — și am căzut în genunchi în biserică la sfintele icoane, am plâns și m'am rugat cu copiii împreună ca să puteți învinge pe inamic, — și m'am rugat lui Dumnezeu să nu le ajute acestor nenorociți de ruși...

Maica M., Mănăstirea Paserea, Ilfov, către fratele ei, sergentul A. C. :

- 832 Dragă frățioare... Noi suntem bine de la mila bunului Dumnezeu... Și la Biserică se fac rugăciuni în toate zilele pentru toți ostașii Români, așa că aveți nădejde în Dumnezeu...

Nastasia B. din com. ? către soțul ei, soldatul I. B. :

- 833 Scumpu meu soț... Eu urmez sfânta Biserică — și mă rog zi și noapte pentru tine...

Caporalul G. C. către tatăl său, G. C., din com. Făget, Severin :

- 834 Mult iubitul meu tată... Te rog foarte mult îmbracă-te cu țoalele și papucii mei și te du duminecă la biserică în locul meu...

Soldatul G. P. din spital către prietenul său T. F., din com. Paloș, Târnava Mare :

- 835 Scumpul meu prieten. Află că eu mă găesc rănit în spital. Sunt rănit de două săptămâni. Sunt foarte mulțumit sufletește, căci deși sufăr, dar cel puțin sunt căutat de familie și de mulți consăteni. Iubite prietene, după

multe dureri care le-am întâmpinat în fața inamîcului, sunt mulțumit că mi-am vărsat și eu sângele pentru Țară și mai presus de toate pentru Sfânta noastră Biserică pe care Dușmanul era gata să o surpe. Acum iar mă găsesc pe scumpul meu pământ ca atunci când Țara mă va chema din nou, voi fi gata să-mi fac Datoria. Sănătate ție și întregii Familii. Te salut cu mult drag...

Soldatul M. N. către soția sa din com. Segarcea, Dolj :

- 836 Dragă soție... De ziua mea poți să faci la Biserică colac, și chemi frații acolo și faci ce este de obicei...

7. RUGĂCIUNEA

D-na M. din București către fiul ei, Locot. N. M. :

- 837 Scumpul mamei... Eu îți scriu mereu, dar de la tine nimic. Atât eu cât și surioara ta ne gândim la ai noștri dragi... Acu așteptăm ziua cea mare care va fi a vă vedea în brațele noastre. Dumnezeu a fost cu noi, ne-a ajutat peste tot, va fi și de aci înainte. Noi avem încredere că rugile noastre sfinte și lacrimile ne va ajuta a vă vedea cât de curând copiii mamei scumpi... Mama..

D-na V. S. din București către soțul ei, Căpitan A. S. :

- 838 Dragul nostru... Seara la culcare ne rugăm bunului Dumnezeu să-ți dea sănătate și să fie cu tine în tot momentul...

D-na N. C. din București către soțul ei, fruntaș B. C. :

- 839 Bebicuțule scump... Să n'ai nici un pic de grija noastră, mama e foarte bine. Să te gândești numai la tine, cetind rugăciuni în timpul liber pentru isbânda noastră și a Crucii. Sfânta Cruce și Maica Domnului să te aibă în paza lor...

Pr. A. B. din București către Locot. L. P. :

- 840 Dragă Luciule... De sigur că viața de pe front este frumoasă prin înfățișarea ei și prin actele eroice pe care noi le auzim la Radio sau le cetim prin ziare... Voi le

trăiți. Noi n'avem posibilitatea asta... Sufletul tatălui tău să te ocrotească, iar rugăciunile mamei tale te vor păzi de orice rău... Fii binecuvântat !....

Căpitanul N. C. către finul său, Locot. I. N. :

- 841 Dragul meu fiu Nelu. Înălțăm și la culcare și la sculare rugile noastre umile către atotputernicul nostru Dumnezeu să te aibă în paza lui în lupta împotriva păgânilor barbari...

Locot. G. A. către *, în com. Reșița :**

- 842 Dragă Vetușo... Mulțumesc pentru rugăciunile tale, până acum m'a păzit Dumnezeu de toate...

Sublocot. * către d-ra * din Cernăuți :

- 843 Ricuța mea dragă... Cu ajutorul lui Dumnezeu și a rugăciunile tale cred că voi reuși să scap neatins din această horă a morții și să mă întorc cu victoria...

Scrisori din cartierele Capitalei :

G. A. din București către fiul său, soldatul G. M. :

- 844 Dragă Marinică... Ruga mea către Bunul Dumnezeu este în tot momentul ca să dea putere și biruință bravilor noștri ostași, pentru realizarea scopurilor pentru care se luptă...

D-na V. B. din București către soțul său, caporalul I. B. :

- 845 Dragul meu.. Noi ne rugăm pentru voi toți care luptați pentru credința sfântă în Dumnezeu — și îl rugăm pe El să vă dea biruință...

D-na V. F. din București către soțul său, soldatul șofer I. F. :

- 846 Scumpul meu soț, În primul rând îți comunic că suntem bine, tot ce îți dorim și ție de la bunul Dumnezeu, Eu mă rog seara și dimineața să te ție sănătos și să te aperi de tot ce e rău pe tine și pe toți frații noștri, iar Conducătorului nostru brav sănătate și grabnică biruință. Maica Domnului să vă ajute...

D-na R. N. din București către soțul ei, soldatul T. N. :

- 847 Scumpul nostru tăticuț... Noi suntem sănătoși cu toții și avem aceeași credință, aceeași speranță că și de acum înainte vei fi în mâna Celui Atotputernic, căci nu se poate ca rugăciunile credincioșilor Bisericii, a soției, și în special a copilașilor tăi mici și nevinovați să nu fie ascultate de un tată iubitor și plin de milă și dragoste...

Elena N. N. din București către fratele ei, sergentul G. P. :

- 848 Dragă nene Gică... Noi ne rugăm lui Dumnezeu pentru biruința românească și sănătatea tuturor care luptă pentru cruce și dreptate. Te dorim mult și sperăm că în curând ne vom vedea cu ajutorul lui Dumnezeu...

D-na E. P. din București către soțul ei, Sublocot. T. P.:

- 849 Dragul nostru Traian... Acolo, unde ești departe de noi, nu mai ai bucuriile de acasă. Dar... curaj Traian, nu se poate ca rugile noastre să nu le audă Domnul și dreptatea să nu se facă mai iute cu un popor cinstit și credincios...

D-na M. P. din București către soțul său, soldatul I. P.:

- 850 Scumpul meu soț... Nu-ți face păreri greșite, am credința, să ai și tu credință în Bunul Dumnezeu căci cu credință în Tatăl ceresc vom fi împreună fericiți!... Cu curaj și cu credință omul învinge toate greutățile... Eu mă rog ziua și noaptea pentru tine și pentru toată armata și cred că Dumnezeu are să-mi asculte rugăciunea... A ta soție...

D-ra *, din București către fratele ei, Sublocot. * *

- 851 Frățiorul meu, cel mai scump frate din lume... Nu știu cum să mă mai rog lui Dumnezeu, nu știu cum să-L fac să mă audă mai bine... Și-i mulțumesc cu toată ființa mea, pe care oricum mi-ar cere-o i-aș da-o, că până acuma m'a auzit și m'a păzit... O, dragă George, știi cum mă făceai să râd când mă rugam. Tu nu știai că totdeauna mă rugam și pentru tine. Știi tu când ai plecat cum ți-am dat iconița — și fericită am fost că ai primit-o și nu te-ai supărat, cum făceai tu de obicei. Știu acum — și sunt convinsă că și tu te rogi Lui — și eu

te rog într'una : roagă-te !... Crede-mă că fac aceasta nu dintr'o convingere abstractă, pur intelectuală și ~~nu~~ hobotnică cum poate crezi tu. Și acum, te rog ca totdeauna scrie-ne, scrie-ne mereu căci noi, toate, absolut toate clipele și le închinăm ție. Pentru o vorbă de a ta avem noi o zi de fericire...

Scrisori de la țară :

Săftica S. din com. Tulucești, Covurlui, cătră soțul ei, sergentul I. S. :

- 852 Scumpul meu soț... Ne rugăm și noi lui Bunul Dumnezeu să te păzească sub acoperământul său, că el este sprijinul tuturor a ce-l iubesc cu credință...

Șița I. din com. Vârtej, Ilfov, cătră soțul său, soldatul I. I. :

- 853 Dragă Ioane... E timpul mai mult ca oricând să ne rugăm Bunului Dumnezeu ca să ne ajute să punem pe vrăjmașii cu care luptați, așternut picioarelor noastre. Moșii și strămoșii noștri au biruit numai cu credința 'n Dumnezeu... Rămâi a ta soție și fiică, care nu te uită în rugăciunile lor...

Tinca I. din com. Herăști, Ilfov, cătră soțul ei, sergentul T. I. :

- 854 Ioane... Roagă-te, căci noi ne rugăm mereu...

I. B. din com. Tătulești, Olt, cătră fratele său, soldatul A. B. :

- 855 Fratele lui Nenicu... Bunul și blândul meu frate s'a făcut orele 12 și un sfert... Ridic ochii cătră cer și rog fierbinte pe Dumnezeul cel sfânt să ajute la întreaga armată care luptă contra bolșevicilor...

Mariana B. din ? cătră Cornelia B. la Dezna, Arad :

- 856 Pentru cei plecați în slujba Tricolorului, rugăciunile mele, cât și ale tuturor, vor fi, fără îndoială, scut dumnezeesc...

Maicile T., D., și S. de la Mănăstirea Paserea, Ilfov, către V. C. în com. Avrig, Sibiu :

- 857 Dragii noștri... Am primit și o c. p. de la Icuțu de la Orșova. Spune că este la instrucție cu recruții. Noi am și început rugăciunile pentru ajutorul și apărarea lui... Să n'ai nici o grijă... Nădejdea la Dumnezeu — și biruința armatei... Noi totdeauna facem rugăciuni pentru ei — și pentru toată oștirea...

Soldatul E. H. din spital către d-ra A. D. din com. Valea Putnei, Bucovina :

- 858 Mult dorita mea... Doamne, cât am fost pe frontul de la Odesa mereu mă rugam lui Dumnezeu să mă fe-rească de moarte și am observat și sunt convins că cre-dința 'n Dumnezeu și rugăciuni nencetate de la toate ne-cazurile te scoate bunul Dumnezeu. Eu mă mir cum am mai scăpat cu viață prin câte ploaie de gloanțe am trecut, însă puterea lui Dumnezeu e mare. Vei ști că eu sunt în spital la București, rănit la umărul drept de-o schijă de obuz, însă nu sunt grav. Peste 20 zile dacă mi-ajută Dum-nezeu sunt vindecat și plec iarăși pe front...

Un soldat scrie acasă :

- 859 Mă rog lui Dumnezeu pentru sănătatea și sporirea muncii Dvs.

8. RUGĂCIUNI FĂCUTE CHIAZ IN SCRISOARE

V. D. din București către fratele său, caporalul G. D. :

- 860 Dragă frate... Tu fii mândru și despovară-ți gândul tău de ideia că nu orișicine poate ajuta la nimicirea atâtor netrebnici care urăsc credința și numai un om cu cre-dință poate să ajungă pe meleagurile acelei Rusii, adică pe unde este regimentul tău astăzi. Fii mândru că sute de mii de viteji vor să-și jertfească viața și vor să-și ude numai vârful fioreasei baionete în corpul netrebnicilor păgâni. Fă, Doamne, ca să înflorească România mare și ajută, Doamne, la toți camarazii români să facă o țară cum nu mai este...

I. T., elev Școala de horticultură București, către frațele său, soldatul N. T. :

- 861 Nene... Fii mereu cu credință. Scopul războiului pe care îl ducem nu este de dragul nostru, de plăcerea noastră de a omorî pe Ruși că ne place nouă să-i omorîm, ci ca să apărăm sfânta cruce, sfânta biserică pângărită de ei, credința noastră, noi să fim armata lui Hristos. Deci noi suntem soldați nu numai ai țării ci și ai credinței. De aceea armele noastre să nu fie numai cele aruncătoare de moarte, căci de acelea au și acești pângăritori. Armele noastre să fie : cele aruncătoare de foc, pe care să le mânuim cu toată credința, căci luptăm pentru credință și apoi dragostea, cinstea, credința nestrămutată în Dumnezeu, căci numai așa ne desrobim de pângăritorii crucii contra cărora luptăm ! Dă Doamne ca armatele crucii să sfărâme puhoiul păgân și să înainteze ca fulgerul prin țara lor, ca să se termine războiul mai repede!... Fii mereu cu curaj și credință ca să scapi de toate pericolele. Ajută-i Doamne!...

Sergentul * către d-ra * din București :

- 862 Fetița mea dragă... (După ce îi spune toată dorința lui de a se reîntoarce biruitor acasă, urmează :) ...O, Doamne ! rugămintea mea se îndreaptă către tine Atotputernicule : „Păstrează-o sănătoasă și pe mine spre a ne UNI TU, așa după cum îți este voia ! Fă ca dușmanul să piară din fața noastră, să nu mai existe seminție care să se înalțe până la Tine, spre a Te detronea. Ne-ai dus până acum din biruință în biruință, gonește și distruge și mai departe pe dușmanii crucii. Pentru Tine și mândria Ta luptăm. De aceea avem sperața în Tine și numai în Tine !”

Iar tu, draga mea, mă rog și de tine să nu te mai întristezi, când vezi pentru ce mă aflu prin aceste locuri îndepărtate. Dacă ai fi și tu alături de mine, chiar că te-ai mândri și ai spune : TOT INAINTE !

Soldatul T. M. către părinții săi, la Galați :

- 863 Scumpii mei părinți... Dacă Petruș poate să vină, să-mi aducă și fotografia mamei mele, ca s'o port cu mine... Doamne, tu ești blând, — și rugăciunea, umilit vreau a-ți cânta... Nu uita, Doamne, în lume nici pe scumpa mama mea... Simt atâta bucurie, că nu-i minte s'o măsoare, — și nici condei s'o poată scrie... Rămân al vostru fiu, care nu va uita cât va ține pământul românesc...

Ivanca M. din com. Dudești Cioplea, Ilfov, către soțul ei, soldatul M. I. :

- 864 Dragă Marcule... Să dea Dumnezeu minte bună la ăia mari să facă pace, să scape toată lumea, să vii și tu sănătos acasă, Marcule... Doamne, dă-i putere și silință la ai noștri ostași să biruie ca să scăpăm din această grețate. Dumnezeu ai milă și de țara noastră și de poporu nostru...

9. ICOANA

D-na F. M. din București către soțul ei, soldatul S. M.:

- 865 Scumpul nostru Țucușor... Crede-mă că-ți scriu aceste rândulețe cu lacrimi în ochi și mă rog la Sfânta icoană ca să te găsească sănătos și să aivă grijă și de tine și de toți camarazii tăi... Dumnezeu să vă ajute și să vă dea biruință ca să distrugeți pe bolșevicii puturoși și să avem o Românie mare și frumoasă...

Caporalul t. r. N. S. către d-ra * din București :

- 866 Scumpele mele... Nici nu vă închipuiți câtă bucurie ar fi câteva rânduri aici pe front, unde încontinuu sub muzica proiectilelor — le sorbi. Mari dragă, tare rău îmi pare că mi-a căzut Sf. Nicolae de pe iconița aceea romboidă pe care mi-o dăduși. Asta înainte de a trece Niștrul la Secureni — n'am observat — acum umblu cu ea, așa, fără iconiță. Și pe aici au fost creștini — dar ascunși, așa am găsit o icoană a Mântuitorului f. frumoasă. De aveți posibilitatea, rugați-vă pentru mine așa cum v'am scris..

Soldatul I. C. către sora sa, L. C., la Brăila :

- 867 Surioara mea dragă... Este posibil să merg și eu... (să plece adică pe front). Tu draga mea, fii cât se poate de liniștită, lucrează în tihnă, citește dacă ai ce, sau găsește-ți altă ocupație serioasă, iar seara la culcare, te închini la iconița ta și te rogi fierbinte la Dumnezeu ca să ți-l păzească și să ți-l apere de rele .. (soțul vlecăt).

D-na E. V. din București către soțul ei, Locot. C. V. :

- 868 Scumpul meu Cristea... Cu mare credință și speranță în Dumnezeu, te aștept. Gândul îmi zboară la tine și la Nicu și la Sile, care luptați și vă faceți datoria cu sfințenie. Crede, dragule, și poartă la tine iconița pe care ți-am trimis-o...

O nevestă de la țară a cusut pe cartea postală a cruciuliță și a scris sub ea :

- 869 E sfințită și s'o porți — și să te întorci c'o Românie Mare...

10. CANDELA

D-na O. V. din București către fiul ei, Căpitanul S. V.:

- 870 Scumpul mamei... După dorința mamei, candela arde odată pe săptămână pentru camarazii căzuți în luptă și pentru sănătatea mamei...

D-na D. V. din București către soțul ei, Căpitan S. V.:

- 871 Iubitul meu... Azi e Vineri — și smerita luminiță a candelii care arde, se roagă lui Dumnezeu pentru izbânda voastră grabnică. Imi spune inima că sfârșitul lunii însemnează victoria creștinătății. Ajută Doamne!... Ieri ne-a scris Bicu o c. p. atâta de frumoasă în cât fără voie, mie, cea fără lacrimi, lacrimi vii se prelingeau pe obraz. Roagă fierbinte pe Dumnezeu să-i dea puterea Lui, să aline suferințele îndurerărilor pentru Patrie — și viață celor ce se sting pentru Ea. Cât de duios scrie și cât de grea fi este menirea. Ne rugăm Domnului pentru sănătatea ta, a Generalului Conducător — și pentru armata germano-română...

11. SFINȚII

- 872 *In două scrisori se zice: „S)-ți ajute Dumnezeu și Sf. Nicolae“ — și: „Să-ți ajute Dumnezeu și Sf. Paraschiva.“*

12. ÎNGERUL PĂZITOR

D. S. din București către nepotul său Sublocot. G. C. :

- 873 Dragă Gore. In permanentă mobilizare spirituală, cu gândul și dorul la cei mai buni și mai vrednici ai noștri ne găsim azi, a treia zi de toamnă, uniți cu hotărîre să-ți trimitem dorurile noastre toate pentru tine, pentru biruință, pentru sănătate — și pentru a te revedea iar între noi... Suntem mândri de tine și ne rugăm lui Dumnezeu să-ți trimeată îngerii să te apere de rău și de primejdie. Noi suntem bine cu toții — și încercăm să fim armata de acasă, care să asigure bună-starea de aici — și să fim vrednici de voi... Al tău unchi...

R. Z. din București către fratele său, soldatul Z. :

- 874 Iubite frate... In totdeauna ne rugăm lui Dumnezeu pentru sănătatea ta și a camarazilor tăi cei buni, să trimeată bunul Dumnezeu îngerul păzitor să vă apere și să îndepărteze toate gloanțele dușmane din calea voastră...

13. VIRTUȚILE CREȘTINE

CREDINȚA

M. C. din București către soldatul S. T. :

- 875 ...Oriunde vei fi și oricum ar fi, nu fii îngrijat de nimica atâta timp cât vei avea credință în Dumnezeu, așa cum trebuie să abă orice bun Român...

Soldatul M. I. către caporalul S. D. :

- 876 Dragă Fănel... Biruința totală este tot a noastră, — căci noi românii avem credință în cer și vom învinge ori ce-ar vrea diavolii de comuniști să facă...

Elevul cl. III seminar G. T., Mănăstirea Căldărușani, Ilfov, către soldatul M. P. :

- 877 Bunul meu prieten... Frate Petrică, te cred, dar n'am nici o putere. Puterea pe care am să ți-o dau și ți-o trimet este credința în Tatăl ceresc — și vei petrece toate...

D-na Ecaterina C. din com. Domnești, Ilfov, către soțul ei, Locot. I. C. :

- 878 Dragul și mult doritul meu... Abia aștept să vii și tu acasă încununat de glorie, pe care cred cu ajutorul Domnului că *vom învinge*. Credință și curaj spre victorie! Nu te descuraja, vei fi privit altfel după glorie...

Lenuța S. din com. T. Vladimirescu, Ilfov, către soțul său, sergentul G. S. :

- 879 Scumpul și iubitul meu soț... Te rog să fii cu credință în bunul Dumnezeu și te va face bine, sănătos. Numai cu credință în bunul Dumnezeu vom învinge și vom avea o scumpă Românie mândră și frumoasă și fără lifte păgâne...

NĂDEJDEA

Caporalul I. A. din spital către soția sa, Saveta A, din com. Vorona, Botoșani :

- 880 Scumpa și dorita mea soție... (*după ce-i spune că- rănit*). ...Și mata nu te lua pe gânduri, ci caută de gospodăria noastră cu tragere de inimă și nădejde în Dumnezeu, cel atotputernic, care are grijă de noi, păcătoșii...

M. F. din Letca Veche către E. F. din com. Cotnari, Iași :

- 881 ...Ce să fac? Așa sunt timpurile, nădejdea în Dumnezeu, că El ne va ajuta și vor fi toate bune.

Mărioara B. dintr'o comună din Putna către soțul ei, sergentul Z. B. :

- 882 Scumpu meu soț... Spiranța e la bunul Dumnezeu și toată puterea. Eu mă rog cu copii cu tot la bunul Dumnezeu să te asculte ruga și să te ție sub apărarea lui...

**Ierodiacon I. M. din București către plutonierul t. r.
I. L. :**

- 883 Dragă Ionele... Deci crede și nădăjduște. Înălță crucea și vor pieri dușmanii... Prin brațul vostru trăim noi, rudeniile voastre și urmașii noștri. Țineți fruntea sus și scriți în cugetele voastre Dumnezeu, alfa și omega. Cu El ați început, cu El să fiți, cu El să veniți acasă. Pe acest fond să scriți faptele voastre, și veți binemerita recunoștința unui popor credincios...

DREPTATEA

I. P. din com. Balotești, Ilfov, către fiul său, caporalul G. I. :

- 884 Scumpul nostru fiu. Rugăm bunătatea Domnului Isus să te păstreze sănătos și în corp — și să te însănătoșeze și în suflet... Roagă-te lui Dumnezeu să te păzească de răutatea vrăjmașului — și ca rugăciunea ta să fie primită, păstrează o inimă curată. Nu înjura ca ceilalți numele lui, că e păcat — și mai bine roagă-l să te ajute în toate încercările tale și el te va ocroti cu brațul lui cel puternic. Dumnezeu a făcut dreptate popoarelor care s'au temut de el și i-au dat slavă...

IERTAREA

Soldatul ? către vărul său G. din ?

- 885 Vere Gheorghită, te rog să uiți supărarea, dacă crezi că ți-am greșit vreodată...

Ana * din București către soțul său, soldatul * :

- 886 Dragă Ionele... Tu îmi scrii mie ca să te iert, dar eu te iert fiindcă și Dumnezeu ne iartă nouă multe păcate...

BUNĂTATEA

M. T. din București către Sublocot. A. S. :

- 837 Dragul nostru Didicuță... Toată ruga mea la Cel de sus este numai pentru tine și pentru toți care luptați pentru noi. Credință în Dumnezeu, căci bunătatea sufletului tău și dragostea cu care ai plecat să-ți faci datoria, te va feri de orice rău...

RĂBDAREA

D-na M. G. din București către fiul său, Sublt. G. G. :

- 888 Dragul mamei... Am aflat prin câte ai trecut — și că v'a ajutat bunul Dumnezeu și ați scăpat din atâtea primejdii. Ai răbdare și credință în Dumnezeu că îți va ajuta... și de aici înainte... Măicuța ta înalță rugi fierbinți către Maica Domnului, căreia te-a încredințat spre ocrotire — și tu știi că toate rugile au fost ascultate...

SUFERINȚA

D-na M. B. din București către soțul său, Locot. V. B.:

- 889 Scumpul meu soț... Ai încredere în Dumnezeu și trebuie să biruim, căci „suferința e piatra de încercare a oamenilor, înjosește sufletele mici și purifică pe cele înalte“.
- 890 „Dumnezeu ne învață cu necazuri de singurătate...“
(*Din scrisoarea unei femei către soțul ei, pe front.*)

NE-INVIDIA

Locot. M. D. din spital către fratele său, elevul-plotonier t. r. N. D. :

- 891 Dragă Nicule... Sunt în război cele mai multe situații când nu trebuie să te ferești. Dacă glonțul care ți-a fost destinat trebuie să te ajungă, el te ajunge oriunde te-ai

vări. Un camarad al meu care se întorcea acasă a avut un accident de mașină și s'a prăpădit. Nu invidia pe nimeni pentru locul lui și nu dori altceva de cât ceea ce-ți este destinat — și nici nu refuza misiunile care-ți sunt destinate. Dumnezeu, roagă-te întotdeauna Lui, El te apără. Nu uita semnul crucii, pe care chiar în gând să-l faci...

14. INVOCAȚII DIN SF. SCRIPTURĂ

C. B. din București către soldatul C. A. :

892 Dragul meu... Am auzit de scrisorile tale, mi-a părut bine ca și celorlalți și am înțeles și dorința ta, ca să-ți scriu și eu ceva, ca de la un izvor nesecat unui suflet însetat, într'un loc secetos și părăsit : „Când cei din război, când cei din război... vor fi aduși de Domnul înapoi, parcă visam și eram plini de bucurie.“ Da, dragul meu ce să-ți scriu, poate te gândești și tu la psalmul 126. M'am gândit că pentru întărirea și îmbărbătarea ta nu pot să-ți scriu de cât din Sfânta Scriptură, tu știi de la cine le-ai învățat : „Da, Domnul a făcut lucruri mari pentru noi și de aceea suntem plini de bucurie.“ — „De aceea îți aduc aminte să înflăcărezi dorul lui Dumnezeu, care este în tine, căci Dumnezeu nu ne-a dat duh de frică, ci de putere, de dragoste și de chibzuință... suferă împreună... ca un bun ostaș al lui Hristos. Nici un ostaș nu se încurcă în treburile vieții, dacă vrea să placă Celui ce l-a înscris la oaste. Înțelege ce-ți spun, Domnul îți va da pricepere în toate lucrurile. Să nu-ți fie rușine de mărturisirea Domnului nostru, ci suferă împreună cu Evanghelia prin puterea lui Dumnezeu. (Doar știi că Evanghelia este desprețuită de mulți.) „El ne-a mântuit și ne-a dat o chemare sfântă, nu pentru faptele noastre, ci după hotărârea Lui și după harul ce ne-a fost dat în Hristos Iisus înainte de veacuri. Fugi de poftele tinereții și urmărește neprihănirea, credința, dragostea, pacea împreună cu cei ce cheamă pe Domnul dintr'o inimă curată. Ferește-te de întrebările nebune și nefolositoare (poate or fi sectanți pe acolo) că știi că dau naștere la certuri. Și robul Domnului nu trebuie să se certe. Ci să fii blând cu toți, în stare să înveți pe toți plini de îngăduință răbdătoare, să îndrepte pe protivnici în nădejdea că Dumnezeu le va da pocăință ca să ajungă la cunoștința adevărului și venindu-și în fire să se desprindă din Cursa Diavolului de

care au fost prinși să n'asculte Evanghelia. „Toți sfinții fți doresc sănătate.“ Harul Domnului Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu tine. Amin.

B. din București către fratele său, soldatul C. B. :

- 893 Iubitul meu frate... Nu poate fi în lume ceva mai scump ca iubirea de frați. Dar, după cum e timpul de azi, trebuie să se îplinească ceea ce spune sfânta Scriptură, — și atunci când toate acestea se vor împlini și acei pe care Dumnezeu îi va ocroti, trebuie să-i aducem ceea ce i-se cuvine cu credință, mulțumire, iubire și mărire. Roș pe bunul Dumnezeu spre a ne ține în viață spre a ne vedea iarăși la un loc... Să avem credința că Dumnezeu ne va mântui...

N. N. din com. Ciocoveni, Ilfov, către fratele său, sergentul V. M. :

- 894 Scumpul și doritul meu frate... Singura nădejde la Dumnezeu, că noi suntem călători pe acest pământ — și trebuie să-l părăsim cu toții rând pe rând...

G. D. din com. Tăriceni, Ilfov, către soldatul A. N. :

- 895 Dragă Nicule... Se cuvine să fim mulțumiți cu ceea ce ne dă Tatăl Ceresc și totdeauna să ne rugăm Lui ca să ne mântuiască din mâna vrăjmașilor noștri, că El și numai El ne este scut de apărare în toate nevoile. Dragul meu fii întotdeauna curajos și fără teamă de vrăjmași, că având credința în Domnul Iisus vei fi ferit din mâna vrăjmașilor, căci este zis, crede și vei fi mântuit...

E. C. din com. Bilciurești, Dâmbovița, către Locot. S. M. :

- 896 Dragul nostru... După victoria cea mare, la care voi copiii țării ați contribuit cu sângele și brațele voastre avem speranța în cel de sus, pe care n'am încetat a-l ruga pentru a vă ocroti pe toți, că vom fi auziți, și pe lângă mulți alții, vei fi și tu scăpat. Ai nădejde în Dumnezeu, în tot locul el să fie tovarășul nedespărțit și ajutorul contra celor ce prigonesc crucea. Lângă tine să apară veșnic umbra tatălui tău, care a pierit tot pentru țară, lăsând-o vouă mare și frumoasă, ca s'o apărați. Nouă ni-i

gândul la tine și ne rugăm să fii sănătos să poți servi țara... Psalmul 91 zice: „Cădea-vor mii la stânga și zeci de mii la dreapta ta, dar de tine moartea nu se va apropia...”

- 897 *Un soldat scrie unui prieten din sat că, într'o zi, pe când avea repaos, a deschis Sf. Scriptură la întâmplare și a căzut la psalmul 91: „Cădea-vor mii la stânga și zeci de mii la dreapta ta, dar de tine moartea nu se va apropia...”*

15. CARTEA RELIGIOASĂ

Mulți sunt ostașii — mai ales soldații — care cer prin scrisori să li se trimeată cărți religioase — și chiar Noul Testament și Biblia. Aceste cereri sunt mai obișnuite la răniții din spitale.

- 898 *Unul din ei, soldatul R. G. din spitalul Notre-Dame de Sion din București, cere Societății Britanice să-i trimeată: „Biblia, un Nou Testament și alte cărți religioase.”*

16. LEGĂTURA CU PREOTUL

Soldatul V. N. către părintele P. S. din com. Govora de jos, Vâlcea :

- 899 *Stimate părinte... Aflați despre mine că sunt bine, că vă doresc și Dvs. multă sănătate. V'am scris două c. p. și nu am primit nici un răspuns. Pe acolo ce mai este? Multe sărutări de mână laconița. Complimente la toți prietenii. Veți ști că-mi este dor de toți de acolo, dar bunul Dumnezeu ne va întâlni iarăși odată cu toți.*

Soldatul F. S. din spital către preotul I. F., com. Grozești, Bacău :

- 900 *Cucernice Părinte... Pe ziua de 14 am primit c. p. de la sf. voastră în care mi-ați scris că nu puteți să veniți la mine. Ați scris părintelui să vină la mine! Părintele a primit c. p. și pe ziua de 15 a venit la mine. Când a intrat în salon și a întrebat de mine, imediat l-am și cu-*

noscut, căci l-am mai văzut la Grozești, când ați fost toți seminariștii în vacanță. A stat de vorbă cu mine două ceasuri, mi-a părut f. bine, ca și cum ați fi fost sf. voastră. Vă mulțumesc sf. v. frățește — și pentru slujbele pe care le faceți și pt. mine. Dumnezeu mă ajută și merg spre bine...

Pr. G. V. din com. Herești, Ilfov, către soldatul C. D. :

- 901 Nene Dinu... In scrisorile pe care le scrii acasă întrebii și de noi, de aceea îți scriu că suntem sănătoși și, cu nădejdea în atotputernicul Dumnezeu, așteptăm biruința definitivă a noastră, când ne vom vedea din nou. Pe aici lucrurile stau bine, ne ajutăm și noi unul cu altul. Țața Anghelina este sănătoasă, asemenea și toți ceilalți ai casei. Nu duce nici o grijă de acasă; îndreaptă-ți gândul neîncetat către Dumnezeu, căci El face lucruri mari și minunate. Îți trimet și suma de 500 lei, așa cum mi-ai scris. Cu bine și sănătate...

17. MODUL RELIGIOS DE A SE ADRESA

Diacon T. D. din București către sergentul t. r. M. N. :

- 902 Dragă Bebe... Văd că ești destul de curajos, ca întotdeauna. Dumnezeu să-ți poarte de grijă, să vii sănătos... Harul Domnului cu noi cu toți...

Marica C. din com. Radovanu, Ilfov, către soțul său, soldatul I. C. :

- 903 Scumpul meu tovarăș a suferințelor, te salut cu pacea Domnului nostru Iisus...

Soldatul G. H. din București către d-na A. P. din Timișoara :

- 904 Iubită soră în Hristos...

Nevasta unui soldat plecat pe front către Marin R. din com. Păușești, Vâlcea :

- 905 Iubiți părinți și frați, vă sărut cu toată credința în Dumnezeu...

Alții se adresează :

- 906 Pacea harului și dragostea Domnului să fie cu voi cu toți ...
 Harul și ocrotirea lui Dumnezeu-Tatăl ...
 Nădejde în Dumnezeu — și rugăciune multă ...

.18. „OASTEA DOMNULUI“

„Oastea Domnului“ este o asociație religioasă ortodoxă, inițiată și condusă de către I. P. S. Nicolae, Mitropolit al Ardealului, și are de scop pe deoparte întărirea sufletească a celor care fac parte din ea prin o trăire mai adâncită a adevărilor evanghelice, iar pe de alta combaterea diferitelor stricăciuni ale zilelor noastre: alcoolismul, petrecerile necreștinești, injurăturile — și în genere orice alte păcate.

Asociația se conduce după anumite reguli statornicite în niște Statute aprobate de Sfântul Sinod al Bisericii noastre ortodoxe, iar alcătuitoarii ei se întrunesc la bisericile respective, sub conducerea preotului, și în alte ceasuri de cât acelea ale sfintei slujbe a liturghiei. In aceste adunări se țin cuvântări de bun îndemn duhovnicesc, se fac diferite comunicări de viață evanghelică trăită și se cântă arii religioase, — toți dându-și osteneala a duce o viață mai după placul Domnului și căutând a da și altora acest îndemn. Ei se silesc a înmulți faptele de samaritenism, cum și a se spovedi și împărtăși mai des. Se ostenească a trăi bine între ei, spunându-și „frate“ și „soră“ — și căutând a mări, prin fapte, puterea de dragoste creștinească. Asociația și-a luat de patron duhovnicesc pe sfântul Ioan Gură-de-aur — și „frații“ se salută între ei cu diferite salutări evanghelice, dar mai osebit cu „Slăvit să fie Domnul“ — după cum se poate vedea și din scrisorile care urmează — și din care se poate cunoaște și duhul de care sunt însuflețiți alcătuitoarii acestei Asociații.

Sergentul G. F. către pr. I. G. din București :

- 907 Scumpul meu părinte sufletesc. Am ajuns din nou la datorie și sunt bine unde m'a împărțit Domnul. Slăvit să fie numele Lui. Câmp duhovnicesc este și se cere lucrat, astfel că vă rog să nu mă uitați din sfintele rugăciuni. Tot așa, vă rog să pomeniți și pe cei ai mei de acasă, că sunt lăsați în grija Domnului. Acolo bântue seceta peste lucru Domnului și tânjește mult floarea dragostei cre-

știne... Aici e bine — și camarazii încep să guste din plăcerea cuvântului divin. Cu ei mă bucur și ne petrecem timpul ca în cele mai calde adunări. Vă sărut mâna și zic tuturor fraților și mai-marilor noștri: Slăvit să fie Domnul!...

Sergentul D. D. către soldatul t. r. C. P. :

- 908 Dragă frate... „Bucurați-vă în încercări spune sf. Pavel.“ Nu sunt vrednic a mulțumi lui Dumnezeu că am scăpat numai cu atât (*a fost rănit*). Ce va fi cu mine și cu voi toți și de acum în colo, știe numai Dumnezeu. Nouă nu ne rămâne de cât să ne încredem cu totul în dragostea și puterea Sa, căci mari sunt. Aici, frații au început să se strângă din nou în biserica Sf. Ecaterina, care a fost deschisă de câteva zile. O frumuseță de pictură și un aranjament înlăuntru, te face să te crezi cu adevărat la „Picioarele Stăpânului nostru...“ Domnul Iisus să fie cu frăția ta, să te ocrotească, să-ți sfințească duhul și să te bucure.

I. M. din com. Periș, Ilfov, către frunțașul I. M. :

- 909 Frate Ioane, dorindu-te atâta de mult toți din casa lui Dumnezeu îți aduc prin această carte p. vești frumoase despre noi. Vei ști că-i slujim Domnului până în prezent și nădăjduim că vom sluji neconținut. Toți care ne știi suntem sănătoși. Ne bucurăm și de tine că ești sănătos... Nici un ostaș nu se încurcă cu treburile vieții dacă vrea să placă celui ce l-a scris la oaste. Suferă împreună ca un bun ostaș al lui Hristos. Înțelege ce îți spun. Domnul îți va da pricepere la toate. Sănătate dela noi toți. Frați și surori...

I. S. din București către soldatul I. R. :

- 910 Slăvit să fie Domnul, frate Ionică!... De cărți să mulțumim Domnului că de la El sunt. Ai credință și nădejde în bunul Dumnezeu care ne va ajuta și nu ne va lăsa. Să-l rugăm ca să aducă biruința Crucii, care este arma noastră de biruință a tuturor vrăjmașilor. Deci fii plin de curaj în toate și sus inima, căci Domnul este cu noi. Eu mă rog ca El să ne facă parte de bucuriile Lui sfinte, aici — și sus, în ceruri...

M. D. din București către soldatul G. M. :

- 911 Dragă frate Ghiță... Harul, pacea și binecuvântarea de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul Isus Fiul să rămâie cu tine și să te conducă toate zilele vieții tale... *(după ce îi arată că se bucură că va veni acasă, continuă :)* este aceasta roada vieții tale neprihănite și darul lui Dumnezeu după rugăciunile tale... Domnul să fie cu tine în toate zilele vieții tale, Amin. Victoria, Mihai și Nelu..

Constanța S. din București către soțul său, sergentul V. S. :

- 912 Ticuțul meu mult iubit... Rog pe bunul Iisus Mântuitorul Lumii să ne măntuiască pe toți și pe cei dreپți și credincioși la datorie și pe soțul meu scump și iubit să mi-l ocrotească și să-l măntuiască de tot răul... *(Ii transcrie apoi două poezii din „Cântările Oastei“ — și urmează :)* Ticuțul meu scump, am scris aceste versuri din cartea Oastei și din călăuza bunului creștin. E o cântare plină de o măreție sufletească. Te rog când ai timp liber cânt-o — și chiar întovărășit de alți frați de arme. Slăvit să fie numele Domnului, El este bun și îndurător cu toți frații noștri iubiți... Sus fruntea, cu credință în Dumnezeu !...

A. B. din com. Lăloaia, Bacău, către soldatul V. B. :

- 913 Slăvit să fie Domnul, iubitul și doritul meu frate... Bunul Dumnezeu să facă pace ca să ne mai putem vedea iară, căci puterea lui Dumnezeu e mare... Pe la noi e foarte frumos, timpul e cald și bine, dar nu-i nimic că e mare puterea lui Iisus Hristos, numai să avem credință, dragoste unul către altul și răbdare, că atunci putem scăpa de toate năcazurile, căci numai așa ne putem numi copii ai Domnului. Iisuse ține-ne sub harul tău și nu ne lăsa. Slăvit să fie Domnul, frate Vasile...

Florica P., din com. Tamaș, jud. Ilfov, către caporalul N. C. :

- 914 Prea iubit și scump frățior în Domnul Iisus Hristos, în primul cuvânt îți spun Slăvit să fie Domnul Iisus... Nene să nu duci grijă de noi și să duci grija ta că poate ești pe pământ străin... *(După ce dă câteva amănunte de ale gospodăriei recoltelor).* Te rog Nene, să nu-ți pierzi nădejdea de la Dumnezeu, să te rogi lui cu credință tare,

căci nu se poate ca Dumnezeu să nu-ți asculte cererea și rugăciunea și El te va păzi la umbra aripilor lui. Ca încheiere îți zic Slăvit să fie Domnul!...

Iulia L. din ? cătră sergentul I. V. :

- 915 Iubite frate Verșegan, în Domnul... Vă doresc har și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos... Am învățat cu fratele Gicu Pop cântarea „Trezii voi, luptători, trezii...” și e foarte frumos... Să știți că noi cu toții vă pomenim în rugăciunile noastre — și acumă vă doresc din nou pacea și binecuvântarea Domnului. Vă rog să cetiți psalmul 71 vers. 1—8... Vă salut în numele Domnului...

Soldatul D. D. cătră T. P. din Ciumeghiu, Ardeal :

- 916 Iubită soră și cumnată... Vă trimitem binecuvântarea Domnului la toți frații din Salonta — și vă salutăm în Domnul Iisus...

Ana B. din București cătră Vaslica D., la Câmpulung :

- 917 Sisica dragă... M'am întristat când am aflat că Dumitrel se află rănit în spital. Domnul să-l vindece cu mila sa... Te rog, dacă poți, să-mi mai scrii ce face... O, dacă nu am avea pe Domnul Iisus, ce-ar fi de inimile noastre!... Să ne rugăm cât mai mult...

Sublocot. C. U. din spital cătră soția sa, Victoria U., în Voitești, Gorj :

- 918 Scumpii mei... Slăvit să fie Domnul pentru câte a făcut pentru mine. Aflați că sunt rănit în luptele din jurul Odesei și sunt în spital. Vă rog să nu vă alarmați, căci bun e Domnul și va avea grijă de mine. Rugați-vă Domnului pentru mine. Al vostru iubitor...

Soldatul C. B. cătră D. M. din com. Giuvărești, Romani :

- 919 Dragii mei frățiori și surioare în Domnul. Prima dată vă zic Slăvit să fie Domnul, căci pe El se cuvine să îl slăvim, căci ne-a scăpat din munca grea. Iubiții mei, veți ști despre mine că sunt sănătos, de Dvs. nu mai știu nimic de când am plecat de acasă. I-am trimes și lui tata Du-

mitru Andrei o c. p. și nu știu dacă a primit-o? Imi este tare dor de Dvs. Nu știu ucm ați mai merge cu lupta cea sfântă. Dar am credință că mergeți înainte... Nu știu nimic de fratele Tudor Ghiță și Dumitru pe unde or mai fi. Nene Marine ai grijă de tineret până ce venim și noi. Am toată încrederea în toți frații care au rămas acasă că vor lupta până la sfârșit...

Observațiuni. — A fost deajuns să vie clătina cea mare a acestui război, ca să iasă la iveală și toate semnele credinței noastre.

Cum mai spuneam, aproape nu am aflat scrisoare în care Numele cel sfânt al lui Dumnezeu să nu fie chemat.

De asemenea, toate celelalte mari semne ale credinței noastre strămoșești s'au arătat din belșug. Insuși războiul acesta este privit ca un „război al Crucii“.

Strigarea către Domnul Hristos și Sfânta Sa Maică este întâlnită adesea în aceste scrisori.

Pe de altă parte, rugăciunea este puterea cea mare care se arată cu prilejul acestei mari încercări obștești. Cetind aceste scrisori — și punându-le în legătură cu ceea ce-am putut vedea prin bisericile noastre în acest răstimp și cu ceea ce, de sigur, a fost mai prin toate căminele românești, — avem impresia grandioasă a unei întregi țări care se roagă. O armată care se luptă departe — și o țară întreagă, rugându-se acasă pentru cei plecați. Poate fi, oare, un tablou mai impresionant prin măreția lui, ca acesta?

Și, de sigur, în ceasurile cele înalte ale luptelor grele, ale înclăștărilor teribile, rugăciunea a fost o mare realitate, trăită — și de cei de-acolo — și de cei de aici. Aceasta nu s'ar putea nega, fără ca totodată să nu se tăgăduiască o mare și vădită realitate.

Dar ceea ce se cade să deosebim cu acest prilej sunt câteva lucruri care, de nu le-am arăta, am păcătui greu, înșelându-ne pe noi înșine — și înșelând, în aceeași vreme, și pe alții.

Iată ce voim să zicem. Poporul nostru este un popor creștin, în înțelesul că el trăește, adeseori, creștinătatea sa. Această creștinătate i-a fost lui, temelie și pavăză, de-a-lungul lungilor și greilor ani ai viețuirii lui. Dar de multe ori, această creștinătate a fost foarte superficială, ea neconstituind o trăire, ci fiind mai mult o creștinătate de botez și de nume. Răstimpurile în care poporul nostru și-a trăit creștinătatea au fost răstimpuri de tărie, de înălțare, de strălucire. Răstimpurile în care el a trăit numai o creștinătate de nume au fost răstimpuri de delăsare, de „decadență“, de întunecare. Curba socială, de înălțare și de coborâre a neamului nostru a fost perfect paralelă cu curba de trăire — și de netrăire a creștinătății noastre. Cultura românească a

fost totdeauna în cea mai strânsă legătură cu credința românească. Cultura noastră nu a putut și nici nu poate fi de cât o cultură creștină. „Cultură“ și „credință“ la noi trebuiesc să tindă la identificare, pentru ca să putem ajunge la apogeul nostru de dezvoltare românească în toate domeniile. O despărțire între aceste două noțiuni, aduce, ipso facto, un început de decadentă spirituală, — isvor, la rândul ei, a unei decadente obștești. Acestea sunt adevăruri care s'au verificat de atâtea ori, uneori spre fericirea noastră, când cele două noțiuni au trăit bine laolaltă, spre nefericirea noastră, când între ele s'a produs rupere.

Înainte acestui mare război (mare, între altele, tocmai și din acest punct de vedere) valul creștinătății noastre era, neîndoelnic, în urcare. Orice-ar zice cei ce nu cunosc elementele problemei, adevărul este însă, că noi, de la războiul din 1916 și până la cel din 1941, am trăit o creștinătate mereu crescută. Însăși complexitatea vieții sufletești de după războiul 1916, aducea o sete mare de cer. Sufetul românesc, asediat de-o mulțime de probleme și situațiuni noi, se simțea împins cu putere spre zarea mângâietoare a credinței. Toți duhovnicii Bisericii noastre pot confirma acest lucru, prin multitudinea și înfinita varietate a problemelor și-a scrupulelelor de conștiință ce le-au fost puse spre limpezire, îndrumare și mângâiere. Ceea ce nu fusese mai înainte, — cel puțin în câtimea aceasta. Treptat, această recrudescență s'a accentuat. Pe deoparte greutățile vieții, iar pe de alta, primejdia surdă care clocea la Răsărit, au contribuit ca trăirea creștinătății noastre să fie mereu adâncită, în foarte multe suflete — și chiar având o tendință de împrăștiere pe suprafețe tot mai întinse. De sigur, tot în vremea aceasta se arătau, alături, foarte multe pete de cangrenă sufletească, adevărate focare de necredință. La ce bun să ne înșelăm? Dar toate acestea, lasă că erau firești, dar ele, în fond, nu făceau de cât să determine pe cei credincioși la o trăire încă mai profundă, și să facă să strălucească mai tare credința, precum lumina e mai strălucitoare când fășnește în întunec, precum albul e mai „alb“ alături de negru.

În această situație, a izbucnit războiul, luând de la început și înfățișarea unui război al Crucii. Acest război era făcut pentru a se statornici din nou dreptatea lui Dumnezeu împotriva unui neam care călcăse în picioare această dreptate — și, care, în viața lui, vreme de un sfert de veac, se depărtase de la credința lui Hristos Domnul.

Ce-a fost, am văzut — și am trăit prin tot ceea ce avem noi mai bun. Și vedem încă — și le trăim pe toate.

Aici se ridică marea problemă a viitorului nostru, cu atât mai mult cu cât CLIPA E UNICĂ, și de aceea se cade să fim cu mare băgare de seamă.

Suntem — cum spunem adesea — la o mare cotitură a istoriei

noastre românești. De sigur că este așa. Cea mai mare cotitură de când existăm noi ca neam românesc.

Vom spune fără înconjur : întregul nostru viitor atârnă de ceasurile acestea, — iar întemeerea acestui viitor nu se va putea face valabil și „sub specia eternității“ de cât dacă, folosind clipele prezentului, vom canaliza și îndruma cum se cuvine șuvoiul credinței noastre creștine, mărit atât de considerabil în răstimpul de foc al războiului. E clar — și de neînălțurat, acest mare adevăr care se ridică deasupra duhului acestui neam ca o imensă pajură de lumină, ca însăși coloana de foc a Crucii, călăuzitoare spre zărilor viitorului.

Toți, dar mai ales Biserica și slujitorii ei sfințiți, suntem datorii a vedea, a primi, a urma și a trăi acest mare și unic postulat al Istoriei noastre naționale, singurul care ne va duce — cu siguranță — spre realizările splendide ale mult-încercatului și mult-dăruitului nostru suflet românesc.

Și trebuie să știm mai dinainte că, de nu vom face așa, toate trudele și toate jertfele — ar putea fi zădarnice.

Dar sunt semne sigure că „Renașterea creștină românească“ și-a și început dăinuirea. Ajută-ne Doamne!...

CAPITOLUL V

RĂNIȚII — SPITALELE

„Ți-am scris să sunt rănit pentru Patria dragă, că până nu eram eu rănit și altul ca mine, nu puteam câștiga sfântul nostru pământ ce-a rămas dela strămoși...”

„Vezi tu, să nu te iei să plângi, să sperii băieții și să te știe lumea...”

„Are grijă Dumnezeu...”

Am fost învrednicit și eu să cercetez aceste locuri de suferință — și mulțumesc lui Dumnezeu că am putut în felul acesta să-mi înalț sufletul și să-mi simt inima încă mai încinsă de dragostea de țară și de frate. Câte s'ar putea spune — și, la vreme potrivită, se vor spune!...

Doă lucruri însă, au strălucit, ca niște pietre prețioase de duh, fără umbră și fără moarte.

Întâi, chipul mucenicesc în care răniții au trecut prin focul suferinței, fără jălăni și fără trufașă laudare de sine. Ci toți spunând — și scriind acasă, că „rana nu-i de loc grea”, cu toate că adesea aceste cuvinte ascundeau răni profunde și nespuse de dureroase.

Și al doilea, devotamentul plin de iubirea aproapelui pe care cei care i-au îngrijit, l-au pus în tot ce-au făcut pentru „dragii răniți” ai lor. Ochii mei, adesea, au rămas în cea mai desăvârșită uimire în fața unor lucruri atâta de frumoase că erau aproape de necrezut, — iar inima mea a urcat spre pleoape de multe ori, cele mai curate lacrimi din toate câte pot fi...

Dar, să lăsăm să grăiască scrisorile...

SCRISORILE LOR CĂTRĂ CEI DE-ACASĂ...

Caporalul t. r. V. N. către soția sa la Dorohoi :

- 920 Dragă soție... Mulțumește bunului Dumnezeu că nu sunt rănit grav. Cred că în 15 zile mă fac bine — și plec dela spital înapoi pe front.

Sergentul A. S. către soția sa în com. Bâlca, Rădăuți :

- 921 Dragă Domnică... Vei ști despre mine că sunt aproape vindecat și sunt tot așa frumos cum eram și sunt și mai mândru că pentru faptele vitejești în luptele pentru desrobirea sfintei Biserici am primit cu zâmbet pe buze câteva gloanțe în corpul meu cel sprinten, ce ca o săgeată de foc treceam prin gloanțele dușmanului, le simt ca o decorație drept răsplata muncii mele ce am depus-o, în timpul cât Dumnezeu m'a ținut în picioare.

Fruntașul N. T. către fratele său S. T., la R.-Sărat :

- 922 Scumpul meu frățior... Vei ști că mă aflu în spital. Cred că vă vine în gând de ce mă aflu în spital... Despre măta-luță cum o mai duci, frățioare, cu serviciul, tot la pod sau nu... Dragă frățioare îți sărut mâinile că mi-i dor — și vă rog să mă iertați — și Dumnezeu să vă ierte... Să ne întâlnim sănătoși...

Soldatul P. N. către părinții săi, la Huși :

- 923 Dragii mei părinți... Cred că o să mă fac bine curând și o să viu acasă pentru câteva zile. Dragă mamă, cred că ești tare neliniștită și te gândești la noi toți. Eu îți spun să nu te mai gândești, să te faci că ai uitat de feciorii plecați la datorie — și o să vezi că are să-ți fie mai bine...

Elevul plutonier G. M., către ai săi din com. Vânători, Neamț :

- 924 Dragi părinți și surori... Nu vă îngrijiți de mine, ci, din contra, să fiți mândri că ați avut un fiu care a luptat pentru două cauze și și-a făcut datoria...

Sergentul t. r. M. M., către mama sa la Drăgășani :

- 925 Mamă, află că pe ziua de 28 August m'a rănit pe front. Acum sunt în spital. Să nu duci grijă mare, că deși sunt rănit în plămânil stâng și mâna stângă, nu sunt așa grav (*sic*) — și am să mă fac bine. Aici suntem foarte bine îngrijiți și hrăniți...

Sergentul S., către soția sa în com. Prundu, Ilfov :

- 926 Iubita mea soție... Tare mi-i dor de tine, dar nu am ce face, căci trebuie să ne facem datoria către țară...

Sergentul N. B., către soția sa, în com. Frățila, Vâlcea :

- 927 Eu sunt rănit în spital, foarte ușor (*toți spun așa*). În puțin timp am să mă fac bine. Să vă bucurați că am învins dușmanul — și Bucovina și Basarabia sunt din nou în mâinile noastre — și cu ajutorul lui Dumnezeu avem să ne întâlnim...

Sergentul D. N., către ai lui din com. Stănești, Dâmbovița :

- 928 Iubiții mei soție, părinți, surori, cumnați, nepoți și toți ai noștri... Din mila lui Dumnezeu m'am apropiat de dumneavoastră... Sunt rănit, dar foarte ușor... Mai sunt cu Nae al Saftei, tot rănit și el...

Caporalul A. M., către ai lui din com. Măgurele, Teleorman :

- 929 Mamă — și toți ai mei... Vă comunic din spital din București că m'am întors din Ocraina, de la Odesa, ușor rănit la ochiul stâng, dar nu vă îngrijorați că mă pot face bine cu ajutoru doctorilor și a lui Dumnezeu, că numa el m'a scăpat de la moarte...

Caporalul I. O., către ai lui din com. Cogeasca, Iași :

- 930 Scumpii mei părinți... Sunt rănit foarte ușor de-o schijă de obuz din avion... dar vă rog să nu fiți scârbiți, din contra, mai bucuroși...

Caporalul P. C., cătră ai săi în com. Făget, Severin :

- 931 Dragii mei părinți... Sunt rănit la o mână, dar voi să fiți liniștiți și să nu vă speriați, căci nu sunt așa de rău... Pe mine să mă lăsați în voia lui Dumnezeu, că are El grijă de mine...

Fruntașul M. P. cătră soția sa în com. Putreda Mare, R.-Sărat :

- 932 Dragă soție... Cu ajutorul lui Dumnezeu o să vin și eu acasă cu vederea, dar cu gândul mai mult la ce-am lăsat neterminat, trebuie să terminăm Cântecul, că altfel nu se poate, — cu credința la sfânta Cruce și la muncă...

Fruntașul D. D., cătră soția sa în com. Seimeni, Constanța :

- 933 Scumpa mea soție și iubiții mei copilași. Aflați despre mine că sunt sănătos, am luptat în Basarabia și în *Ocrania* până aproape de Odesa. Când a mai rămas 15 kilometri până la Odesa m'a rănit și m'a adus la spital la București. Miro, era să nu-ți scriu că sunt rănit, din cauză să nu sperii copiii. Vezi tu, să nu te iei să plângi să sperii băeții și să te știe lumea. Vezi-ți de treabă că, cu ajutorul lui Dumnezeu o să mă fac bine și o să vin acasă în permisie, vreo zece zile...

Soldatul P. G., cătră părinții săi în com. Frumușica, Botoșani :

- 934 Scumpii mei părinți.. Pun creionul pe hârtie și cu drag vă încep a scrie... Cu vrerea lui Dumnezeu m'a rănit la piciorul drept — dară să nu vă puneți pe scârbă căci are să dea Dumnezeu și am să scap...

Soldatul G. C., cătră soția sa în com. Hangu, Neamț :

- 935 ...Ți-am scris că sunt rănit pentru Patria dragă, căci până nu eram eu rănit și altul ca mine, nu puteam câștiga sfântul nostru pământ, ce-a rămas de la strămoși....

Soldatul I. M., cătră soția sa în com. Cislău, Buzeu :

- 936 Scumpă și dorita mea soție... Dragă Puică, faceți și Dv. cum ați putea anul acesta — și dacă o vrea Dumnezeu poate scăpăm și noi — și vom veni iarăși la casele

noastre, dar acum trebuie să ne facem datoria, când dușmanul vrea ca să ne calce. Așa că roagă-te lui Dumnezeu ca să scape și-al tău soț — și să vină iarăși acasă...

Soldatul I. B. către mătușa sa, **F. N.**, în **com. Cuza-Vodă, Ialomița :**

937 Dragă mătușă... Veți afla că am luat parte pe câmpul de onoare și azi sunt în spital... Când a răposat ghetul tata eram pe front... și știu că a murit cu inima friptă de dorul meu...

Soldatul G. F., către soția sa în **com. Călinești, Muscel:**

938 Dragă nevastă... sunt rănit la mâna și la piciorul drept de schije. Eu, dacă a vrea Domnul sfânt oi veni și eu, după ce m'oi face bine pe acasă...

Soldatul M. D., către părinții săi în **com. Teiu, Argeș :**

939 Scumpi părinți...Rana e aproape închisă — și conform ultimelor dispoziții, mai mult ca sigur că mă voi duce la datorie...

Soldatul P., către soția sa în **com. Costâna, Suceava :**

940 Dragii mei părinți și soție, nu vă supărați pe mine că eu mi-am făcut datoria — și mulțumim Domnului că m'am văzut aici... Sunt rănit de pe ziua de 11Septembrie...

Soldatul G. D. către frații săi, în **com. Valea Nandrii, Muscel :**

941 Scumpii mei frați.. Vă fac cunoscut că și eu sunt în spital fiind rănit prin mâna dreaptă, dar nu sunt rănit grav... Vă scriu ca și Dv. să știți de mine, dar să nu vă supărați pentru mine căci așa este, trebuie să ne facem datoria către țară...

Soldatul N. S., către ai săi din **com. Giurgiuoana, Tecuci :**

942 Dragii mei părinți și soră. Aflați despre fiul și fratele Dvs. că în lupta dusă contra bolșevismului am căzut rănit la mâna stângă de schija unei bombe inamice. Vă rog

să nu fiți întristați de această veste, căci rana nu e atât de grea. Mulțumiți cu toți lui Dumnezeu...

Soldatul C. M., cătră soția sa în com. Ștefănești, Boțoșani :

- 943 Dragă Anico. Sunt rănit în spital la București... Să nu te ei cu scârbă că sunt rănit, că dacă o vrea Dumnezeu m'oi îndrepta...

Soldatul I. P., cătră soția sa în com. Bejani, Uniedoara:

- 944 Multă sănătate maică din partea noastră... Am fost rănit rău la picioare și spatele, de obuz. Dar îi mulțumesc lui Dumnezeu că am scăpat și eu cu viață...

Soldatul G. C., cătră soția sa în com. Stănișești, Tecuci:

- 945 Scumpa mea soție... Tare me dor de acasă, de toți și nu mă puneți la uitare, căci dacă mă puneți la uitare, vă uită și pe voi Dumnezeu...

Soldatul G. R., cătră unchiul său A. R., din com. Bivolari, Iași :

- 946 Dragul meu moș... cred să ai fost mulțumit tot timpul de mine, că eu, dacă țara m'au chemat la datorie ca să apărăm otarele noastre de dușmani, căci ei vin ca fiara sălbatică, dar noi nu ne temem, că Românul are mult curaj...

Soldatul P. F., cătră soția sa în com. Uidești, Baia :

- 947 Scumpa mea soție.. Cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns ziua de astăzi. Tot asemenea și matala îți doresc multă sănătate și spor la muncă... Vei ști dragă că sunt la spital, dar nu te scârbi, că mare e Dumnezeu pentru noi și pentru toată lumea — și te rog să ai grijă de copii și de gospodărie și vaca dacă e sănătoasă și dacă s'a treerat grâu și dacă porumbu s'a copt... Multă sănătate din partea mea la mata și la copilași, pe care mi-e dor de ei...

Soldatul G. cătră G. C., învățător din com. Prigoria, Gorj :

- 948 Dragii mei... Urmele ranelor, destul de adânci, vor fi un blazon de care mă simt mândru...

- 949 Sublocot. G. Ș. rănit și gata a fi operat scrie părinților săi pensionari, la C.-Lung, că e perfect sănătos, venit la Buc. cu o ocazie, — iar unei domnișoare îi scrie adevărul, oprind-o, totuși, de a scrie părinților lui.

SCRISORI CĂTRĂ ALTE RUDE ȘI PRIETENI

Caporalul M. F. către vara sa, M. F., în com. Vetrișoara, Fălciu :

- 950 Dragă Lucică... Află despre al tău verișor care s'a întors de pe front rănit de o schijă bolșevică — și fiind pe patul de suferință am stat o clipă și m'am decis să-ți scriu câteva cuvinte. Dumnezeu să-ți dea sănătate, realizarea dorințelor tale cât mai curând și cât mai frumoase, având fericirea în liniște și pace, într'o țară nouă...

Elevul plotonier *, către d-ra ** din com. Bucov, Teleorman :

- 951 Draga mea... Cu foarte mare greutate mi-a scos schija... O păstrez ca pe-o frumoasă amintire...

Soldatul I. G., către D. V. în com. Dorobanțul, Olt :

- 952 Dimitrie... Am început să merg în cârje, dar sunt amețit când merg că sunt slăbit. Dar cu vrerea lui Dumnezeu o să îmi revin iar cum am fost, dar cu răbdare...

Aviatorul M. N., către I. N. din București :

- 953 Nene Ioane... Ești primul căruia-ți scriu... Poți fi mândru, nene Ioane, că azi dimineață am fost deasupra Odesei (29 Aug.) de-am bombardat. Însă de data asta am plătit și eu tributul de sânge, ca și alții. O scrijă de obuz mi-a intrat puțin prin piele așa că vreo câteva zile voi fi nevoit să stau și să mă odihnesc forțat. De rest, slavă Domnului, totul e bine...

Soldatul *, către D-rele ** din com. Țițești, Muscel :

- 954 Dragele mele prietene Lenuța și Gica... Pe ziua de 17 Sept. mi-a făcut operație la picioare de mi-a scos schije. La mână mai am o singură rană — și tot mai am o schijă

în ochiul drept, care mi-o scoate după ce mă fac bine cu picioarele... Dragi prietene, mult aş dori să ne mai întâlnim iarăşi, să vă povestesc şi eu basmul de când am plecat de-acasă... Mi-e dor de toţi...

Sergentul t. r. A. U., cătră N. M. din Dâmboviţa :

- 955 De când am plecat, nu am mai stat mult şi am intrat în războiul nostru sfânt... De-atunci... am luptat în linia întâia. Am urmărit, am alungat inamicul mult... până ce un obuz, printre altele mai multe, nu m'a cruşat şi m'a rănit... Acum mă aflu în spitalul central Buc.

Soldatul P. A., cătră N. G. din Bucureşti :

- 956 Domnule Niculae. Aici vă scrie fostul meseriaş şi delegat al atelierelor C. F. R., Aldea. Cred că nu l-aţi uitat... Vă scriu că mi-am făcut şi-mi voi face datoria cătră ţară. Am fost rănit uşor de-o schijă de obuz şi sunt în spital... Vă rog transmiteţi la tot atelierul din partea mea spor la lucru şi multă sănătate...

Soldatul I. D., cătră G. C. din com. Armeniş, Banat :

- 957 ...Am fost împuns de baioneta fraţilor noştri Ruşi, dară noi iară i-am mănăţ 700 de kilometri, din Suceava, Basarabia şi Ucraina. Am bătut la ei zi şi noapte şi am făcut prizonieri, am luat sute de mii. Dar morţi un număr mai mare...

3. CEI DE-ACASĂ CĂTRĂ EI

D-ra *, din Bucureşti cătră Sublocot. ** în spital :

- 958 Dragul meu... Imi pare rău de tine că ai fost rănit. Cu toate că tu nu-mi scrii, totuşi se bănuşeşte. Ce căutai în spital?... De altfel am bănuit eu asta şi pot preciza şi când s'a întâmplat, pentru că te-am visat... Cine ştie cât de rău ţi-a fost — şi acum cât de rău ţi-o fi... Dar Dumnezeu te va ocroti. Nu va îngădui să piară un creştin, ucis de cei fără-de-lege. Tu spui că pleci iar pe front? Oh, cum aşi vrea să fiu acum acolo să te îngrijesc, pentru că doar pentru noi lupti, pentru noi, care nici nu ştim ce însemnează războiul...

V. M. din București către soldatul M. B. în spital :

959 Dragul nostru nepot... Ne-am întristat când am auzit că ești rănit, dar fii mândru că e pentru patrie...

S. T. din com. Picineaga, Tulcea, către fiul său, Sublocot. I. T. :

960 Doritul meu fiu... Ilie, să nu-ți pară rău de rana ce ei, aici așa este la război, dar pentru țară trebuie să luptăm cu toți. Să-ți ajute Dumnezeu să te faci bine mai curând și să te duci din nou pe front, ca să te răzbiuni...

4. OFIȚERII ȘI SOLDAȚII RĂNIȚI CĂTRĂ COMANDANȚII LOR PE FRONT.**Căpitan I. D. către Colonel A. G. :**

961 Stimate Domnule Colonel... De sigur ați aflat cum am încheiat activitatea mea în ziua de 19 Sept... Imediat am fost evacuat spre București unde am ajuns în 20 cor., bine din toate punctele de vedere. Sunt internat în spitalul Sf. Sava, unde avem o îngrijire părintească... Ce rău îmi pare că nu-s între băieții mei să trăiesc împreună cu ei clipele de bucurie, că de acu numai din astea vor veni, pentru Țara și Neamul nostru !... Numai Dvs. puteți înțelege cu ce durere în suflet mi-am părăsit unitatea tocmai acu, când, poate, avea mai mare nevoie de mine. Dar ce putem face cu voința și forța noastră, față de cel Atotputernic. Dvs. ce mai faceți? Să dea Dumnezeu s'aveți fericirea ca dimpreună cu vitejii regimentului nostru să sfârâmați cât mai grabnic rezistența bolșevică din cel mai mare port al M. Negre. Isbânda Dvs. mă va înfățiși și-mi va aduce o alinare a celor suferite. Să trăiți D-le Colonel și să vă păstreze Dumnezeu sănătos pentru binele Regimentului și a neamului.

Căpitan C. către Colonelul H. B. :

962 Domnule Colonel... Vă mulțumesc mult pentru rândurile ce ați binevoit să-mi trimiteți, mi-au adus o mare ușurare sufletească... De succesul regimentului nu m'am îndoit niciodată. Vă cunosc prea bine pe Dvs., pe camara-

zii de arme, care au dat atâtea dovezi de eroism — și cunosc soldații noștri care nu știu să dea înapoi. Doar au mers la contra-atac cu pistoalele dar cu sufletul plin de bărbăție și dorința de a-și răzbuna camarazii căzuți la datorie. Cu astfel de viteji, vom merge totdeauna înainte, siguri de victorie... Eu vă urmez de aici cu gândul și sufletul, fiindcă simt că numai acolo este locul meu, numai lângă camarazii mei dragi mă simt bine, până când din imense depărtări, vom aduce Țării noastre scumpe, victoria finală, pentru o fericire veșnică...

Căpitan P. către Maiorul G. F. :

- 963 Am plecat cu picioare frânte de gloanțele dușmane în ziua satanică de 13. Poate ați fost informat că după ce am pus să tragă mitraliera, am luat-o și în fruntea ostașilor din comp. 2-a am izbutit să-i duc până la cota 284, unde gloanțele mi-au tăiat elanul, distrungându-mi picioarele. Am plecat cu regretul că nu v'am văzut la plecare să vă împărtășesc bucuria că am fost vrednic să-mi fac datoria în fruntea unei companii în linia 1-a. Aștept ziua vindecării pentru a fi din nou alături de Dvs. și de dragii mei subalterni și ostași, cărora le urez noroc și sănătate. Eu am gloanțe în gamba dreaptă, iar în laba stângă unul cu fractura oaselor...

Locot. I. D. către Căpitanul G. D. :

- 964 Stimate D-le Căpitan. Am fost evacuat din Iași în interior. Sunt din ce în ce mai bine. Gândul meu e mereu la Dvs. și la compania noastră dragă. Sper că în curând voi fi din nou alături de Dvs. să mergem mereu înainte! V'am scris din Iași, nu știu dacă ați primit acea c. p. Când voi putea ieși, voi căuta să văd pe Doamna, să-i spun că sunteți bine și să-i povestesc din peripețiile noastre. Mi-e dor de băieți. Aștept mereu să aud la radio căderea Odesei. Noaptea mă visez în lupte, dobândind numai victorii. Vă rog transmiteți la camarazi — și drașilor mei ostași.

Locot. V. F., către Colonelul G. S. :

- 965 Mult Stimate Domnule Colonel... Sunt rănit la brațul drept de glonț de armă. Osul a fost sfărâmat în țândări. Am stat cu mâna în ghips 45 de zile... Nervul radial al mâinei drepte fiind atins, nu mă pot folosi de loc de dânsa... Regret foarte mult că a trebuit să părăsesc, după

un timp destul de scurt, unitatea de care mă simt atât de legat... Voi fi fericit, dacă după vindecare, tot în reg. Dvs., unde am primit botezul focului, am să fiu chemat la datorie. Am conștiința împăcată că am luat parte la câteva din luptele glorioasei Dvs. unități și aceasta nu-mai mulțumită Dvs...

Sublocot. I. R., către Căpitanul T. L. :

966 Domnule Căpitan. Mai sunt 9 zile și se împlinesc două luni de când v'am părăsit. Așa a voit soarta cu mine. Ce mai faceți! Dar conu Alecu și Ibricescu? Mi-i dor de toți. Sunt sigur că băieții toți au rămas tot așa de bine dispuși ca înainte. Sergenții noștri așa de buni, ce acte de bravură au mai făcut? Oh, ce greu e să fii departe de cei dragi! Stau în spital. Mâna stângă nu vrea să-și revină. Paralizată. Nervul radial atins. Mi-e greu, dar sunt mândru. E prea mică jertfa mea pentru țară, în raport cu a altora. Aș vrea să revin cât mai curând lângă Dvs., la tunurile mele dragi. Fără muzica lor nu știu că trăiesc... Vă îmbrățișez, pe toți ofițerii bateriei și ai divizionului II, depunând o sărutare pe obrazurile Dvs. de viteji.

Sublocot. O. T., către Colonelul G. R. :

967 Domnule Colonel. Soarta a vrut ca în ziua de 24 August, spre seară, să fiu lovit de un glonte. S'a înfipt în pieptul meu și a făcut ca să rămână în jurul Dvs. un loc gol, în momentele cele mai grele. Așa a fost să fie — și acum, întins pe un pat aștept să mă fac iarăși bine, pentru a veni mai repede lângă Dvs. De aici, de pe patul de suferință gândul meu vă urmărește mereu — și aș avea cea mai mare bucurie când voi afla că Reg. * Artilerie a intrat printre primele regimente în Odesa. Primiți, vă rog, Domnule Colonel, asigurarea întregului respect...

Sublocot. E. P., către Căpitanul S. N. :

968 Mult Stimat Domnule Căpitan... Deși acest gest trebuia să-l fac mai de mult, totuși anumite chestiuni n'au reținut. Rana ce o suport cu mândrie a fost toată cauza. Acum, fiindu-mi mai bine, în urma unor injecții, m'am și apucat a vă scrie. Eu, după cum vedeți, sunt în București la spit. *, unde suntem tratați foarte bine. Rana dela picior mi s'a vindecat, însă mai am cu ochiul stâng. Am pierdut vederea ochiului stâng. Nu-i nimic! Sunt

mândru că mi l-am pierdut acolo unde țara a avut nevoie de noi, salvându-ne neamul și creștinătatea. Dvs. ce mai faceți? Dar ceilalți camarazi? Tuturor vă doresc izbândă și să vă întoarceți glorioși. Plotonașul meu ce mai face? De cine este condus? Ah!... sunt foarte mâhnit că nu mi l-am putut conduce până la sfârșit... Vă doresc multă sănătate, izbândă — și întoarcere grabnică...

Sublocot. A. G., către Căptanul M. C. :

- 969 Mult Stimate Domnule Căpitan. Iată-mă de câteva zile internat la Sanatoriul * din București. Nu trece o clipă fără să mă gândesc la Dvs. Voi refuza orice concediu. Toată țara urmărește cu admirație evoluția luptelor la Odesa, iar răniții sunt îngrijiți cum nu se poate mai bine. Trecând prin Iași, am întâlnit multă lume care întreba de Dvs. Aici se știe că ați fost propus pentru „Mihai Vi-teazul”. Sper că până la urmă nu va lipsi și această înaltă decorație de pe pieptul celui mai brav căpitan al regimentului. Aceasta o spun cu mândrie, căci și eu am făcut parte din compania Dvs. Vă implor scrieți-mi mă-car două cuvinte și voi fi mulțumit. Nu este noapte fără să visez frontul cu toate ale lui. Salutări la toată lumea. Să trăiți, D-le Căpitan!...

Adjutant aviator A. S., către Locot. av. N. S. :

- 970 Domnule Comandant... Vă rog să mă iertați că am neglijat buna cuviință față de comandantul meu și nu v'am scris până acuma. Dvs. veți înțelege mai mult de cât altul că-mi era imposibil. Increderea, dragostea și tactul Dvs. mă face să mă gândesc tot timpul la Dvs. și să regret că nu pot fi în mijlocul sburătorilor și să-mi fac datoria cu aceeași dragostea cu care am început-o. Cu ajutorul lui Dumnezeu sunt pe cale de a mă vindeca — și să mă rog Lui ca comisia medicală să mă găsească bun pentru sbor. Simt nevoia să mă reîntorc cât mai repede în rândurile camarazilor mei, spre a contribui cu modelele mele puteri la nimicirea definitivă a hidrei bolșevice. Știu că Dvs. și ceilalți camarazi v'ați făcut datoria pe deplin în războiul sfânt ce-l duce Patria noastră, și nici eu nu aș dori să rămân mai prejos. Inșă cu mare regret această dorință nu depinde numai de mine, ci mai mult de situația în care mă aflu.. Al Dvs. subaltern...

Caporalul D. P., către Sergentul G. C. :

- 971 ...Mă rog lui Dumnezeu să vă ajute să fiți sănătoși cu întreaga baterie și cu d-nii ofițeri și subofițeri în frunte, — și rog din nou pe bunul Dumnezeu să vă ajute să mergeți înainte, tot înainte, până va cădea capul bolșevismului...

Caporalul I. C., către Căpitanul G. G. :

- 972 D-le Căpitan. Țin foarte mult să vă comunic că spitalul din Bălți, unde am fost internat, m'a repartizat la serv. partea sedentară din București. La regiment, numai după câteva zile, mă simt așa de străin în cât am ieșit la raport ca să mă trimeată din nou pe front, mai ales că nu am dat nimic în primire. Mi s'a spus că atâta timp cât divizionul nu comunică că are nevoie de oameni, nu mă poate primi. D-le Căpitane, vă rog din suflet să faceți în așa fel să fiu rechemat cât mai urgent la divizion, ca împreună cu vechii mei camarazi, să pot lupta iarăși pe front pentru înfrângerea bolșevicilor. Să trăiți !...

Caporalul D. A., către Sublocot. P. :

- 973 Să trăiți Domnule sublocotinent... Eu vă rog să nu fiți supărat că poate v'am făcut vreun neajuns. Eu sunt în spital la București. Dară mi-i foarte urât când mă gândesc că nu sunt între camarazii mei cu care împărțeam binele și rău. Vă rog să le spuneți la toți camarazii mei că eu le doresc multă sănătate și să fie mândri la postul lor, să lupte până la sfârșit. Sunt neîmpăcat în suflet că am ajuns în spital, când îmi aduc aminte ce fericit eram între camarazi și sub aripa Dvs. îmi treceau săptămânile și lunile nici nu știam. Dară aici foarte greu trece o zi, Dară până ce m'oi vindeca cred că nu o să mai ajung iarăși la postul meu de onoare. Eu vă rog să mă scuzați că v'am scris cu mâna cea fracturată, că o ține ghipsu. Să trăiți, să vă ajute Dumnezeu la mai mare, să comandați 8 guri... (*Adică să fie făcut locotinent.*)

Caporalul C. H., către Locot. A. P. :

- 974 Să trăiți D. Locotinent. Ajuns la spital și după operație, v'am scris câteva rânduri în care vă doresc multă sănătate. D-le Locotinent, ca ieri m'am despărțit de camarazii mei și cu lacrimi în ochi mi-am luat rămas bun de la camarazi. D-stră ce mai faceți ? Sunteți sănătos ? Mă rog,

multă sănătate din apus de soare (*Probabil scrie c. p. spre seară*). Dacă mă fac bine, voi veni iarăși între camarazi la datorie. Timpu cum este pe-acolo? — că pe-aici plouă mereu, vremea e rea acum. D-le Locotinent de dragostea d-stră și de inima bună a d-stră v'am scris: și mă doare inima de camarazii mei din plot. *** pioneri. D-l Locotinent Chitic îi sănătos? Ii rog multă sănătate. Mi-i dor de comandanții mei care i-am lăsat la datorie cu ochii țintă la inamic și gata oricând tot înainte. Aicea la urmă scriu și consăteanului meu Băhnar Gheorghe. Ghiță, tu ce mai faci? Ești sănătos? De pe acasă ai primit ceva? Scrie și mie o scrisoare dacă poți și ai timp.

Fruntașul P. S., către Căpitanul C. S. :

- 975 Domnule Căpitan. Având timp liber țin a vă scrie această carte poștală dintr'un spital din București, unde mă aflu rănit, nu atât de grav, și sper că în curând o să vin la regiment. Nu știu Dvs. ce mai faceți, ce mai este pe-acolo la p. s. Domnule căpitan, nu am uitat niciodată bunătatea Dvs. față de mine, chiar pe front nu am uitat-o. Să trăiți și vă doresc sănătate.

Soldatul D. G., către Locot. M. M. :

- 976 Să trăiți Dl Locotinent. Eu v'am mai scris o c. p. în care v'am spus să eu sunt rănit la gură. Am fost rănit pe ziua de 12 (Sept.) la ora 13.30 în apropiere de Odesa. Din camarazi sunt mai mulți răniți dar nu îi știu pe toți. Șușândău este mort și sold. Carp. Eu când am plecat la atac Movileanu și mânjii Dvs. erau toți sănătoși, însă acum nu știu nimic de ei. Dacă conoașteți ceva vă rog să-mi răspundeți și totodată să-mi scriți și de ei ceva. Nemai având ce scrie vă doresc multă sănătate Dvs. și la toți de pe front. Cu cel mai profund respect...

5. SCRISORI CĂTRĂ CAMARAZII DE PE FRONT

Maiorul H. cătră Batalionul II Reg. * inf. :

- 977 Ofițeri și ostași. Un glonte ucigător fărâmiându-mi mâna dreaptă, m'a răpit vremelnic din mijlocul vostru. Înainte de a putea atinge obiectivul sfânt pe care vi l-am propus la plecarea din Hărman. Și aici — departe — în Capitala Țării, gândul și sufletul meu sunt tot timpul alături de voi. Păstrați neatins renumele bat. II și luptați cu aceeași vitejie și sub ordinele succesorului meu. Înainte — și numai înainte! Sănătate la toți până la isbânda finală, care este f. apropiată... *)

Maior N. cătră Locot. V. B. :

- 978 Dragă Virgile... De sigur că iureșul luptelor dă orice posibilitate, însă eu doresc și rog pe Dumnezeu să te ție sănătos atât pe tine, cât și pe ceilalți dragi și iubiți camarazi... Sunt aici, într'un spital din Eucurești, rana merge bineșor și sunt îngrijit foarte bine... Trebuia să se întâmple cu mine așa ceva fiindcă este f. adevărat, iureșul contra atacurilor și luptei pentru păstrarea patrimoniului Batalionului m'au dus în vârtejul acestor lupte unde pericolul era așa de mare și unde 99⁰/₀ se putea, din moment în moment, să cad definitiv. Dumnezeu însă m'a păzit și am scăpat numai cu acestea...

Maior H. cătră Colonelul S. P. :

- 979 Domnule Colonel... Niciodată nu m'am simțit mai mic decât atunci când trebuia să ascult neputincios pe un pat de spital isprăvile vitejești ale camarazilor mei transmise prin Radio !....

Căpitanul N. B., cătră Plotonierul-major N. :

- 980 Dragă Nițule, știi că pe ziua de 12 Sept. am fost rănit greu și evacuat cu avionul la București... Trimis salutarile mele calde bravilor mei ostași din comp. 3-a, urându-le sănătate și victorie deplină. Să trăiești...

*) Această scrisoare este scrisă cu mâna stângă.

Căpitanul E. V., către Plotonierul G. G. :

- 981 Când m'au rănit n'am avut posibilitatea să pot comunica nimic. Cu inima frântă păraseam pe dragii mei camarazi și pe voi toți, care îmi sunteți nemăsurat de dragi. Dumnezeu să vă călăuzească pașii spre binele nostru și scumpei noastre Patrii. Trimiteți-mi, dacă puteți, bagajul. Dar un lucru la care știi că țin ca și la viața mea e calul. Nu-l lăsați în părăsire, vă rog foarte mult...

Locot. M., către Plot. t. r. P. H. :

- 982 Dragă Pitule... Dincolo de apele Nistrului, pe pământul locuit de „Moldovenii noștri“ desrobiți, la un atac contra inamicului care n'are Dumnezeu, un avion m'a mitraliat în piept. În stare destul de gravă am fost adus aici. Mulțumesc Celui de Sus că am scăpat cu viață — și astăzi mă aflu pe cale de vindecare... Ce mai fac camarazii noștri și mai ales ostașii pe care i-am comandat și cărora te rog să le transmiți toată dragostea mea...

Locot T. A., către Sublocot. S.V. :

- 983 Dragă Silviu... Imi pare foarte bine că ești sănătos și să dea Dumnezeu să defilezi la Odesa cât se poate de repede... Când vei defila, bate pasul mai tare și puțin pentru mine...

Locot. A. V. către Locot. I. K. :

- 984 Domnule Locotenent... Să știți că gândul și sufletul meu vă urmărește totdeauna și mă rog dimineața când copila de la Radio spune ruga și seara, pentru sănătatea tuturor dragilor camarazi din reg. * Artilerie și cei atât de dragi de la Gr. Comandă...

Locot. C., către Sublocot. O. G. :

- 985 Dragă Ovidiu... Te rog în calitate de comandant fă în așa fel ca toți să fie mulțumiți. Eu în permanență sunt cu sufletul între voi... Să vă dea Dumnezeu noroc...

Sublocot. T. A., către Serg. t. r. S. G. :

- 986 Dragă Sașa... Cred că într'un viitor apropiat se va termina și această încercare și veți veni cu toți în țară. Aicea sunt multe de făcut, lucruri ce numai cei căliți în lupte le pot face și înțelege. Inclina să cred că viața cea mai frumoasă e tot pe front...

Sublocot. T. I. către sergentul D. A. :

987 Iubiți camarazi... Să nu credeți că am încetat un moment să fiu alături de voi sau v'am uitat. De aici din patul care mă ține anchilozat vă trimet tot ce vă poate trimite un comandant: iubire și urare de izbândă. Eu am căzut, voi ați rămas, duceți mai departe izbânda. Sunt cu piciorul stâng rupt și pus în ghips, iar la piept am o plagă făcută de un proiectil dum-dum. Dar voi știți că eu nu mă las. Răsbunați-vă comandantul și dați totul țării, fiți un exemplu așa cum v'am învățat și condus în luptă. Să-mi scriți căți ați rămas și unde ați ajuns... Vă îmbrățișez cu camaraderească dragoste... Al vostru...

Sublocot. R. M., către Sublocot. V. T. :

988 Iubite camarad... Ai rămas singur! să duci mai departe lupta pe care eu am lăsat-o — și dacă vreun glonte nu te-a scos din luptă, tu ai cel puțin fericirea să vezi și să pășești locul ce forma ținta noastră... Mie mi se face a doua operație ca să mi se extragă glonte din limbă...

Sublocot. L. F. către caporalul t. r. V. A. :

989 Dragii mei camarazi... Din seara când am plecat de lângă voi n'am încetat o clipă de a mă gândi și a mă ruga lui Dumnezeu să vă ajute. Eram și sunt foarte îngrijorat de voi, ce faceți? Cine a luat comanda în lipsa mea și cum se poartă cu voi? Mă gândesc de asemenea și aș fi foarte fericit dacă ați scăpat cu toții cu viață... Il rog pe Albu sau Tătaru să-mi scrie imediat situația...

Sublocot. G. A. către sergentul P. R. :

990 Dragă verișorul... De Ilie, fratele meu ce-ai auzit? Căci eu nu știu nimic. Te rog dacă știi ceva de el precis, răspunde-mi adevărat, căci nu-i lucru de ascuns. Căci așa-i la război, ori viu ori mort. Sunt foarte curios să mai văd odată Odesa și să aud că ați defilat cât degrabă în Odesa...

Sergentul t. r. C. F. către plutonierul t. r. V. F. :

991 Dragă Vasile... Din sursă informativă aflat-am că ești pe front, nu departe de sectorul unde am fost și eu (nord-est de Odesa, pe țărmul Mării). Vestea aceasta o

am aflat de la un ostaş din Reg. * Vânători... Eu am fost rănit ușor la față (schije de brandt) în ziua de 22 Sept. In curând sper să mă fac bine și iarăși să mă îndrept pe front. Pe țărnuțul mării au rămas: † Costică Radu și † Const. G. Ciobotaru. P. Ciureanu, Botez, Cârțu, P. Ciudin și Jan T. Roșu au rămas luptând pe front când eu am fost rănit. Vasile dragă noi am fost pe același front două luni, fără să știm unul de altul... Al tău frate...

Sergentul I. C. către sergentul I. B. :

- 992 Frate Ioane. M'am bucurat foarte mult că ai avut milă sufletească de a-mi trimite răspuns după c. p. pe care ți-am trimis-o. Frate Ioane, te rog să nu te superi, ai toată grija și de mitralieră, să nu ruginească, să fie bine îngrijită, ca atunci când voi veni iarăși la datorie, să am cu ce îndeplini misiunea pe care mi se va da. Frate Ioane, te rog din tot sufletul scrie-mi și mie de domnul căpitan. comandantul nostru de companie și domnul maior, comandantul nostru de batalion ce mai fac și dacă sunt sănătoși căci nu mi-ai scris nimic din partea Dumnealor. Rămâind aicea al dumneavoastră camarad, care vă dorește zi și noapte, vă sărut dulce, Ilie, oftând de trei ori. Să vă dea Domnu sănătate...

Fruntașul G. T. către caporalul V. P. :

- 993 Dragă prietene... Dumnezeu să vă ajute să răpuneți lifta cea păgână, care nu mai are încotro...

Soldatul P. A. către sergentul G. O. :

- 994 Dragă Ghiță... Ce mai fac camarazii de la tunuri, mi-e dor de ei. D-l Locotenent ce mai face, ne-a fost un părinte, cât și d-l sublocotenent Pleșu. Vă doresc sănătate de la mine și de la bunul Dumnezeu. Biruință.

Soldatul N. S. către sergentul I. I. :

- 995 Dragă Ionele... Te rog ai grijă de Ruși, că eu îngrijesc de untdelemn, butoi și ceapă...

Soldatul V. P. către soldatul G. C. :

- 996 Dragă Gicule... Vă doresc foarte mult și me dor de camarazii care am lupt împreună, până am căzut. Să vă ferească Dumnezeu de orice primejdie...

Soldatul C. D., către caporalul A. Z. :

- 997 Dragă Săndică... Stau, Sandule, în blestematul acesta de pat și abia de mă întorc de pe spate pe partea dreaptă. Ți spun sincer, Sandule, că mai bine mă simțeam pe câmpiile Ucrainei când venea câte un obuz de artilerie, de cât aici în pat... Dar dacă așa a vrut Dumnezeu... Scrie-mi, că vreau să știu de tine și de ceilalți...

Soldatul G. T., către caporalul N. T. :

- 998 Dragă frate... Sunt la ghips de opt săptămâni, cu amândouă picioarele fracturate, dar să nu te superi, că dac-o vrea bunul Dumnezeu mie îmi trece. Dar despre Sofron vei ști, el nu se mai supără, căci el a trecut în rând cu cei morți... Pe 22 August pe mine m'a rănit grav și la vreo două ceasuri, el a picat mort. Așa a fost el ursit să moară pentru țară, ca un erou, aproape de Odesa...

Soldatul V. C., către caporalul P. R. :

- 999 Dragă Petrică... Află că cei de acasă sunt bine... Tu nu duce grija de ei, că pe ei nu îi plouă afară, cum te plouă pe tine... Dragă Petrică îmi spui că să îți scriu la ce mână sunt rănit. Află dragă că am lipsă brațu stâng. Te rog să nu te întristezi, căci așa a vrut Cel de Sus și așa mi-a fost scris...

1. VORBIRI DESPRE VITEJIA CAMARAZILOR DE PE FRONT**Locot. P., către Căpitanul A. D. :**

- 1000 Stimate Domnule Căpitan... (*scrie f. greu cu stânga*). Pe Dvs. nu vă voi putea uita niciodată! Stau așa de multe ori și mă gândesc și sunt sigur că erați singurul care și-a păstrat sângele rece în acel infern de atac. Nu numai pe mine, ci și pe ceilalți care v'au văzut, ne-a încrămenit curajul Dvs. Icoana aceasta va rămâne veșnic în sufletul meu. Dvs. îmi veți fi totdeauna căpitanul meu. Eu rămân invalid, dar nu voi slăbi lupta contra comunismului. Mai am un suflet, care e teafăr.

Locot. G. D., către D-na căpitan B., la Chișinău :

- 1001 Stimată Doamnă... Azi am avut ocazia să vorbesc cu băieții care au venit de pe front. Cu mare bucurie vă anunț că domnul căpitan este sănătos și o duce bine... După ce am părăsit eu pe domnul căpitan, a venit în locul meu subl. Dumitrescu Marius, șeful promoției 1941... A murit ca vitejii... Dacă aveți timp, vă rog să-mi scriți și mie ce știți de d-l căpitan...

Sublocot. V. B., către Sublocot. V. R., tot în spital :

- 1002 Azi am avut o zi neagră. A murit căpitanul meu comand. batalionului Ionescu Anton, de care v'am spus eu că a mers tot războiul în picioare. Am văzut mulți eroi în acest război, dar nu pot compara pe nimeni cu acest ofițer cu ochi de vultur și cu inimă de madonă. Era ca un Titan. Credeam că nu va avea curajul moartea să răpună pe acest erou. Dar pieptul lui încărcat cu toate decorațiile „Coroana României”, „Steaua României”, „Mihai Viteazul” și „Crucea de fier”, a căzut pe câmpul de onoare, scaldând în sânge creștin, glia stăpânită de bestiile roșii... La toți multă sănătate și salutări camaraderesti, — iar ție îți urez grabnică însănătoșire...

7. DORINȚA DE A PLECA DIN NOU PE FRONT**Maior H., către Lt.-Col. O. C. :**

- 1003 Iubite Domnule Colonel... Nici eu n'am uitat camarazii dragi și viteji și mă sbat ca să mă fac bine și să vin cât mai curând în mijlocul lor...

Căpitan I. D. către Preotul Căpitan P. :

- 1004 Cucernice părinte... Mie mi-ar sta mult mai bine în mijlocul băeților mei, de cât aici... Rana de la mână și osul fracturat mă vor ține mai mult pe loc. . Ce rău îmi pare că v'am părăsit tocmai acu, dar toate-s de la Cel Atotputernic. Cu ajutorul lui vom birui și ultima rezistență a „hidrei roșii” — și desigur lacrimile biruitorilor se vor înfrăți cu cele ale desrobiților. Biruința cea mare o voi sărbători cu sufletul între Dvs., dacă rana mă va mai ține pe loc... Sunt la spitalul Sf. Sava, bine îngrijit...

Ofițerul G. D., cătră D-I și D-na G. A., în București :

- 1005 Doamnă și Domnule A... Am primit de la Dvs. o altă c. p. în care îmi spuneți că Micu v'a scris că este sănătos tun și că a fost decorat. Lucrul acesta mă mângâie mai mult de cât orice pe lume. In ce privește decorația ce mi s'a dat, vă rog să mă credeți pe cuvânt de onoare că atunci când am părăsit câmpul de bătălie, am încercat cea mai penibilă jenă sufletească și desgust moral privind camarazii ducându-se înainte sobri și tăcuți, în timp ce eu am fost nevoit să mă reîntorc... Pentru mine a fost atunci o înfrângere pe care niciodată o decorație n'o poate recompensa... Dacă în acest moment aș fi și eu acolo unde Micu și Receanu și ceilalți se află, aș fi cel mai fericit om... Astfel că preferam să fi putut merge atunci înainte și să fiu sănătos, de cât să fiu rănit și decorat...

Sublocot. T. V., cătră Căpitanul D. V. :

- 1006 Domnule Căpitan... Vă comunic că în prezent sunt instalat în condiții bune, iar rănila fac progres de vindecare. ... Doresc să împingeți prestigiul Batalionului acolo unde merită și în curând să vin la Dvs. în rânduri...

Sublocot. M. M., cătră G. C., în com. Oncești, Tecuci :

- 1007 Necazul îmi este mare că nu mă pot vindeca prea repede, ca să plec pe front și să mă răsbun...

Platonier t. r. G. B., cătră Sublocot. N. N. :

- 1008 Domnule Sublocotenent... Mă simt așa de străin aici, că nu știu cum aș face să-mi treacă, să vin mai repede acolo ca să mă răsbun pe dușmanul care a căutat să-mi ia zilele... Mai aveți ceva pierderi în ploton, afară de cele care le-am lăsat eu?...

Sergentul H. P., cătră caporalul M. P. :

- 1009 Scumpul meu frate... Sper că prin Noemvrie să ies din spital. Mă duc câteva zile pe acasă și apoi vin iar alături de tine să ne urmărim datoria cătră țară...

Sergentul N. R. cătră sergentul C. D. :

- 1010 Dragă vere... Află despre mine că sunt în spital fiind rănit la picior de-o schijă, dar rana e pe vindecare și ia-

răși voi veni la front pentru a lupta mai departe pentru distrugerea complectă a bolșevicilor... Imi pare bine și mie — și te invidiez că tu ești în stare să fugărești în pustiu pe acești dușmani ai religiei și a tot ce are omu mai scump pe lume...

Soldatul G. H. cătră părinții săi, în com. Andrieșeni, Iași :

- 1011 Dragii mei părinți... Eu sunt binișor cu ajutorul lui Dumnezeu și a d-lor medici — și mai am un singur dor, să mai mă duc odată la bolșevici...

Soldatul M. G., cătră soția sa, în com. Satul Nou, Vaslui :

- 1012 ...Sunt rănit, — dar mulțumesc lui Dumnezeu că am scăpat cu atâta — și cred că peste câteva zile voi pleca iar la datorie... Să facem o Românie Mare de la Nistru la Bug, de la...

Soldatul V. S., cătră G. Ț., în com. Grănicești, Rădăuți:

- 1013 ...Bucuria trebuie să fie mare pentru toți, ori cu ce jertfe va veni — căci ceasul cel mult așteptat al răfueilor pentru hotare, a sosit... Eu sunt rănit și internat la un spital din București, unde nu peste mult timp voi deveni iarăși bun de front...

Soldatul P. N., cătră părinții săi, la Tecuci :

- 1014 Dragă tată... Până la 17 Iul. am luptat în Basarabia — iar în ziua de 17 ora 16-30 am căzut rănit la cap și la mână... Am fost internat la sanat. Brâncovenesc... Am fost scăpat de cască, a fost găurită și așa n'a pătruns glonțul la creier... Sunt fericit că am putut să-mi dau sângele pentru întregirea scumpei noastre țări, iar sângele ce am vărsat nu a fost în zadar. Abia aștept să plec din nou pe front...

Caporalul V. N., cătră fruntașul S. A. :

- 1015 Camarade... Eu, după cum cred că știi am fost rănit pe ziua de 11 Iulie și de atunci până acuma am stat numai în spital, dar sunt mulțumit că m'am refăcut și al doilea că am putut să-mi fac datoria, după cum mi-a

cerut țara și neamul... Acuma am o permisie de cinci zile și după aceea mă voi duce iarăși alături de camarazii mei...

Soldatul V. I., către soția sa, în com. Broscăuți, Dorohoi :

- 1016 Scrisoare scrisă pe ziua de 4 Sep. 1941. Dorita mea soție. În primul rând vreau să aflu despre dumneavoastră dacă sunteți sănătoși și cum o mai duceți cu gospodăria. Că tare me dor de mata Puiule și de Părinți. Să știi că și eu sunt sănătos — dar sunt rănit și sunt în spital la București. Dar mata nu purta grijă Puiule, că mi se face bine cu ajutorul lui Dumnezeu — și eu bine cum mă fac, iar am să plec la atac, să dau Rușii peste cap. Mata grijă nu purta, că cu ajutoru lui Dumnezeu oi pleca acasă. Eu Ifrim Vasile...

B. din București către plutonierul-elev t. r. S. S. :

- 1017 Dragă Spiridon... Acum două zile a fost Ion aici, a plecat din nou, era foarte slab, schimbat, dar cu curaj ca un leu. A fost decorat, dar nu mai avea astâmpăr. Se gândea mereu să se întoarcă de unde a plecat...

8. RECUNOȘTINȚA PENTRU CEI CARE I-AU ÎNGRIJIT

Locot. G. B., către Căpitanul medic A. A. :

- 1018 Stimat D-le doctor. Refăcut nițel și de la loc bun, mă gândesc să vă scriu, ținând să vă mulțumesc pentru îngrijirea inițială. Am fost curățit de două ori până acum — mai sunt în rană bucăți de os și a rămas și cămașa glontelui. Măine mă operează și mă pune în ghips, d-l prof. Iacobovici. Aici în sanatoriu ne îngrijește foarte bine... Transmiteți, vă rog, la toți băeții salutări și urări de noroc. Eu sufăr deocamdată, dar scap eu — și mă întorc la treabă. Mult noroc și succes...

Sergentul t. r. G. T., către Dr. M. la Iași :

- 1019 Mult stimat Domnule Profesor. Permiteți-mi, vă rog, să vă aduc pe această cale, respectoase mulțumiri pentru felul cum am fost operat și îngrijit în spitalul Dvs. Astăzi,

...and din nou trăesc zile bune — și dureriile mele fizice sunt tot mai mici, nu pot uita pe cei care mi-au dat primele îngrijiri părintești. Rog pe bunul Dumnezeu să dea sănătate familiei — și Dvs. Cu deosebit respect...

Sergentul V., către D-na M. V., la Chișinău :

- 1020 Stimată d-ra Matița... Și noi în salonul 2 avem numai cu ghips — și avem pe d-ra Costache foarte bună, la fel cum erai mătăluță...

Fruntașul I. A., către D-na N., la Bacău :

- 1021 Doamnă Neculau. Află despre mine că am ajuns bine și vreau să aflu și despre Dvs. cum o mai duceți cu răniții Dvs. Căci îmi pare foarte rău că am plecat de la Dvs., căci m'am învățat cu Dvs. și cu domnișoarele care m'au sârvit. Trimet multă sănătate din partea mea mamei, cât și domnișoarei Mihai, și la fel domnișoarelor Hurdubei și Cernat, și la domniile doctori, că tare am fost mulțumit din partea la toți, că m'au îngrijit foarte bine. Vă sărut mânele Doamnă Neculau.

Fruntașul C. S., către D-ra M. T., spital, București :

- 1022 Domnișoară Turculeț .. Țin să vă comunic că sunt tot așa cum am plecat — și nu mă simt mai bine, ci din contra vrea să-mi pună din nou mâna în ghips — și eu nu prea vreau... Rog dacă binevoiți să transmiteți d-relor Aneta și Dimitriu multă sănătate din partea mea, fiindcă m'au îngrijit. Țin să vă mulțumesc și Dvs. de felul cum m'ați îngrijit, nu numai pe mine ci pe toți care eram acolo. Multă sănătate și sărutări de mână...

Soldatul G. D., către D-na Dr. R., spital, București :

- 1023 Doamnă doctor... În primul rând sunt foarte mulțumit de felul cum m'ați îngrijit... Vă urez multă sănătate și fericire de felul cum m'ați îngrijit...

Soldatul C. D., spital Caransebeș, către D-na J., spital București :

- 1024 Doamnă J... Țin să vă mulțumesc din adâncul sufletului pentru buna îngrijire ce mi-ați dat cât am fost acolo. Mulțumesc de asemenea doamnei Marosin și la tot personalul pentru neobosita muncă, de dimineață până

seara, numai ca să ne faceți iarăși cum am fost. Mulțumesc cu cel mai profund respect d-lor doctori și sărut mâna D-nei doctor și D-rei doctor. Vă rog să mă iertați, dacă v'am supărat cu ceva...

Soldații P. și F. către sergentul G. P., spital, București :

- 1025 In primul rând, domnule sergent Grigore și nene Gheorghe vă doresc multă sănătate din partea lui Pandele și-a lui Florea — și mulțumim și lui Dn Director și Domnilor doctori — și mulțumim și domnișoarelor și surorilor de sufletul cel bun din acest spital C. F. R. ...

☺

9. CUM AU FOST INGRIJIȚI IN SPITALE

Sublocot. P., către pr. I. M., din com. Vutcani, Fălciu:

- 1026 Dragii mei... S'a împlinit deabea o lună de când m'am despărțit de taica, plecând spre a-mi îndeplini datoria sfântă de ostaș, dar vrăjmașul m'a răpus prea repede, rănindu-mă la ambele picioare, nu însă să mă pună în imposibilitate de a lupta mai târziu. Astfel că astăzi mă găsesc iar în București, la spitalul Viting, unde mi se dă o părintească îngrijire...

Sublocot. V. M., către Sergentul t. r N. M. :

- 1027 Iubite Nicolae... Acum merg fără cârjă și chiar fără baston... Se zice că mai trebuie să stau aici 2—3 săptămâni. Avem o îngrijire desăvârșită...

Elevul plotonier G. P., către prof. B. L. :

- 1028 Nene Badiule... Am fost rănit de un glonț în apropiere de Odesa — și grație serviciului sanitar am ajuns în două zile la R.-Sărat...

Elevul plotonier G. M. către plotonierul-major C. C. :

- 1029 Stimate Domnule Ciobanu. Cred că ați aflat că m'a rănit în timpul transportului la prim-ajutor... Am avut mare noroc că am scăpat și n'am căzut în mâinile bolșevicilor. Acum îmi dau seama că Dumnezeu m'a împuter-

nicit să mă duc târâș câteva sute de metri... Acum sunt bine, sunt tratat admirabil. De pe front am fost transportat la Tiraspol, iar de aici cu avionul la București. Ce călătorie plăcută!...

Sergentul t. r. M. S. către soția sa, în com. Scoarța, Gorj :

- 1030 Florico... Sunt rănit de-o schijă a balaurului bolșevic, la datorie, în timp ce pansam pe camarazii mei, care erau mai rău de cât mine. Am fost și sunt tratat foarte bine în toate direcțiile, mai ales la București. Mâncare multă și bună, radio nu tace ziua și noaptea, — să nu te descurajezi de loc, fiindcă peste douăzeci de zile voi veni acasă...

Sergentul G. I. către soția sa, în com. Corbeni, Argeș :

- 1031 Dragă Jenico... Bunul Dumnezeu la care trebuie să ne gândim cu toții a voit ca și eu, după atâta luptă să cad rănit, după cum au căzut atâția camarazi de-ai mei... Datorită bunei rândueli a Țării în ce privește îngrijirea răniților, după două zile am fost operat și adus cu avionul în București, unde mă aflu acum...

Caporalul I. T. către caporalul I. S. :

- 1032 Dragă Ioane... Aici suntem îngrijiți foarte bine de d-nii doctori. Ba încă ceva mai mult. Sunt domnițele care sunt cu spitalul („Buftea“). Să vezi cum se îngrijesc de răniți, stau toată ziua printre noi și ne îngrijesc cu tot felul de medicamente și bunătăți. Se miră ce să ne mai dea, așa de bune ce sunt...

Caporalul I. S., către G. T., în com. Oncești, Tecuci :

- 1033 Doriții mei nevastă și copile... Veți ști că sunt foarte bine îngrijit de domnii Doctori și surorile care le avem aici în spital...

Soldatul T. S., către soția sa în com. Bivolari, Iași :

- 1034 Dragă Leonora, Ce face dragul tatii, Vasilică? Dar tu, draga mea soție, cum te-ai luptat cu greutățile? Eu m'am luptat ca un leu și ca mine toți, să doborâm fiarele de bolșevici. Dumnezeu a fost cu mine și am scăpat teafăr. Sunt puțin rănit și internat la spitalul Colțea, unde

sunt foarte bine îngrijit. Să nu plângi, să mulțumim Celui de Sus, că o să ne vedem și să trăim fericiți în scumpa noastră țară, scăpată de bolșevici...

Soldatul V. S., către părinții săi în com. **Păcroaia, Dâmbovița :**

1035 Iubiți părinți... De mine să nu duceți nici o grijă, mai ales matală mămică, că te știu că ești foarte miloasă. Eu aici sunt foarte îngrijit, ori acasă ori aici tot la fel sunt, atâta că nu sunt cu părinții care m'au crescut, dar îngrijirea tot la fel mi-o dă...

Soldatul M. A. către elevul-plotonier F. G. :

1036 Dragă Fane... Ca orice ostaș a trebuit să merg în rând cu camarazii să ajut și eu cu ce pot... Sunt fericit că m'a apucat epoca războiului. Doream de mult să lupt contra celui mai înverșunat dușman al Crucii. Acest mic sacrificiu l-am adus țării până la data de 12 Septembrie când glonțul inamic mă smulse fără milă din rândurile camarazilor mei, fracturându-mi antebrațul stâng. Astăzi sunt internat într-un spital din București, unde mi se dau toate îngrijirile necesare...

10. PĂRERI DESPRE DOCTORI

Sublocot. V. B. din spital, către Sublocot. V. R., în alt spital :

1037 Dragă R... Am ajuns cu bine la București. Sunt evacuat la spit. Z. I. 309 „Sf. Elena“... Avem un profesor Dr. minunat și foarte simpatic. Pr. Dr. G..., fost ministru. Intru cât nu suntem de cât vreo 12 ofițeri în tot spitalul, pansamentele noastre le face personal D-sa. Până acum nu a amputat nici un membru vreunui rănit. Camarazii mi-au povestit minuni despre D-sa. Ex. : un ostaș a venit cu degetul mare atârnat doar în peliță — și s'a rugat de D-l Prof. să i-l taie. D-sa nu a vrut. Peste câțva timp ostașul a plecat, având degetul normal. Tot așa unul cu piciorul, care fiind cangrenat se ruga de D-l Prof. să i-l taie, nemai putând suporta durerile. D-l Prof. nu a vrut. Azi ostașul a început să miște piciorul... Doc-

torii sunt la fel de simpatici ca și cei de la Iași. Surorile de aici sunt eleve ale unei școli ce funcționează pe lângă spital. Au cel puțin 7 clase de liceu. Sunt f. drăguțe și mențin o atmosferă plăcută și veselă...

11. RĂNIȚII ÎNTRE EI

Sublocot. G. B., către Locot. F. D., tot în spital :

- 1088 Dragă Florine. Soarta a vrut ca să-ți scriu azi cu mâna stângă. Dreapta nu-i încă pierdută. Doctorii se străduiesc să mi-o salveze. Aș fi cel mai fericit să mă înapoez cât mai curând pe front. Și tu știi că nu fac paradă de cuvinte... Mache e rănit, Chiculiță la fel. Știi ceva de Traian Șon? Dar de Lică? Mi se pare că-i și el rănit. Imi pare rău de un singur lucru. Nu mai are cine propune pentru decorare băeții care s'au distins la noi...

Sublocot. I. V., către V. :

- 1039 Dragul meu Oto. A doua zi după ce-ai fost rănit tu, am căzut și eu. Rău îmi pare că au rămas singuri bravii și scumpii mei băeți. Sper că se vor reîntoarce victorioși și sănătoși...

Soldatul H. S. către sergentul S. A., tot în spital :

- 1040 Dragă prietene... Vei ști că plecarea d-ta ni-a produs o întristare între noi. Vă doresc chiar și d-șoarele de salon cât și ceilalți din afară. Vei ști că d-șoarele îți mulțumește foarte mult pentru cele scrise și te rugăm când mai aveți o ocazie să ne mai scriți. Serios că da... Însănătoșire grabnică...

12. „OSTAȘII DOMNULUI“

Sergentul D. D., către A. L. M., din Rădăuți :

- 1041 Iubitul meu frate mai mare. Vă scriu din Brașov, unde am sosit eri după masă, cu un tren sanitar, fiind ușor rănit la mâna stângă. Dar mulțumesc Domnului că sunt numai cu atât. De altfel, mai mult de cât oricând, acum

în război, când gloanțe și obuze șueră în jur și altele se sparg alături, vezi că viața este un dar, pe fiecare clipă ce trece. Aici, toți răniții se bucură de un tratament plin de milă și iubire — și-apoi un aer răcoros și-o atmosferă liniștită desfătează pe toți. Slava să fie a Domnului. El știe de ce-a îngăduit și aceasta; noi știm însă că „El rănește și El tămăduiește.“

Plotonier t. r. C. U. către S. H. în com. Voitești-Tascăi, Gorj :

1042 Scumpe și alesule frate întru Domnul,
Slăvit să fie Domnul,

Domnul a voit ca să nu ne mai întâlnim în corp cu toate că la ceasul rugăciunii am fost și suntem împreună. Zilele acestea am fost cercetat în școala suferinții în care m'a chemat Domnul, de către Petrică împreună cu un fr. profesor. M'a bucurat foarte mult. Scumpe frate, dacă Domnul voiește, în jurul lui 15 Dec. a. c. ne vom vedea. Pentru aceasta, te rog în numele Domnului pregătește, frate mai mare, răspunsurile la Sf-ta Liturghie pentru Nașterea Domnului. Imparte ceva poezii, potrivite sărbătorii, la copiii care cercetează adunarea. Totodată grijiți ca să ne petrecem bine — duhovnicește — de sărbători, invitând cât mai mulți consăteni la adunările Domnului de zidire sufletească. Harul și pacea Domnului să fie cu voi cu toți. Amin. Al tuturor iubitor...

13. AVĂNTUL FEMENIN ÎN AJUTORAREA RĂNIȚILOR

Silvia S.-G. din București către Ada A., Câmpina :

1043 Ada mea dragă... Sunt atât de prinsă în activitatea mea de plotonier sanitar că n'am vreme să mă mai gândesc la necazurile pe care ți le dau vremurile astea destul de grele... De dimineață până seara târziu stau la spital îngrijind pe bieții soldați răniți și o fac cu tot sufletul, atât de mila lor, cât și de plăcerea carierei căreia m'am dedicat... Nu-ți închipui câtă satisfacție îți dă faptul că le ajuți și că vezi și tu efectul muncii tale...

Lucia P. din Bucureșt cătră Elena P. din com. Olănești, Vâlcea :

- 1044 Scumpele mele... Am ajuns la școală... (probabil o școală sanitară). ...Așteptăm și noi, fiicele acestui neam să-i dăm prisosul muncii noastre, alinând dia suferințele răniților noștri dragi...

D-ra * din București cătră Sublocot. medic ** :

- 1045 Scumpul meu drag... Fericită de dragostea ta, cu sufletul plin de bucuria revederii, am fost azi atât de luminată în cât îngerește mi-am făcut datoria față de ostașii răniți pe care i-am vizitat. Bieții copii!... Cu inima încălzită de dorul tău, am dat fiecăruia vin, țigări și un cuvânt de mângâiere. Și când le spuneam : „Să mergeți sănătoși acasă !”, în minte mă gândeam și rugam pe Dumnezeu așa : „Și pe Eugen al meu, Doamne, ține-l sănătos — și adu-mi-l înapoi vesel și drag cum a plecat ..” Și Dumnezeu te va păzi mereu, fiindcă îl rog cu încredere, și tot gândul meu e la tine. Aștept să vii și te îmbrățisez...

D-ra *, cătră **, la Brăila :

- 1046 ...Am început activitatea spitalului. Sunt foarte mulțumită, că pot mângâia și eu fruntea răniților care au luptat pentru noi...

N. R. din București, cătră soldatul t. r. R. R. :

- 1047 ...Eu activez la Crucea Roșie și sunt f. mulțumită că pot să fiu de folos țării...

Sofia B. din București, cătră mama ei, în com. Odobești, Putna :

- 1048 ...Sunt ca o mamă printre ei (răniți) și îi îngrijesc parcă ar fi din familia noastră, știind totdeodată că mulțumită lor trăim noi...

D-na Locot. C., cătră soțul ei, pe front :

- 1049 ...Eu sunt infirmieră voluntară. E obositor dar o fac cu plăcere pentru că pot și eu să-mi ajut țara în aceste clipe grele...

D-ra T. din București, către D-ra M. S., Ploești :

- 1050 Dragă Nichi... Acum sunt infirmieră la salonul 5. Salonul meu este unul din cele mai grele — și nu-ți pot descrie satisfacția pe care o am când văd că îngrijirile mele nu rămân fără folos...

D-na E din București, către părinții ei, în com. Cugir, Huniedoara :

- 1051 ...Mă voi duce să lucrez într'un spital. Sunt atâtea suferințe, că dacă te uiți împrejur, necazurile personale sunt nimic pe lângă ce îndură ei...

D-na M. din București către V. G., din com. Moroeni, Dâmbovița :

- 1052 Tot spitalul e ocupat de răniți, plini de voieșie și nerăbdare de a se reîntoarce cât mai curând pe front. Nu-ți poți închipui cu cât dispreț privesc suferința și moartea și cât sunt de fericți că au spălat rușinea neamului ne-meritată. Te simți atât de bine lângă ei!...

D-na * din București către Dr- **, pe front :

- 1053 Maică scump... Veghez pe unul din ostași — și gândul îmi fuge la tine, de acolo, de departe... În spital e multă voie bună, răniții foarte grav se fac bine, sunt voieși. Și așa se îngână râsul cu plânsul în inimile românești...

D-ra * din București către **, la Iași :

- 1054 Dragă Leonea. Sunt mulțumită că pot lucra și eu ceva la spital. Am atâta sânge rece în cât m'am minunat... sunt „specialistă“ în mecanoterapie, stau toată dimineața în spital și sucesc mâinile și degetele răniților. Aveam impresia că sunt un fel de spaimă a bolnavilor, când intram în saloane. Azi, doi din ei plecau la alt spital. Unul din ei mi-a dat o „amintire“, iar celălalt mi-a cerut adresa, ca să-mi scrie... Răniții tăi ce fac? La noi sunt răniți care au venit din Iași și vorbesc f. frumos de spitalele de acolo...

Iată și un domn doctor I. T., care scrie astfel către
Sublocot. M. I. :

- 1055 Dragă Mircea... Sunt sănătos și muncesc din răspu-
teri; în fiecare zi sunt la spital de la 7—13^{1/2} și de la
16^{1/2}—21. Dar muncesc cu mult drag și am cea mai mare
satisfacție când pot să evacuez un bolnav, care îmi venise
într'o stare f. gravă.

14. DUPĂ IEȘIREA DIN SPITAL

D-rele E. I. și M. G., către soldatul I., ieșit din spital :

- 1056 Camarade Ilie, Am primit cu bucurie c. p. ce ne-ai
trimes — și tot cu mare bucurie am aflat că acuma te
găsești acasă, în mijlocul familiei, unde, de sigur, te simți
f. bine. Îți trimitem fotografia ce ți-am promis, pe care
vei păstra-o ca o amintire din timpul când ai stat printre
noi. Așteptăm să ne scrii — și să ne povestești și nouă
ce faci și cum te mai simți. Îți urăm noroc și sănătate...

Maica * din București către caporalul ** :

- 1057 Dragul meu... Eu nu mai sunt la spital de o săp-
tămână, de când am început cu pregătirile pentru școală,
dar îmi lipsesc foarte mult dragii mei răniți. Nici n'as
fi crezut că-mi va fi atât de greu să mă despart de
ei. Imi sunt dragi pentru că în ei simt sufletul adevărat,
sufletul curat al poporului nostru; imi sunt dragi pentru
că îi văd suferind fără egoism, și-i simt așa de aproape
de Dumnezeu. Sunt printre ei și câțiva Ardeleni și Bă-
nățeni, își închipui ce bucurie când au auzit că și „Măi-
cuța" e Ardeleană, veneau de prin toate saioanele să mă
vadă...

D-ra Ș. din București către fruntașul A. B. :

- 1058 Dragă Bălu... M'am bucurat mult să primesc cărțile
p. de la d-ta și de la Moraru. Sper că ești sănătos și con-
tinui să faci mișcări cu piciorul, cu toate că D-ra Dobre-
scu nu e acolo. Nouă ne este foarte urit fără voi toți.
Acum salonul nostru e pustiu. Din acei vechi au rămas
Dumitru, Marin, Ștefăniță și Crășmaru. Ne aducem des
vinte de voi. Îți doresc toate cele bune și te rog să ne

mai scrii. Ce mai face Neagu Avram? Lui Moraru nu-i scriu, fiindcă îmi inchipui că a plecat la București. Cu multă prietenie.

D-ra V. N. din București către soldatul V. S. :

- 1059 Dragă Strătilă... Ne-a părut f. bine când am primit c. p. de la tine, unde ne-ai spus că mergeți spre bine cu sănătatea, și că în curând, vă veți duce acasă. Toți băeții care au fost cu voi împreună în salon, au plecat în concediu de odihnă. Au venit alții tot așa de simpatici ca voi și sunt îngrijiți cu aceeași dragoste și devotament de noi. Nu-i zi de la Dumnezeu să nu vă pomenim pe tine și pe Tudorică. Măicuțele, D-nele toate, D-ra Taraș, D-na Constantineanu și eu vă trimitem multă sănătate și voe bună. Să-mi scriți când plecați acasă, ca să știu și eu. Cu bine...

15. PARTICULARII DESPRE CE-AU VĂZUT ÎN SPITALE

Florica P. din București, către Margareta S., din com. Bălăria, Vlașca :

- 1060 Am fost la spital să vizitez un sublocot. și am dat peste cinci. Nu sunt disperăți cu toate că au văzut moartea cu ochii. Spun că Dumnezeu le-a mai lăsat o mână pentru alții...

O. M. din București, către D-na M. M. din Timi.oara :

- 1061 Dragă Marta și Săndel... (*După ce istorisește ce-a văzut prin spitale, urmează:*) Nu-ți scriu aceste lucruri pentru a te impresiona pe tine, care ești așa de senzibilă, ci pentru că sunt realități din jurul nostru care trebuie să ne facă să prețuim jertfa celor, care au sângerat pe frontul de luptă...

Elena D. din București, către Mărioara P., Breaza, Prahova :

- 1062 Dragă Mărioară... Noi lucrăm la școală. Am avut de lucru pentru spital. Am fost cu fetițele și am dus daruri răniților la două spitale. Era impresionant să le vezi pe ele mititecele printre paturi. Erau fericite...

Y. R. din București, către Gh. C. din ? :

- 1063 Am vizitat un spital cu răniți... Țara fi îngrijește foarte bine, iar noi le ducem daruri, fiecare ce poate...

16. CONDUCĂTORUL ȘI D-na ANTONESCU

Sublocot. T. C., către soția sa în com. Gorbănești, Botoșani :

- 1064 Dragă Aurora ... Mă bucură că ai făcut și botezul fetei și ai mai avea de adăugat la nume și cel de *Maria* — asta în amintirea D-nei Mareșal Antonescu...

Elevul sergent *, către D-ra **: :

- 1065 Draga mea ... Abia aștept să-mi facă operație la piciorul stâng, pentru a-mi scoate și ultima schiță de obuz. Tratamentul aici este cum nu se poate mai bun, din toate punctele de vedere... Aici suntem în salonul D-nei General, care este tot timpul lângă noi...

Sergent t. r. S. P., către I. D., în com. Bocșa Română, Caraș :

- 1066 Dragă Ionică ... Sper că ne vom întâlni după ce vei de la bacalaureat, de care nu mă îndoesc, și apoi să dea Dumnezeu ca împreună din nou să luăm arma 'n mână și să le arătăm bestiiilor de bolșevici ce pot bănățenii. De astfel, să aștepti încorporarea cu multă mândrie pentru ca să-ți poți da și tu obolul la victoria românismului, de care suntem siguri pentru că credința noastră este o stâncă de granit invulnerabilă, ocrotită de crucea lui Hristos, pentru care luptăm, ducând-o la biruință, cu mareșalul nostru în frunte. Rana mea merge spre vindecare...

Sergent t. r. A. A., către fratele său, student în Germania :

- 1067 Dragă Valerică ... Eu sunt bine, voi ieși din spital luna viitoare. Poți să spui la toți cei cunoscuți că soldatul român a luptat în acest război cu un elan de nedescris. Când am primit ordinul Conducătorului pentru desrobire, am pornit la luptă să arătăm lumii, cum știe să lupte soldatul român...

Caporalul M. P. către soția sa, în com. Trușești, Botoșani :

- 1068 Scumpa mea soție și copii... A doa știre află despre mine că de pe unde am fost și când m'a rănit am avut fericirea să vin și cu avionul la București, dar mai mult aș fi dorit să se termine războiul, să fi defilat prin Odesa și să fi văzut și portul Odesei... Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-am făcut datoria către Rege, Conducător și Țară...

Soldatul D. S. către M. G. în com. Cordăreni, Dorohoi:

- 1069 ...De două ori pe săptămână am fost însoțiți pe front de domnul general Ion Antonescu...

17. DIFERITE

Sergentul N. R., către soția sa în București :

- 1070 Dragă Geto, m'am gândit ca să nu te plictisești și totodată să aduci și tu un serviciu țării, îl vei întreba pe D-l plutonier Iordache, sau la Crucea Roșie, cum ai face să intri ca ajutoare de infirmieră, — căci nimic nu e mai frumos în aceste clipe de cât să-ți servești țara. Să nu te iei după vorbe și să nu întrebi pe nimeni, ci să faci așa cum te rog eu, că vei vedea cât e de frumos...

Maria C. din com. Militari, Ilfov, către Spitalul Filantropia, București :

- 1071 Fiind sănătoasă și destul de robustă, doresc a face și eu o faptă bună, luând parte la suferințele fraților mei — adică a da sânge cât e nevoie celor ce-au pierdut sânge pe pământul Basarabiei. Am 47 ani și greutate 85 kgr.

C. T. din București, către nevasta soldatului T. M., într'o comună din Moldova :

- 1072 Doamnă. Prin mandat poștal v'am expediat suma de 2.000 lei ca ajutor pentru familia Dvs. Am cunoscut pe bravul Dvs. soț Tănase Mănăilă la spitalul ortodox. Rog trimiteți-mi răspuns de primire. Eu sunt artistul Constantin Tănase, str. Puțu cu plopi, 10. București.

Soldatul V P., cătră C. B., în com. Domnița Maria, Bacău :

1073 Imi pare foarte bine văzând că nu ați dat uitării pe foștii camarazi ai Dvs. — și vă gândiți să le dați clipe de bucurie în ceasurile cele mai grele...

Ana G. din București, cătră soțul ei sergentul N. G. :

1074 Dragă Nicule... Eu am fost la băiatu lui nașu și pe Duminecă pleacă acasă că a rămas invalid de un ochi, dar lui nu-i pare rău, spune că a apărat țara și își dă viața pentru ea și nașu îl încuraja foarte mult...

Mulți răniți se fotografiază în spital cu doctorii și cu surorile de caritate și trimit aceste fotografii acasă sau la prieteni.

Notă. — Dacă în dreptul numelui ostașilor care trimet scrisori (în acest capitol) nu e trecut nimic, se subînțelege că ele sunt trimise din spital.

Observațiuni. — In afară de cele câteva observații făcute chiar în fruntea acestui capitol, vom mai adăoga aici puține cuvinte.

Răniții „nu se laudă“ cu ranele lor. Fie în cercetarea ce li face, fie în scrisorile pe care le trimet acasă sau la prieteni, ei trec repede peste vitejiile și peste ranele lor. Uneori această atitudine merge până la nepăsare. Și aici se aude sau se vede scris cuvântul „datorie“, ca un lucru de la sine înțeles. Scrie unul : „Dacă nu eram rănit eu și altul ca mine, puteam să câștigăm războiul?“

Indeobște nu le place să se prelungească statul în spital — și foarte mulți dintre ei doresc cu toată sinceritatea să se întorcă pe front, fie că „acolo e mai bine“, fie că trebuie „să se răsbune“.

O accentuată legătură sufletească între ofițeri și soldați se ridică din cuprinsul multor scrisori. Fie că ofițerul rănit scrie pe front, interesându-se de ostașii „lui“, fie soldatul rănit scriind foștilor comandanți și dându-le vești sau cerându-le lămuriri ce mai este pe acolo și cine se mai află în ființă.

Din aceste scrisori se mai desprinde, în chip clar și neîndoios, aplecarea spre recunoștință a insului românesc — și mai ales a țăranului nostru, căruia, uneori, i s'a tăgăduit virtutea aceasta. Nimic mai neadevărat. Firește, țăranul nostru a simțit totdeauna când i s'a făcut un bine din tot sufletul și fără un interes vinovat — și când acest bine a urmărit cine știe ce scop ascuns. Și atunci, el a știut să-și arate recunoștința numai acolo unde făpta cea bună merita în adevăr să tragă după sine această îndatorire sufletească din partea lui, — cum a fost cu îngrijirile

ce i s'au dat în spital. Cei care au pășit prin aceste locuri de suferință, dar și de mare înălțare sufletească, și-au putut da seama lesne de puterea de recunoștință a țăranului nostru. Că adeseori această recunoștință nu se manifestă sgomotos, ci este cuviincioasă și discretă, aceasta nu însemnează cătuși de puțin că ea nu există.

Un fapt de-o mare însemnătate socială românească s'a mai petrecut cu prilejul vieții ostașilor noștri în spitale, unde ei s'au întâlnit cu medici și îngrijitoare din altă clasă socială de cât a lor. Atât din scrisori, cât și din însăși acest trai zilnic, s'a putut observa cât de repede și de desăvârșit se poate face o înțelegere între deosebitele clase sociale, dacă la temelie acestor legături stau dragostea, sinceritatea și grija tuturor pentru ca această ispravă să se facă bine în folosul țării și-a neamului. La tot pasul puteai fi față la scene de-o duioșie și de-o frumuseță fără pereche, — doamne și domnișoare din societatea înaltă vorbind cu ei și tratându-i ca pe copiii sau frații lor. Adeseori despărțirile se fac cu lacrimi și cu făgădueli că-și vor scrie reciproc.

Își poate da seama cineva îndeajuns, ce lucru însemnat este acesta — și cât de mult cimentează el chiar legăturile trupului nostru social, făcându-l în stare a primi încă și alte modificări și îmbunătățiri ?

Răsboiul a avut și această sarcină : a apropia mai tare între ele, straturile organismului nostru social, prin aceleași griji, prin aceleași nevoi — prin aceleași suferințe.

Nu mai insistăm asupra suflului de credință ce se ridică aproape din toate scrisorile răniților, de toate categoriile sociale. El este de-o evidență care se impune chiar celor mai împietrite cugete. Și, și aici, scrisorile se desăvârșesc cu cele aflate în spitale de acei care le-au cercetat. (Ce prilej minunat în toate privințele au fost spitalele în epoca aceasta — și cât de mult au pierdut cei care nu le-au cercetat!...)

Toți care au îngrijit pe răniți (medici — și ceilalți) au fost la înălțimea vremii — dar, pare-mi-se, o subliniere mai apăsată merită devotamentul femein, care a fost, fără măguliri deșarte, admirabil. În el a strălucit privirea dumnezească a Domnului Hristos Insuși.

CAPITOLUL VI

INTOARCEREA „ACASĂ“

(BASARABIA ȘI BUCOVINA)

— Dreptatea lui Dumnezeu...
— Cinste ostașilor desrobitori...
— Să mergem acolo, să continuăm munca într'o viață nouă și într'un nou avânt...

1. OSTAȘII DESROBITORI

Directorul Căminului Cultural din com. Trebisăuți, Hotin, către Directorul general al Fundației Culturale „Regele Mihai I“ :

1075 Domnule Director. Pe ziua de 6 Iulie 1941 a dispărut din părțile noastre ultimul picior păgân a puhoiului barbarilor bolșevici, cotropitorii drepturilor și comorilor noastre strămoșești: credința, glia și simțirea românească. Ne îmbrățișăm unii cu alții, cu lacrimi în ochi, sărutându-ne și zicându-ne unul altuia: „Hristos a înviat!“ Pe ziua de 11 Iulie c., îmbrăcați în haine de sărbătoare, în dangăt de clopote, în nesfârșite urale, cu lacrimile fericirii, am primit cu mic, cu mare, primele coloane ale vânătorilor de munte de sub comanda D-lui Lt.-Colonel Fănică Marinescu. A fost o zi care ar fi cu neputință de a se descrie pe o c. p., dar această zi va rămâne în inimile moldovenilor Trebisăuțeni, o zi de veșnică sărbătoare, căci

în ea vom sărbători între noi : 1) punerea piciorului Ostaşului Român pe pământul sfânt al lui Ştefan cel Mare, apărător al Creştinătăţii, 2) deschiderea uşilor bisericii după un an de zile şi 3) deschiderea uşilor Căminului Cultural, zăvorât şi el de barbarii roşii. Noi, din această zi am reînceput activitatea noastră, — aşteptăm veşti şi directive din partea Dvs. Preşedintele Căminului Cultural din com. Trebisăuţi, jud. Hotin, Eugen Capustea.

Sublocot. I. P. către C. V. din Bucureşti :

- 1076 ... Noi suntem la datorie şi aşteptăm să vă scriim din Moscova, care nu mai este departe. Deocamdată, eu sunt mulţumit că am desrobit cele două surori Basarabia şi Bucovina. Peste tot am fost primiţi cu flori, urale şi mâncare...

V. M. din Bucureşti către părinţii săi, la Bălţi :

- 1077 Dragi părinţi... Trebuie să mulţumim lui Dumnezeu zi şi noapte că v'a scăpat de ghiarele bolşevicilor şi să-i ţie pe toţi ostaşii români şi pe cei aliaţi, pentru marea bravură ce-au făcut...

D-na N. C. din Bucureşti către d-na S. M. la Câmpina :

- 1078 ... Cred că şi voi, ca şi noi toţi şi toţi Românii suntem fericiţi de gloriile armatei noastre, de reluarea Basarabiei şi a Bucovinei — şi să ne ajute Dumnezeu la mai mult... Să trăiască armata Română !

2. BUCURIA DESROBIRII

Elevul sergent D. B. către părinţii săi, în com. Sărăţeni, Orhei :

- 1079 Dragi părinţi şi fraţi. Cu credinţa în Dumnezeu şi cu vrednicia scumpilor noştri ostaşi, care şi-au vărsat sângele pe câmpul de onoare, pentru ţară, neam şi lege, şi pentru scumpele noastre meleaguri, Dumnezeu le-a ajutat şi v'au ridicat jugul greu şi roşu ca sângele, de pe umerii voştri. Dumnezeu nu a putut să lăse pe cei fără de lege să stăpânească scumpul nostru pământ românesc. Astăzi suntem iarăşi uniţi la un loc, şi suntem iarăşi noi stăpâni

în scumpa noastră patrie. V'am părăsit, bieți părinți împovărați de ani și greutăți, pentru un an, dar nu v'am părăsit din ură, ci v'am părăsit fiindcă nu am vrut să mă supun celor fără Dumnezeu, n'am vrut să sufăr jugul fără de legii pe umerii mei și am vrut să nu fiu încâtușat, ci să fiu cu brațele libere, să pot lupta pentru desrobirea noastră...

D-na N. C. (basarabeancă) din București către D-ra I. L. :

1080 ... În sfârșit, stavila care despărțea Basarabia de Patria mamă a căzut pentru totdeauna. Bunul Dumnezeu a ascultat rugile noastre și ne-a trimes mântuirea!...

D-na M. B. din Bucureștii-Noi către D-na N. C. din com. Zubrești, Lăpușna :

1081 Dragă Nadia... Nici nu poți să-ți închipui cât de mare a fost bucuria când am primit scrisoarea de la mama... Mereu ne-am gândit și vorbeam adeseori: oare cine dintre ai noștri mai trăește! Mulțumim lui Dumnezeu și avem o nespusă bucurie de realipirea Basarabiei. Iarăși o să călătorim acolo și înapoi, cu ușurință. Tare mi-e dor să mai voiajez prin Basarabia, — sper că mi se va împlini și această dorință...

Soldatul L. H. către părinții săi la Cernăuți :

1082 Scumpii mei părinți... Cu lacrimi în ochi, dar cu inima plină de bucurie, că sunt sigur că sunteți desrobiți. De mine să nu vă îngrijiți căci Dumnezeu îmi poartă de grijă. Sunt militar... Aș vrea să fiu cu Dvs. acasă, măcar o zi, ca să putem sta de vorbă, mai ales s'o văd pe Aurica, cât de mare a crescut — și Fanachi cât e de voinic...

Eleva de liceu L. M. (basarabeancă) din București către Marioara B., în com. Husășeul de Tinca, Bihor :

1083 Scumpă colegă... Toate supărările pe care le-am avut, azi au alunecat spre prăpastie, ridicându-se în schimb bucuria că scumpa noastră Basarabie și Bucovina sunt luate din ghiara nemernicilor. Și sunt fericită că din nou voi putea pași plaiurile și câmpiile aceluia pământ drag...

E. N. din București către C. L. la Chișinău :

- 1084 Dragii noștri... A venit iarăși vremea când scumpa noastră Basarabie să fie a noastră, iar frații cei năcăjiți să fie desrobiți. Eu am făcut muncă de folos obștesc două săptămâni — și mi-a plăcut foarte mult de carece mi-am servit Țara — și acum, cu mintea proaspătă o să încep cu plăcere școala...

D-ra * din com. Faraoni, Bacău, către **, la Constanța :

- 1085 Mă întrebi ce zic de Basarabia și de Bucovina eliberată? O, — nu-i nevoie să-ți mai spun câtă bucurie port în suflet, atât eu, cât și ai mei...

D-na Z. O. din București către fiul ei, sergentul t. r. V. O. :

- 1086 Gândul mereu la tine și la atâția de pe front. Entuziasmul e mare pentru voi tineretul ce v'a fost sortit să desrobiți Basarabia...

Fruntașul D. S. din București către fratele său, sergentul V. S. :

- 1087 Dragă frate... Primește aceste rânduri când sunt foarte fericit, căci sub ochii mei s'a cedat Basarabia și Bucovina, dar tot sub ochii mei au revenit la Patrie...

A. M. din București către sergentul major S. C. :

- 1088 Azi, cu bucurie mare ne vedem neamul desrobit...

Soții I. U., învățători din com. Ciuperceni, Gorj, către A. L. M., la București :

- 1089 Ce mândri și fericiți suntem că am recucerit „scumpa noastră Basarabia“ și „dulcea Bucovină“ prin jertfele bravei noastre armate victorioase, care a spălat rușinea de anul trecut, învingând pe cel mai teribil dușman al neamului nostru și al Crucii! Cred că ați și dat o raită prin Basarabia de care sunteți atât de mult legat. Vă trimet tuturor sănătate și voie bună, spre a ne bucura cu toții de noua structură a României glorioase și victorioase, care scrie cea mai eroică pagină din istoria ei.

Eleva A. P. din București către D-na D. P., la Craiova :

- 1090 Doamnă profesoară... *(După ce arată ce-a cetit și ce-a lucrat în vacanță)*... Imi pare bine că s'a început războiul împotriva bolșevicilor — și mai ales că am luat Basarabia...

I. P. din București către soția sa din com. Curtișoara, Romanați :

- 1091 Dragă Caterino... Te rog nu mai avea inimă rea, căci Dumnezeu are grijă de tot ostașul român. Să fiți mândri cu toți, de la mic până la mare, că am câștigat tot ce pierdusem, scumpa Basarabie...

3. SOLDAȚI BASARABENI CARE AU LUPTAT PENTRU DESROBIRE

B. N. din București către V. R. în com. Bolboaca, Ismail :

- 1092 Dragă Valea... Ninu nostru s'a făcut bine *(rănit)*, a fost decorat cu Coroana României cu panglică de virtute militară, acum pleacă din nou pe front. Valea, rugați-vă pentru el, căci el a fost primul care a călcat pământul lăsat anul trecut de voi... Fii cu inimă tare, Valea!...

Studentul M. din com. ?, jud. Orhei, către fratele său, soldatul T. M. :

- 1093 Scumpul meu frățior, Fedea... Nu uităm nici o clipă cauza sfântă a războiului în care iai parte și pe care voim să-l vedem cât mai curând terminat așa cum dreptatea îl cere. Dacă astăzi mai suntem în viață, asta ți-o datorăm ție în primul rând, care ai luptat pentru desrobirea noastră și a multor frați... Am trecut și noi momente grele ale războiului. E de ajuns să-ți spun că au căzut deasupra satului 18 bombe, omorând patru oameni, un cal, o oaie, sfărâmând o casă, etc... și noi am scăpat cu viața dacă am avut să mai trăim. Era vorba numai de câțiva centimetri ca s'o lovească pe mama în cap, o bucălică de schijă. Dumnezeu a păzit-o însă. Ar fi fost poate prea crudă soarta cu ea, dacă ar fi lipsit-o de ne-

sfârșita bucurie a eliberării. Căci au fost momente în cursul anului când poate o astfel de moarte și-ar fi dorit-o ca pe un prețios dar, și singură nu putea să și-o facă, căci simțul creștinătății încă nu dispăruse. Saturația de viață își arătase culmile... Cu toate greutateile prin care am trecut, ne-am bucurat și de slăvita zi a eliberării, care pentru noi a fost pe data de 18 Iulie...

Sergentul t. r. A. T. din spital către fruntașul G. C. :

1094 Dragă prietene... Eu sunt în spitalul Pantelimon, unde încă stau cu piciorul lipsă, așteptând pe cel nou care mi-l vor pune... Tu ce mai faci? Cred ca și mine înainte de a fi rănit, pentru a ne ajunge scopul nostru național, ca fii ai Basarabiei...

Soldatul t. r. T. M. (basarabean) către A. L. M., la București :

1095 Mult stimat Domnule Inspector... Vă scriu de pe meleaguri spre care altădată priveam cu groază și pe care acum le stăpânim. Cele ce am văzut și văd aici mă îngrozesc. Este peste tot aici un tablou viu al pustirii înțeleasă sub orice raport... De la Prut lupt în primele linii, dacă am avut fericirea să constat la Nistru că Basarabia a fost realipită iar la patria mamă, că la aceasta am contribuit cu partea ce mi s'a cerut, apoi am avut și am durerea în suflet că nu mi-am văzut părinții și frații... Am aflat însă vești despre ei că sunt sănătoși și toți grămadă, că s'au dat lupte și în satul în care m'am născut... Cred că evenimentele petrecute v'au întinerit... În speranța că vă voi revedea și vom lucra iar pe acelaș ogor pentru o Românie fericită și tare, vă salut și vă urez sănătate...

4. MUCENICIA CELOR RĂMAȘI ACOLO

D. S. din com. Pitușca, Lăpușna, către elevul G. B. din București :

1096 Dragă verișor. Ne-am bucurat că iar am putut avea vești de la tine, din țara noastră, care ne-a eliberat de sub teroarea roșie. Greu am dus-o noi anul ista. Am scăpat de moarte numai fugari — și datorită faptului că

s'au apropiat ai noștri cu frontul. O zi încă în plus — și poate nu mai eram. Ca și noi au fost alți săteni fruntași care au fost împușcați pe ziua de 13 Iulie. De exemplu: Vasile Pitușcanu, Nicuță Michiu, Diaconu Chiriță — și alții...

D-ra M. C. din Tighina către plutonierul I. D. :

1097 Dragă Ionele... Rușii ne-au luat tot și ne-a dat afară din casă, am rămas fără nimica. Dar bine că am scăpat numai cu atât, căci repatriații erau propuși să ne ducă în Siberia. Am suferit destul...

D-ra * din București către sergentul t. r. *** :**

1098 Dragă Dorel. Sunt atât de amărită că nu am cuvinte să-ți spun. Nu pot să cred și nici concepe că astăzi iubitul meu tată nu mai există. Auzi? La 75 de ani, la vârsta lui, un om cinstit, un om care a îmbătrânit muncind, producând, azi să fie smuls din mijlocul ai săi, să fie dus în necunoscut. Mi-i așa de greu să mă gândesc că nu mai am tată, că nu mai pot pronunța dulce cuvânt „Tată“, nu voi mai vedea acel chip blând și bun care era tatăl meu. Blestemații! Loc pe pământ să nu mai aibă — și nici pământul să nu-i primească. Candela care veghează la icoana patului meu, acea lumină palidă dar mângâietoare și lacrimile, îmi sunt alinarea mea. Eu plec în Basarabia... Dumnezeu să vă ajute, cu crucea înainte!

5. SUFERINȚELE REFUGIAȚILOR

D-na T. C. din București către Maria B., la Chișinău :

1099 Dragele mele. Nici nu vă puteți închipui câtă bucurie și alinare sufletească mi-a făcut vestea voastră. Vă mulțumesc încă odată, din tot sufletul, că ați rămas tot așa de cinstite și credincioase cum v'am cunoscut eu. Mai ales tu, Marusia, tu, pe care te-am crescut eu, poate te-ai supărat câteodată că te țineam din scurt, dar vezi că povețele mele n'au fost zădarnice. De la noi n'ai învățat de cât lucruri bune. Tu ai rămas tot atât de curată — și regimul barbar ce a trecut peste capul bietei noastre țări, nu te-a prins în mrejele lui.

Aștept cu multă nerăbdare ceasul cel fericit care ne va readuce pe pământul scump al Basarabiei... Deocamdată nu se poate deoarece Domnul avocat (bărbatul scriitoarei) e încă pe front. Dar nu-i nimic: mult a fost, puțin a rămas. Până acum noi am stat la țară — și acum suntem în Capitală, fiindcă se apropie școala lui Victoraș. Am vrea să facă clasa a 8-a în Basarabia.

Zi și noapte mă gândesc la casa noastră, la voi, la via noastră, și abia aștept să revăd totul. Oricum ar fi toate ale noastre, risipite, murdăriile de mâni spurcate păgânești, totuși gândurile-mi aleargă mereu într'acolo. Mulțumesc lui Dumnezeu și vouă, dragele mele, că mi-ați salvat icoanele, singurele la care țineam mai mult. E, într'adevăr, o minune! Chiar când s'a început amarul nostru: drumul pribegiei, mă gândeam la aceste icoane cu frică, parcă mă temeam să nu fie pângărite de labe spurcate de păgân, dar tot eu singură îmi reveneam cu gândul că chipul Domnului nu poate pieri. Și iată că așa a fost... Cuvertura cea lucrată de biata mama mea a mai rămas? Măcar o amintire să am și eu de la dânsa. Dar în bucătărie a mai rezistat ceva furiei barbarilor roșii?... Aproape toată iarna am fost bolnavă — și tușind și strănutând, am muncit neîntrerupt. Dar acum, rana din suflet începe să se vindece. Când vom fi din nou împreună, vom plânge și vom râde iar ca altădată.

A altă bucurie am avut, aflând că mormintele părinților mei sunt intacte. Iarna care a trecut, ne-a călăuzit mai în fiecare seară la o bisericuță mititică. Mă duceam și pentru ca să văd pe bătrâna care vindea lumânări, căci semăna cu Vanea. Mă mai mângâiam cu vorbele ei... Nu ne uitați — și ne mai scriți...

6. BARBARIA...

Soldatul M. S. de pe front către Directorul Liceului „M. Eminescu“, la București :

- 1100 Domnule Director. Iertați, vă rog, de îndrăzneala ce o am. Neavând pe nimeni căruia să-i pot arăta mulțumirea sufletească ce o am mai mult ca oricare, vă rog respectos a primi aceste rânduri scrise într'un adăpost de pe maiul stâng al Nistrului. Sunt numai câteva zile de când am călcat pe pământul Ucrainei, unde frații noștri Români ne întâmpină cu lacrimi în ochi și se roagă bunului Dum-

nezeu pentru a avea în pază oștile germano-române desrobitoare atâtor milioane de suflete, căzute timp de 24 ani sub urgia hoardelor comuniste. Pământul Basarabiei l-am măsurat cu pasul. Văi, dealuri, sate și orașe nu mai au aspectul Basarabiei de ieri, cunoscută de atâția. Totul este ruină. În comune se văd gropi și tunuri, tancuri, avioane, etc. ale dușmanului în retragere. De închisori nici vorbă. Pivnițele pline cu trupurile neînsuflețite ale bătrânilor și copiilor neridicați. În spatele nostru se organizează și se purifică terenul de bolșevicii care în timp de un an au distrus totul. În clipa aceasta așteptăm ordin pentru a ataca orașul Ovidiopol.

Profesorul A. G. din Chișinău către A. L. M., la București :

- 1101 Mult stimată Doamnă M... Aici am dat peste un dezastru, care e greu de imaginat. Ce durere!... Imi pare tare rău că n'am cunoscut Chișinăul mai înainte. Mi-l închipui ca pe un oraș, în care puteai veni pentru recreație. Astăzi e aproape în întregime un morman de ruine. Ziduri negre! Ele îți vorbesc despre sufletul bolșevic. Din spuse, aflu că o parte din clădiri au fost minate... În două zile totul s'a prefăcut în scrum. Incerc să-mi imaginez spectacolul — și nu pot...

A. N. din com. Căzănești, Orhei, către G. P., în com. Nedeia, Dolj :

- 1102 Stimată Doamnă... Vă comunic că d-ra Constantina M. P. a dispărut subit într'una din zilele când s'au dat luptele de eliberare din regiunea Căzănești. Se presupune că a fost deportată în Siberia... Nu disperați, de oarece zilnic se reîntorc locuitori care au fost luați de bolșevici...

V. Z. din București către Vera F., la Predeal :

- 1103 Scumpă Vera... Zilele trecute am fost la Chișinău, am găsit pe toți sănătoși și bucuroși că au scăpat de visul urit ce a fost pentru ei acest an. Numai în familia lui Filea sunt lipsuri. Fratele lui cu toată familia au fost deportați de bolșevici la 13 Iunie a. c. Unde sunt și ce este cu ei nu se știe nimic...

Invățătorul D. C. din com. Olănești, Cetatea-Albă, către colegii săi din com. Oarja, Argeș :

- 1104 Domnilor colegi. După o săptămână de mers, am sosit la Orhei-Bravicea, unde mi-am găsit părintii sănătoși. Inchipuți-vă momentele unei revederi după atâta timp ! Sigur, vă interesează impresia ce mi-au făcut-o locurile pe unde a trecut războiul. Mulți dintre Dvs. care în fostul război ați văzut sate bombardate, distruse și arse, vă puteți da seama ce poate să fie pe aici. Comuniștii în retragere, fiecare și-a dat foc casei ce a locuit-o, ca pe urmă focul să se întindă la tot satul sau orașul. Bolșevicii în retragere au vrut să ne facă dovada civilizației cu care vrea să ne fericească. Să fiți bucuroși că nu ați avut plăcerea a face cunoștință cu aceste bestii — și banii ce-i veți depune pentru împrumutul reîntregirii oricât de mulți ați subscrie, să știți că e puțin lucru. M'a impresionat faptul că bieții Moldoveni deși ei sunt cei care au suferit, subscriu cu toată inima la împrumut. Să dea Dumnezeu ca și la noi să se înțeleagă imperativul momentului și să se iasă din indiferență, iar cine crede că sunt vorbe late, de ocazie, îl poftesc la o plimbare în această parte a țării, să vadă ce s'ar fi putut întâmpla din gospodăria lui, dacă n'ar fi fost astfel vrerea lui Dumnezeu și voința Neamului.

D-na S. C. din com. Bravicea, Orhei, către d-na A. A., la Pitești :

- 1105 Dragă Doamnă și Duțică... În sfârșit după o călătorie obositoare, trei zile și trei nopți în picioare, am ajuns la Bravicea, la scumpii mei părinți, care ne așteptau cu nerăbdare. I-am găsit sănătoși și bine dispuși că au scăpat de jugul bolșevicilor. În Basarabia jaf din partea bandelor sărăcimei asupra bunurilor rămase. Sate și orașe arse, care încă fumegă. Așa că mai rămâneți acolo... Viața în schimb e ieftină și se găsește de toate...

Sublocot. M. M. către mama sa, la București :

- 1106 Dragii mei. Am revăzut Chișinăul, care în halul în care l-au lăsat barbarii îți umple ochii de lacrimi și simți cum nu te-ai putea stăpâni să sugrumi pe acei care neavând nimic sfânt în ei, au putut să distrugă un oraș atât de frumos...

Sublocot. V. P. din București către Locot. P. :

- 1107 Stimat D-le Locotenent... Am fost la Chișinău și la Tighina, casa îmi este distrusă complet — sunt fericit însă că sunt sănătos...

7. CEI „REGĂSIȚI“ CĂTRĂ CEI DIN VECHIUL REGAT**I. D. din com. Sturzeni, Tighina, către D-na E. T., la Craiova :**

- 1108 Stimată Doamnă... Sunt de vreo două săptămâni în vechiul post... Mi-am mai văzut o parte din cunoștințe, căci pe unii, nefasta stăpânire roșie i-a deportat departe pe malurile înghețate ale Careliei sau în Siberia. Satul mi-a rămas întreg. N'au mai avut timp bolșevicii să strice nimic. Căutau doar pielea să și-o salveze. La primărie n'am găsit nici măcar o bucată de hârtie. Sper să încep totul din nou — și cu ajutorul Domnului cred că-mi voi reface ce-am avut în trecut...

P. V. din com. Șoldănești, Orhei, către V. I., la Craiova :

- 1109 Mult stimat Domnule inginer... A trecut mai bine de un an de când nu am mai avut nici o legătură postală cu Dvs. O veche și permanentă datorie de recunoștință mă face să reiau această legătură cu simțiri de reînviere pentru noi. Eu am fost ridicat de bolșevici, dar cu ajutorul lui Dumnezeu și al bravei noastre armate româno-germane am putut scăpa teafăr...

M. din Rezina, Orhei, către G. B., la București :

- 1110 Dragă frate... Află că suntem sănătoși... Ne aflăm în ființă — și în bună pace. Am scăpat cu zile... Suntem fericiți că ne-am văzut iar creștini...

8. CEI DIN VECHIUL REGAT CĂTRĂ CEI „REGĂSIȚI“

A. P. din București către P. V., la Chișinău :

- 1111 Scumpul meu tată, Kiru și Pavel... Vă dorim din tot sufletul ca noul pas făcut în Chișinăul de care sunteți legați atât de mult, să vă aducă din nou mulțumirea și bucuria de odinioară... Iți mulțumesc, Kirule, pentru că mi-ai păstrat din cărțile mele la care țineam mult..

C. N. din com. Vărărești, Ilfov, către T. I., în com. Cubei, Cahul :

- 1112 Dragii mei părinți... Acum trăim cu toți în România sfântă și iubită, — cred că ați scăpat de jugul bolșevic, trăim iar cu frații noștri români...

I. B. din București către pr. G. B., în com. Recea, Lăpușna :

- 1113 Dragă Grișa... Am primit c. p. de la tine. Această scrisoare este prima legătură ce-o simt real că s'a făcut între noi, după o pauză de mai bine de un an. În decursul acestui an, locuința mea a fost aceea ce era întotdeauna locuința ta, adică hotel. Unul vine — altul sboară, ca grăunțele de moară. ...Costea mi-a povestit că ați fost la Chișinău... A fost ceva ca 'n film de cinematograf, cu artiști buni... Refugiații noștri au început să ia drumul Basarabiei, dar vai de ei în ce stare își vor găsi casele... Totul e bine, nu mai suntem „slaghi“. Sper că de-acum înainte vom restabili legătura temeinică care să nu se mai rupă până la adânci bătrânețe...

Elena M. din București către Maria S., la Ismail :

- 1114 Scumpii noștri... Mulțumim lui Dumnezeu că v'a ținut și v'a dat puteri să treceți prin toate grozăviile și nenorocirile... Nu deplângeți nimic pierdut — bine că ați rămas cu viața și cu sănătatea... Cât aș vrea de mult să vă văd, să vă sărut, să vă îmbrățișez...

E. B. din București către V. D., la Chișinău :

- 1115 Dragă Vasca... Spune-mi ce-ai făcut și cum s'au purtat cu tine dușmanii familiei românești... Eu sunt foarte

mulțumit de mine în țara noastră scumpă... Am terminat liceul... Acuș fac armata... N'am să uit niciodată scena de la despărțirea noastră din gară — și lacrimile vărsate pentru Țară...

V. M. din București către V. F. în com. Văsieni, Orhei :

- 1116 Dragii noștri... Ne bucurăm că sunteți cu toții sănătoși și că ați scăpat de urgia roșie. Cam știm noi ce-ați pățit cu bolșevicii... În fine, bine c'a trecut furtuna, — vin după ea și zile bune...

A. B. din București către sora sa, la Cernăuți :

- 1117 Dragă Milișoară. Am primit c. p. care ne-a făcut multă bucurie, mai cu seamă aflând că ești între primii pionieri ce aduc civilizația acolo unde a fost distrusă. Logodnicului tău îi dorim să se întoarcă sănătos și ca erou — și să vă bucurați împreună cu noi de-o țară mare și liberă...

F. R. din București către fratele său în com. Slobozia Voroncău, Soroca :

- 1118 Dragă frate... M'a bucurat foarte mult că ați scăpat de sub robie, și sunteți sănătoși... Intotdeauna mă gândeam la tine ce ai fi făcut sub păgânii aceia, dar bunul Dumnezeu te-a scăpat de ei... Am avut o bucurie nemai pomenită că am auzit că mama este sănătoasă, și cu celelalte surori ale noastre... Dragă frate, eu am avut mare grijă mai ales de tine să nu te ia păgânii cu ei în retragere. Să știi, dragă frate, că dacă o vrea bunul Dumnezeu vom trăi chiar ca frații și ne vom uni umăr la umăr pentru a ne ridica din toate suferințele de până acum...

Pr. A. S. din com. Brezoaia, Ilfov, către fiica sa, Elena S., la Hotin :

- 1119 Scumpa și drăguța noastră Liusinica... Bucuria noastră nu o putem descrie când am aflat că bunul Dumnezeu ne-a păstrat scumpul nostru odor — unica mângâiere — viața matală. Eram până atunci sperați, iar acum cu nerăbdare așteptăm ordinul de plecare... Suntem sănătoși și numărăm zilele așteptând ceasul plecării... Am primit și de la părintele Diomid c. p. în care ne mângâie cu veste că te-a văzut sănătoasă și bine. D-l av. M. Cazacu a venit la noi cu mașina sa special să ne facă cunoscut că a văzut pe păr. Diomid și s'a grăbit să ne liniștea-

scă sufletul nostru intristat, cu cuvintele de îmbărbătare că mata ești sănătoasă și ai scăpat de primejdie... Te rugăm să fii liniștită și să-ți păzești sănătatea cea scumpă, ca să fii mângâierea bătrânețelor noastre și fericirea zilelor noastre. Te sărutăm, te îmbrățișăm cu dragostea cea nemărginită de părinți, care au fost foarte îndurerați, iar acum nespuse de fericiți. In curând ne vom revedea — și toate ranele se vor vindeca. Tata și mama.

Soldatul I. B. din spital cătră soția sa din com. Herța, Dorohoi (fostă sub Ruși) :

- 1120 Dragă soție... Mi-a făcut operație la mână și mi-a scos schijele. Acum îmi este bine. Mă rog lui Dumnezeu să mă duc și eu acasă mai curând să te văd pe tine și copiii, că 17 luni de când nu v'am văzut, — vă spun sincer că v'am uitat din vedere. Sunt tare supărat că nu știu de ce nu-mi scrii. Spune-mi ce răutate ai apucat asupra mea, spune-mi fără frică că cât ai fost sub jugul bolșevic n'ai putut să-mi scrii și am crezut și eu. Dar acum au venit iarăși libertatea noastră, frumoasa românie. Te întreb, băeții au de îmbrăcat pentru iarnă și tu ce ai de îmbrăcat sau ce-ți trebuie mai întâi... Să-mi scrii cum stai cu vitili, câte ai, — ce ai făcut, cu pâinea cum stai.

9. BISERICA

C. C. din com. Hănțești, Lăpușna, cătră A. P., în com. Cătunu, Dâmbovița :

- 1121 Bună ziua și bine v'am găsit sănătos Domnu Petrică și cuconiță Marie și-i dorim multă sănătate și lu Domnu Pavel și vă întreb : Domnu Pavăl este acasă sau e concentrat ? Și îți spun Domnu Petrică că mult m'am căit eu că nu te-am ascultat să rămân acolo, că m'am potrivit femeii, cât timp de un an de zile am fost robi la bolșevici, că bolșevicii au fost stăpâni pe noi. Bisericile ni le închisese, de botezat nu botezau, nici nu aveam popă în sat, nici nu aveam nici un fel de sărbătoare, nici Paște, nici Crăciun. Când aveam sărbătorile cele mai mari ne scotea la muncă la pădure sau la șosea. Vă zic la revedere — și rog răspuns.

Pr. P. G. din Chișinău către pr. I. G. din București :

- 1122 Iubite părinte și duhovnice Ioane. Iată-mă de multă vreme plecat din București spre meleagurile noastre scumpe iar acum, recent sfințite de sângele fraților căzuți — bieții de ei, bravii flăcăi, Dumnezeu să le fie milostiv. Grijiile sunt așa de multe, în cât aproape nu le mai poți lepăda. Nevoile sunt așa de mari în cât adesea ești gata să desnădăjduiești. De aceea, te sbați și alergi toată ziua. La noi se lucrează grozav de mult, dar parcă nu se vede nimic, atâta ruină e la noi și atâta jale în casă!... Dar vom trece și peste asta, Domnul e cu noi și atunci cine-i împotriva noastră?... Tare-i greu să scrii de prin ruini sub cântecul sinistru al cucuvelor în miez de noapte. Dar, Doamne! Scoate din temniță sufletul nostru!... Trăim greu, dar dăm slavă lui Dumnezeu că suntem acasă. Mie îmi vine greu că nu mi-am găsit nici o carte din ale mele — și mare-i durerea când îți pierzi acești prieteni! Biserica a suferit de la cutremur și bombardament, dar mai cu seamă de la „gospodăria“ comuniștilor, care au transformat-o în școală de tragere. Mi-au ciuruit și icoana sf. Haralambie de deasupra ușii de la biserică, — vreau s'o păstrez pentru posteritate, mi-au jefuit-o și răvășit-o, mi-au aruncat ferestrele mari jos și le-au ars — și acum ploile și zăpada care vin amenință cu totala distrugere a ceea ce a mai rămas... Lumea a sărăcit, biserica n'are nimic... Și iată, așa stând la zidurile plângerii noastre apelez în toate părțile. Vin și la sf. ta și te rog să mă ajuți cu vreo chetă printre frați...

10. GÂNDURI DE VIITOR**Anastasia T. din București către soldatul I. S. :**

- 1123 Dragă Milică... Mulțumesc lui Dumnezeu că a ajutat armatei noastre să libereze scumpa noastră Basarabie de sub jugul bolșevic, — așa că am hotărât să mă duc să mă stabilesc acolo pentru toată viața...

D-na B. din București către părinții ei în com. Ștefănești, Botoșani :

- 1124 Dragi părinți... Dumnezeu e bun și ne va ajuta cum ne-a ajutat, să vedeți și locurile pierdute. Incetul cu incetul se va face tot ce-a fost, să fie sănătate — și să se întoarcă cu bine fratele...

Sublocot. D. D. (învățător) din spital către Inspectorul școlar din Storojineț :

- 1125 Domnule Inspector... Sunt rănit pe front. Când mă voi face bine, în zilele ce le voi obține drept concediu medical, din dorința și dragostea ce o am față de școală — și de satul în care mi-am făcut patru ani datoria, voi veni să iau contact cu elevii mei, împrăștiați ca puii de sub cloșcă, atacați de uliul năpraznic bolșevic...

S. P. din București către soția sa :

- 1126 ...Plec spre Ismail, peste câteva zile... Pentru noi începe o muncă titanică... Vom vedea noi acolo...

C. C. din București către G. C. (învățător) în com. Zăicani, Bălți :

- 1127 Iubiții noștri... Vrem să știm cum vă aflați în prezent, cum trăiți, cum ați scăpat de urgia robiei întunecului. Ne interesează toate... Peste scurt timp voi veni eu singur la Zăicani, ca să le văd pe toate, la fața locului... Se vor vedea din nou băeții la frumosul liceu internat din capitala Moldovei, iar Clara va lega prietenie cu Oltea Doamna... Am credința că, cu ajutorul lui Dumnezeu toate se vor îndrepta... Din scrisoarea închisă primită de la Dvs. am înțeles tragedia vieții lor în cursul acestui an de robie. Suntem mulțumiți că am scăpat de barbarii sălbateci. Ne pare o mare minune că pe plaiurile Basarabiei noastre dragi iarăși a reînviat viața românească... Vă îmbrățișăm și vă sărutăm cu drag...

Maica stareță M-rea Paserea, Ilfov, către Maica stareță M-rea Frumoasa, Orhei :

- 1128 Dragă Maică Agapia... Mare plăcere ne-a făcut c. p. a sf. tale, mai ales văzând că Dumnezeu v'a ajutat a păstori și a reînființa sf. Mănăstire, la care nu a ajutat hoardelor barbare a o strica definitiv cum ne scrii în c. p. — ci cu răbdare și cu puterea Celui Prea Înalt vă va ajuta a o readuce la ființa cea dintâi. De noi vei afla că ne găsim sănătoase, lucrăm în via Domnului și la gospodăriile noastre și, cu toate că e greu, bucuria cea mare ne este isbânda oștirii noastre, pentru care ne rugăm a le ajuta și a-i încununa cu biruință până la sfârșit...

Locot. L. V. (învățător) de pe front către soția sa (învățătoare detașată), la Bârlad :

- 1129 A sosit ziua cea mare, pentru noi, pribegii. Mi-e dor de Basarabia, de căsuța noastră, de locurile unde ne-am început munca dăscălească, în anii tinereții. E mult de-atunci și multe s'au schimbat. Furtuna a trecut și trebuie să sperăm în zilele senine de acum. Ira, sunt foarte fericiți astăzi. Basarabia este din nou a noastră. Pregătește bagajele să mergem acolo, să continuăm munca într'o nouă viață și într'un nou avânt... Ajută pe Geluța să crească „mai mare“, ca să se poată bucura de câștigul strădaniei și suferințelor noastre...

Sublocot. G. C. din București către **N. J.**, la Chișinău :

- 1130 Domnule J... Intors forțat în București din cauza unei răni căpătată pe front, am cetit cu multă bucurie scrisoarea Dvs. Eu am trecut prin Chișinău, dar noaptea, n'am văzut ce prăpăd au făcut bolșevicii distrugători de civilizație. Este cu adevărat o minune să-ți găsești casa în picioare în mijlocul ruinelor ce-o înconjoară. Acum cred că a reînceput o epocă de muncă titanică pentru refacerea orașului distrus. Am cetit în ziare că s'a readus acolo statuia lui Ștefan cel Mare, care fusese evacuată la Vaslui. Basarabienii au trăit, cred, pentru ultima dată urgia păgânilor renegatori de Dumnezeu. Acum pământul ei este stropit cu sângele nostru, sânge românesc ce consiințește odată mai mult că românul știe să lupte atunci când pământul lui sfânt este cotropit...

11. FOSTELE GAZDE DIN VECHIUL REGAT CĂTRĂ CEI ÎNTORȘI ACASĂ

G. P. din com. Ciocănești, Ilfov, către **pr N. H.**, în com. Pitușca, Lăpușna (fost în refugiu la Ciocănești) :

- 1131 Doamne Părinte. Veți ști că am primit vestea de la sf. ta, atât cea dinainte în drum spre Basarabia, cât și pe a doua, sosită la 2 Sept. a. c. Cu toții ne bucurăm mângâindu-ne în sufletele noastre că ați găsit bine locul de unde ați fost. Și noi, niciodată nu vă uităm — și din sufletele noastre nu va ieși credința noastră în Dumnezeu, așa cum

sf. ta ne-ai învățat atât timp cât ai fost povățuitor în mijlocul nostru. De aceea, vă rugăm din tot sufletul nostru să nu ne uitați, și din când în când ne mai trimiteți o bucurie. Căci nici noi nu te vom putea uita până la moarte. Multă sănătate tuturor fraților creștini din Basarabia — și sfinției Sale mângâieri, cu plecaciune... Multă sănătate și coanei preotese... Așa să ne ajute Dumnezeu..

D. P. din com. Gostinari, Ilfov, către pr. G. A. din comuna Culișcăuți, Hotin (fost în refugiu la Gostinari) :

- 1132 Cucernice părinte A... Sunt sigur că vă aflați iarăși la postul sf. voastre, la căminul Dv. de care vă era așa de greu a vă despărți anul trecut la năvălirea hoarelor bolșevice peste scumpul pământ al Basarabiei. Puținul timp trăit de mine în satul Dvs. Vitreauca m'a legat totuși sufletește de el... Amintirea oamenilor și timpului petrecut acolo mă face să vă scriu... Cum ați găsit gospodăria? Dar biserica?

12. CONDUCĂTORUL

I. P. din București către M. F. :

- 1133 Nu am fericirea să văd și calc pe pământul scump al Basarabiei, așa cum am crezut, — să văd părinții în ce stare se mai află... Trăesc cu credința în Cel de sus și în D-l General, desrobitorul Neamului...

D. I. din București către L. R., la Bolgrad :

- 1134 Dumnezeu a fost împreună cu Regele nostru și cu Conducătorul Statului Român, că v'a scăpat de sub robia bolșevică. Și eu mă rog ca să ajute Dumnezeu ca să străpungă oștirea noastră să nu rămâie un picior de bolșevic pe acest pământ românesc. Cum se aranjează, venim și noi într'acolo...

C. I., șofeur din București, către D. G., în com. Bragadiru, Ilfov :

- 1135 ... Am fost cu mașina pe front în Basarabia — și urez isbândă armatei române și aliaților noștri germani, ce luptă pentru cruce, distrugând ideia comunistă ce ne sapă de ani de zile sănătatea — și isbânda iubitului nostru părinte D-lui General Antonescu.

13. DIFERITE

*** din Vâlcov către d-ra ** din Bucureți :**

- 1136 Dragă Riri... Iată-mă, în sfârșit acasă... Am mers bine. În tren spre Galați erau o mulțime de refugiați și când doar lumina luna întâi începe unul, apoi toți și tare cântece ca „În satul în care m'am născut“ și „Balalaica“ — și se repetau mereu ca un fel de refren al acelor care se întorc acasă. De la Galați iarăși bine și o mulțime de lume se întorcea acasă — toți erau dispuși. La Chilia, pe stradă, știi de cine am dat ? De mama, Riri !... Și a început să plângă mama — și eu m'am făcut alb — și de la Chilia am mers împreună. Uitai să spun că atunci când acostarăm la Reni — primul punct al malului basarabean — o mulțime de lume și-a făcut cruce. La Vâlcov venii acasă — și tata era culcat, nenea și Șura asemenea, — și când le-a spus mama c'am venit, nu credeau... Și iată-mă deci și cu povestea ajuns acasă. În Vâlcov e totul bine, — hotelul stă mândru... Mama și tata sunt mult îmbătrâniți.. Cravata ce mi-ai trimis e foarte frumoasă și-mi place mult. Pe aici nu se purtau cravate, căci și ele erau socotite „prejudecăți burgheze“...

S. M. din București către C. M. în com. Brâzna, Cahul :

- 1137 Suntem sănătoși și ne pregătim să ne întoarcem la vatra noastră, cu toate că cred că nu vom mai găsi nimic...

Maria P. din București către d-na Florina S., la Pitești:

- 1138 Draga noastră Dida. La gândul că ești singură, despărțită de soț, care-și face datoria pentru Patrie, — ca și Dorel al nostru care e în Ucraina — ne satisfacem dorința inimei de a-ți scrie, întrebându-te de sănătate... Am

cețit că activezi la Crucea Roșie — și m'am bucurat de sentimentele devotate pentru scumpul nostru luptător. Și noi, pe aici, contribuim cu tot ce putem — și sufletește trimitem rugăciuni fierbinți să ne ajute Domnul ceres să ne ajungem țelul. S'a reluat Basarabia, unde pierdu sem casa, bagajul — și pe tovarășul meu de viață ce venise primul magistrat român odată cu realipirea în 1918. A rămas casa ruinată, goală, — nu mă duc acum s'o văd până nu se va întoarce unicul meu fiu ce luptă pentru alungarea bolșevicilor...

Sublocot. V. C. către soția sa :

- 1139 Draga mea... Miercuri va fi o săptămână de când pentru prima dată am călcat pe pământul Basarabiei, — am mâncat caise din grădina unui cetățean, — am fost într'o biserică din Basarabia!... Am ascultat isiorisirile unui preot care a înfruntat furtuna bolșevică pe timpul ocupației...

Studentul * din București către d-ra **, în com. Dobrița, Gorj :

- 1140 ...Mărturisesc că mă aflu într'un sbucium fără seamăn : pe deoparte bucuria nemăsurată a eliberării Basarabiei de sub „raiul“ (adică teroarea) bolșevic, — iar pe de alta, teama, aproape groaza când mă gândesc la ce voi găsi acolo : oameni vii, morminte, locuri părăsite!

A. M. din com. Vidra, Vlașca, către L. H., în com. Jucica Veche, Cernăuți :

- 1141 ...Nu-ți poți închipui ce bucurie am încercat, știindu-te iar în locurile unde am trăit și am petrecut atâția ani împreună. Eu am stat patru luni în închisoarea sovietică la Soroca și Chișinău, și numai datorită Germaniei am scăpat și am revenit în țară...

D-na L. B. (basarabeancă) din București, către A. C., în com. Mărgești, Orhei :

- 1142 Dragă Sașa... Aș avea mare bucurie dacă aș ști că icoanele mele sfinte au scăpat și ele...

Pr. P. G. din Bălți către A. L. M., la Bucureți :

- 1143 Mult stimată Domnule L. M. . . . Când am trecut Prutul, nu-mi venea să cred că sunt în Basarabia . . . Abia când am sosit în Bălți am văzut urmele războiului și ale groaznicei răzbunări pentru pământul păngărit și oastea batjocorită de bolșevici în timpul retragerii din anul trecut... Chișinăul e distrus. Cele mai mari și frumoase clădiri au fost nimicite... Bălțul însă e în ruine chiar în centru. Însă dacă ați privi mai deaproape aceste ruine, n'ați regreta de loc. Abia acum se vede insalubritatea și mizeria cuiburilor și vizuinilor în care se opoșeau acești păgâni. Acum începe înviorarea. Se deschid magazine creștine, lucrează trei fabrici de ulei, iar târgurile săptămânale în contrast cu cele din țară dovedesc belșugul anului și avuțul țaranului nostru basarabean. Vin pe aici țărani moldoveni din Transnistria, după gaz și alte mărfuri. Sunt aceiași moldoveni ca și basarabenii, însă mai necăjiți de regimul crud care i-a ținut în robie peste 23 ani. Eri am întâlnit pe unul tocmai de la Ananiev. A venit după vestminte și odoare bisericesti. Pretutindeni se repară și se sfințesc bisericile păngărite de sovietici.

Săteanul T. D. din com. Step-Soci, Orhei, către scriitorul A. L. M., la București :

- 1144 Prea stimată Domnule scriitor. Subsemnatul premilitar Trofin Dolghi din com. Step-Soci, jud. Orhei, sunt un tânăr plugar în vârstă de 21 ani. Vă cunosc pe Dumneavoastră din scrisul creștinesc și național pe care îl publicați în gazeta pentru plugari „România Satelor“. Ceteam regulat cu mare poftă această gazetă a noastră, a plugarilor. Dar a venit anul de tristă memorie când Basarabia Românească a căzut pradă hoardelor bolșevice. În acest timp scrisul Românesc nu mai aveam puțința să-l cetim. Cât de mult am tânjit după cartea Românească ! Astăzi când ne aflăm iarăși cu toții în România noastră scumpă cât e de mare bucuria noastră ! Vă rog din toată inima, prea stimată Domnule scriitor, pe Dumneavoastră ce vă cunosc ca pe unul ce activați pe terenul literaturii și culturii, ca să mă ajutați, fiindcă n'am mijloace, cu gazete și reviste pentru cetit. Trimeteți-mi, vă rog din gazetele România Satelor, Albina și Revista Fundațiilor Regale. Eu vreau ca să cetesc cât mai mult pentru a fi un plugar și un român luminat. Vă mulțumesc de dinainte. Aștept răspunsul Dumneavoastră cu nerăbdare. Multă sănătate — și slăvit să fie Domnul ! . . .

Observațiuni. — Cei care, în iarna anului 1940 — 1941, au cercetat măcar un sfert de ceas „Școala Ciovică“ din Capitală, și-au putut da seama, ca într'o scăpărare de fulger, ce a însemnat mucenicia fraților noștri refugiați din Basarabia și din Bucovina... Dar suferințele celor rămași sub păgâni!... Nu se află încă un condei atât de mare și de înțelegător care să poată scrie toate imensele suferințe ale fraților noștri, — și mai osebit ale celor rămași „dincolo de Prut“ în nesfârșitul an de întunec.... Cum și toată ticăloasa barbarie a asupritorilor...

Din scrisorile înfățișate se poate alcătui totuși, o icoană fidelă a acestor stări sufletești — cum și a nădejdei care nu s'a deslipit nici de cum de sufletele refugiaților.

Bucuria reîntoarcerii acasă este atâta de mare, în cât gândul că acolo vor găsi ruine și jale nu-i înfricoșează, — ci, dimpotrivă le smulge strigătul: „Va fi greu, dar ne vom încorda puterile să punem toate la loc...“

Pentru cei care i-au găsdit în timpul bejăniei, refugiații au cuvinte de recunoștință și de mulțumire, — cum și cei care le-au fost gazde aici le scriu cu induioșare și cu păreri de rău, după ce ei au ajuns pe la casele lor. Răul a avut și un bine: a apropiat sufletele fraților, legătură care, de sigur, nu se va uita niciodată. Ceea ce-a cimentat suferința, anii nu mai pot desface.

CAPITOLUL VII

VERSURI IN RĂSBOI

*Frunză verde ca alunu
Bate Neamțu și Românu,
In Europa pentru dreptate,
Bat cu toți peperate*

*

*Iar voi, dragii mei copii,
Inălțați rugăciuni vii,
Ziua și noaptea mereu
Să m'aducă Dumnezeu.*

(Din poeziile soldaților).

1. „DU-TE CARTE...“ *)

O nesfârșită câtime de variante pe tema „Du-te carte sănătoasă...“ se află în scrisorile ostașilor, trimise fie de pe front, fie din spitale, fie de la cei de-acasă spre ostașii de pe front. Dăm aici câteva dintre ele.

1145 Du-te carte sănătoasă
Drept la maica mea pe masă,
Când o lua s'o cetească
Lacrimi să o podidească.

*

*) Clasarea poeziilor pe genuri este aproximativă, ele având adeseori un caracter amestecat.

- 1146 Du-te carte sănătoasă
Până la puica pe masă.
- *
- 1147 Du-te carte sănătoasă,
La masa mea, pe masă,
Când te-o lua, s'o c. ască
Lacrimile să-i pornească
La mine să se gândească...
- *
- 1148 Du-te carte sănătoasă,
La mândruța mea acasă,
De-ai s'o găsești supărată
S'o înveselești...
Dac'ai s'o găsești în pat
S'o trezești...
Și să-i spui că i-a venit
Carte de la-al ei iubit...
- *
- 1149 Du-te carte sănătoasă,
La Ion, să te cetească,
La mine să se gândească.
Du-te carte — și grăbește
Pe Ion de mi-l găsește
C-un buchet de micșunele
Să doarmă noaptea pe ele...
- *
- 1150 Foaie verde de-avrameasă,
Du-te carte sănătoasă,
La mândruța mea de-acasă.
Foaie verde măr mustos,
Aștept un răspuns frumos.
- *
- 1151 Du-te carte fluturând,
Să-mi aduci veste curând
De la frățioru meu
Care îl iubesc cu dor...
- *

- 1152 Du-te carte, du-te 'n vânt,
Ajungi la mândra curând,
Și te-alină pe fereastră
Să te ia să te cetească.
- *
- 1153 Du-te carte, du-te 'n vânt,
La poștă să nu stai mult.
Du-te carte, te grăbește,
Și la mândra te oprește.
- *
- 1154 Du-te carte, du-te iute
La mândra să te sărute,
Că și eu te-am sărutat
Când la poștă te-am băgat...
- *
- 1155 Du-te carte și grăbește
Și la mândra te oprește,
Mergi cu trinu și pe jos,
Și-mi adu răspuns frumos.
- *
- 1156 Du-te carte tot pe sus
Să-mi aduci curând răspuns,
De la vărul meu cel dus...
- *
- 1157 Du-te plic și ocolește,
Pe taticu mi-l găsește,
Când o să te citească,
Lacrimile să-i pornească
Dă copilași și nevestă...
- *
- 1158 Și-am zis verde, trei seminți
Scumpii mei părinți...
Trimet carte 'n patru părți
Să cetească ai mei toți...

(„Patru părți“ = patru pagini).

1159 Foaie verde, măr sălciiu,
Eu îți scriu, Lenuțo, scriu,
Ca să știi că îs tot viu.
Îți scriu carte după carte,
Căci de mine ești departe.

*

1160 Frunză verde bob năut,
Du-te carte, du-te 'n vânt.
Să nu stai la poștă mult,
La maica, să te cetească,
Să se mai înveselească,
Că eu-s bine sănătos
Ca un trandafir frumos.
Trandafir bătut de lună,
Care-aduce-o veste bună.
Că lupta la răsărit
E aproape de sfârșit.

*

1161 Foaie verde de trei nuci
Carte dragă să te duci,
Pe uscat, pe ape reci,
Pe unde-ai putea să treci ;
Iar cu cine te 'ntâlnești
Să stai dragă, să vorbești :
Eu sunt carte de departe,
Venită prin căi și sate,
Am trecut prin nori și vânt,
Să-mi fie drumu mai scurt.
Și pe cel ce scrie-aici
L-am lăsat în depărtare
Și tot plânge și oftează,
Și pe tine te visează...

2. POEZII RĂSBOINICE

1162 Frunză verde-a bobului,
Sus pe malul Nistrului,
In bătaia tunului,
Unde cad obuze grele,
Grenate și cu șrapnele,

Gloanțe de mitraliere.
Foaie verde și-un pelin,
Pe linia lui Stalin,
Trag Rușii din cazemate
Cu arme automate,
Dar a sosit ziua, frate,
Să luptăm pentru dreptate.

*

1163 Precum vezi, Lenuța mea,
N'ai de ce te supăra,
Că 'n curând eu voi pleca,
Voi pleca în sat la noi
Și-om fi iarăși amândoi.
Și voi povesti apoi
Tot ce-aicea am văzut,
Cum pe Ruși noi i-am bătut.
Peste Nistru i-am gonit
Și pe frați i-am isbăvit.
Două zile neîntrerupt
Bătălia a ținut,
Luptă grea, luptă cumplită,
Luptă nemai pomenită.
Cu ochii cât cuprindeai
Numai foc și fum vedeai.
Foc de arme și grenade
Și de bombe blestamate.

1164 Am luptat cu Ruși, măi frate,
De i-am scos din cazemate,
I-am luat tot pe la spate,
Cu obuze, mortiere,
Cu gloanțe de mitraliere.
Curgeau gloanțele ca vântul,
Se cutremura pământul
Și cu Nemții împreună
Ne-am bătut ca o furtună ..

*

1165 Iar tu iubitul meu tată
Fii cu inima 'mpăcată,
Că peste câteva zile
O să vin în sat la mine,

Și-ți voi povesti apoi,
 Tot ce-am văzut în război.
 Cum pe Ruși noi i-am bătut
 Peste Nistru i-am gonit
 Și frații i-am desrobit.
 Dragi părinți, frați și nepot
 Vă sărut cu drag pe toți.

1166 Eu ți-am spus că ești lumină
 Ochilor ce-i port în cap,
 Mă gândesc la tine 'ntruna,
 Și la țară, ca s'o scap.
 Tu mânuțile nu-ți frânge,
 Și la moarte nu gândi,
 A mea soartă nu mi-o plânge
 Pân' ce pacea s'o ivi.
 Când biruitori în țară
 Vor veni puii de lei,
 Tu să ieși la prisă-afară,
 Ca să vezi de sunt cu ei,
 Și când unul de va spune
 C'am murit în bătălie,
 Pune clopote să sune
 Veste 'n satu 'ntreg să dea,
 Flori să pui în părul tău
 Și să plângi de bucurie,
 Că iubitul soțul tău
 A murit în bătălie

1167 Să fii mândru și voios
 Și la armă norocos,
 Să distrugi pe inamic
 Ca să fii un bun voinic.
 Bunul Dumnezeu să-ți dea
 Viață lungă, pururea.
 Să omori pe cel viclean
 Și să fii un bun cătan..

1168 Sunt de departe, nu îți spun,
 Am rupt carne din pământ...

169 Am avut zile, am scăpat,
Dar pe Ruși i-am secerat,
I-am sgornit și i-am bătut,
Peste Nistru i-am trecut.
Și nici aici nu-i lăsăm,
Ci pe toți îi alungam,
Să luăm pământul lor
Și să-l dăm țăranilor

*

1170 Foaie verde trei granate,
Mult ești Bugule departe,
Dus pe munții cei înalți,
Cu pădurile de brazi,
Și-acum merg spre Bug, măi frate.
Pe cărări întunecate,
De securi necurățate
Și de oameni neumblate.
Urcai deal și dau de vale,
Tot cu ranița 'n spinare,
Cu curele 'ncrucșate,
Cu carabina la spate.
Dus pe vârful dealului
Ștergeam țeava tunului
Și capastru murgului.
Foaie verde măracine
Cât mai am Bug pân la tine !

1171 Frunză verde ca aia
Bate Neamțu și Românu
In Europa penru dreptate
Bat cu toți pe desperate
Și sdrobesc la cazemate
Să ia pe ruși pe la spate.
Iară rușii vin puhoi,
Vin prizonieri la noi.
Și acum am obșervat
Că Stalin nu-i om curat.
Staline din Moscova,
Fărămi-se oasiea ta,
Mănânce corbii din ea.

Tunurile tale grele
 Cântă bufnița pe ele,
 Părăsite prin vâlcele.
 Staline-aviația ta,
 Ouă păsările 'n ea.
 De la Nistru pân' la Bug
 Să vedeți rușii cum fug,
 Rușii fug și-și pierd în cale
 Ciobotele din picioare.
 Și-au să piardă și bundița
 Cum și-au pierdut și credința.

1172

Frunză verde de bujor
 Vai de mama cu fecior,
 Ce pătește până-l crește
 Și țara mi ți-l răpește.
 Lasă, las' să ți-l răpească,
 Nu trebuie să se mâhnească
 Ci trebuie să preamărească
 Țara noastră românească.
 Ca s'arătăm la păgâni
 Cât pot ostașii români.
 Vin gloanțe nenumărate,
 Ei nu se dau la o parte.
 Cad obuzele mreuz,
 Ei cu gându 'n Dumnezeu
 Zic odată „Doamne-ajută!“
 Și-apoi iar pleacă la luptă.
 Unde-i primejdia mai mare
 Ostașul român răsare.
 Parc'ar fi bătut de vânt,
 Sau picat din cerul sfânt.
 Cu armele 'n mână, noi
 Făcurăm drum prin puhoi.
 Cad dușmanii la pământ,
 Cum cade frunza de vânt.
 Las' să cadă cu duiumu'
 Pân' n'o mai rămâne unu'

3. POEZII DE DRAGOSTE

1173 De-aș ști dragă că te-aș pierde
N'aș mai călca iarbă verde,
Dar nici verde, nici uscată,
Ci-aș vrea să fim laolaltă ..

*

1174 Tristă este-o zi ploioasă
Când nu pot să scriu în prag,
Dar mai tristă ți se pare
Când lipsește cin' ți-e drag.

*

1175 Vântul bate iute
Și din sborul său,
Imi murmură dulce
De numele tău ...

{Alcătuitorul acestor versuri este aviator}.

*

1176 Ce plăcută-i primăvara !
Când vine ea 'ntineresti,
Cum e dânsa pentru alții
La fel pentru mine ești.

*

1178 Mână grea — și carte rea,
Vei ceti cum vei putea
Și de-i găsi vreo greșală,
Iartă-i scrisă la iuțală.
Eu termin a mea scrisoare
Cu o dulce sărutare,
Și te rog, de ai plăcere
Dă răspuns scrisorii mele.

{„Mână grea“ = scrie greu, „Carte rea“ = c. postală proastă}.

„Pentru sufletelel tău ... Filicuțo!...”

1181

Frunză verde nicorea,
Iubește-mă, puica mea,
Căci nici eu nu te-am uitat
Cu toate că-s depărtat.

Filicuță, puică dragă...
Iubește-mă, c'oi veni
Și frumos ne vom iubi,

Filicuță, puică dragă
Dorul tău mă bagă 'n groapă
Puicuță, când oi muri
Să vii la mormântul meu
Să faci precum ți-am spus eu:
Două flori să răsădești
Să știu că tot mă iubești.
Iar când nu mă-i mai iubi
Florile s'or ofili.
Fă, puică, cum îți spui eu
Că te vede Dumnezeu.

Filicuță, dorul tău
Imi tae sufletul meu,
Filicuță, gura ta
Imi seacă inima mea.

Filicuță, îți mai scriu
Că nu-s mort și că sunt viu,
Ca să-mi trimeți o scrisoare
Pe-o pasere călătoare,
Să vie pân' n'oi muri
Ca să pot și eu ceti.
Și să-i spui din gura ta
Să vie la groapa mea
Pe mormânt să stee-un pic
Că ți-a murit ce-ai iubit.

(Soldatul I. D. din Dâmbovița.)

*

1182

Când treceam, mândro, pe stradă
Imi ieșai în poartă 'ndată,
Mă' ntrebai unde mă duc,
Și sara unde mă culc.

Ții minte, dragă fetiță
De cuvântul din portiță,
Ce ți-l dam sară la sară,
Cu inima plină de pară ?

Florile-mi spun : te mai iubește,
Stelele-mi spun : te-amăgește...
Poate mint sau poate nu
Nu-mi poți răspunde tu ?

Luni am răs, vom fi 'mpreună,
Marți am plâns, c'a fost minciună,
Azi e Joi,
Poate-ai să vii, să fim iară amândoi,
Te aștept să vii la mine
Să-mi spui că ți-a fost dor,
Cum îmi spuneai odată
In taina nopților.

Aș vrea cu tine înc'odată
O clipă să mă mai opresc
In colțu 'n care mi-ai șoptit
Intâia oară : te iubesc.
Te aștept să vii la mine
Pe seară să mă iei,
Să fim iar două umbre
Pierdute printre tei.

(Soldatul G. C. din Hunedoara.)

*

1183

Să știi, iubita mea de departe
De jocurile noastre toate,
Că amândoi când jucam,
Inima ne răcoream.
Și-mi spune zodia mie
C'o să te iau în căsătorie,
Când om începe cules de vie.
Și pe anul 42,
Avem să fim amândoi.

4. POEZII PATRIOTICE

1184

Scumpa mea soție și copii
 Primiți carte de la mine.
 Dragi copii, scumpă soție,
 Tatăl și soțul vă scrie.
 Să știți că sunt sănătos
 Și sunt tare bucuros
 Că prin lupte-am câștigat
 Terenul ce-a fost cedat.
 Cu jertfe și cu mult sânge,
 Dar Românul tot învinge,
 Eliberând Bucovina
 De Ruși pentru totdeauna,
 Și-a scos dintre Prut și Nistru
 Barbaria, bolșevismul.
 Peste Nistru cât zăresc
 Tot frați cu grai românesc
 Și cu port moldovenesc,
 De sute de ani trăesc,
 Până le-a fost dat și lor
 Să vadă steag trei color,
 Fălfăind pe-a lor moșie
 De-acuma pentru vecie.
 Și 'ncurând să viu acasă
 Să 'ngrijesc de soarta voastră,
 Să vă cresc, sunteți doar mici
 Pân ce-ți fi flăcăi voinici,
 Arma 'n mână să luați
 Țara să vă apărați,
 Căci noi v'am dat-o mare
 Lărgind mult a ei hotare,
 Vrednici voi să stăpâniți
 Moștenirea din părinți.
 Vă mai întreb înc'odată
 De-ați ieșit cu munca toată,
 Prășitul când ați terminat,
 Grâul dacă-i secerat
 Vitele de-s sănătoasă
 Și ce mai este pe-acasă?...
 Scrie soție cu drag
 Copilașii ce mai fac,
 Să-mi trimiți scrisoare 'n sbor
 Scrisă de mânuța lor,
 Că nu știu, nu am noroc
 Sau la poștă nu am loc,

Că v'am scris în fel și chip
Însă nu primesc nimic.
Două rânduri să citesc
Inima să-mi răcoresc.
Du-te carte sănătoasă
La copii și la nevestă,
Și-mi adă veste frumoasă
De la toți ai mei de-acasă.

#

- 1185 La dușmani le-am săpat mormânt.
Să mai râvnească la pământ,
Pământ de-al nostru românesc,
Pătat cu sânge vitejesc,
De vitejii lui Mihai
Care stau veseli în rai
Și privesc de Sus din cer,
Cum hoardele dușmane pier,
Cum se duc bolșevicii în pustie.
Acum fii veselă, o, Românie.
Pământul tău tot să rodească,
Tricolorul să-ți înflorească,
Conducătorul să-ți trăiască
În veci de veci să te păzească.

#

- 1186 La piept cu flori de lăcrămioare
Și 'n gândul meu cu chipul tău,
Mă duc iubito la hotare
Mă chiam'-al datoriei glas...

Frunză verde doi arginți
Vă scriu, scumpii mei părinți,
Vă mulțumesc prin scrisoare
M'ați născut, m'ați făcut mare,
Pentru-a Țării apărare.
Dar eu fiindu-vă fiu
Sunt dator ca să vă scriu.
Nu știu mult a vă dicta,
Decât numai viața mea,
Viața care-mi place tare:
S'avem România Mare...

#

- 1187 Scumpul meu frate din trecut
 Eu de când nu ne-am mai văzut,
 Te doresc ca pe-un fecior
 Te iubesc ca pe-un frățior.
 Tu să stai la datorie
 Pentru Țară și Pirotecnie.
 Ne mai având loc să scriu
 Cât de curând și eu viu.

*

- 1188 Să ajute Dumnezeu
 La armata românească,
 Pe bolșevici să-i gonească.
 Țara noastră românească
 Cât pământu să trăiască
 Țară mândră și frumoasă
 Dumnezeu s'o aibă 'n pază...
 De bolșevici s'o păzească
 Scumpa țară românească.

Cu Dumnezeu înainte
 Fraților, să câștigați!

5. POEZII DE DOR

- 1189 Eu sunt mai bine, din toate,
 Numai dorul nu-mi dă pace,
 Că nu știu când m'oi întoarce,
 La locul care-am plecat,
 La iubita ce-am lăsat.
 Păsărică de prin nori
 Ia-mă și pe mine 'n sbor
 Și mă du unde mi-e dor...

*

- 1190 Scumpul nostru de departe,
 Iți trimet de-aici o carte,
 În neagra străinătate,
 Și să te găsească frate
 În deplină sănătate.

Noi pe-aici o ducem bine,
 Dar tare ni-i dor de tine,
 Că ești străin 'n acea lume,
 Nu e mamă, nu e tată
 Nici copiii cu nevastă,
 Focul să ți-l potolească.
 Or veni zile mai bune
 Să vii iarăși lângă mine
 Să bem, să ne veselim
 Rusia s'o nimicim.

*

- 1191 Așa omu prin străini
 Ca și-o floare printre spini
 Și i-e dor ca să 'nflorească
 Și spinii s'o 'nădușească.
 Și vă spun că-s sănătos
 Ca și-un trandafir frumos.

*

- 1192 Foaie verde mărăcine
 Plânge inimioara 'n mine,
 Ca un copil de trii zile
 Plânge, plânge cu suspin
 Că sunt în lume străin.
 Sunt ca cucul din pădure...

.
 Foaie verde mărăcine
 Rău-i să fii străin în lume...

De trăiam ca bradu 'n munte
 Nu avem supărări multe
 Da' trăiesc ca popu 'n vale
 Sufletul mi-i plin de jale.

*

- 1193 Tu departe, eu departe
 Multe dealuri ne desparte...
 Dealurile se vor dărâma
 Pădurea se va tăia,
 Să se facă drum spre ea
 Ca să merg la mândra mea.

*

- 1194 Păsărică-păsărea
 Du-te la mândruța mea
 Și vezi tu ce face ea.
 Poate-o vei găsi plângând
 Și de mine întrebând,
 Sau o vei găsi răsând
 Și cu alții povestind,
 Să vii repede 'napoi,
 Să-mi spui mie gândul ei.
 Vino iute, cât de tare
 Și să-mi spui ce gânduri are.

*

- 1195 Cine mi-o ceti scrisoarea
 Fie-i inima ca floarea,
 Sufletul, curat, frumos,
 Cetitorul sănătos.

*

- 1196 Alătura cu drumul
 Ară badea cu plugul,
 Mândra-i vine cu prânzul.
 Bun lucru badeo la plug
 Merge-ți bine boi 'n jug
 Și tu mândro să trăești
 Și pe min' să mă iubești.
 Tu te duci, dragă, te duci
 Dar pe mine când m'aduci?
 Tu te duci în țări străine,
 Ia-mă, dragă, și pe mine.

De ți-e greu trupșorul meu
 Fă-mă lumină de său
 Și mă poartă 'n gândul tău.
 Fă-mă lumină de ceară
 Și mă ia cu tine 'n țară.
 De te 'ntreabă cineva
 Ce-i cu lumina de său
 Care-o porți în sânul tău,
 Nu e lumină de său,
 Ci-i mândra din satul meu,
 Nu e lumină de ceară
 Ci-i mândra de-un an și-o vară...
 .

1197 Foaie verde, măr uscat
 Și-az noapte, când m'am culcat,
 Eu pe tine te-am visat,
 Dar eu când m'am deșteptat
 Nimic la cap n'am aflat.
 Degrabă m'am îmbrăcat
 Și de scris m'am apucat.
 Scriam un rând și jumătate
 Și aflat-am drag de moarte.
 Și mereu, mereu oftam
 Și la tine mă gândeam.
 Cum cetești și le auzi
 Te rog, dragă, să-mi răspunzi.

Vai ce trist e cucu 'n codru
 Când cântă și nu știi unde,
 Dar mai trist e militarul
 Când scrie și nu-i răspunde.

*

1198 Ia fotografia mea
 Foaie verde micșunea
 Să eși cu ea pe șosea
 Să 'ntâlnești pe mândra mea
 Să mă ia, să mă sărute
 Ca de mine să nu-și uite.

Foaie verde didițel,
 Eu sunt, neică, tinerel.

*

1199 Foaie verde de lălea
 Mítule, soția mea,
 Foaie verde de foiță
 De la Zoia o guriță.
 Văluită 'n foi de viță,

(Găsim aici forma „soție“ pentru bărbat.)

*

1200 Foaie verde de sălcu
 M'apucași și eu să scriu
 Tot din inimă ce știu.
 Vă scriu că îmi merge bine,

Dar sunt pe locuri străine.
 Mi silește inima
 Să vă scriu câte ceva,
 Să-mi mai stâmpăr inima...

Aici sunt în țări străine
 Unde nu cunosc pe nime...
 Că trei ani și jumătate
 De străini am avut parte.
 Și încă mai am de-a sta,
 Pân' acasă m'oi vedea.
 Să mă vadă măicuța
 Să-și stâmpere inima.
 Și să-mi văd surorile
 Să-și stâmpere dorurile.
 Să mă văd în sat la mine
 Ca să mai petrec și eu
 Cu oameni din satu meu,
 Cu feciori și cu fetițe
 Pe care mici le-am lăsat
 Și-acum sunt de măritat.
 Că e timp îndelungat,
 De când de-acas' am plecat.
 Și acuma zic așa :
 Să ne-ajute Precista
 Ca 'n curând să ne 'ntâlnim
 Laolaltă toți să fim...

(Soldatul D. Hunedoara.)

1201

Nelu tatii cel mai scump,
 Care te am pe-acest pământ
 Copilu meu care-i dăparte
 Și-mi mai scrie câte-o carte...
 Dar nu-i dăstul că el imi scrie
 Dar îl aștept și eu să vie
 La scumpa lui familie
 Căci pentru ea i-o bucurie.
 Dar Dumnezeu este bun
 Și să-l ție sănătos
 Pe-al meu scump băet blajin
 Și de la inimă eu suspin.

Și me dor de nu mai poci
Că sunt doi ani de zile
De când nu m'a văzut pe mine
Și-a plecat în țări străine.
Familia lui este dăparte
Foarte greu primește carte,
Că el este pria dăparte
Și a scri nu pria să poate.
Dar și eu am așteptat
Pă Nelu meu scump băiat
Și 'n fiecare zi eu mă gândesc
Și de dor eu mă topesc
Că pă Nelu îl doresc.

(Tatăl soldatului I. M.)

6. POEZII DE OASTE

- 1204 Foaie verde sălcioară
Au trecut trei luni din vară,
Și tu stai răsnit prin țară
Ai plecat un bobocel
Și-ai să vii un ofițer.
Fetele când te-or vedea,
Din gură că o zicea :
A sosit dragostea mea
- 1205 Foaie verde de trifoi
Țese maică la război
Pânză moale pentru noi.
Lasă pânzele de in
Pentru alții care vin,
Și cămășile cu flori
Pentru alți tineri feciori.
Pune spata cea de opt
Și-mi țese pânză de-un cot,
Nici mai strimtă, nici mai lată
Numai cât încape 'n spată.
Pânză moale de bumbac,
Să-mi faci cămașă cu drag.

Frunză verde de trifoi
 Plecat-am noi amândoi
 Frații din copilărie
 Fiii mamei din pruncie,
 Și-am lăsat în sat, acasă,
 Eu, părinți — și el, nevestă,
 Mama și nevestă-sa
 Ne-a dus pân' la Sân' Măria
 Și acolo au rămas
 Amândouă năcăjite
 Cu inimile cernite.
 Dar ostașul e făcut
 Când sună mobilizarea
 El dă 'ncolo toată jalea,
 La cazarmă se prezintă
 Cântece-ostășești el cântă,
 Poartă arma și grenata
 Și la orice semn e gata.
 Numai seara, când se culcă
 Lupt de marșuri și de muncă,
 Se poate gândi acasă,
 La maică și la nevestă,
 La frați, surori și la toate
 Câte sunt prin cele sate.
 Gândul sboară ca și vântu
 Iar el își visează cântu.

Și acuma zic așa
 Să ne-ajute Precista
 Ca'n curând să ne 'ntâlnim
 Laolaltă toți să fim.

(Soldatul I. Z. din Hunedoara.)

1206

De patru ani tu ești soldat
 Multe țări ai colindat,

Să te mândrești că ești soldat
 Al țării românești,
 Tu luptă cu credință 'n Dumnezeu
 Și niciodată n'ai să pieri.

1207

Frunzuliță trei granate
 Impărate, împărate,
 Mai trimete câte-o carte
 Pe la neveste prin sate,
 Să nu poarte păr pe spate
 Că 's bărbații duși la moarte,
 Nici în degete inele
 Că-'s bărbații 'n chinuri grele,
 Nici în piept câte-o fundiță
 Că 's bărbații 'n suferință.

Frunzuliță sălcioară,
 Am trimis o carte-aseară,
 Du-te carte sănătoasă
 Să te duci la mine-acasă,
 Și să stai carte la poartă
 Că nevasta-i supărată.
 De-î vedea că e deșteaptă
 Du-te carte și mi-o 'ntreabă :
 Cum o duce, rău sau bine,
 Că acum nu e cu mine,
 Căci cu mine când era,
 Numai supărată sta.
 Du-te carte și te 'ntoarce
 Spune-mi de copii ce face.
 Copilașii face bine
 Și 'ntreabă mereu de mine :
 „Mamă, tata nu mai vine ?”

7. POEZII GLUMETE

1209

Inima este o carte,
 Singura pe care-o ai,
 Altuia ca s'o cetească
 Niciodată să n'o dai...

1210

O baterie la ghiață
 Intr'o zi de dimineață,
 Te aștept să-ți zic noroc
 Schimb bateria pe ioc.

Ținta cred că e aceia
 Bolșevicul, Moscovia,
 Tu cu tunul tragi mereu
 Iar cu țapul, trag doar eu.

1211 Când a fost bine,
 N'a fost de mine,
 Când a fost rău
 Hop și eu !

1212 Măi Florine,
 Măi vecine,
 Ieri pe seară am aflat
 Cum că te-a mobilizat
 Și moto-mecanizat.
 Noi, vecinele din sat
 Toate ne-am și adunat,
 Cu gând bun,
 Cu gând curat,
 La badea Victor, la sfat :
 Șapte femei și-un bărbat.
 Și uite ce-am declarat :
 De casă, grijă să n'ai
 Că ți-om face-o colț de rai.
 Deocamdată nu se vede
 (Zău, te rugăm a ne crede)
 De porumb, de buruiene
 De măhuri și sânziene.
 Cu rândul ne-om rândui
 Buruenele-om plivi
 Porumbul l-om mistui.
 Iarba 'naltă om cosi.
 Și ți-om scrie carte nouă
 Și-om împărți pe din două
 Și necaz și bucurie
 Precum vine, măi bădie !
 Iar bocancu de te roade
 Lă-i pune pe calapoade,

Și ți-i obloji piciorul,
 Să nu sufere motorul,
 Că-i nevoie-aman de el
 Ca să scăpăm de răsel.

Apoi s'auzim de bine
 Ca să fim mândre de tine,
 Și noroc mult ți-am urat
 Noi, vecinele din sat.

(„Vecinele“
 către soldatul F. M. de la Moto-mecanizate.)

8. POEZII DE LA COPII SAU CĂTRĂ EI

1213 Dare-ar bunul Dumnezeu
 Să vie tăicuțul meu,
 Dare-ar Dumnezeu să dea
 Să fie pe voia mea
 Și cât mai curând pacea . .

1214 Tăticule dragă, dus așa departe,
 Îți trimet acuma mititică carte
 Și te 'ntreb pe mata, taticule dragă
 De ce plânge mama, ziulica 'ntregă ?

1215 Tăticu vostru vă scrie
 Că nu știe când o să vie,
 Nu știe soarta ce-l așteaptă
 Pe-al vostru tată.

Voi trei copii, trei risipiți
 Ce suferiți azi fără părinți,
 Să plângeți cu lacrimi fierbinți
 Și cu durere.

Și ochii voștri lăcrămați,
 În sus spre cer să-i ridicați
 Și să rugați pe Dumnezeu
 Să vin și eu.

Iar dacă voi întârzia
 Și n'ați mai fi la mâna mea,
 Să nu uitați a vă ruga
 La Dumnezeu.

Căci Domnul care tot veghează,
 Pe cei străini nu-i depărtează
 Și îi ajută la nevoi
 Ca și pe voi...

*(Autorul acestei poezii este sergentul G. Victor Serghe
 din com. Jilavele, Ialomița).*

9. POEZII PRIVITOARE LA RĂNILE DE RĂSBOI

1216 Scumpă mamă, Ileană dedeaparte,
 Din spital vă scriu eu carte,
 Dar să nu vă speriați
 Când aceasta o s'afiați.
 Să nu vă faceți gânduri amare,
 Că nu sunt în prea grea stare
 La picior doar sunt rănit
 De un obuz rătăcit,
 De un obuz blestemat,
 De la bolșevici plecat.
 Dragă, tare m'a durut,
 V'o trei zile am gemut.
 Iară astăzi, mamă dragă,
 Cât îi ograda de largă,
 Umblu 'n sus și 'n jos mereu,
 Mulțumesc lui Dumnezeu.

1217 Frați, surori, mamă și tată,
 Fiți cu inima 'mpăcată
 Nimic greu nu s'a 'ntâmplat
 Dar rana nu s'a vindecat,
 C'am fost iarăși operat.
 Glonțul bolșevic dum-dum
 Mi l-a scos din picior acum.
 Două-trei săptămâni voi mai sta,
 Rana pân' s'o vindeca.

Si atunci câteva zile
 Voi veni în sat la mine,
 Si-apoi iarăși voi pleca,
 Tot la datoria mea.

1218 Frunză verde salbă moale
 Acuma vă scriu agale,
 Visând căsuța noastră 'n vale,
 Umbrită cu frunze de salcâm
 Și pe măicuța privind pe drum.
 Măicuță dragă
 Chiar până eu sosesc acasă,
 Să te ție Dumnezeu sănătoasă,
 Și de-acilea înainte,
 Zile multe fericite,
 Să știi de-al matale fecior
 C'a fost în luptă biruitor,
 Acuma e rănit ușor,
 Rana nu-i așa de mare
 Vă spun drept, nici nu mă doare,
 Dar sunt mult nemulțumit
 Că n'am dus lupta la sfârșit.
 Vreau să fiu tot între camarazi
 Și să-i îndemn mereu : „Hai, frați !
 Ca s'arătăm noi la păgâni,
 Ca să mai lupte cu Români !“

1216 Pe masa cu noricele,
 La părinți le scriu cu jele,
 Cu jele și mare sete
 Că de dâșii sunt departe,
 Căci feciori ați avut trei
 Și-ați umplut lumca cu ei.
 În grăniceri și infanteri,
 Cel mai mic la artileri.
 Și-am plecat toți în trei părți
 Parcă nici n'am mai fi frați.
 Iară eu luptând pe front
 Mi-a venit un glonte 'n cot.
 Dușmanii au vrut așa,
 Mâna dreaptă să mi-o ia
 Să nu mai trag cu ea.

Dară n'au avut noroc
 Ca să mi-o iee de tob
 Numai cât m'au zădărit,
 Și-am să-i bat și mai urît.

1220

Tunurile bubuiau
 Mitralierile clocoteau
 Sângele s'a 'nferbântat
 De tîme am fost uitat.
 Și-am zis verde, mere, pere
 De te duci acasă, vere,
 Să-i spui și Lenuței mele
 C'am scăpat din ghiulele
 Și din trei mitraliere.
 Dar o schijă de obuz
 Spatele mi l-a străpuns
 Plămânii mi-au atacat
 Sânge mult am mai vărsat
 Din putere mi-au luat.
 Și-am zis verde de alună
 Stau în spital de o lună,
 Rana să-mi tămăduiesc,
 Sângele să mi-l noesc,
 Ca să pot să mai trăiesc
 Pe copii să-i mângâiesc.
 Cum eram și eu odată
 Lângă maica mea cea dreaptă.

Rândunică-rândunea
 Te-am văzut în țara mea,
 Și chiar la căsuța mea.
 N'ai văzut nevasta mea
 Ce face acuma ea ?
 Căci i-am scris, carte i-am dat,
 Și nimica n'am aflat...
 Ori de mine nu-i mai pasă
 Ori crede că nu-s în viață.
 Și copilul meu cel scump
 Tare mi-i dor să-l sărut.

(grăește rândunica) :

Am văzut-o la fântână
 Cu fecioru-to de mână
 Scottea apă și plîngea,
 Copilașu o 'ntreba :

— „De ce plângi, măicuța mea,
Poate-ai auzit ceva ?“
— „Am auzit și-am cetit
Că tatăl tău e rănit,
Și-aș plânge și aș ofta,
Cum să-i tămăduesc rana.
Și-am să-i fac și o scrisoare
Și-am să-i pun trei lăcrămioare,
Ca s'o ude când îl doare.
— „Taci măicuță, nu mai plânge,
Că tata s'o îndrepta,
Și pe noi ne va vedea,
Intr'o bună dimineață
Ne-om trezi cu el în casă,
Ne-o prinde, ne-o săruta
Și la masă toți om sta.
Bucurie,
Veselie,
Trăiască acel ce scrie,
Cum și cei ce o citesc
Și-apoi jos mă iscălesc...

(Autorul acestei poezii este soldatul Vasile Panțiru, fost rănit, din com. Lespezi, jud. Baia).

10. POEZII POPULARE

1221 Jelui-m'aș și n'am cui,
Jelui-m'aș Prutului ;
Prutul are apă lînă,
Și pe mine nu m'alină.
Prutul are pietricele,
Și de mine nu îi jele.
Jelui-m'aș codrului
Codrul are frunza deasă
Și de mine nici nu-i pasă...

*

1222 Frunză verde butiană,
Of, nană, nană...
Cântă cucul pe poiană,
Of, nană, nană...
Ce mai faci mândruțo dragă ?
Of, nană, nană...

Numai nana face bine
 Of, nană, nană...
 Dar mi-e tare dor de tine
 Of, nană, nană...
 Bate vântul printre fagi,
 Of, nană, nană...
 Și desparte oameni dragi,
 Of, nană, nană...
 Pe cine a despărțit,
 Of, nană, nană...
 Fie-i moartea din cuțit,
 Of, nană, nană...

- 1223 Foaie verde bujorei
 Eu le-am spus ochilor mei
 Să fie mai dămolei
 Foaie verde și-o cucută
 Eu le spui, ei nu m'ascultă
 Că tot după Ion se uită.
- 1224 Foaie verde mărăcine
 Și-am avut un pui pe lume,
 Și n'am știut cum se ține.
 Și-acum dacă l-aș avea
 Doamne, cum l-ași mai ținea....
- 1225 Câte țări în lung și 'n lat,
 Nu-i ca fata din Banat.
 Când e zi de sărbătoare
 Ea se gată ca o floare,
 Că din plete până 'n brâu,
 Toată-i numai spic de grâu.
 Și se 'ncinge la mijloc
 Cu brâu roșu, ca de foc.
 Din obraji îi pică sânge,
 Când o vezi inima-ți frânge.
 Când te vede necăjit
 Și la față 'ngălbenit,
 Gura ei odată-ți zice:
 ..Vino 'ncoace, măi voinice !*

11. POEZII CULTE

1226 Iubitul meu de la hotar
 Iți trimit inima-mi în dar,
 Și-o rugăminte :
 Înaltă-ți fruntea ta de leu,
 Și cu credință 'n Dumnezeu
 Mergi înainte !

(*D-na Maria M. din București către soțul ei Sergentul
 t. r. I. M. pe front*).

1226¹ Ne cheamă pământul răpit de dușman,
 Ne cheamă la jertfă, glasul lui Ștefan.
 Freamătă Cosminul, Orheiul se 'ncruntă,
 Lupta ce o ducem, este luptă sfântă.
 Miile de glasuri, — din străvechi morminte —
 Ne trimet poruncă : „Români, înainte !“
 Arcașii lui Ștefan sunt în trupul vostru
 Și voi veți fi fala poporului nostru.
 Timpuri după timpuri, dascălii vor spune
 Copiilor țării — a voastră minune.
 Sfarme brațul vostru dușmanul barbar
 Să fâlfâie steagul pe vechiul hotar !
 Părcălabi și hatmani vă vor preamări
 Când cetăți bătrâne veți recuceri.
 Sunteți făclierii legii lui Hristos,
 Biruința voastră fi-va un prinos
 Petru-Acela care — cândva s'a jertfit,
 Și azi bolșevicii iar L-au răstignit.
 Doamne, ocrotește viteazul popor
 Și du la izbândă pe Conducător !
 General și Fuehrer, ducele creștin
 Sdrobească de-apururi barbarul hain.

Ne cheamă pământul răpit de dușman
 Ne cheamă la jertfă glasul lui Ștefan !...

(*Prof. C. I. din Brăila către serg. t. r. voluntar D. C. pe
 front*).

12. POEZII RELIGIOASE

1228 Domnul Dumnezeu ceresc
Dă-mi și mie ce doresc,
Să calc pământul rusesc,
Că Rușii au fost creștini
Dar acuma e păgâni.
Doamne, nu le ajuta.
Ca să lupte contra mea
Că păgânul de Stalin
A spurcat ce este bun.
A călcat crucea 'n picioare,
Dar eu, Doamne, mă silesc
Crucea ta ca s'o iubesti...

1229 Scumpii mei fii și soție
Pot să scriu cu bucurie,
Că din mila lui Hristos
Eu mă aflu sănătos.
Și mă rog lui Dumnezeu
Ca prin blândul Fiul Său,
Pacea lui din cer să fie
Și la voi, fii și soție.
Iar de va da Domnul sfânt
Din cer pacea pe pământ,
Voi veni cu voie bună
Inapoi, cam peste-o lună.
Soție și fii iubiți
Faceți rugăciuni fierbinți,
Și cu lacrimi pe obraz
Ca să vin și eu acasă'.
Rițo, ai grijă acasă
Gândul de la mine lasă-l
Căci cu voia lui Hristos
Vin acasă sănătos.
Iar voi, dragii mei copii,
Înălțați rugăciuni vii
Ziua și noaptea mereu,
Să m'aducă Dumnezeu.
Iar tu, iubită copilă,
De tatăl tău de ai milă

Să te rogi cu dor mereu
Să-l aducă Dumnezeu.
Deci, eu terminând, pornesc
Scrisoarea — și mult doresc
Să primesc răspuns și eu
Când va voi Dumnezeu...

(Autorul acestei poezii este soldatul Gheorghiușor Chiriță din Com. Călărași, Dolj).

Observațiuni. — *Puține cuvinte avem de adaogat aici. Doar atât, că adeseori poezia de război a ostașului nostru se simte influențată de unele infiltrații orășenești de proastă calitate.*

Apare de-o noutate neprevăzută poezia religioasă propriu zisă, din care avem și noi un exemplar sau două.

O serie întreagă de poezii nu sunt originale, în sensul că ele „circulă” pe front sau prin spitale venite de cine știe unde — și duse din om în om, dintr’un spirit de facilitate și dintr’o nevoie, să-i zicem estetică, de a vorbi în versuri.

În multe din poezii se poate observa valul de deviere spirituală pe care sufletul țărănesc îl suferă și pe alte tărâmurile de manifestare sufletească și culturală. Este aici un popas de îngrijorare pentru zilele de mai pe urmă a acestui suflet românesc, rămas fără cuvenita apărare împotriva unor influențe de destrămare.

Incolo, din poeziile reținute, se ivesc sumedenie de lucruri frumoase, înfățișate într’o limbă care încă stă neclătinată pe temeliiile cele vechi.

CAPITOLUL VI

DUPĂ ODESA

1. BIRUINȚA

S. F. din București către Sublocot. P. S. :

1230 Titi dragă... A doua bucurie a fost căderea Odesei. O așteptam noi aici, de mult, dar sângele ce se vărsa acolo, ne îndurera atât, că vestea ocupării a fost ca o rupere de nervi încordați. Bucureștiul e azi pavoazat, lumea a uitat pentru moment de grijile zilnice și parcă ascultă să prindă ceva din aer din spre răsărit de la voi. Să știți că, azi cel puțin, inimile tuturor bat alături de ale voastre...

Anica C. din București către soțul său, plutonierul G. C. :

1231 Dragule... Vineri au venit la fabrică câteva personalități și s'au ținut conferințe și s'a sărbătorit luarea Odesei. D-l H. a dat cu ocazia asta cadou fiecărei lucrătoare cu soțul mobilizat câte 500 lei și de fiecare copil iar câte 500. Apoi a luat funcționarii și i-a dus la un restaurant unde au sărbătorit evenimentul fericit. A fost cea mai frumoasă sărbătoare de la Paști. Sperăm să mai fie și altele care să ne umple sufletul de mândrie...

I. R. din București către Locot. S. M. :

1232 Dragă Sergiu... Ultimele succese de la Odesa au îmbrăcat în sărbătoare întreaga națiune...

D-na A. M. din București către soțul ei, fruntașul I. M.:

1233 Dragă Ionele... Am plâns de bucurie când a căzut Odesa...

Lenuța B. din București către soțul ei, soldatul I. B.:

1234 Ionelule drag. Îți scriu azi 16 Oct, cu inima plină de bucurie, de vestea care am aflat-o. Suntem toți într'o sărbătoare, bun înțeles numai acei cu inima de român adevărat...

D-ra L. S. din București fratelui ei, Sublocot. N. S.:

1235 Nicu meu scump... A fost aici un delir de bucurie și cred că pentru voi cei care ați luptat atâta pentru ea a fost și mai mult...

D-na P. V. către soțul ei, Căpitanul P. V.:

1236 Iubitul meu... Veștile ce ne trimeți cu privire la succesele asupra păgânului sunt din cele mai frumoase... Pe curând soare creștin va străluci pe cerul celor care douăzeci de ani au uitat că Iisus pentru ei s'a răstignit pe cruce!... Tu, apostol al Crucii, vei avea deplină mulțumire când vei afla că sămânța aruncată n'a căzut pe piatră...

. : :
Mămița s'a hotărît să ne viziteze pentru câteva zile... Eram în dormitor cu Lelia, — a ciocănit la ușă și ne-a apărut în prag. Ne-am sărutat și apoi și-a pironit ochii asupra candelii care arde azi pentru eroii noștri; fără șoaptă a lăcrimat, și sigur că s'a rugat în gând pentru ei...

. : :
Vestea că Odesa va cădea definitiv în mâinile creștine pe mămița a făcut-o să plângă de bucurie, pe Lelia să lăcrămeze, iar pe mine să râd... Cât de diferit ne manifestăm veselia!... Sunt fericită!... De pe cerul răsăritean norii negri ai războiului se risipesc!... Ne vin iubiții... Slavă lor!...

A. Z. din București către fiul său, sergentul t. r. I. Z.:

1237 Dragă Ionel... Când am primit vestea căderii Odesei, am plâns de bucurie. Gândul nostru se îndreaptă spre voi întotdeauna, spre biruințele noastre, pentru nimicirea comunismului...

D-na * din București către soțul ei, Lt.-Col. *** :**

- 1238 ...Ora 12,¹⁰ In momentul acesta mi-a telefonat Zizi că s'a dat la Radio un comunicat, anunțându-se ca Odesa e în flăcări și desigur, în câteva ore, va fi ocupată. Cum să-ți scriu emoția mea, bucuria, fericirea mea? Cat va clipe mi s'a luat vocea, ochii mi s'au umplut de lacrimi, — tremur toată!... In sfârșit, în sfârșit... Suferințele chinurile, sacrificiile au luat sfârșit! Va fi iarăși liniște, vei fi iar în căminul tău, vom fi iar fericiți... Oare toate acestea să fie adevărate? Nu îndrănesc să cred, să mă gândesc că toate vor redeveni normale — așa cum au mai fost... în câteva secunde mi s'a schimbat complex dispoziția sufletească! Văd toate în roz, frumoase — am speranțe!... Mulțumesc Domnului că trăesc... Iubitul meu vei fi un mândru exemplu pentru cei de-acți și „cei“ ce vor să mai vină...

Paraschiva P. din com. Adunați-Copăceni, Ilfov, către soțul ei, caporalul N. P. :

- 1239 Dragă Neculai... Ne-a spus d-l Colonel că a căzut Odesa. Lumea s'a bucurat foarte mult că bolșevicii au fost aruncați în mare... Vezi acolo de isprăvește mai repede cu tâlharii de bolșevici...

M. T. din com. Dragomireștii din deal, Ilfov, către fiul său, sergentul G. T. :

- 1240 Gheorghe... Am auzit că ați făcut treabă bună pe acolo, i-ați distrus pe bolșevici, cu toate că avem ceva pierderi, dar fără pierderi nu se putea. In orice caz, ne pare bine că ați luat Odesa... Pe aici este bucurie mare... Să dea Dumnezeu să-i distrugeți definitiv, ca să trăim în pace...

Eleva V. P. din București către mama ei, d-na M. P. din com. Drăcșani, Teleorman :

- 1241 Scumpă mamă și soră... In clipa când vă scriu sunt cu ochii plini de lacrimi de bucurie că s'a luat Odesa Chiar astăzi ne-a ținut d-na Papatănase, de istorie, o conferință pentru această mare bravură a Românilor...

N. P., student din București, către Sublocot. E. V. :

- 1242 Iubite Genule... De-abia aștept să te revăd printre noi, să ne reclădim seninătatea și optimismul de pe băncile

șeoalei, să plecăm mai departe la o altă luptă aprigă, cot la cot și plini de încredere și de mândrie. După căderea Odesei a fost aici un entuziasm nedescrribibil. Toți ne-am bucurat și am văzut în această fomidabilă victorie o garanție de reîntregire a țării, de luptă nouă. O așteptăm cu multă nerăbdare...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 1243 Dragă Gică. Nu găsesc cuvinte să-mi exprim bucuria pe care am avut-o la vestea cea mare, căderea Odesei. Bucuria mi-a fost cu atât mai mare, cu cât, de data aceasta V (victoria) este *a noastră*, adică a *Voastră*, a *Armatei Române*. Bucureștiul e în sărbătoare. Și timpul este cu noi, căci este foarte frumos... Curaj, voe bună și sănătate !...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 1244 Dragul meu... Azi totul e numai sărbătoare... Steagurile arborate, falfăie la fiecare pas. Și timpul este în armonie cu sărbătorirea evenimentului. Când m'am întors de la facultate am trăit clipe, pe care nu le pot înțelege în adâncul lor...

D-ra * din București către plutonierul t. r. ** :

- 1245 Dragă Virgil... Cu sufletul plin de mulțumire că am eucerit *Odesa*, *voi tineri fii ai țării*... vă așteptăm cu tot dragul să veniți acasă...

Irina I. din București către soțul ei, sergentul C. I. :

- 1246 Dragă Tucă, noi am avut o mare sărbătoare și o mare bucurie pentru ocuparea Odesei de trupele noastre victorioase...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

- 1247 Am primit scrisoarea ta în cea mai istorică zi a Țării noastre : căderea „Odesei“. Bucureștiul e îmbrăcat în cea mai frumoasă haină de sărbătoare ! Muzicile cântă pre-tutindeni ! Defilări pe Victoria !... Aclamații !... Entuziasm !... Fericire ! Incredere !... Voi care sunteți departe de Capitala Țării luptați cu cea mai mare trager de inimă. Oă noi, cei de acasă, luptăm și ne bucurăm cot la cot cu voi. Dacă ai fi văzut chipurile bucureștenilor înainte de

căderea Odesei și le-ai privi acum, e mare diferență. Fața fiecăruia radiază... Fericire! Incredere! Nu te bucuri și tu de atâtea câte citești? Regret că nu poți să le vezi chiar tu... Ce trebuie să fie în sufletele soldaților care defilează pe străzile Odesei!! Ce rău îmi pare că nu am fost bărbat, că azi așa fi luptat cu tine. Sunt prea entuziasmată și de aceea nu pot să-ți scriu altceva... Crucea a învins! Victoria e a noastră!...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

1248 Tavi iubitul meu... Îți scriu emoționată de faptul zilei, fapt ce nu-l voi uita cât voi trăi: a căzut Odesa. Simt că-mi tremură tot corpul, îmi tremură mâna care scrie această scrisoare. Astăzi am avut o cununie a unui rănit din dispensarul nostru. L-a cununat d-na Mareșal Antonescu, cu ministrul nostru Dr. P. Tomescu. În mijlocul acestei frumoase cununii, se anunță căderea blestematei Odesa. Toată lumea a plâns de bucurie, de emoție, de fericire. Primul gând mi-a sburat la tine, te-am văzut lângă mine, parcă cetean în seninul ochilor tăi frumoși, albaștri. De-aș avea parte de ei!... Rog din tot sufletul pe bunul Dumnezeu să mi te aducă cât mai curând și cu tine pe toți bravii ostași care au făcut dovada de buni români, patriotici și adevărați. Sunt tare fericită, tare emoționată, iubitule...

D-ra * din București către Sublocot. ** :

1249 Prietene F... „Vei fi și uitat poate!“ Nu. N'am uitat încă noaptea de 27-28 August! Poate pentru că în ea s'a sintetizat plecarea atâtor ființe departe, în noapte, spre necunoscut... sau poate numai din unicul motiv că abia atunci, după două luni de ostilități, mi-am dat cu adevărat seama de ceea ce este un război...

Vezi, la voi este entuziasmul care vă conduce, — și cum n'ar fi, atunci când cunoașteți cauza „sfântă“ pentru care luptați, cauza pentru care s'a bătut și au murit moșii și strămoșii noștri... Noi însă, cei de la vatră, care suntem lipsiți de această priveliște înălțătoare, care trebuie să așteptăm comunicatele oficiale pentru a afla izbânzile pe care voi și numai voi le dobândiți, dar pe care le presimțeam de mult, — nu putem să nu ne gândim cu îngrijorare la soarta voastră...

În noaptea aceea am văzut în gări mici și mari, ofițeri, subofițeri și soldați, cu acea strălucire specifică în ochi, strălucire care exprimă atât de bine hotărârea, dar și oarecare neliniște față de viitorul necunoscut ; am văzut mame, soții, surori urmărind din ochi trenul care se pierdea, luându-le cu el ființe dragi.

...atunci am auzit pentru prima dată acea „melodie sfântă a celor ce luptă pentru țară“.

...au trecut 48 zile din noaptea aceea ; acum, în timp ce-ți scriu, ascult o altă melodie... un imn de victorie, care anunță pe toată lumea că fortăreața de neînvincis, pentru care și-au jertfit atâția Români viața, Odesa, a căzut totuși...

Poate că în clipa aceasta, prietene F..., tu ești acolo și lupți...

Primește dela noi „un gând bun și curat“, singurul lucru pe care ți-l putem trimite de altfel, împreună cu urarea de noroc și sănătate și mulțumirea noastră cătră voi, pentru tot ce ați înfăptuit...

2. RUGĂCIUNI...

D-na M. C. din București cătră soțul ei, Căpitanul C. C. :

1250 Soțul meu scump și drag... Sunt foarte fericită că sunteți viteji și ați reușit să câștigați victoria. Sigur că acum ești la Odesa. Dumnezeu să vă ajute să veniți sănătoși...

Dobra M. din com. Valea Popii, Ilfov, cătră soțul ei, soldatul M. M. :

1251 Iubitul meu soț Marine... Să știi că am primit c. p. și p'aia scrisă de mână străină și p'aia de tine. Când am primit p'aia scrisă de mâni străine tare m'am întristat și când am primit-o p'aia scrisă de mânuțele tale mai m'ara bucurat că tare m-era frică că să nu se întâmple ceva... P'aceia se zice că s'a luat Odesa și are să fie mai ușor... Soțul meu nu mai purta grijă de noi, tu să vii acasă Tăticule, Mila noastră, să-ți ajute Maica Domnului să vii la noi, că tare ne este milă și dor de matale... Soție și fată...

A. C. din București către fratele său, caporalul t. r. N. C. :

- 1252 Dragă frățioare... Toată lumea a luat parte cu multă satisfacție de marea cucerire a Odesei. Terminarea actului de mare tragedie. Să dea Dumnezeu să izbândească pentru victoria finală toți cei ce luptă pentru credință și omenie...

S. din București către Sublocot. N. F. :

- 1253 Dragă Nicule. Suntem toți mulțumiți sufletește că ați ajuns cu bine și v'ați văzut visul împlinit prin *Căderea Odesei*. Dumnezeu este bun și mare, El ajută totdeauna celor ce cred în El...

D-ra * din București către Locot. ** :

- 1254 George drag... Vestea că Odesa e în flăcări și căderea ei e iminentă, m'a bucurat peste măsură. Rog pe Dumnezeu în aceste momente încă destul de grele să-ți dea tărie și sănătate, ca împreună cu ceilalți să duceți la bun sfârșit lupta aceasta grea...

D-na * din București către Maior ** :

- 1255 Dragă... Incep scrisoarea aceasta într'o stare sufletească mai bună, fiindcă de la 16 Octombrie sufletele noastre sunt pline de speranțe noi, de un viitor luminos cu zile fericite, ce nădăjduim că ne va hărăzi Dumnezeu... Ultimul lucru însă din zi, al meu, este rugăciunea fierbinte către Atotputernicul să te ocrotească și să te aducă sănătos... Cred, dragă, că fericirea biruinței ți-a schimbat mult starea sufletească. Imi închipui ușor ce trebuie să însemneze pentru fiecare din voi această mai mult decât strălucită victorie. Dumnezeu a vrut să răsplătească jertfele voastre sfinte și toate grelele încercări ce ați suferit până acum... In exaltarea mea de fericire, nu știu cum să-i mulțumesc lui Dumnezeu, această Divinitate pe care văd cu cea mai mare bucurie în suflet, că începi să o cunoști și tu, — și Căreia îi mulțumesc mereu că a fost clementă cu tine. Tot restul vieții mele, nu voi uita această bunătate a lui Dumnezeu. Poate, prea i-a fost milă de rugăciunile mele...

D-na F. I. din București către soțul ei, caporalul A. Y. :

- 1250 Dragă Alexe... Fii cu fruntea sus, că am luat Odesa. Dumnezeu să vă dea curaj și să vă ferească, să scăpăm de liftele păgâne. Fii cu credință în Dumnezeu și sfânta Cruce...

3. MANIFESTAȚIA DIN CAPITALĂ

D-na A. F. din București către soțul ei, Locot. S. F. :

- 1257 Scumpul meu băiat... Mă grăbesc să-ți scriu că azi a fost o zi sfântă, o zi la care toți fiii țării s'au adunat spre a sărbători victoria armatelor noastre și a îngenunchia la rugăciune pentru cei ce și-au dat ca tribut însuși sângele lor... M'a cutremurat plânsul ce nu mi-l puteam înfrâna și aș fi fost în stare să sărut pe cel din urmă soldat într-o clipă de recunoștință supremă. Am venit acasă cu ochii umflați. Defilam prin fața palatului Preziidenției și legațiilor germană și italiană cu ochii împăinjenți de lacrimi, căci tot sufletul meu, tot gândul și întreaga ființă erau dincolo de Nistru, departe, unde alți ostași duc lupta sfântă mai departe...

A. I. din București către Colonelul S. O. :

- 1258 Dragă D-le Colonel. In momentul când am aflat de marele succes dela Odesa, mă gândesc la D-**v** care ați contribuit cu ceva la această mare bucurie pe care o simte tot neamul românesc. Am văzut eri marele delir ce a fost în oraș, în special la Preziidenția Consiliului și în fața Palatului și acum mă rog bunului Dumnezeu să vă reîn-
toarceți cât mai curând acasă...

N. B. din București către pr. M. Ș. :

- 1259 Venerabile părinte... Pe aici am trăit clipe de bucurie și manifestări frenetice, cu ocazia cuceririi Odesei. Populația este ca în sărbătoare, și chipurile tuturor iluminate de fericire. Tricolorul nostru, înfrățit cu cel german și italian fâlfaie măreț pe fațadele clădirilor...

D-ra M. P. din București către fratele său, Sublocot. M. P. :

- 1260 Dragă frate... Vestea și bucuria care ne-ați adus-o prin căderea Odesei, a fost simțită până în cel mai mic sat al țării. Aici a fost sărbătoare mare, biurourile au fost suspendate, mari manifestații și rugi pentru cei scumpi și dragi ai noștri care ați scris pagini glorioase în Istoria Neamului...

D-na M. I. din București către unchiul său, soldatul G. A. :

- 1261 Dragă Moș Anghel... M'am bucurat foarte mult că mai ești încă în viață și sănătos, că tot mă gândeam că ce-ai face, că am auzit că acolo e foarte greu. Dragă Moș Anghel, vă felicit pe toți soldații de acolo și va mulțămim toți cei de aici pentru vitejia voastră că ne-ați apărat până acum de n'a fost pe placul dușmanilor, mai ales acum când am cetit ziarul că a căzut Odesa nu știam ce face de bucurie. Dacă aș fi putut veni acolo unde a fost mai greu... La noi de când a căzut Odesa e numai o sărbătoare pretutindeni, fâlfâie pretutindeni drapelele române, germane și italiene parca a înflorit Bucureștiu cum înfloresc florile de primăvară. Vă trimit cele mai calde salutări din partea mea la toți care sunteți acolo pentru țară, s'o apărați...

4. ARMATA

S. M. din București către fratele său, sergentul t. r. C. M. :

- 1262 Dragă Titi... Marea faptă de arme a luării prin asalt a Odesei... Luptele acestea cred că vor rămâne în veci în istoria țării noastre, ba chiar a lumii. Și cu atât mai mare trebuie să fie lauda adusă vouă și mândria noastră, cu cât această citadelă a fost luată numai de voi, cu toate că dușmanii o socoteau de necucerit. Joia trecută Bucureștiul a trăit sub sgomotul edițiilor speciale și a transmisiunilor speciale de radio, care anunțau marea victorie. Iar Vineri, decorat ca niciodată, el a cunoscut una din cele mai calde și mari manifestații de bucurie și glorie. În aceste zile, cânturile tuturor erau la voi, cei care cu sânge și trudă

ați înfăptuit această mare faptă. Iar Ion și cu mine eram mândri la gândul că și frații noștri dragi sunt acolo și că și ei au contribuit la victorie.

Sublocot. L. F. din concediu medical către Capitanul A. M. :

- 1263 Stimată domnule Căpitan... Ziua de azi este o zi fericită pentru întregă țara noastră românească, iar bucuria că a căzut Odesa nu mai cunoaște margini. Intreaga suflare românească serbează și este mândră de izbânda armatei noastre...

D-na L. I. din București către soțul ei, Locot. T. I. :

- 1264 Dragă Tăsică... În fiecare zi am avut surprize minunate. Comunicatele sunt unul mai bun decât celălalt. Presa străină vorbește în mod elogios despre *Brava Armată Română*. E un entuziasm de nedescris, cu mic cu mare nu vorbesc de cât despre aceste știri...

C. I. din București către Căpitanul S. P. :

- 1265 Dragă Sică... În momentul când îți scriu, s'a comunicat la Radio vestea cea mult așteptată de toți : „Căderea Ode-sei”. *Trăiască Armata Română*. Bucuria nu are margini, atâta e de mare...

- 1265¹ Dragă Mitrache... Mare mândrețe am mai văzut ieri... A fost defilare. Am văzut eroi, oaste și ofițeri, și-am stat ca de piatră, gândindu-mă că în jurul lor au șuerat și au bâzâit roiuri de gloanțe și de ghiulele și i-au încercat ceasul morții izbândind — și acum defilează în fața Țării, în onoarea Țării și admirația tuturor... Figuri romane, figuri de eroi. Infruntând moartea și gloanțele pe front, primind flori și urale de recunoștință și admirație de la Țară. Când apărea câte un ofițer mai vrâstnic, lumea, cu lacrimi, îi aclama. Ieri am trăit cele mai concentrate ceasuri, cu inima și cu gândul la tine și la Aurel... Ceea ce e veșnic, e Țara. Ferice de țară că are așa viteji... Ei sunt fala ei — și tu ești unul din aceștia, Mitrache !...

Notă. — Această scrisoare este scrisă după 8 Noembrie 1941, când trupele dela Odesa au trecut pe sub arcul de triumf.

5. CONDUCĂTORUL...

.. V. din București către fratele său, soldatul G. V. :

- 1266 Dragă Grigoraș... Când îți scriu aceste rânduri sunt plin de încredere în viitor! Cred că a fost cea mai mare bucurie din ultimul timp. Cu toții suntem veseli peste tot domină încrederea și disciplina. În ziua de 16 Oct. când s'a anunțat ocuparea Odesei cu toții am jucat pe străzi și am cântat cântece de biruință, am strigat manifestând pentru a mulțumi Armatei noastre glorioase, Regelui și Conducătorului. Cât de fericiți am fost, nici nu-ți poți închipui !...

D-na M. din București către soțul său, Căpitanul Dr. I. M. :

- 1267 Mulțumim lui Dumnezeu că armatele noastre au intrat victorioase în Odesa. E cea mai mare victorie ce am avut noi. Pe aici au fost manifestații spontane, cu muzica militară la Palat și Preșidenție, unde Mareșalul Antonescu s'a arătat mulțimii... A fost un delir și fețe mai luminate ce nu s'au mai văzut de mult...

D-na T. T. din București către soțul său, Căpitanul P. T. :

- 1268 Scumpul meu drag... În piața Victoriei nu mai puteau merge tramvaele din cauza mulțimei care aclama frenetic pe Mareșal. Dragul meu, n'ai văzut în viața ta o asemenea manifestație de admirație și iubire pentru un om. Cât e de mare piața Victoriei, era plină de lume. Domnii, copiii, femeile strigau numele Mareșalului și ura! La ora unu a ieșit Mareșalul și a mulțumit. Atunci a fost un delir. Eu regretam că nu am glasul mai strident să strig mai tare să trăiască... Prietena Luli, cu care eram, la fel. Și ca noi, toți câți erau acolo. Muzicile cântau marșul Conducătorului, toți au ingenunchiat. Era impresionant. N'am să uit niciodată această zi, când a căzut Odesa... Eram în stare să stau zile întregi și să mă uit la acest om care a fost mântuirea neamului nostru. Ar trebui să fim toți cinstiți ca el. Să ne trăiască și să ne ducă mai departe, pe calea biruinței... *Glorie armatei noastre !...*

6 FELICITĂRI...

N. B. din București către soldatul M. B. :

- 1269 Dragă Cocoșel... Astăzi, e sfânta victorie, te felicit de brava biruință...

G. T. din București către sergentul D. M. :

- 1260 Dragă Tică... Ce să-ți spun, am avut o mare bucurie (un delir nu alta) când am aflat de căderea Odesei. Să-ți ajute Dumnezeu și la toți camarazii ca și pe viitor să purtați Culorile țării tot spre mai mari victorii spre bucuria și fericirea țării și a neamului nostru...

)-na M. din București către soțul său, plutonierul t. r. D. M. :

- 1271 Puiule scump și drag... Cred că ești acum bucuros după cum este întreaga țară, care vă mulțumește la infinit pentru sacrificiul făcut de voi. Așteptăm întoarcerea voastră cu toată dragostea... Cum ți se pare Odesa? Ai defilat?

A. C. din București către Căpitanul I. C. :

- 1272 Domnule C... Rândurile dumitale le primesc în zile de mare înălțare sufletească a Românilor și-mi fac deosebită plăcere. Dee domnul să fii sănătos și să te întorci cu bine. Țara va spune, de fiecare din cei care au luptat, că-s vrednici de a-i prea-mări trecutul și destoinici a-i asigura viitorul. Isbândă !...

„O adevărată Româncă“ din București către G. C. din Buzău :

- 1273 29 Octombrie 1941. Una din fetele României, care te-a urmărit zi de zi, clipă de clipă, în războiul crunt împotriva Bolșevismului, te roagă să primești cele mai călduroase felicitări pentru biruința cea mare dela Odesa, la care ai luat parte activă...

S. M. din București către sergentul t. r. C. M. :

- 1274 Dragă Costache... Primește te fog felicitările mele pentru marea faptă de arme a ocupării Odesei și fă și pe ultimul soldat să știe că România nouă pe care el o clădește luptând, va fi bună și dreaptă și că nu-i va uita niciodată...

7. PĂRERI DE RĂU . . .

Fruntașul I. M. din spital către frunțașul C. E. :

- 1275 Dragă camarade !... Sper că ai luat parte la ocuparea glorioasă a Odesei și la care din nefericire n'am putut lua parte și eu, fapt ce o să regret toată viața mea..-

8. SFÂRȘIT DE CAMPANIE . . .

D-na P. I. din București către soțul ei, Locot. P. I. :

- 1276 Dragă Petre... Aștept cu nerăbdare să primesc dela tine o scrisoare după căderea Odesei. Ți-ai văzut visul cu ochii. Ți-a fost dat s'o vezi și în agonie. Acum ați luat-o. Să vă ajute Dumnezeu s'o terminați cât mai curând cu hoardele bolșevice și să vă întoarceți cu toții acolo unde sunteți așteptați cu nerăbdare...

N. M. din com. Gâștești către fiul său soldatul M. V.

- 1277 Dragă Vâlcea... Noi suntem toți sănătoși și ne bucurăm că ați intrat în Odesa, doar o fi bun Dumnezeu să vii cât de curând acasă...

M. P., fost soldat pe front, către ai lui din com. Slobozia-Trăsnitu, Teleorman :

- 1278 Iubiții mei părinți, soție și frați... Vă rog să fiți liniștiți cu toții că eu am scăpat teafăr, sănătos cum am plecat de acasă. Mulțumesc lu Dumnezeu că mi-a dat zile, căci mulți frați și camarazi de-ai mei au rămas pe câmpul de luptă. Eu mă căsnesc să viu câteva zile pe-acasă. Așa, vă rog, să vedeți de gospodărie...

Elevul T. cl. III prim. din București cătră caporalul C.:

- 1279 Dragă tăticle... Acum te așteptăm cu mare nerăbdare că acum s'a terminat cu Odesa și trebuie să vii, tăticle...

Soldatul I. T. de la regiment cătră soția sa, în com. Branîștea, Mehedinți :

- 1280 Iubita mea soție... Eu sunt la București, am venit dela rășboi cu toții și mulțumesc lui Dumnezeu până acum, și aștept și eu să viu acasă cât de curând Tată, ai grijă de vite că vezi că sunt scumpe și îngrijiți de duman și tu Gogule la fel cu vacile. De aceea să nu mai duci grija mea că eu sunt sănătos așa cum am plecat de acasă și dumneata să ai grijă de fete...

9. NĂDEJDI ...

J-na L. N. din București cătră soțul ei, Colonelul S. N.:

- 1281 Dragă Ștefane... Azi toată omenirea e în sărbătoare, nici nu-ți închipui ce bucurie e pe toți și ce speranțe avem... Unde te întorci, de la mic și mare nu auzi de cât : știi, a căzut Odesa !... Toată omenirea e mândră de voi, *ostași ai țării românești*...

D-na E. P. din București cătră soțul ei, soldatul N. P.:

- 1282 Neluțul meu drag... Sunt nebună de bucurie, azi s'au dat comunicate că a căzut Odesa... Râd, plâng de bucurie. Cred că de acum vor veni zile mai bune...

D-na H. din București cătră D-na M. P. în com. Fântânele, Ceptura, Buzău :

- 1283 Draga mea Marie... Am fost foarte bolnavă... dar ce însemnează aceasta pe lângă victoria noastră strălucită dela Odesa, care ne-a scăpat de invazia bolșevică și ne dă dreptul să nădăjduim totul pentru izbânda scumpei noastre Patrii ! Dumnezeu ne va ajuta, de asemeni, și de aici înainte, căci suntem un popor brav și credincios...*)

*) Această scrisoare este scrisă în limba franceză.

D-ra * din com. Afumați, Ilfov, către soldatul ** :

- 1284 Dragă Vasile... Să vă ajute Domnul tuturor să vă vedeți visul împlinit. Românii totdeauna au dat dovadă de curaj și nu se vor lăsa niciodată. Deci, înainte cu curaj și Dumnezeu!... Cu căderea Odesei care mi-a umplut ochii cu lacrimi de bucurie, sper să se liniștească lucrurile...

10. SCRISORI DIN ODESA...

Soldatul V. din Odesa către d-ra * din București :

- 1285 Draga mea. Teafăr și sănătos — ferit cu ajutorul lui Dumnezeu, de toate primejdiile — am ajuns și ziua să terminăm „povestea“. Rămânem să mai defilăm așa cum se cuvine pe frumoasele străzi ale Odesei, după care vom fi curând lângă voi...

Caporalul t. r. V. M. din Odesa către Sublocot. N. I., în spital :

- 1286 Dragă Tene... După cum veți fi aflat și voi pe acolo *Ădesa* e gata, blestemata. Am păzit-o și eu cu toți camarazii vreme de 54 de zile. Acum ne pregătim de marș spre... origină...

Caporalul t. r. O. H. din Odesa, către D-ra * din București :

- 1287 Dragă Lulu... O veste care îmi umple sufletul de bucurie și pe care n'am putut să vi-o transmit și vouă mă face să vă scriu aici. Zilele acestea plecăm spre București. Bucurați-vă din plin, șerpii roșii au fost înfrânți...

Locot. I. D. din Odesa către pr. T. M., la București :

- 1288 Dragă părinte... După furtună iată și ziua senină pentru mine. Acum e liniște prin căderea orașului pentru care am sosit aici... Bucuria o fi mare în țară, dar mai mare este pentru noi. Am scăpat teafăr până în prezent...

Căpitanul I. E. din Odesa către ai săi, la București :

- 1289 Dragii mei frați și surori... Vă comunic că am primit c. p. care ați trimis-o. Țin să vă comunic că această c. p. este scrisă chiar din Odesa...

Sergentul t. r. M. N. din Odesa cătră soția sa, la București :

1290 16 Oct. 941 orele 14. Draga mea... Suferințele s'au sfârșit pentru noi. Cetatea în care se cuibărise Satana a căzut la ora când vă scriu. Divizia noastră de Olteni si-a făcut intrarea triumfală în Ode...a. Cinste eroilor noștri și glorie armatei române. Cu dragoste...

Observațiuni. — *Cu atât mai mare a fost entuziasmul cu prilejul căderii Odesei, cu cât încordarea așteptării acestei mari izbânzi fusese mai aprigă. Cele aproape două luni de lupte, una mai mare ca alta, — jertfele nenumărate care au trebuit făcute, cu dărnicie, de oștirea noastră, ca să căpătăm această biruință, — încordarea cea mare pe care au avut-o cei din dosul frontului drept contribuție la eforturile admirabile ale oștirii noastre, — lacrimile și rugăciunile aproape ale întregului norod românesc, — toate, toate acestea au contribuit ca entuziasmul care a izbucnit la 16 Octombrie 1941 să fie aproape unic în istoria neamului nostru. Și nu vorbesc aici numai de manifestările văzute ale acestui entuziasm, ci mai oșebit de acele petrecute în adâncul și taina fiecărui suflet românesc în parte.*

Din scrisorile de sub acest capitol reese, văzut sau printre rânduri, acest curat entuziasm, izbucnit în ziua cea mult așteptată a sfârșirii încordării întregei obști românești.

De sub cuvintele pline de avânt ale scrisorilor, se desprinde de asemenea, și înflorirea unor gânduri și-a unor năzuințe noi. Se simte cum toți sunt dornici să se înceapă o viață nouă, — încercările trecute fiind focul purificator al atâtor și-al atâtor delăturări și greșeli ale unei epoci care trebuia să se sfârșească la 16 Octombrie 1941.

De asemenea, se poate desprinde din aceste rânduri certitudinea că Odesa însemna, pe lângă toate celelalte, și poarta noastră de intrare atât spre îndeplinirea întregului nostru ideal național, cât și spre Europa cea nouă, a dreptății și a împăcării. Intru acestea, jertfele Odesei puteau fi socotite ca firești și justificate. Prin Odesa, noi intram triumfători și în Europa cea nouă, alături de marile națiuni, cu ferma nădejde că, la vreme potrivită, vom ajunge și noi la egal cu ele. La aceasta ne îndreptățeau mai oșebit, vitejia și jertfele noastre...

Și acum, un cuvânt de încheiere...

Privim în urmă — și privim și acest mărunchiu de documente ale războiului nostru, pe care Dumnezeu ne-a învrednicit a le înfățișa obștii noastre românești, precum și lumii străine, — și inima ni se umple de un simțământ de cucernică mândrie și de firească nădejde.

De la 22 Iunie 1941 și până azi am trăit cea mai mare epocă din întreaga dăinuire de până acum a Neamului nostru. Prin întreaga ei țesătură de fapte și de întâmplări, epoca aceasta se așează drept temelie a unei noi dezvoltări românești pe cine știe câtă durată de vreme. Această binecuvântată epocă și-a tras puterile ei, tăria ei, strălucirea ei, — precum un focar care strânge în el mii de raze — din tot trecutul nostru vovodal românesc. In ea, au strălucit toate nevăzutele puteri ale veacurilor trecute românești — cum și neînserata lumină a Crucii și-a Bisericii Domnului Hristos. Ea a fost, într'o imensă măsură, și izbânda tuturor scumpelor fantome tutelare ale Neamului nostru, care, din înaltul Cerului, au îndemnat, au asistat și au închis ochii tuturor acelora care au fost prepușii lor pe câmpiile de luptă, întru izbânda finală.

Trebue să fim mândri — o mândrie plină de recunoștință, pentru Dumnezeu și pentru toți acei care s'au jertfit, ca am fost și noi martori ai acestei mari epopei românești — și se cade să adăpostim în sufletul nostru cea mai legitimă și mai puternică nădejde că izbânda noastră din 1941 va fi temelie de nesgduuit a unei Români noi, în care frumuseța, munca, dreptatea și credința vor stăpâni nestingherite și neconținut crescute, întru atingerea țelurilor, pe care Insuși Atotputernicul Dumnezeu, ni le-a hărăzit aici, în această parte de lume, întru mulțumirea și mântuirea noastră — și întru slava Lui — acuma și în veci, până la deșertarea Vremelniceii în Veșnicie.

22 Iunie — 12 Decembrie 1941.

București

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
Introducere	7
CAPITOLUL I. — CĂMINUL	
1. Cultul tatălui	9
2. „Prezența“ tatălui în cămin cu toate că el e plecat . .	10
3. Copiii, în scrisorile tatălui aflat pe front	12
4. Copiii în scrisorile mamei, către tatăl de pe front . .	18
5. Copiii direct către tatăl lor pe front	24
6. Grija soțului de soția sa	26
7. Grija soției de soțul ei	27
8. Duiosia depărtării. Recunoașteri de greșeli, încurajări și îndemnuri	28
9. „Să fim iarăși împreună...”	31
10. Aspecte ale căminului burghez de odinioară	31
11. Grija bătrânilor de cel plecat pe front	32
12. Grija mamei ca tatăl să fie vrednic în fața copiilor . .	33
13. Frații mai mici către „nenici” lor de pe front	34
14. Florile	36
15. Paserile	37
16. Vitele	37
17. Câmpul — munca	40
18. Frumuseța gliei noastre	42
19. Nostalgia satului	43
CAPITOLUL II. — FRONTUL DE FOC	
1. Vitejia, lupta, greutățile	47
2. „Datroia”	52
3. Ce-au găsit acolo	55

	Pag.
4. „Nu aveți grijă de noi!“	57
5. Conștiința pericolului dela Răsărit. Războiul Crucii .	58
6. Patria — Țara	61
7. Legătura cu cei dela 1916	63
8. Ostașii de pe front între ei — și cu camarazii din spitale.	64
9. Diferite vești de pe front trimise acasă	66
10. Incurajări și indemnuri trimise acasă	68
11. Descrieri, marșuri, priveriști	71
12. Desrobirea pământului încălcat	75
13. Soldații, despre comandanții lor	75
14. Conducătorul	76
15. Odessa	77
16. Camarazi căzuți	78
17. Nostalgia casei	78
18. Planuri de viitor	78
19. „Avântul“ și „Avânteniile“	79
20. Cei ce răniți fiind, n'au voit a se evacua	88

CAPITOLUL III. — CEI DE-ACASĂ

1. Vestele — cătră soții de pe front	91
2. Părinții	100
3. Tata	101
4. Mama	105
5. Frații	109
6. Surorile	114
7. Cumnații	116
8. Verii	117
9. Unchii (Mătușele)	118
10. Nepoții (Nepoatele)	120
11. Socrii	121
12. Nașii, Finii	121
13. Prietenii	123
14. Prietenele	128
15. Camarazii de muncă	133
16. Preotul — învățătorul	135
17. Elevii — Studenții	136
18. Camarazii din spate	139
19. Legătura între cele două generații 1916—1941	144

	<u>Pag.</u>
20. Cei ce voesc a merge pe front	149
21. Cei din spate între ei despre cei de pe front și despre războiu	155
22. Cei din spate cu răniții din spitale	160
23. Cum e primită vestea morții celor de pe front	162
24. „Ce puțin facem, față decât faceți voi, dar ne dam osteneala să ne îndeplinim și noi datoria“	167
25. „Avânteni“	170
26. Țara, Patria, Armata, Regele, Conducătorul.	171

CAPITOLUL IV. — CREDINȚA

1. Invocarea lui Dumnezeu	195
2. Mântuitorul	201
3. Duhul Sfânt	204
4. Maica Domnului	204
5. Crucea	207
6. Biserica	210
7. Rugăciunea	213
8. Rugăciuni făcute chiar în scrisoare	217
9. Icoana	219
10. Candela	220
11. Sfinții	220
12. Ingerul păzitor	221
13. Virtuțile creștine	221
14. Invocații din Sf. Scriptură	225
15. Cartea religioasă	227
16. Legătura cu preotul	227
17. Modul religios de a se adresa	228
18. „Oastea Domnului“	229

CAPITOLUL V. — RĂNIȚII-SPITALELE

1. Scrisorile lor către cei de-acasă	238
2. Scrisori către alte rude sau prieteni	243
3. Cei de-acasă către ei	244
4. Ofițerii și soldații răniți către comandanții lor pe front.	245
5. Scrisori către camarazii de pe front	251

	<u>Pag.</u>
6. Vorbiri despre vitejia camarazilor de pe front	255
7. Dorința de a pleca din nou pe front	256
8. Recunoștința pentru cei care i-au îngrijit	259
9. Cum au fost îngrijiți în spitale	261
10. Părerii despre doctori	263
11. Răniții între ei	264
12. „Ostașii Domnului”	264
13. Avântul feminin în ajutorarea răniților	265
14. După ieșirea din spital	268
15. Particularii despre ce-au văzut în spital	269
16. Conducătorul — și d-na Antonescu	270
17. Diferite	271

CAPITOLUL VI.—INTOARCEREA ACASĂ (Basarabia și Bucovina)

1. Ostașii desrobitori	275
2. Bucuria desrobirii	276
3. Soldați basarabeni care au luptat pentru desrobire	279
4. Mucenicia celor rămași acasă	280
5. Suferințele refugiaților	281
6. Barbaria	282
7. Cei „regăsiți” către cei din Vechiul Regat	285
8. Cei din Vechiul Regat către cei „regăsiți”	286
9. Biserica	288
10. Gânduri de viitor	289
11. Fostele gazde din Vechiul Regat către cei întorși acasă	291
12. Conducătorul	292
13. Diferite	293

CAPITOLUL VII. — VORBIREA ÎN VERSURI

1. „Du-te carte...”	297
2. Poezii războinice	300
3. Poezii de dragoste	305
4. Poezii patriotice	308
5. Poezii de dor	310
6. Poezii de oaste	315
7. Poezii glumețe	317

	<u>Pag</u>
8. Poezii dela copiii sau cătră ei	319
9. Poezii privitoare la rănilile de războiu	320
10. Poezii populare	323
11. Poezii culte	325
12. Poezii religioase	326

CAPITOLUL VIII. — DUPĂ ODESA

1. Biruința !	329
2. Rugăciuni...	324
3. Manifestația din Capitală	336
4. Armata	337
5. Conducătorul	339
6. Felicitări	340
7. Păreri de rău...	341
8. Sfârșit de campanie	341
9. Nădejdi...	342
10. Scrisori din Odessa	343

INSTITUTUL DE
ARTE GRAFICE
„C U G E T A R E A“
P. GEORGESCU-DELAFRAS
STR. POPA NAN, 21
BUCUREȘTI, IV

CUGETAREA — GEORGESCU DELAFRAS

AUTORI ROMÂNI

<i>Lucian Predescu</i>	ENCICLOPEDIA CUGETAREA
<i>Gabriel Bălănescu</i>	Avram Iancu
<i>Traian Brăileanu</i>	Teoria Comunității Omenesți
<i>I. Bănuțeanu</i>	Ethos
<i>M. Celarianu</i>	Diamant verde
<i>Paul Constant</i>	Iancu Jianu
<i>Arm. Constantinescu</i>	Cer și destin Ed. II
<i>Nichifor Crainic</i>	Puncte card. în haos Ortodoxie și etnoerație Nostalgia Paradisului Țara de peste veac Germania și Italia
—	Stăpânul
<i>Ov. Densușianu</i>	Ce am văzut în Germania
<i>Detavranca</i>	Trubadurul Sultănică
<i>Iliariu Dobridor</i>	Cum au disolvat evreii cultura europeană
<i>V. Eftimiu</i>	Focuri pe Bărăgan
<i>Mircea Eliade</i>	India Șantier Maitreyi
—	Nuntă în Cer
<i>M. Eminescu</i>	Poezii postume Opera politică
<i>P. Georgescu-Delafras</i>	Tari și slabi Cum am cucerit viața Intărirea și ridicarea neamului Problema evrească Din Trecut Poezii Două fete dintr'un neam Fenomenul Hitler Caete Clasice Invățătorii Decebal Mamina Andrei Pătrașcu Tătu Drumuri... Cruce și naționalism Biserica năruită De vorbă cu săteni... Furnica Alte flori creștine Scrisori de Război Istoria Liter. Române Rostul și Destinul Burgeheziei Românești Petru Cercel Iulia Hașdeu Invențiuni și desco- periri D'Annunzio Eroii aerului Poporul Școala Muncii Trilogii Creștinismul românesc Pedagogia lui Creangă Delavranca
<i>Constantin Giurescu</i>	
<i>Octavian Goga</i>	
<i>George Gregorian</i>	
<i>Col. Grigoriu Mihail</i>	
<i>N. I. Herescu</i>	
<i>B. Jordan</i>	
<i>Al. Lascariov- Moldovanu</i>	
—	
—	
—	
—	
—	
—	
—	
—	
<i>Constantin Loghin</i>	
<i>Mihail Manolescu</i>	
<i>C. Manolache</i>	
—	
<i>Ilie I. Mirea</i>	
<i>Theodor Martas</i>	
—	
<i>S. Mebedinți</i>	
—	
<i>I. D. Marin</i>	
<i>Emilia Milicescu</i>	

<i>Petre Mihail</i>	Germania de azi
<i>G. Niculescu-Basu</i>	Amintiri
<i>N. Papatanasiu</i>	Catarge
<i>Victor Ion Popa</i>	Veleric și Veler Doamne
<i>I. Gr. Opreșan</i>	Vaduri și bulboane
<i>Corneliu Popp</i>	Eu și statuia mea
<i>Cezar Petrescu</i>	Scrisorile unui răzeș Oraș patriarhal Fram 1907, vol. I și II Cheia Visurilor Apostol Pif-Paf-Puf Streina Turnul Babel Ed. III Crăișorul Horia Ciuleandra Adam și Eva Odinioară... Dialectica naționalismului Istorisiri vânătoare O partidă de poker Căsătorie de probă București-Sinaia „Papillons” de Schumann Robul
—	
—	
<i>R. Rosetti</i>	
<i>Nicolae Roșu</i>	
<i>Mihail Sadoveanu</i>	
<i>Damian Stănoiu</i>	
—	
<i>Eng. Sperantia</i>	
<i>Dem. Theodorescu</i>	

AUTORI STRĂINI

<i>Lucio d'Ambr</i>	Meseria de soț Profesiunea de soție
—	Mussolini
<i>A. Beltramelli</i>	De Evangeliiis
<i>Mgr. Bougaud</i>	Isus Christos Don Quijote, 2 vol. Nemurirea sufletului Nimeni nu se mai întoarce Pikwick, 2 vol. Marconi Crimă și Pedepsă După douăzeci de ani Regina Margot Școala și Caracterul Odisea Notre Dame de Paris Mizerabili, 4 vol. Cicerone Livingston Jurnal din război Logodnicii Vieța lui Isus Martorii Patimilor Quo Vadis Prin foc și sabie Potopul Pan Wolodovsky Bălciul deșertăciunilor Maria Tereza Tom Sawyer Aventurile lui Huck Finn Struensee Bestia umană
—	
<i>Cervantes</i>	
<i>William Crookes</i>	
<i>Alba de Căspedes</i>	
<i>Charles Dickens</i>	
<i>Orrin E. Dunlap Jr.</i>	
<i>F. M. Dostoievski</i>	
<i>A. Dumas</i>	
—	
<i>F.-W. Foerster</i>	
<i>Homer</i>	
<i>Victor Hugo</i>	
—	
<i>A. de Lamartine</i>	
<i>Gavard-Périer</i>	
<i>Benito Mussolini</i>	
<i>Alessandro Manzoni</i>	
<i>Giovanni Papini</i>	
—	
<i>H. Sienkiewicz</i>	
—	
—	
<i>W. M. T. Bakeray</i>	
<i>Karl Tschuppik</i>	
<i>Mark Twain</i>	
—	
<i>Iosef M. Wehner</i>	
<i>Emile Zola</i>	

PREȚUL LEI 175.—